T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

COĞRAFYA ANABİLİM DALI

EDREMİT KÖRFEZİ'NDE YER ALAN İLÇELERİN NÜFUS DEĞİŞİMİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Özgür YENİGÖKÇE

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Canan Zehra ÇAVUŞ

Çanakkale – 2019

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Edremit Körfezi'nde Yer Alan İlçelerin Nüfus Değişimi" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir bir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17/9/2019

Özgür YENİGÖKÇE

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Özgür YENİGÖKÇE' ye ait Edremit Körfezi'nde Yer Alan İlçelerin Nüfus Değişimi adlı çalışma, jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Üyeler	**İmza**
Prof. Dr. Özlem SERTKAYA DOĞAN	
Doç. Dr. Arzu BAŞARAN UYSAL	
Dr. Öğr. Üyesi Canan Zehra ÇAVUŞ (Danışman)	

Tez No :10286898
Tez Savunma Tarihi :23/08/2019

O N A Y

Prof. Dr. Şerif KORKMAZ
Enstitü Müdürü

17../09../2019

ÖZET

EDREMİT KÖRFEZİ'NDE YER ALAN İLÇELERİN NÜFUS DEĞİŞİMİ

Nüfusun özelliklerini ve değişimini bilmek bir ülkenin özellikle eğitim ve yatırım politikalarını belirlemek için göz önünde bulundurması gereken en önemli kriterlerin başında gelmektedir. Bu çalışmada Türkiye'nin en önemli tarım ve turizm alanlarından birini oluşturan Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin nüfus özellikleri ve değişimi incelenerek araştırma sahamızda yapılması planlanan muhtemel yatırım politikalarına veri oluşturması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırma sahasının fiziki coğrafya özellikleri araştırılarak nüfus üzerine etkisi ortaya konulmuş, daha sonra Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) Edremit Körfezi'ni oluşturan Ayvacık, Ayvalık, Burhaniye, Edremit ve Havran ilçelerinin nüfus verileri alınarak genelden özele doğru incelenmiş, tablo ve grafiklerle nüfus özellikleri açıklanmaya çalışılmış olup Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin nüfus özellikleri ve değişiminin sonuçları ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Edremit Körfezi, Nüfus, Nüfus Dağılışı Nüfus Yoğunluğu

ABSTRACT

CHANGE OF POPULATION IN THE DISTRICTS LOCATED IN THE EDREMİT GULF

Knowing the characteristics and changes of the population is one of the most important criteria to consider for determining the education and investment policies of a country in particular. In this study, the population characteristics and changes of the districts in Edremit Bay, which is one of the most important agricultural and tourism areas of Turkey, were examined and it was aimed to create data on the potential investment policies planned in our research area.

For this purpose, the physical geography features of the research area were investigated and the impact on the population was determined. Later, the population data of Ayvacık, Ayvalık, Burhaniye, Edremit and Havran districts that comprise the Edremit Gulf were taken from the Turkish Statistical Institute (TurkStat) and examined from general to specific. The population characteristics of the districts in the Gulf of Edremit and the results of the change were determined.

Kevwords: Edremit Bay, Population, Population distribution, Population density

ÖNSÖZ

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Coğrafya Anabilim Dalında "Edremit Körfezi'nde Yer Alan İlçelerin Nüfus Değişimi" konulu yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışmada, Edremit Körfezi'ni oluşturan altı ilçenin nüfus verileri incelenerek sonuçları ortaya konulmuştur. Bu çalışma, bir çok kişinin desteği sayesinde ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı, gerek yüksek lisans eğitimim gerekse tez sürecim boyunca ilgi ve desteğini her zaman esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Canan Zehra ÇAVUŞ'a, değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Salem KHALAF'a, ilkokuldan yüksek lisans eğitimime kadar olan süreçte benim üzerinde büyük emekleri olan tüm öğretmen ve hocalarıma, tezimde kullandığım verilerin elde edilmesinde desteği bulunan kamu kurum ve kuruluş yetkililerine, arkadaşım Oğuzhan ÖZTÜRK'e, yaşamım boyunca ilgi ve desteklerini esirgemeyen anne ve babama, özveri ve sevgisiyle hep yanımda olup beni destekleyen eşim Gülşen YENİGÖKÇE'ye, sevgili çocuklarıma teşekkürlerimi sunarım.

Özgür YENİGÖKÇE

Çanakkale, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
KISALTMALAR ..... **vii**
TABLOLAR ..... **viii**
GRAFİKLER ..... **x**
HARİTALAR ..... **xi**
ŞEKİLLER ..... **xii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
EDREMİT KÖRFEZİ'NİN JEOLOJİ-JEOMORFOLOJİ-İKLİM VE HİDROGRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1.Edremit Körfezinin Jeolojik Özellikleri **12**
1.2.Edremit Körfezinin Jeomorfolojik Özellikleri **14**
1.3.Edremit Körfezinin İklim Özellikleri **19**
1.3.1.Yıllık Ortalama sıcaklık **21**
1.3.2.Mevsimlik ve Aylık Ortalama Sıcaklıklar **21**
1.3.3.Yağış Şartları **24**
1.3.4.Yağış Şartları **26**
1.3.5. Rüzgar Özellikleri **27**
1.4.Edremit Körfezinin Toprak Özellikleri ve Arazi Kullanımı **28**
1.5.Edremit Körfezinin Bitki Örtüsü Özellikleri **32**
1.6.Edremit Körfezinin Hidrografya Özellikleri **33**

İKİNCİ BÖLÜM
EDREMİT KÖRFEZİ İLÇELERİ'NİN YERLEŞİM TARİHİ

2.1. Antik Çağ'da Edremit Körfezi **36**
2.2. Helenistik Dönem **39**
2.3. Selçuklu Dönemi **40**
2.4. Beylikler ve Osmanlı Dönemi **40**
2.5. Osmanlı Sonrası Dönem **43**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ'NİN NÜFUS YAPISI

3.1. Edremit Körfezi'nde Topoğrafik Faktörlere Bağlı Nüfus Dağılışı 45
3.2. Tarihsel Süreçte Edremit Körfezi İlçeleri'nin Nüfusu (1927-2018) 49
3.3.Kentsel ve Kırsal Nüfus Dağılımı 58
3.3.1. Edremit Körfezi'nde Kentsel Nüfus Dağılışı 59
3.3.2. Edremit Körfezi'nde Kırsal Nüfus Dağılışı 61
3. 4. Edremit Körfezi'nde Nüfus Yoğunluğu 65
3.4.1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu 67
3.4.2. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu 70
3.4.3. Tarımsal Nüfus Yoğunluğu 72
3.5. Edremit Körfezi'nde Nüfus Hareketleri 75

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ NÜFUSUNUN TEMEL NİTELİKLERİ

4.1. Doğumlar 82
4.1.1. Kaba Doğum Hızı 82
4.2. Ölümler 85
4.2.1. Bebek ve Çocuk Ölüm Hızı: 85
4.3. Edremit Körfezi İlçelerinde Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağlımı 86
4.4. Edremit Körfezi İlçelerinin Yaş Bağımlılık oranı ve Medyan Yaş 89
4.5. Nüfusun Cinsiyet Yapısı 92
4.6. Hanehalkı Büyüklüğü 93
4.7. Nüfusun Eğitim Durumu 94
4.7.1. Okul öncesi eğitim 98
4.7.2. İlköğretim 99
4.7.3. Ortaöğretim 102
4.7.4. Yükseköğretim 104
4.7.5. Edremit Körfezi'nde Eğitim Sorunları 106
4.8. Evlenme ve Boşanma Durumu 108
4.8.1. Evlenme Durumu 110
4.8.2. Boşanma Durumu 110

BEŞİNCİ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ NÜFUSUNUN EKONOMİK SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI

SONUÇ VE ÖNERİLER 122

KAYNAKÇA 127

EKLER 134

ÖZGEÇMİŞ 140

KISALTMALAR

ADNK : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt

ADNKS : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

DİE : Devlet İstatistik Enstitüsü

DSİ : Devlet Su İşleri

GMKA : Güney Marmara Kalkınma Ajansı

İÖ : İkinci Öğretim

KYK : Kredi Yurtlar Kurumu

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MEM : Milli Eğitim Müdürlüğü

MYO : Meslek Yüksekokulu

NVİGM : Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

YÖK : Yüksek Öğretim Kurulu

YSE : Yol Su Elektrik İşleri

TABLOLAR

Tablo No **Tablo Adı** **Sayfa**

Tablo 1.1: Edremit Körfezi İlçelerinin Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (C°) 21

Tablo 1.2: Edremit Körfezi İlçelerinin Mevsimlik Ortalama Sıcaklık Değerleri (C°) 22

Tablo 1.3: Aylık Ortalama Sıcaklıklar (C°) 23

Tablo 1.4: Yıllık Ortalama Yağışlar (mm.) 24

Tablo 1.5: Mevsimlik Ortalama Yağışlar (mm.) 25

Tablo 1.6: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İstasyonlarına Göre Aylık ve Yıllık Ortalama Basınç (Milibar) 26

Tablo 1.7: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İstasyonlarına Göre Yıllık Ortalama Rüzgar Esme Sayısı (Frekansı) ve Yönü 27

Tablo 2.1: 1831 Nüfus Sayımına Göre Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfusu 42

Tablo 2.2: 1881/82-1893 Osmanlı Genel Nüfus Sayımına Göre Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfusu 42

Tablo 2.3: 1914 Osmanlı Genel Nüfus Sayımına Göre Edremit Körfezi Nüfusu 43

Tablo 3.1: Edremit Körfezi İlçelerinin Yüksekti ve Nüfus Yoğunluğu İlişkisi 46

Tablo 3.2: Edremit Körfezi İlçeleri 250 Metre Üstü Yerleşim yeri Nüfusu 48

Tablo 3.3: Edremit Körfezi'ni Çevreleyen İlçelerin Nüfus Gelişimi 50

Tablo 3.4: Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfus Artış Hızı (‰) 59

Tablo 3.5: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Şehir Nüfus Verileri 60

Tablo 1.6: Edremit Körfezi Belde Nüfus Bilgileri 2017 Yılı 62

Tablo 3.7: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Kırsal Nüfus Verileri 63

Tablo 3.8: Edremit Körfezi'nin Aritmetik Nüfus Yoğunluğu 67

Tablo 3.9: Edremit Körfezi'nin Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu 70

Tablo 3.10: Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfus Yoğunlukları 71

Tablo 3.11: Edremit Körfezi'nin Tarımsal Nüfus Yoğunluğu 73

Tablo 3.12: İkamet Edilen İlçeye Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan İl 76

Tablo 3.13: Nüfusa Kayıtlı Olunan İlçeye Göre İkamet Edilen İl 79

Tablo 4.1: Edremit Körfezi İlçelerinde Doğum İstatistikleri (‰) 83

Tablo 4.2: Edremit Körfezi İlçelerine Göre Ölüm Sayısı 86

Tablo 4.3: Edremit Körfezi Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990, 2000, 2010 ve 2017 Yılı) 87

Tablo 4.4: Balıkesir ve Çanakkale İllerine ait Yaş bağımlılık oranı ve medyan yaş istatistikleri (2000) 90

Tablo 4.5: Edremit Körfezi İlçelerinin Medyan Yaş Bilgileri (2013-2018) 91

Tablo 4.6: İlçe Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2017, 31.12.2017 tarihi itibarıyla 93

Tablo 4.7: Edremit Körfezi Okuma-Yazma Bilen ve Bilmeyen Nüfus verileri (1935, 1990, 2000) 95

Tablo 4.8: Edremit Körfezi İlçeleri Bitirilen Son Öğrenim Kurumuna Göre Nüfus 96

Tablo 4.9: Edremit Körfezi Resmi ve Özel Kurum Sayıları 97

Tablo 4.10: Edremit Körfezi'ndeki İlçelerin Okul Öncesi Eğitim İstatistikleri 98

Tablo 4.11: Edremit Körfezi'ndeki İlçelerin İlkokul İstatistikleri 100

Tablo 4.12: Edremit Körfezi'ndeki ilçelerin Ortaokul istatistikleri 101

Tablo 4.13: Edremit Körfezi'ndeki İlçelerin Ortaöğretim İstatistikleri 103

Tablo 4.14: Edremit Körfezi'ndeki Yükseköğretim Kurumları 105

Tablo .15: İlçe, Yasal Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus (15+ yaş), 2015 109

Tablo 5.16: Edremit Körfezi Yerleşim Yerlerine Ait Evlenme İstatistikleri 110

Tablo 5.17: Edremit Körfezi Yerleşim Yerlerine Ait Boşanma İstatistikleri 111

Tablo 5.1: Edremit Körfezi'nde Yer Alan İlçelerin Faal Nüfus İstatistikleri 112

Tablo 5.2: Ulusal Ekonomik Faaliyet Sınıflaması 113

Tablo 5.3: Edremit Körfezi'nde Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Dağılışı (2019) 118

GRAFİKLER

Grafik No **Grafik Adı** **Sayfa**

Grafik 1.1: Mevsimlik Ortalama Sıcaklık 22

Grafik 1.2: Aylık Sıcaklık Ortalamaları 24

Grafik 1.3: Mevsimlik Ortalama Yağışlar (mm) 25

Grafik 1.4: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İstasyonlarına Göre Aylık ve Yıllık Ortalama Basınç (Milibar) 27

Grafik 3.1: 1927-2017 Yılları Arası Edremit Körfezi Nüfus Değişimi (Şehir+Kırsal) 55

Grafik 3.2: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Şehir Nüfus Değişimi Grafiği . 61

Grafik 3.3: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Kırsal Nüfus Değişim Grafiği . 64

Grafik 3.4: Edremit Körfezi Tarımsal Nüfus Yoğunluğu Değişim Grafiği 74

Grafik 4.1: Edremit Körfezi Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990, 2000, 2010 ve 2017 Yılı) 89

Grafik 4.2: Edremit Körfezi 2017 Nüfus Yaş Piramidi 92

Grafik 4.3: Edremit Körfezi Eğitim Durumu 2017 Verileri 97

Grafik 5.0.1: Edremit Körfezi'nde Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Dağılışı 2019.. 119

Grafik 5.2: Edremit Körfezi'nde Faal Nüfus Durumu (2019) 120

Grafik 5.3: Edremit Körfezi'nde Yer Alan İlçelerin Nüfusun Ekonomik Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı (2019) 121

HARİTALAR

Harita No **Harita Adı** **Sayfa**

Harita G.1: Edremit Körfezi Lokasyon Haritası 3
Harita 1.1: Edremit Körfezi Jeoloji Haritası 13
Harita 1.2: Edremit Körfezi Jeomorfoloji Haritası 15
Harita 1.3: Edremit Körfezi Yükselti Haritası 18
Harita 1.4: Edremit Körfezi Toprak Özellikleri Haritası 29
Harita 1.5: Edremit Körfezi Arazi Kullanım Haritası 31
Harita 3.1: Edremit Körfezi Yüksekti Basamaklarına Göre Nüfus Dağılımı 47
Harita 3.2: Edremit Körfezi Nüfus Miktarı Haritası 57
Harita 3.3: Edremit Körfezi Kır-Kent Nüfus Yoğunluğu 66

ŞEKİLLER

Şekil No **Şekil Adı** **Sayfa**

Şekil 1.1: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İlçelerine Ait Rüzgar Gülleri 28

GİRİŞ

Coğrafyanın temel konularından biri olan nüfus ülkelerin gelişmişlik seviyesini gösteren önemli göstergelerin başında gelir. Ekonomik açıdan gelişmiş bir ülke, aynı zamanda fazla miktarda bir nüfusa sahipse politik ve ekonomik güç kaynağı olarak nüfus, büyük bir önem taşır. Bununla birlikte, gelişmekte olan bir ülke hem nüfus miktarı yüksek hem de o ülkede hızlı bir nüfus artışı varsa bu iki kriterden dolayı birçok sosyal ve ekonomik problem ortaya çıkar. Bu sorunların başında nüfusun beslenmesi ve istihdamı sorunları gelir (Doğanay, 1997: 149). Ülkelerin gelişme hızları ile nüfus artış hızları arasında sıkı bir bağlantı vardır. Nüfus artış hızının gelişme hızından fazla olması durumunda nüfusun beslenmesi, istihdam, çarpık kentleşme, çevre kirliliği konularında önemli sorunlar çıkmaktadır. Türkiye, bulunduğu coğrafi konum nedeniyle ekonomik ve stratejik açıdan dünyanın en önemli ülkelerin başında gelmektedir.

Türkiye'de nüfusun miktarı, nüfusun yoğunluğu ve nüfusun hareketliliği bölgeden bölgeye farklılık ve değişim göstermektedir. Bu nedenle ülkemiz açısından nüfus coğrafyasının da nüfusun gelişimi, dağılışı, yoğunluğu, hareketleri, yaş ve cinsiyete göre dağılımı, eğitim durumu ekonomik durumu, kır ve kent nüfusu gibi özelliklerini incelemek büyük önem taşımaktadır. Bunun yanısıra nüfus artış hızının yüksek olduğu ve nüfus hareketliliklerinin daha yoğun yaşandığı Edremit Körfezi turizm faaliyetleri etkisi ile de büyüyen ve gelişen bir konumdadır.

Bir bölgenin nüfus özelliklerini bilmeden o bölge için başta yerleşme olmak üzere eğitim, istihdam, ekonomi vb. konularda planlama yapmak sonuç vermeyecek bir çalışmadan öteye gitmeyecektir. Bu açıdan bu yöre için yapılacak bir planlamada nüfus özelliklerini belirlemek önemli bir avantaj sağlayacaktır. Bu nedenle çalışmamızda özellikle nüfus özellikleri ve nüfus hareketliliği incelenmiştir.

Araştırma Alanının Yeri ve Sınırları

Araştırma alanı, çalışma alanını oluşturan Edremit Körfezi, Ege Bölgesinin Asıl Ege Bölümünün kuzeyinde Kazdağları ve Madra dağları arasında Ege Denizi kıyılarına kadar olan bölgeyi oluşturmaktadır. Araştırma sahamız kabaca 39^0 13'- 39^0 43' Kuzey Enlemleri 26^0 03' -27^0 20' Doğu boylamları arasında yer almaktadır. Bu çalışmada alanımızın sınırlarını Kuzeyde Ayvacık, Ayvacığın güneyinde yeralan Edremit, Edremit'in doğusunda ve güneyinde Havran, yine Edremit ilçesinin güneyinde ve bastısında yer alan Burhaniye,

Gömeç ve Ayvalık İlçelerinin ilçe idari sınırlarından oluşmaktadır. Araştırma sahası kuzeyinde Ezine ve Bayramiç ilçeleri, kuzey doğusunda Yenice, doğusunda Balya, güney doğusunda İvrindi, güneyinde Bergama ve Dikili ilçeleri ile çevrilidir.

Bugüne kadar yapılan çalışmalarda Edremit Körfezi'nin sınırına ilişkin farklı belirlemeler ile karşılaşılmaktadır. Yaman (2006) tarafından yapılan araştırmada Edremit Körfezi sınırını 200 m. izohipsi olarak belirlemiştir. Efe, vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada Edremit Körfezi'nin sınırını, su bölümü çizgisi olarak belirlemişlerdir. Akkılıç ve Günalan (2007) tarafından yapılan araştırmada ise Edremit Körfezi alanı için herhangi bir coğrafi sınır belirlenmemiş, Edremit, Ayvalık ve Burhaniye ilçelerindeki seyahat acentelerini incelenmiştir. Bunun dışında Edremit Körfezi adı ile ve Edremit Körfezi'nin tamamını kapsayacak şekilde bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada Edremit Körfezi sınırları, bu bölge içerisinde kalan altı ilçenin idari sınırları baz olarak alınmıştır. İlçe sınırlarının araştırma alanı olarak kabul edilmesinin nedenlerini şu şekilde ifade etmek mümkündür:

1-Araştırmanın nüfus coğrafyası kapsamında olması, sınırın belirlenmesinde nüfusun mekansal açıdan etkileşimini de dikkate almayı gerektirmektedir.

2- Edremit Körfezi'ni kuzey-kuzeydoğu ve güney-güneydoğu yönünde çevreleyen Kaz Dağları ve Madra Dağları yerleşmeler arasında nüfus hareketini ve beşeri etkileşimleri engelleyecek tarzda bir yükselti ve süreklilik arz etmemektedir.

3-Su bölümü çizgisi ya da bir eşyükselti eğrisi ile sınır belirlendiğinde, yerleşmelerin ayrılması ve buna bağlı nüfusların ayrılması durumunun ortaya çıkması bunun da veri analizini güçleştirmesi.

4- İlçe sınırlarının büyük oranda su bölümü çizgisi ile örtüşüyor olması nedenleri ile sınır olarak ilçe merkezlerinin idari sınırları esas alınmıştır. Araştırma sahamızın toplam yüzölçümü 2935,66 km^2 dir.

Harita G.1: Edremit Körfezi Lokasyon Haritası

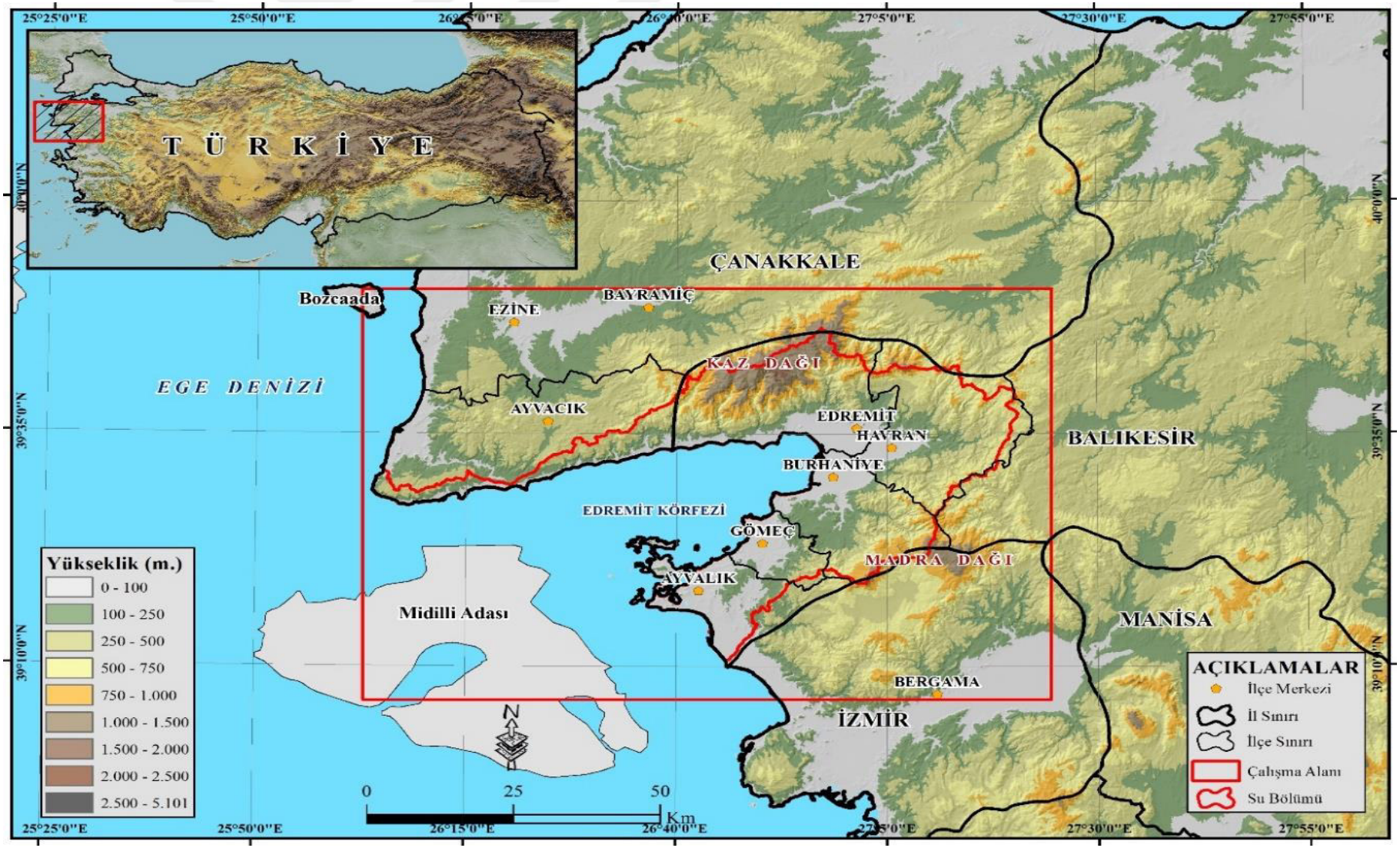

Çalışmanın Amacı

Edremit Körfezi, doğal coğrafi özellikler bakımından insanların yerleşmesine, başta tarım olmak üzere çeşitli ekonomik faaliyetleri bir arada yapabilmesine imkan veren özellikler göstermektedir. Bu nedenle geçmişten günümüze (Adramyteion M.Ö 400'den Antikçağdan günümüze) kesintisiz yerleşim ve ekonomik etkinlik sahası olmuştur. Son yıllarda da özellikle turizm sayesinde hızla göç almasından dolayı toplam körfez nüfusu 400 bine yaklaşmıştır.

Araştırmanın konusu coğrafyanın beşerî ve ekonomik coğrafya alanında yer almaktadır. Beşeri coğrafyanın araştırma ve inceleme yöntemleri esas alınarak, nüfus özellikleri analiz, sentez, karşılaştırma ve sebep-sonuç ilişkisi gibi bilimsel ilkeler kullanılarak, coğrafyanın dağılış prensibi ile birlikte açıklanmaya ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma ile Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin nüfus özelliklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Mikro ölçekte bölgesel bir araştırma niteliğinde olan bu çalışmada, Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin nüfus özellikleri ile doğal coğrafi ortam ilişkisi de ele alınmıştır. Ayrıca körfez çevresinde geçmişten günümüze nüfus değişim süreci ve sürece etki eden faktörler de ele alınarak konuların irdelenmesinde bir bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın Önemi

1950'li yıllardan sonra Türkiye'de kırsal alanların hızlı bir değişim sürecine girdikleri gözlenmektedir. Entansif tarıma geçilmesi, tarımda makineleşme, pazar için üretim, ulaşım ve iletişim araçlarının yaygınlaşması gibi yapısal değişmeler bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu nedenle kırsal alanda yaşayan nüfusun bir bölümü içinde bulundukları olumsuz ekonomik koşulları iyileştirebilmek için, bulundukları kırsal alanları geçici ya da sürekli bir şekilde terk etmek zorunda kalmıştır. Türkiye'deki bu iç göç hareketi genellikle ülkenin doğusundan batısındaki gelişmiş kentlere olmakla beraber, daha küçük ölçekte, Türkiye'nin batısında da farklı şekil ve boyutlarda gerçekleşmiştir (Mutluer, 1992: 119).

Araştırma alanı olarak belirlenen Edremit Körfezi'ni çevreleyen ilçeler hem lokal ölçüde hem de Türkiye'nin diğer il ve bölgelerinden olacak şekilde yoğun bir göç alma süreci yaşamaktadır. Edremit Körfezi yakın çevresinin nüfus yapısı ve gelişimini ortaya koyan bu

çalışma ileride yapılacak akademik araştırma ve planlama süreçlerinde fayda sağlayabilir. Bunun dışında araştırma, Edremit Körfezi'nde artarak devam eden tarım, sanayi ve turizm yatırımları açısından yapılacak planlama çalışmalarına da altlık oluşturabilecektir.

Çalışmanın Yöntemi, Veri Toplama Araçları ve Verilerin Düzenlenmesi

Araştırmada öncelikle Edremit Körfezi ile ilgili yapılan çalışmalara yönelik detaylı literatür taraması yapılmıştır. Araştırma alanın fiziki çevre özelliklerini açıklayabilmek için betimsel yöntem, nüfus özelliklerini ortaya koyabilmek amacıyla sayısal verilere dayalı istatiksel yöntem kullanılmıştır. Sahanın Fiziki ve Beşeri özelliklerine ait veriler betimlenerek açıklanırken oluşturulan haritalardan yararlanılmış, TÜİK den elde edilen nüfus verileri tablolaştırılarak dağılış, sebeb-sonuç ilşkisi ve analiz ilkeleri doğrultusunda yorumlanarak açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışma sahasının arazi kullanımı ve toprak grupları haritaları oluşturulurken, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nden elde edilen 1/25.000 ölçekli ulusal arazi örtüsü verileri kullanılmıştır. Jeoloji haritası oluşturulurken, Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nün 1/100.00 ölçekli jeoloji haritaları sayısallaştırılarak kullanılmıştır. Çalışma sahasının fiziki haritası oluşturulurken Aster Uydusu'nun 30 m. çözünürlülüğündeki sayısal yükseklik modeli verileri kullanılmıştır. Akarsu ve göller Harita Genel Komutanlığı'nın 1/100.000 ölçekli paftaları sayısallaştırılarak elde edilmiştir. Nüfus haritaları TÜİK 2017 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden (ADNK) elde edilen veriler kullanılarak hazırlanmış, nüfus miktarlarının yüzölçümlerine bölünmesiyle elde edilen verilerle de aritmetik nüfus yoğunluğu haritası oluşturulmuştur. Coğrafi yer adları Harita Genel Komutanlığı'nın 1/250.000 ve 1/500.000 ölçekli haritalarından alınmıştır. Haritalar ve alan hesaplamaları ArcGIS (10.3) yazılımı kullanılarak hazırlanmıştır. Ölçeğe göre en uygun altlık seçilerek, altlıklar korrdinatlandırılmış, sayısallaştırılmış, öz nitelik bilgileri işlenmiş ve haritalandırılmıştır.

Araştırma yapılan plan doğrultusunda aşama aşama geliştirilmiştir. Araştırma giriş ve sonuç bölümü ile beraber toplam yedi bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırma alanın yeri ve sınırları ,amacı, önemi, yöntemi anlatılmıştır. Araştımanın kavramsal çervesi verilerek, nüfus coğrafyasının konuları içerisinde yer alan önemli kavramlar tek tek açıklanarak asıl bulgular kısmında tekrara yer verilmek istenmemiştir Araştırma alanın yeri ve sınırları açıklanırken oluşturulan lokasyon haritasından faydalanılmıştır. *Birinci bölümde;* Fiziki coğrofya özellikleri Jeoloji, yükselti toprak ve arazi kullanım haritaları

oluşturularak haritalara atıfta bulunarak özellikler açıklanmaya çalışılmış, *İkinci Bölümde*; Edremit Körfezi'ni oluşturan ilçelerin Antik çağdan günümüze kadar oluşan süreçte ilçelerin yerleşim tarihi açıklanmaya çalışılmış, *Üçüncü Bölüm;* Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin nüfus özelliklerini kapsamaktadır. Nüfus özelliklerini ortaya koymak amacıyla TÜİK'den nüfus verileri alınmış ve amaca uygun bir şekilde tablo, grafik ve haritalara dönüştürülmüştür. Nüfusun kentsel ve kırsal dağılışı Aritmetik, fizyolojik ve tarımsal yoğunluğu haritalar da oluşturularak açıklanmış, *Dördüncü Bölümde;* nüfusun temel nitelikleri başlığı altında Doğum ve ölüm durumu, yaş, cinsiyet, eğitim, evlenme ve boşanma durumu karşılaşılan sorunları ile bereber ortaya konulmuş. Beşinci Bölümde; Nüfusun sektörel durumu açıklanarak fonksiyonel yapısı ortaya konulmuş, *Sonuç ve Öneriler de;* elde edilen bilgiler ve bulgular değerlendirilmiştir. Araştırma sahasının doğal coğrafi özellikleri ile nüfus yapısı bir bütün halinde yorumlanarak önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Edremit Körfezi'nde yer alan altı ilçenin nüfus durumunun incelendiği araştırmada cumhuriyet öncesi nüfus verileri nüfus sayımlarının belli bir sistematiğe göre yapılmamış olması, yazılı kaynaklara ulaşılamaması net nüfus bilgilerinin ortaya konulmasında sıkıntı yaratmıştır. Edremit Körfezi'nin işgücü ve istihdama ilişkin son veriler 2000 yılında son kez yapılan nüfus sayımı verilerinde yer verilmiş, bu tarihten sonra Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerinde bu bilgilere ilçeler düzeyinde yer verilmemiştir. İşgücü ve istihdam bilgilerinin ilçeler düzeyinde elde edilebilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumu, İş Kur, TÜİK, TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğü gibi kurumlarla iletişime geçilmiş, buna rağmen istenilen verilere belli oranda ya da hiç erişilememiştir. İlgili kurumlardan net ve detaylı bilgilerin temin edilememesi araştırma açısından günümüze ait bilgilerin toplanmasında sıkıntı yaratmıştır. Nüfusun sosyo-ekonomik nitelikleri 1990 ve 2000 yılında kır ve şehir ayrımı dikkate alınarak verilmiştir. Bu tarihler haricinde bölgenin sosyo-ekonomik bilgilerinin derli toplu olmaması, yetersiz olması karşılaştırma yapmayı güçleştirmiştir. Nüfusa ilişkin verilerde yazılı kaynaklar üzerinden en eski dönemlere kadar literatür taramasında elde edilmeye çalışılmıştır. Nüfusa ilişkin resmi kurumlardan elde edilen bilgiler ışığında bölgenin nüfus özelliklerine yer verilmiştir. Elde edilen nüfus bilgilerinde 2018 yılına kadar verilere ulaşılmak hedeflenmiş, ulaşılmayan verilerde 2017 ve öncesi verilere ve değerlendirmelere yer verilerek bir projeksiyon oluşturulmaya çalışılmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Nüfus Kavramı

Yeryüzünde sınırları belirli alanlarda (kıta, ülke, bölge, bölüm, yöre, kesim, alan veya idari ünitelerde) yaşayan insanların belirli zamanlarda tespit edilen sayıları o alanların veya yerlerin o zaman dilimlerindeki nüfusunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle yere ve zamana göre değişen bir unsur olarak nüfusu yer yüzünde sınırları belirli alanlarda veya yerlerde belirli zamanda yaşayan insan sayısı olarak tanımlamak mümkündür (Özçağlar: 2000).

Nüfus Sayımı

Nüfus sayımı (Al. Volkszahlung, Fr. Recensement, İng. Cencus of population, eski terim: Tahrir-i nüfus) bir ülkede, bir devletin topraklarında kaç kişi bulunduğunu, bunların türlü yönlerden özelliklerini belli etmek üzere yapılan sayımdır. Sayımı yapan kimseler, ev ev dolaşır, ellerindeki çizelgeyi doldurmak üzere, türlü sorular sorar, karşılıklarını hemen yazarlar (İzbırak, 1992: 251). Türkiye'de bilimsel anlamdaki nüfus sayımları Cumhuriyet devrinde başlar. İlk sayım 1927 yılında gerçekleştirilmiş olup, daha sonrasında her beş yılda bir nüfus sayımı yapılmıştır. 1990 yılından sonra ise on yılda bir yapılmasına karar verilmiş ise de 1997 yılında da nüfus sayımı yapılmıştır. Türkiye'de son nüfus sayımı Devlet istatistik Enstitüsü tarafından 2000 yılında yapılmıştır. Bilgisayar ve yönetim sistemlerinde görülen gelişmeler doğrultusunda Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi" ne geçmesi ile her vatandaş bir adres ile eşleştirilmiştir. Dolayısıyla Türkiye'de yerleşim yeri düzeyinde net nüfus bilgilerinin elde edilmesi için önemli bir adım atılmıştır. Teknolojide yaşanan değişimler resmi kurumların işleyişinde ve veriye ulaşmasında bir çok değişimleri de beraberinde getirmiştir. Adres Kayıt Sistemi'nin hayata geçirilmesi ile birlikte; Nüfus sayımların evden yapılma zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Adres verilerinin tek merkezden standartlara uygun bir şekilde yönetilmesi ve paylaşılması sağlanmıştır.Yerleşim yeri bazında güncel nüfusun nitelik ve niceliklerine ilişkin güvenilir istatistiklerin üretilmesi sağlanmıştır. Adres kayıtlarının doğru tutulmamasından, yanlış adres beyan edilmesinden, bilgi kirliliğinden ya da adres bileşenlerinin çok sık değişmesi sonucu ortaya çıkan adres karmaşası yüzünden oluşan ekonomik kayıplar önlenmiştir. Seçmen kütüklerinin oluşturtulması ve güncelleştirilmesindeki ek maliyet yükü ortadan kalkmıştır. Sağlık, eğitim, vb.kamu hizmetleri sistem üzerinde tutulan veriler kullanılarak zaman ve maliyet efektif bir şekilde planlanmaya ve uygulanmaya başlanmıştır. Tahsilatlar

için gönderilen tebligatların ilgilisine adres eksikliği nedeniyle geç ulaşması ya da hiç ulaşmamasından kaynaklanan gelir kaybı ve kaçaklar önlenerek vergi gelirlerinin artırılması sağlanmıştır. Kent bilgi sistemlerinin alt yapısında kullanılması sağlanmıştır. Kamu yatırımlarının planlanması ve uygulanması gerçek veriler ışığında olacağından kayıp ve kaçaklar önlenmiş oldu.

2007 yılından itibaren Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) adı Türkiye İstatistik Enstitüsü olarak değiştirilmesi örnek gösterilebilir.

Nüfus Artış Miktarı, Artış Oranı ve Artış Hızı

Nüfus artış miktarı: İki sayım dönemi arasındaki nüfus farkıdır. Örneğin 1990 yılında yapılan nüfus sayımı sonucunda, 1990 yılı nüfus miktarından 1985 yılının nüfus miktarının çıkarılmasıyla iki nüfus sayımı dönemi arasındaki fark nüfus artış miktarı bulunur.

Nüfus artış hızı: İki sayım tarihi arasındaki dönemde her 1000 nüfus için yıllık artan nüfustur.

Nüfus Artış Hızı Formülü:

R= (Ln P2/P1)/ N X 1000

P2: Sonraki Nüfus Sayımı

P1: Önceki Nüfus Sayımı

Ln: Doğal Logaritma

N: 2 dönem arasında geçen zaman

R: Yıllık Nüfus Artış Hızı

Nüfus artış oranı: İki dönem arasındaki nüfus değişiminin ne kadar olduğunu yansıtır. Artış oranı bir yerin nüfusunun genel eğiliminin artış veya azalış yönünde olup olmadığını sembolize eder.

Nüfus Artış Oranı Formülü:

R= (P2-P1)/ P1 X 100

P2: Sonraki Nüfus Sayımı

P1: Önceki Nüfus Sayımı

Nüfus Yoğunluğu

Nüfus yoğunluğu, sıklığı (Al.Volksdichte, Bevölkerungsdichte, Fr. Densite de la population, İng. Density of population, eski terim: Kesafet-i nüfus, nüfus kesafeti) belirli bir yüzölçüsü birimine düşen nüfus sayısı. Bu sayı o bölgenin ya da ülkenin nüfus sayısını, oraların yüzölçümüne bölmekle elde edilir. Nüfus sıklığı, yoğunluğu yeryüzünün değişik bölgelerine göre değişir. Bir bölge içinde de nüfus sıklığı ayrı ayrı değerler gösterebilir. Ancak bir yerde nüfus sıklığı değişebilir. Bu değişmelerde en çok o bölgedeki doğumun, ölümün azalması veya çoğalması, orada oturanların başka yerlere göç etmeleri ya da başka yerlerden oraya gelip yerleşmeler başlıca etkendir. (İzbırak 1992, 251).

Başlıca bilinen üç tip nüfus yoğunluğu hesaplama yöntemi vardır. Bunlardan aritmetik nüfus yoğunluğu metodu, belli bir nüfus kitlesinin, belli bir arazi büyüklüğüne eşit olarak dağıldığı varsayılarak bulunur. Nüfus miktarının, birim yüzölçümü tutarına bölünmesi yöntemiyle elde edilir.

Aritmetik nüfus yoğunluğu= Toplam Nüfus(kişi)/Yüzölçümü (Km^2) (Doğanay 1997, 210)

Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu: Bir ülke ya da bölgenin toplam tarım arazileri alanının toplam nüfusa oranlanması sonucunda elde edilir.

Fizyolojik Nüfus Yoğunluk= Toplam Nüfus/Tarım arazilerinin toplam alanı.

Tarımsal Nüfus Yoğunluğu: Bir ülke ya da bölgenin toplam kırsal nüfus toplamının tarımsal araziye oranlanması sonucu elde edilir.

Tarımsal Yoğunluk= Kırsal Nüfus Toplamı/Tarım Arazileri Toplamı

Göç Kavramı

Nüfusun devamlı yaşama bölgelerini kişisel olarak ya da aileler veya gruplar halinde terk edip, geçici veya sürekli olarak yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesi hareketine göç etmek denir. Göç eden nüfusa göçmen nüfus denirse de terim daha çok, bir ülkeden başka bir ülkeye gelip yerleşen nüfus için kullanılmaktadır. Bu grup nüfus için eski bir terim olarak muhacir nüfus ve göç etmeye ise muhaceret de denilmektedir (Doğanay, 1997, 172).

Önceki Çalışmalar

Yaman (2006) tarafından yapılan çalışmada bölgenin ziraat hayatı coğrafi açıdan ele alınmıştır. Çalışmada Edremit Körfezi'ndeki yerleşmenin çok eski dönemlere kadar indiği,

bölgenin ziraat faaliyetlerinde zeytinciliğin önemli bir yer tuttuğu ifade edilmektedir. Çalışmada bölgenin diğer ziraat faaliyetleri, üretilen ürünler, bölge ekonomisinin dinamiklerine de değinilmiş, mevcut zirai ve ekonomik durumun sürdürülebilir olması için önerilerde bulunulmuştur.

Mutluer (1995) tarafından yapılan çalışmada, Edremit yöresinde yer alan köylerin kurulduğu coğrafi mekanlar, bu köylerin coğrafi dağılışı ve nüfus büyülüğü üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda yöredeki köylerin büyük çoğunluğunun alçak alanlarda kurulduğu, yer şekillerinin köylerin dağılışında önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada alçak alanlarda kurulan köylerin nüfusun yoğunluğunun yüksek alanlarda kurulan köylerin nüfus yoğunluğundan daha fazla olduğu da belirtilmiştir.

Yaman Kocadağlı (2009) tarafından yapılan çalışmada, Edremit Körfezi kıyılarındaki zeytincilik faaliyetleri ele alınmıştır. Araştırmada zeytinciliği etkileyen fiziki-beşeri coğrafi faktörler, Edremit Körfezi kıyılarında zeytin tarımı, zeytin üretimi, Türkiye üretimindeki yeri ve önemi ele alınmış olup Edremit Körfezi'ndeki zeytincilik faaliyetinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Ertin (1992) tarafından yapılan çalışmada, Edremit Körfezi Kuzey kıyılarının coğrafi incelemesi yapılmış olup, bu incelemede Edremit Körfezi kuzey kıyılarının fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri ortaya konularak açıklanmıştır. Çalışmada özellikle son yıllarda turizmin yaygınlaşması ile zeytin alanlarının betonlaşma tehlikesi ile karşı karşıya kalabileceği tespit edilmiştir.

Mutluer (1992) tarafından yapılan çalışmada, yöredeki nüfus hareketleri kesin göçler, mevsimlik iş gücü hareketleri ve günübirlik iş gücü hareketleri olmak üzere üç şekilde irdelenerek bunlara neden olan faktörler üzerinde durulmuştur. Çalışmada sonuç olarak yörede meydana gelen nüfus hareketleri üzerinde yer şekillerinin büyük ölçüde etkili olduğu tespit edilmiş dağlık ve engebeli alanlarda bulunan köylerin daha fazla göç verirken ova tabanları ve alçak plato alanlarında bulunan köylerin göç vermediği gibi göç aldığı tespit edilmiştir.

Akkılıç ve Günalan (2007) tarafından yapılan çalışmada, Edremit Körfezi'nde (Ayvalık-Burhaniye-Edremit) turizmin gelişememesinin nedenleri tespit edilerek, yaşanan problemlere ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada, Edremit Körfezi'nde turizmin gelişmesini engelleyen faktörler olarak ulaşım imkanlarının yetersizliği, konaklama tesislerinin yetersizliği, fiyat seviyelerinin yüksek oluşu, doğal

kaynaklara ilişkin tutundurma çabalarının yetersizliği, denizin kirli ve yüzmeye elverişli olmaması ve tarımsal ürünlerden daha fazla kazanç elde edileceğinin düşünülmesi tespit edilmiştir. Çözüm olarak mevcut hava alanın genişletilerek uluslararası havayolu işletmeciliğine açılması, uluslararası standartlarda hizmet verebilecek işletmelerin açılması, körfezde uygun plaj sayısının arttırılması önerilmiştir.

İrtem ve Karaman (2004) tarafından yapılan çalışmada, Edremit Küçükkuyu arasındaki turizm faaliyetlerinin kıyı alanlarına etkisi araştırılarak bir yönetim programı önerilmiştir. Bu çalışmada özetle doğal kaynakların bilinçsiz kullanımının çalışma bölgesini yavaş yavaş kirlettiği ve insanların kullanımına hizmet eden bu alanların insanlar tarafından tahrip edildiği ve bölgede sürdürülebilir kıyı yönetim stratejisinin olmamasının kıyı alanlarında görülen sorunların temelini oluşturduğunu tespit ederek çözüm önerisi olarak bir yönetim programı geliştirilmiştir.

Gümüştepe (Kitapçıoğlu) (1995) tarafından yapılan çalışmada, Edremit'te turizmi etkileyen fiziki ve beşeri özellikler açıklanarak Edremit'te turizmin önündeki sorunlar ve çözüm yolları önerilmiştir.

Edremit Körfezi ve bu alan içerisinde yer alan ilçeler üzerine yapılmış araştırmalar liste halinde EK 1-6'da verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ'NİN JEOLOJİ-JEOMORFOLOJİ-İKLİM VE HİDROGRAFYA ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde Edremit Körfezi'nin Jeolojik özellikleri, jeomorfolojik özellikleri, iklim özellikleri, hidrografya özellikleri, bitki örtüsü özellikleri ele alınmıştır.

1.1.Edremit Körfezi'nin Jeolojik Özellikleri

Bir yerin jeolojik yapısını bilmek o yerin yerşekillerinin oluşum özelliklerini o alandaki toprak oluşumunu ve toprak özelliklerini anlama imkanı sunmaktadır. Çünkü jeolojik yapı yerşekillerinin oluşmasında ve bu yapının üzerinde oluşan yerşekillerinin gelişiminde önemli rol oynar. Jeolojik yapı yerşekilleri kayaçlar ve toprak oluşumunu etkileyeceğinden o bölgedeki başta tarım olmak üzere yerleşme ve nüfus üzerinde de önemli derecede etkiye sahip olacaktır.

Edremit Yöresi Batı Anadolu horst-graben sisteminin kuzeyinde yer almakta olup, tektonik kökenli bir havza niteliği taşımaktadır. Bu tektonik kökenli havzanın oluşumunda, faylanmalara bağlı olarak gelişen yükselme ve alçalma hareketlerinin önemli etkisi bulunmaktadır (Soykan, Efe vd., 2013).

Edremit Havzası'nda tüm jeolojik devirlere ait arazilere rastlanır. Havzanın kuzeyinde Paleozoik'e ait metamorfik şistler, gnays ve mermerler; Mesozoik'e ait kireçtaşı, çakıltaşı, metagrovak ve metakumtaşı serisi; Neojen'e ait volkanik seri mevcuttur. Havzanın doğusu Neojen'e ait kil, marn, gre ve çakıltaşlarından oluşan tortul seri ile çevrilidir. Sahanın güneyi Neojen tortul ve volkanik serileriyle çevrelenir. Havzada Kuvaterner dönemine ait araziler Edremit-Havran-Burhaniye ovası ve Gömeç ovası ile körfezin kuzeyinde kıyının tekdüze görünümünü bozan küçük delta ovalarında görülür (Yaman, 2006).

Harita 1.2: Edremit Körfezi Jeoloji Haritası

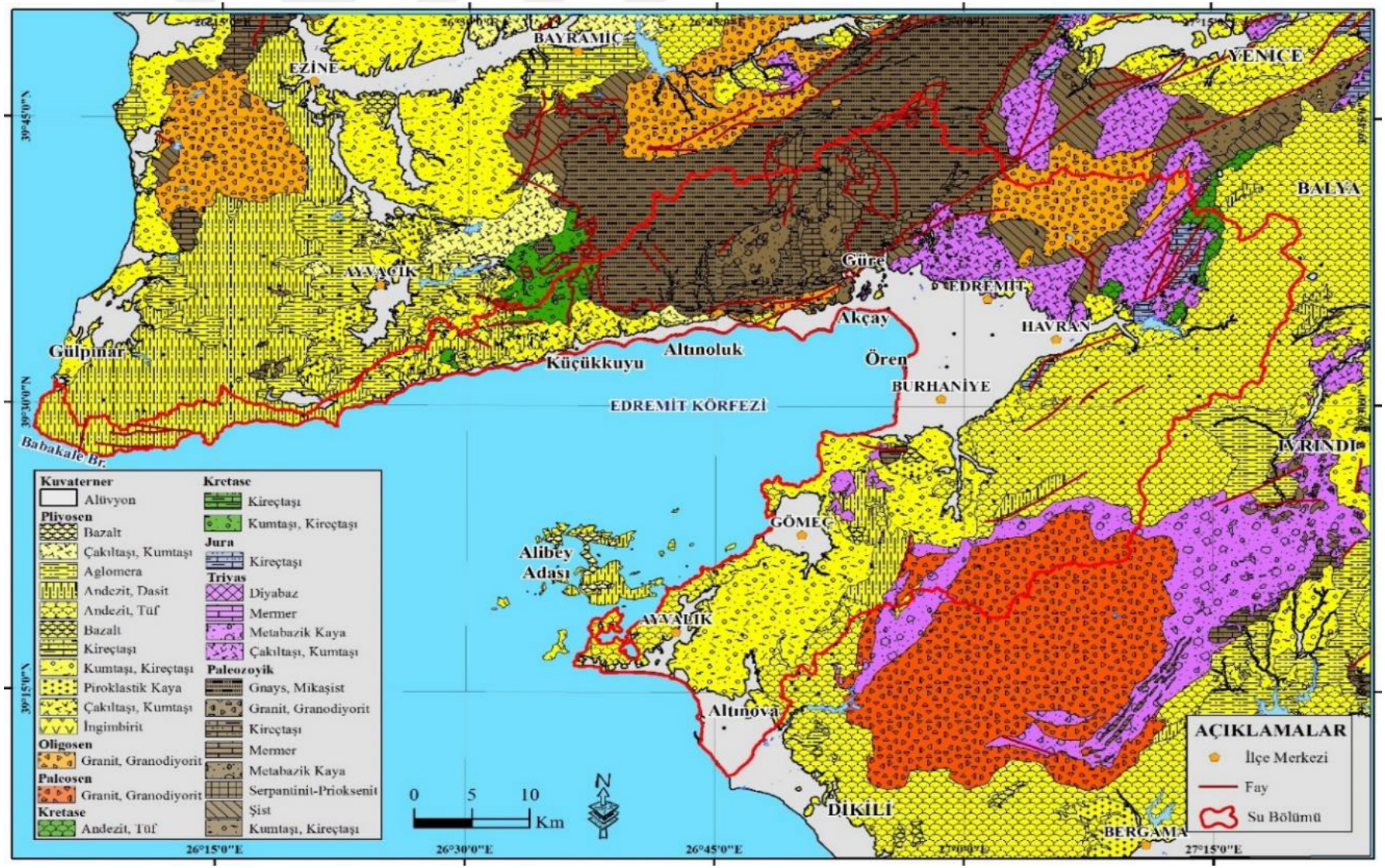

Edremit Körfezinin jeolojik yapısına bakıldığında farklı litolojik özellikler üzerinde farklı yerşekillerinin geliştiği ortaya çıkmaktadır. Garanit, Gnays, şist gibi İç püskürük ve Metamorfik kayaçlar aşınmaya karşı daha dirençli olduğundan bu kayaçların görüldüğü alanlarda yükselti ve eğim değerleri de artmaktadır. Edremit Körfezi'nde bu kayaçlara Kaz Dağları ve Madra dağının olduğu dağlık alanlarda rastlanmaktadır. Aşınmaya karşı dirençsiz tortul kayaçların bulunduğu alanlar ise daha çok eğimin az olduğu alüvyal ova alanlarını oluşturmuştur. Özellikle Edremit, Havran, Burhaniye, Gömeç, Ayvalık ve Dikili ovaları alüvyal ova alanlarıdır. Günümüzden eskiye doğru gidildiğinde kayaç türleri ile yerşekilleri arasında bir bağlantı kurmak mümkündür. Genelde Paleozoyik ve Mesozoyik'e ait mağmatik ve metamorfik kayaçların bulunduğu arazilerde Kaz Dağları, Eybek Dağı, Madra Dağı gibi yüksek yerşekilleri oluşmuştur. Kolay aşınan Tersiyer döneme ait kayaçların olduğu kesimler ise alçak platolar haline gelmiştir. Yöredeki en alçak yerşekilleri olan ovalar ve kıyı düzlüklerinde ise Kuvaterner'e ait alüvyal depolar yer alır (Soykan, Efe vd., 2013).

Sonuç olarak Edremit Körfezinin Jeolojik özellikleri incelendiğinde, farklı jeolojik zamanlara ait formasyonların yer aldığı görülür. Bu formasyonlar tortul, metamorfik ve volkanik kayaçlardan meydana gelmektedir. Edremit Körfezi'nde yer alan farklı fiziksel ve kimyasal özelliklerdeki kayaçların aşınma durumlarının farklı olması, o yapının fiziksel özelliklerinin yer yer kıvrımlı, kırıklı, bir özellik göstermesi, farklı yeryüzü şekillerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum Edremit Körfezi'ndeki yaşamı da doğrudan etkiler. Örneğin, Körfezde dağlar ve tepelerin (aşınmaya olan direnci yüksek, sert kayaçlar) bulunduğu bölgelerde daha çok zeytincilik yapılırken ova sahile doğru (aşınmaya dirençsiz zayıf kayaçlar) inildiğinde insanların daha çok tarım ve hayvancılıkla uğraştığı görülmektedir.

1.2.Edremit Körfezinin Jeomorfolojik Özellikleri

Jeomorfolojik özellikler, bir alandaki başta fiziki coğrafya özelliklerinin (İklim, bitki örtüsü, toprak özellikleri su durumu) yanı sıra beşeri coğrafya özelliklerinin (Nüfus, yerleşme, tarım, hayvancılık, ticaret vb.) oluşmasında ve o alanı bu özellikler açısından etkilemesinde önem arz etmektedir.

Harita 1.1: Edremit Körfezi Jeomorfoloji Haritası

Kaynak : MTA, http://www.mta.gov.tr/v3.0/hizmetler/jeomorfolojibas

Edremit Körfezi'nde bugün var olan yüzey biçimlerinin oluşumunda, jeolojik yapı önemli bir faktördür. Çünkü Edremit Körfezi, fiziksel ve kimyasal özellikleri bakımından farklı jeolojik zamanlarda oluşmuş birbirinden farklı kayaçlardan meydana gelmektedir. Dayanıklı ve sert metamorfik ve volkanik şekillerin görüldükleri alanlar (Kaz Dağları, Baba Dağı, Gürgen Dağı, Eybekdağı, Madra Dağı) yüksek rölyef meydana getirirken; az dayanıklı zayıf yapıdaki Neojen ve Kuaterner şekillerin bulunduğu alanlar daha alçak bir topoğrafya oluşturmuştur.

Ege Bölgesinin kuzeyinde yer alan Edremit Körfezi Kuzeyde Ezine-Bayramiç Depresyonu, Güneyde ise Bakırçay Depresyonu arasında kalan ve tüm Kıyı Ege boyunca devam eden Horst-Graben sisteminin kuzey bölümünü oluşturur. Bu sistemde Kuzeyde Kazdağları, güneyde Madra dağı Horst alanlarını; orta kesimde Edremit, Havran ve Burhaniye ovaları da Graben alanı oluşturmaktadır. Edremit Körfezinin jeomorfolojik özelliklerini genel olarak üç başlık altında toplayabiliriz. Bunlar;

1-Kuzeyde Yivli, Kaz Dağları ve kuzeydoğuda Eybek Dağı; güneyde ise Madra dağının yer aldığı dağlık alanlar.

2-Orta kesimde Edremit, Havran ve Burhaniye ovaları ile kıyı kesimde yer alan Gömeç, Ayvalık, Akçay ve Güre kıyı ovalarının yer aldığı, yer yer yamaçlarda görülen birikinti koni ovalarının bulunduğu ovalık alanları,

3- Kaz Dağları'ndan Ayvacık ve Babakale burnuna doğru alçalarak kıyıya doğru inen Kaz Dağları ve Madra dağının üstünde yer alan Plato alanları.

Edremit Körfezi'ni gösteren fiziki coğrafya haritası incelendiğinde Edremit Körfezi Kuzeybatıda Bababurnu'ndan başlayarak doğuya doğru Yivli Dağı, daha sonra Kaz Dağları, Kaz Dağları'nın doğusunda Eybek Dağı güneyde ise Madra Dağı yeralmakta, Kaz Dağları ve Madra Dağını Havran'ın doğusunda Şapçı eşiği birleştirirken bu eşik Edremit Körfezi ile Balıkesir Ovasının bulunduğu Marmara havzasını birbirinden ayırmaktadır.

Edremit Körfezi'nin yeryüzü şekillerini, kuzeyden güneye doğru değerlendirdiğimizde jeomorfolojik açıdan farklı yapıların olduğu görülmektedir. Körfezin kuzey kesiminin engebelilik durumu ve yükselti değerleri güney bölüme oranla daha yüksektir. Edremit Körfezinin en yüksek noktasını Karataş Zirvesi oluşturur. Yükseltisi 1774 metredir. Kuzey kesimin dağlık alanlarını Yivli Dağı, Kaz Dağları ve Eybek Dağı oluşturur

özellikle Kaz Dağları ve Eybek Dağı Doğu batı doğrultusunda bir kale duvarı gibi uzanarak körfezi Bayramiç - Ezine Yöresinden ayırır.

Güney kesiminin yükselti ve engebelilik durumu kuzey kesimine göre daha azdır. Burada doğu- batı doğrultusunda uzanan Madra Dağı kütlesi Edremit Körfezi'ni, Bakırçay ovasından ayırır. Madra Dağı'ndan körfeze doğru akan irili ufaklı akarsuların getirdiği malzemeler, graben alanı ve kıyı kesimi doldurarak Edremit, Havran, Burhaniye ve Gömeç ovalarını oluşturmuştur.

Sonuç olarak Edremit Körfezi'nin jeomorfolojik özellikleri, başta ekonomik faaliyetler olmak üzere nüfus, yerleşme ve ulaşım yapısını etkilediği görülmektedir. Edremit Körfezinin fiziki haritası ile nüfus miktarı ve nüfus yoğunluk haritaları karşılaştırıldığında jeomorfolojik özelliklerle paralellik gösterdiği görülmektedir. Bu haritalar incelendiğinde nüfus ve yerleşmelerin, eğim ve engebenin arttığı dağlık alanlarda özellikle Kaz Dağları, Eybek Dağı ve Madra Dağı'nda azaldığı, buna karşılık Edremit, Havran, Burhaniye, Gömeç, Ayvalık, Akçay ve Güre ovalarının yer aldığı alanlarda ise arttığı görülmektedir. Mutluer (1995) tarafından yapılan araştırmada, kırsal yerleşmelerin dağılışı nüfus ve büyüklüğünde Edremit yöresinde arazinin yükselti ve eğim şartlarının etkili olduğunu tespit edilmiştir. Bu durum sadece kırsal yerleşmeler için değil kent yerleşmeleri içinde geçerli olduğu, ilçelerin eğim ve engebenin az olduğu ovalık alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Harita 1.2: Edremit Körfezi Yükselti Haritası

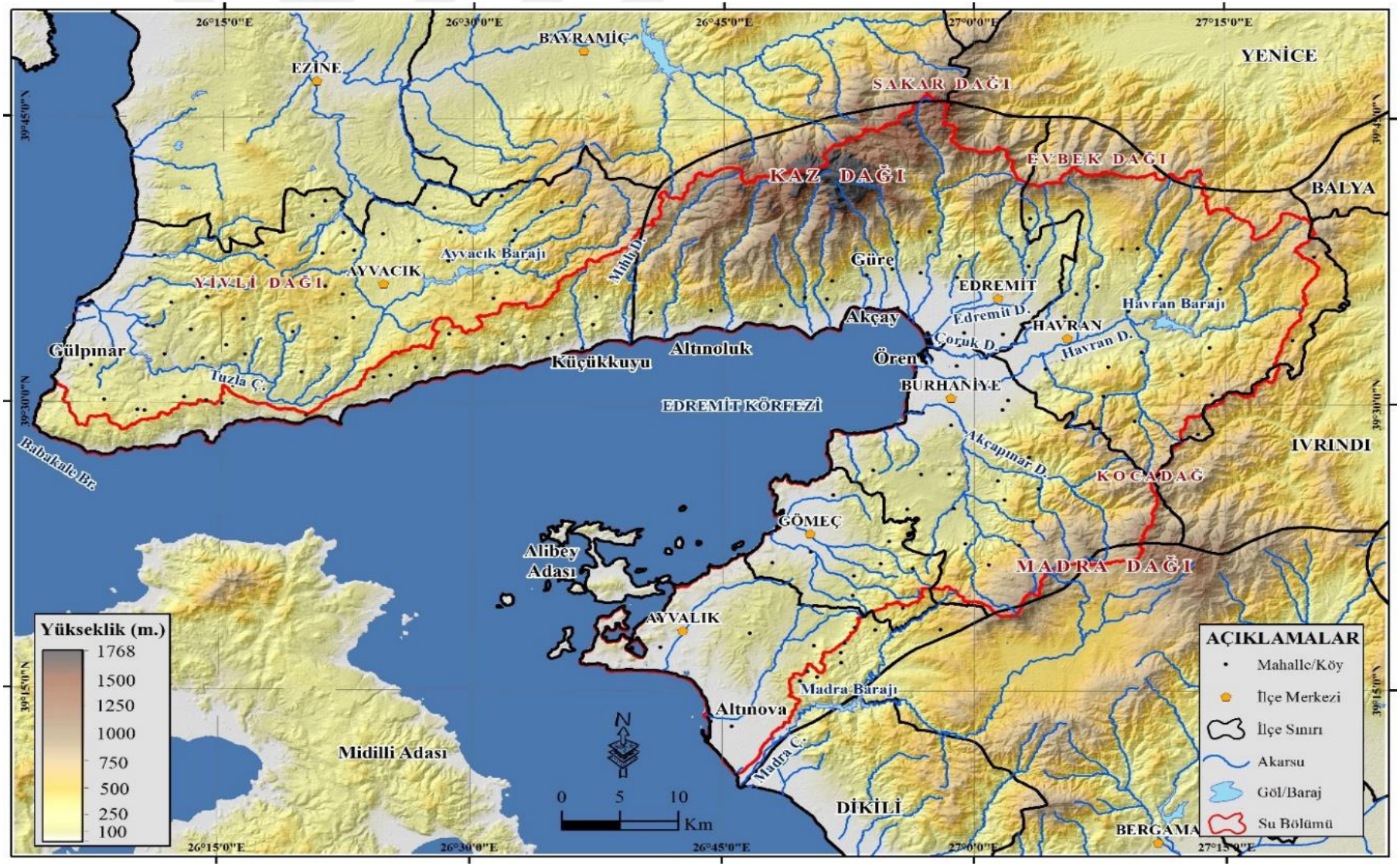

1.3.Edremit Körfezinin İklim Özellikleri

Oldukça geniş bir bölge içinde ve uzun yıllar boyunca değişmeyen ortalama hava koşullarına iklim denilir. Başka bir deyimle iklim kısa süreli günlük hava durumlarının uzun zaman içindeki ortalamasıdır (Erol, 1993). İklim bireyin ekonomik ve toplumsal hayatını birçok noktada etkilemektedir. İklim, doğal bitki örtüsünü belirlediği gibi insanın yetiştirdiği kültür bitkilerini de etkiler. Dolayısıyla insanın ekonomik faaliyetlerini de belirler. İklim insanların yeryüzündeki dağılışını da doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Örneğin genel olarak yeryüzüne baktığımızda insanların daha çok ılıman ve dört mevsimin yaşandığı orta kuşak bölgesinde toplanırken bu yoğunluğun ve nüfus miktarının kutuplara ve çöllere gidildikçe azaldığı görülmektedir. Sonuç olarak beşeri coğrafya açısından iklim, insanın toplumsal ve ekonomik yaşamını etkilediğinden önemli bir öğedir. Çünkü iklim, insanı ve insan faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Bir yerde hüküm süren sıcaklık şartları, yağış özellikleri, basınç ve rüzgar şartları gibi iklim elemanları bölgenin nüfuslanma derecesini, yerleşme şartlarını, mesken tiplerini, ziraat hayatını etkilemektedir.

Bir bölgenin iklimi, o bölgenin konumuna, topoğrafik özelliklerine, denize ve dağlara mesafesi gibi fiziki coğrafya özelliklerine bakılarak belirlenir. Edremit Körfezi genel olarak Akdeniz iklim özellikleri gösterir. Bu sebeple Akdeniz ikliminin genel özelliklerine bakarak Edremit Körfezi iklimi hakkında da fikir sahibi olunabilir. Akdeniz ikliminde tüm yıl boyunca tek bir hava tipi görülmez. Akdeniz iklimi görülen alanlarda yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer (Göney, 1975: 68). Yaz döneminde serin hava bazı dönemler Akdeniz iklimi etkisi altındaki bölgelere girse de bölgedeki tropikal iklim havasını değiştirmez. Bu tropikal iklim ise yazların sıcak ve kurak geçmesine sebep olur. Kış aylarında kutuplardan gelen soğuk hava kütlesi Akdeniz iklimi yaşanan bölgeye yaklaşır. Bu durumda da kış ayları serin ve yağışlı geçer. Edremit Körfezi de bu genel özelliklere baktığımızda benzer iklim özelliklerinin etkisi altındadır. Edremit Körfezi çevresinde yaşanan sıcaklık yağış gibi iklim öğelerinin etki derecesini yıl boyunca Ege Bölgesi'ni etkileyen hava koşulları belirler. Bu koşullar ise yıl boyunca basınç farklarına göre değişebilir. Bunun sebebi yıl boyunca farklı hava kütlelerinin etkisi altında kalmasıdır.

Edremit Körfezi yaz aylarında Akdeniz iklim özelliklerin tropik hava koşulları etkisine girer. Bu hava koşulunda nispi nem oranı düşer ve bu durum kuraklığa sebep olur. Kış aylarında ise Kuzey ve Doğudan soğuk hava kütlelerinin etkisi altına giren Edremit Körfezi'nde güneyden gelen sıcak havanın da etkisi ile cephesel yağışlar görülür.

> "Edremit Körfezi'nde yaz ve sonbahar mevsimlerindeki ortalama sıcaklığın, yıllık sıcaklık ortalamasından fazla, buna karşın kış ve ilkbahar mevsimlerine ait sıcaklık ortalamalarının ise yıllık ortalamalardan az olduğu görülür. Yaz ve kış mevsimleri arasındaki geçiş mevsimlerine bakacak olursak; ilkbahar mevsiminde bütün istasyonlarda ortalamanın 14 C° nin altına düşmediğini görürüz. Sahada sonbahar ortalaması ise 17 C° civarındadır. Edremit Körfezi'ndeki bütün istasyonlarda sonbahar mevsimine ait ortalamalar ilkbahar mevsimine ait ortalamalardan fazladır. Sonbahara ait sıcaklık ortalaması yaz mevsimine ait ortalamaya daha yakındır. Ortalama 20 C° nin üzerinde kalan sıcaklığı ile yaz mevsimi sıcak, ortalamaları 10-20 C° ler arasında kalan ilkbahar ve sonbahar mevsimleri mutedil, ortalaması 0-10 C° ler arasında kalan kış mevsimi ise, termik şartlar bakımından serin mevsim olarak görülebilir" (Göney, 1975: 75).

Edremit Körfezi'nde en az yağış alan mevsim yaz mevsimi, en çok yağış alan mevsim ise kış mevsimidir. Bu özellik Edremit Körfezi'nde Akdeniz ikliminin hakim olmasından kaynaklanmaktadır. Yağışların genel olarak kış mevsiminde görülmesi, sıcaklıkların düşük olması ile birlikte buharlaşmayı önlemekte ve yağışın su olarak tutulmasında etkili olmaktadır. Bu durum Edremit Körfezi'ndeki tarımsal hayatı olumlu yönde etkilemektedir. Çünkü kış mevsiminde tutulan yağış yaz mevsiminde neme dönüşmekte ve kurak mevsim olan yaz aylarında bitkiler tarafından kullanılmaktadır.

> "Edremit Körfezi'nde yağışın en fazla olduğu mevsim kıştır. Kış mevsimini sonbahar, ilkbahar ve yaz mevsimi izlemektedir. En az yağış yaz mevsiminde kaydedilmektedir. Yaz mevsiminde yağış değerleri bütün istasyonlarda 30 mm. nin altındadır. Ayvalık'ta kış mevsiminde ortalama yağış 310, 9 mm., sonbaharda 173, 6 mm., ilkbaharda 140, 8 mm. ve yaz mevsiminde 14, 4 mm. dir. Burhaniye'de kış mevsiminde ortalama yağış 265, 3 mm., sonbaharda 165, 1 mm., ilkbaharda 148, 4 mm. ve yaz mevsiminde 24, 1 mm. dir. Edremit'te kış mevsiminde ortalama yağış 293, 6 mm., sonbaharda 183, 3 mm., ilkbaharda 154, 7 mm. ve yaz mevsiminde 28, 8 mm. dir. Bununla birlikte Edremit Körfezi'nde karla örtülü gün sayısının çok az olduğu görülür. Karla örtülü gün sayısının en fazla olduğu ay Şubat ayıdır. Bunu Ocak ayı takip etmektedir" (Soykan, 1997: 102).

Aylık ortalamalara bakıldığında aylar bazında en yüksek ortalamalara sahip ilçenin Ayvalık olduğu haziran ayı haricinde en düşük ortalamalara ise Burhaniye ilçesinin sahip olduğu görülmektedir. Genel olarak aylar bazında ortalamalara bakıldığında kışın sıcaklıkların Ocak ayında bile 7 C° nin altına düşmediği yazın ise 28 C° nin üstüne çıkmadığı görülmektedir. Bu ortalamaları ile tarım, hayvancılık turizm başta olmak üzere ekonomik

faaliyetlerin yapılmasına çok elverişli olduğu görülmektedir. Genel olarak baktığımızda Edremit Körfezi'nde iklim şartları açısından yaşam oldukça rahattır. Sert kış aylarının az olması, iyi bir oranda yağış alması, insanların yaşam alanı olarak bölgeyi tercih etmesi açısından önem arz etmektedir.

1.3.1.Yıllık Ortalama sıcaklık

Sıcaklık faktörü tarım ve hayvancılığı doğrudan etkilediği kadar nüfus ve yerleşmeyi de etkilemektedir. Aşağıdaki tablo ve grafiklerimizi incelediğimizde Ayvalık ilçesinin sıcaklığının 16, 9 C° Burhaniye ilçesinin 15, 5 C°, Edremit ilçesinin ise 16, 4 C° olduğu görülmektedir. Yıllık ortalama sıcaklıklar 15, 5 C° ile 16, 9 C° arasında değişmektedir. En yüksek ortalama sıcaklık değerine sahip ilçe Ayvalık, en düşük ise Burhaniye'dir. Yalnız sıcaklık ortalamaları iç kesimlere gidildikçe denizel etkinin azalmasıyla karasallık artmaktadır. Edremit ilçesinin sıcaklık ortalamalarının Burhaniye'ye göre daha yüksek olmasında Kazdağları'nın duldasında kalması ve Burhaniye'nin kuzey yönlü rüzgarlara daha açık olmasıdır. Edremit Körfezi'nin yıllık ortalama sıcaklık şartlarının elverişli şartlar içermesi insan yaşamına dolayısı ile nüfus ve yerleşmeye elverişli şartlar arz etmektedir.

Tablo 1.1: Edremit Körfezi İlçelerinin Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (C°)

Merkezler	Yıllık Ortalama Sıcaklık
Ayvalık	16, 9
Burhaniye	15, 5
Edremit	16, 4
Ayvacık	14, 6

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

1.3.2.Mevsimlik ve Aylık Ortalama Sıcaklıklar

Tablo 1.2 incelediğinde, Edremit Körfezi'nde açıkça görüleceği üzere sonbahar ve yaz mevsiminde ortalama sıcaklık değerleri yıllık ortalama sıcaklık değerlerinden yüksektir. Buna karşılık ilkbahar ve kış mevsimlerine ait ortalama sıcaklık değerleri, yıllık ortalama sıcaklık değerlerinden düşüktür.

Tablo 1.2: Edremit Körfezi İlçelerinin Mevsimlik Ortalama Sıcaklık Değerleri (C°)

Merkezler	Kış	İlkbahar	Yaz	Sonbahar
Ayvalık	8, 5	15	26, 1	17, 6
Burhaniye	7, 7	14, 5	25, 9	16, 9
Edremit	8	14, 7	25, 9	17, 2
Ayvacık	6, 4	13, 1	23, 5	15, 4

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

Mevsimlik ortalama sıcaklıklara bakıldığında kış ortalamasının Edremit'te 8 C°, Burhaniye'de 7, 7 C°, Ayvalık'ta 8, 5 C° ve Ayvacık'ta 6, 4 C° olduğu görülür. Edremit Körfezi'nde kışın sıcaklık değerleri 6 C°'nin altına düşmediği görülmektedir. İlkbahar ortalamaları da kış ortalamaları gibi birbirine yakın değerler arz etmektedir. Ayvalık ilçesinde 15 C°, Burhaniye ilçesinde 14, 5 C° Edremit ilçesinde 14, 7 C° ve Ayvacık ilçesinde 13, 1 C° dir. Yaz değerleri ise Ayvalık'ta 26, 1 C°, Burhaniye'de 25, 9 C°, Edremit'te 25, 9 C° ve Ayvacık'ta 23, 5 C° dir. Yaz mevsiminde de sıcaklık değerleri arasında önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Sonbahar değerleri ise Ayvalık'ta 17, 6 C°, Burhaniye'de 16, 9 Edremit'te 17, 2 C° ve Ayvacık'ta 15, 4 C° dir. Ayvacık ilçesinin diğer üç ilçeye göre sıcaklık değerlerindeki küçük değişim yükseltisine bağlı olarak gerçekleşmektedir.

Grafik 1.1: Mevsimlik Ortalama Sıcaklık

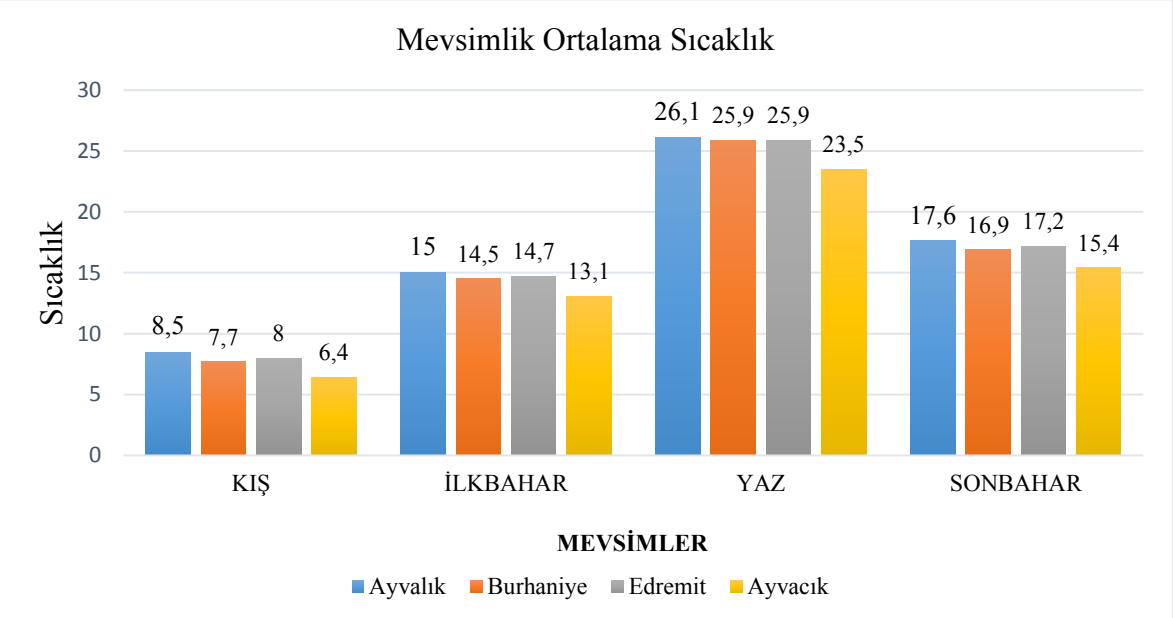

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

Edremit Körfezi'nde mevsimlik sıcaklık ortalamalarına baktığımızda yazın sıcaklığın 25 C° civarında, kışın ise sıcaklığın 6 C ° altına düşmediği görülmektedir. Bu özellikleri ile insanın yaşamasına çok elverişli olduğu görülmektedir. Özellikle kışın sıcaklıkların yaklaşık 7 C° civarında olması, eksi derecelere inmemesi, ısınma ve barınma şartlarını kolaylaştırmakta, ulaşım açısından da elverişli ortam hazırlamaktadır.

Aylık Ortalama sıcaklıkları gösteren Tablo 1.3 ve Grafik 1.2'de de görüldüğü üzere aylık sıcaklık ortalamalarının üç ilçede de birbirine yakın ortalamalara sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 1.3: Aylık Ortalama Sıcaklıklar (C°)

	AYLAR												
Merkezler	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Ayvalık	8	8, 1	10, 5	14, 8	19, 8	24, 7	27, 2	26, 9	22, 7	17, 6	12, 7	8	16, 9
Burhaniye	7, 1	7, 3	9, 7	14, 2	19, 5	24, 4	26, 9	26, 5	22, 1	17	11, 8	8, 7	15, 5
Edremit	7, 2	7, 8	10	14, 4	19, 7	24, 3	26, 9	26, 4	22, 3	17, 2	12, 3	9, 1	16, 4
Ayvacık	5, 3	7, 6	9, 1	13	17, 1	21, 6	24, 3	24, 7	20, 8	14, 6	10, 9	6, 3	14, 6

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

Aylık ortalamalara bakıldığında aylar bazında en yüksek sıcaklık ortalamalarına sahip ilçenin Ayvalık olduğu, Haziran ayı haricinde en düşük ortalamalara ise Ayvacık ilçesinin sahip olduğu görülmektedir. Genel olarak aylar bazında ortalamalara bakıldığında kışın sıcaklıkların Ocak ayında bile 6 C° nin altına düşmediği yazın ise 28 C° nin üstüne çıkmadığı görülmektedir. Bu ortalamaları ile tarım, hayvancılık turizm başta olmak üzere ekonomik faaliyetlerin yapılmasına çok elverişli olduğu görülmektedir.

Grafik 1.2: Aylık Sıcaklık Ortalamaları

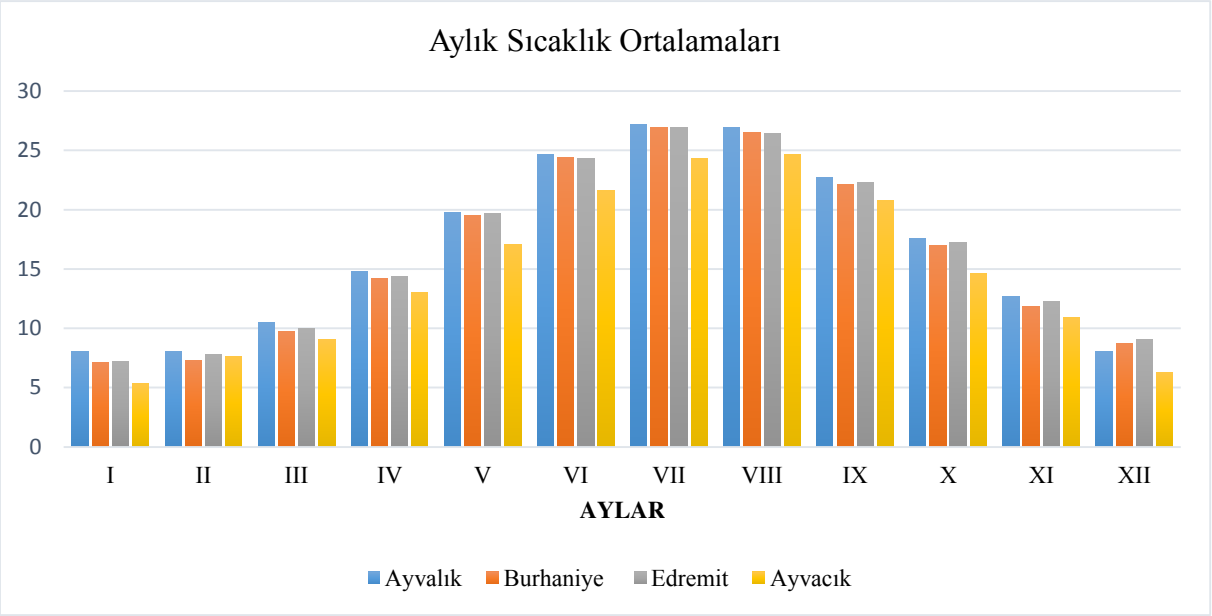

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

1.3.Yağış Şartları

Önemli iklim faktörlerinden biri de yağıştır. Yağış ziraat hayatı üzerinde olduğu kadar ulaşım yerleşme ve nüfus üzerinde de etkili olan en önemli faktörlerdendir.

Tablo 1.0.4: Yıllık Ortalama Yağışlar (mm.)

Merkezler	Yıllık Ortalama Yağış
Ayvalık	634, 2
Burhaniye	615, 6
Edremit	685, 1
Ayvacık	754, 4

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

Edremit Körfezi'ndeki yıllık ortalama yağışları gösteren Tablo 1.4'e baktığımızda yıllık ortalama yağış miktarının Ayvalık'ta 634, 2 mm., Burhaniye'de 615, 6 mm., Edremit'te 685, 1 mm. ve Ayvacık'ta 754, 4 mm. olduğu görülür. En fazla yağış ortalaması Ayvacık'ta görülür. Bunun sebebi hemen doğusunda yükselen Kaz Dağları'dır. Kaz Dağları, Edremit Körfezi'nde yer almaktadır. Körfezden gelen nemli hava kütlelerinin Kaz Dağları boyunca hızla yükselmesi sonucunda Ayvacık çevresinde oroğrafik yağışlara neden olmakta, bu da yıllık yağış miktarını arttırmaktadır.

Yıllık ortalama yağışın mevsimlere göre dağılışına bakacak olursak bütün istasyonlarda yaz en az, buna karşılık kış en fazla yağış alan mevsimdir. Akdeniz iklimine has başlıca özelliklerden biri olan yaz yağışlarının azlığı ve kış mevsiminde yağış fazlalığı bütün istasyonlarda görülmektedir.

Tablo 1.5: Mevsimlik Ortalama Yağışlar (mm.)

Merkezler	Kış	İlkbahar	Yaz	Sonbahar
Ayvalık	312, 8	137, 3	13	171, 1
Burhaniye	278, 8	138	24, 8	174
Edremit	318, 3	159, 4	29, 1	178, 3
Ayvacık	302, 81	205, 83	55, 19	190, 59

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

Tablo 1.5'deki veriler grafiğe dönüştürüldüğünde mevsimlik yağış ortalamalarının birbirine paralellik gösterdiği görülmektedir. Edremit Körfezi'nde en fazla yağış kış mevsiminde gerçekleşirken en az yağış yaz mevsiminde gerçekleşmektedir.

Grafik 1.3: Mevsimlik Ortalama Yağışlar (mm)

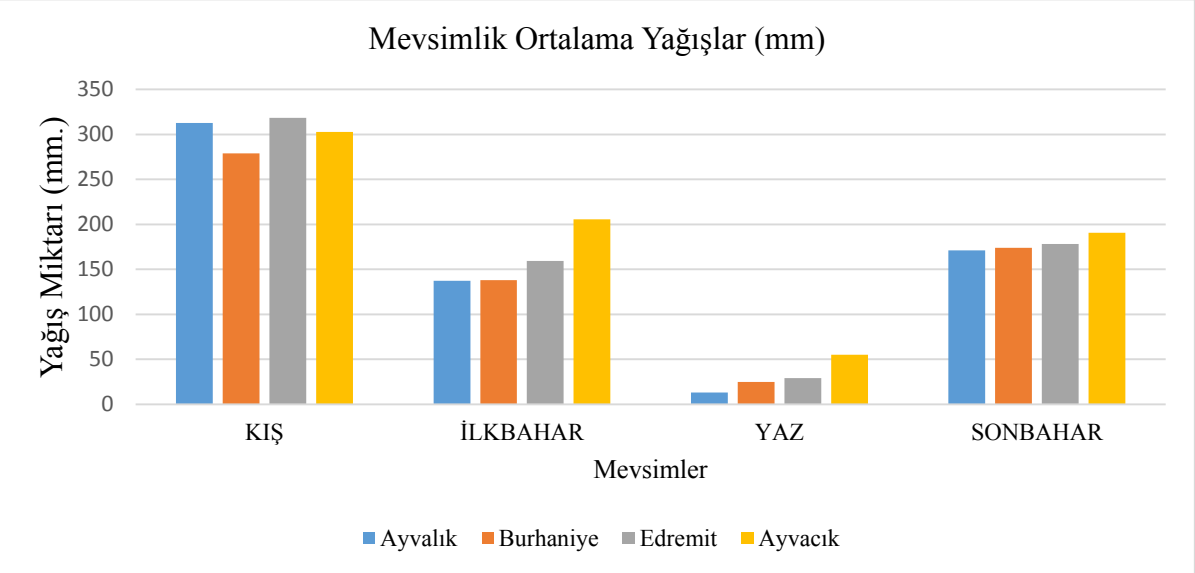

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

Yaz mevsiminin kurak geçmesi deniz turizmini canlandırmaktadır. Bu sayede özellikle deniz turizmi için Edremit Körfezi yoğun göç almaktadır. Ayrıca yaz mevsiminin güney bölgelerimize göre nispeten daha serin geçmesi, özellikle kalp-damar ve yüksek

tansiyon gibi rahatsızlıkları olan emekli veya yaş ortalaması yüksek nüfusun yazın bölgeye gelmesini sağlamaktadır.

1.3.4.Yağış Şartları

Araştırma sahasında yer alan istasyonlardaki veriler değerlendirildiğinde aylık ve yıllık ortalama basınç değerlerinin yıl boyunca farklı yönlerden gelen hava kütlelerinin etkisi ile değişiklik gösterdiği görülmektedir. Edremit Körfezi genellikle Ekim ayından sonra Avrupa üzerinden gelen termik yüksek basınç etkisi altında kalmaktadır. Basınç değerleri Ocak ayında en üst seviyelere ulaşmakta, bundan sonrada düşme eğilimi göstermektedir. Edremit Körfezi, Akdeniz'e doğru yönelen hava akımlarının da etkisi altında kalmaktadır. Edremit Körfezi aylık ve yıllık basınç değerleri Tablo 1.6'da gösterilmiştir.

Tablo 1.6: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İstasyonlarına Göre Aylık ve Yıllık Ortalama Basınç (Milibar)

Merkez	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık
Ayvalık	1018, 1	1017, 5	1015, 9	1013, 1	1013, 1	1011, 9	1010, 2	1010, 9	1014, 3	1017, 0	1017, 9	1017, 8	1014, 8
Burhaniye	1016, 2	1015, 1	1013, 5	1010, 8	1010, 7	1009, 5	1008, 0	1008, 4	1011, 3	1014, 7	1015, 1	1015, 7	1012, 4
Edremit	1016, 1	1015, 5	1013, 8	1011, 0	1011, 2	1009, 9	1008, 4	1009, 1	1012, 3	1015, 2	1015, 9	1015, 8	1012, 9

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

Aylık ve yıllık basınç değerlerine bakıldığında Ayvalık ilçesi değerlerinin diğer ilçe değerlerinden yüksek olduğu görülmektedir. Ayvalık ilçesinin basınç değerleri 1018, 10-1010, 20 arasında, Burhaniye ilçesinin 1016, 20-1008 arasında ve Edremit ilçesinin ise 1016, 10-1008, 40 arasında değişmektedir. Yıllık ortalama basınç Ayvalık ilçesinde 1014, 80, Burhaniye ilçesinde 1012, 40 ve Edremit ilçesinde 1012, 90 olarak gerçekleştiği görülmüştür.

Grafik 1.4: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İstasyonlarına Göre Aylık ve Yıllık Ortalama Basınç (Milibar)

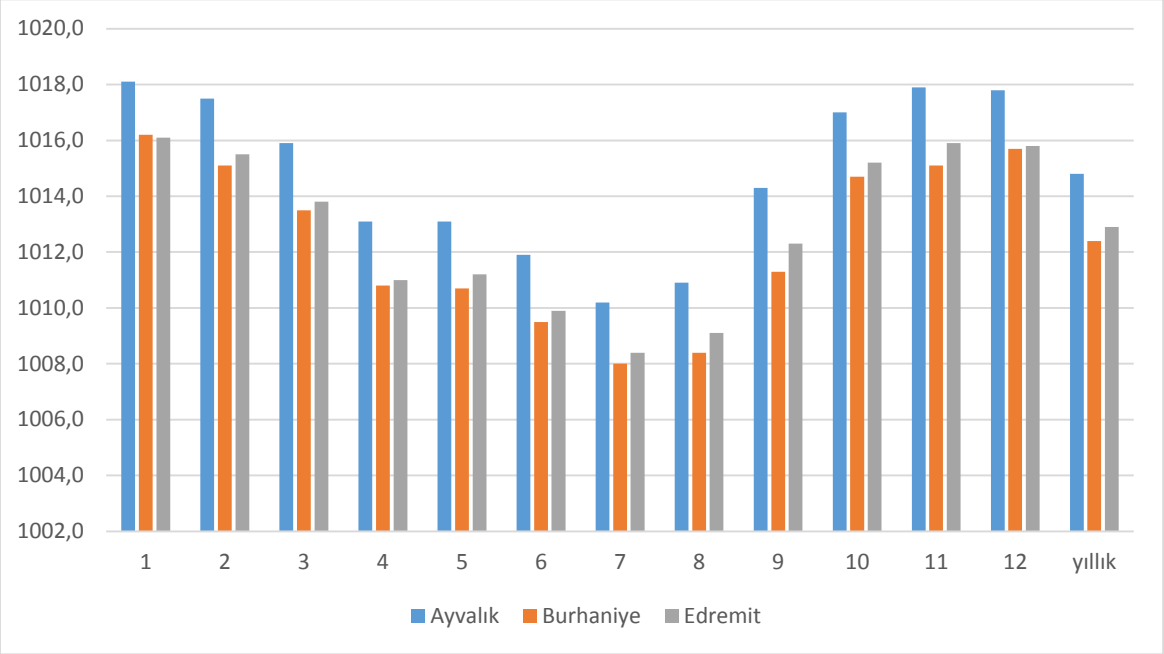

Kaynak: Edremit Meteoroloji İstasyonu Şefliği

1.3.5. Rüzgar Özellikleri

Rüzgar, farklı basınç alanları arasında meydana gelen hava hareketleridir. Rüzgarların hızı, yönü, frekansı ve şiddeti alanı etkileyen basınç merkezlerine göre değişimler göstermektedir. Bunun dışında dağların uzanış yönü, yükseltileri de rüzgarların hızı ve yönünde belirleyici olmaktadır. Edremit Körfezi ilçelerinden Ayvalık, Burhaniye ve Edremit ilçelerine ait rüzgarların yıllık ortalama frekansı ve yönü Tablo 1.7'de gösterilmiştir.

Tablo 1.7: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İstasyonlarına Göre Yıllık Ortalama Rüzgar Esme Sayısı (Frekansı) ve Yönü

Merkezler	Kuzey	Kuzeydoğu	Doğu	Güneydoğu	Güney	Güneybatı	Batı	Kuzeybatı
Ayvalık	2244	4730	1140	1687	2693	383	868	1307
Burhaniye	313	3713	7897	1077	704	654	2139	709
Edremit	927	2845	4391	877	454	788	1438	583

Kaynak: Yaman, A. (2006). Edremit Körfezi kıyılarında ziraat hayatı, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yıl içerisinde Ayvalık ilçesinde en fazla rüzgar kuzeydoğu yönünden, Burhaniye ilçesinde doğu yönünden ve Edremit ilçesinde ise doğu yönünden gerçekleşmektedir. Bunun dışında Ayvalık ilçesi güneybatı, Burhaniye ilçesinde kuzey yönünde ve Edremit ilçesinde ise güney yönünden esen rüzgar sayısı daha az bir oran sergilemektedir. Bu ilçelerin rüzgar gülü Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1.1: Ayvalık, Burhaniye ve Edremit İlçelerine Ait Rüzgar Gülleri

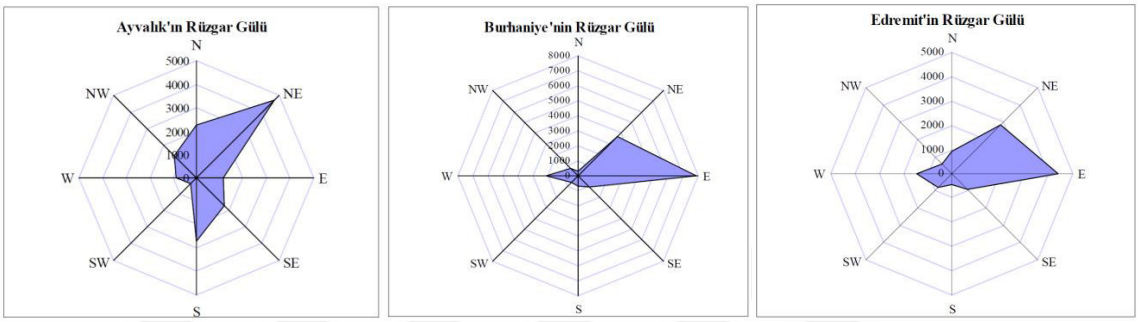

Kaynak: Yaman, A. (2006). Edremit Körfezi kıyılarında ziraat hayatı, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

1.4.Edremit Körfezinin Toprak Özellikleri ve Arazi Kullanımı

Toprak, tortul, metamorfik ve volkanik kayalardan oluşan arz kabuğunun fiziksel ve kimyasal ayrışma olayları sonucunda meydana gelen ve bünyesinde son derece zengin flora ve fauna barındıran, sürekli olarak kimyasal olaylara sahne olan, bitkiler için durak vazifesi gören ve bitkilerin beslenmesini sağlayan ve yeryüzeyini birkaç mm ile birkaç metre arasında saran bir örtü olarak tarif edilebilir (Atalay, 1994). Toprak başta tarım ve hayvancılık, inşaat vb. ekonomik faaliyetler olmak üzere yerleşme ve nüfus gibi beşeri faaliyetleri doğrududan etkilemekte, bu faaliyetlerin çoğu zaman temel kaynağını oluşturmaktadır.

Harita 1.3: Edremit Körfezi Toprak Özellikleri Haritası

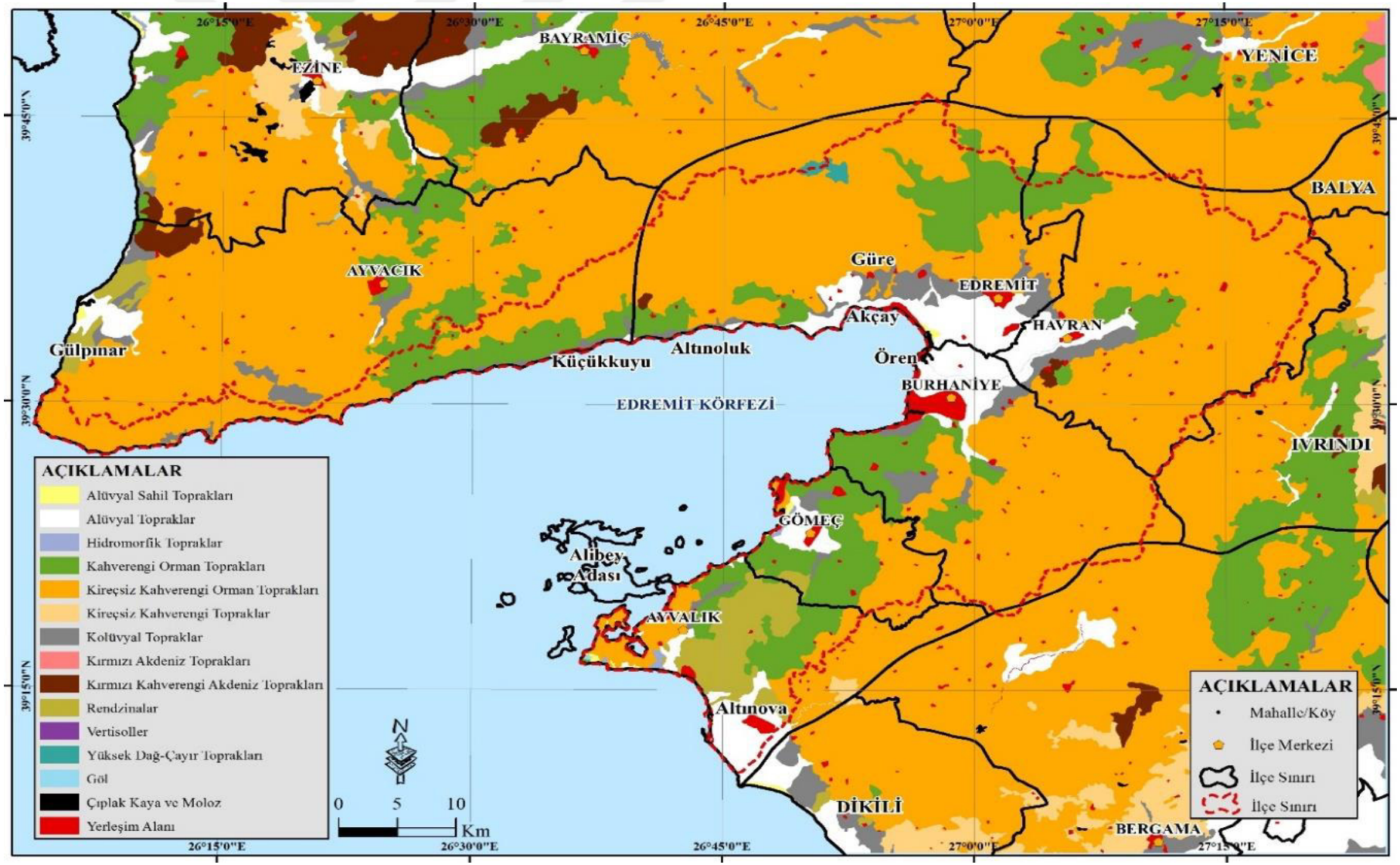

Edremit yöresinde; anakaya, iklim, yerşekilleri, bitki örtüsü, zaman, fiziksel, kimyasal ve organik süreçlerin etkisi neticesinde değişik toprak türleri oluşmuştur. (Soykan, Efe vd., 2013). Edremit Körfezi'nde zonal, azonal ve intarzonal olmak üzere üç toprak grubunda yer alan toprak tipine rastlanmaktadır.

Edremit Körfezi'nin toprak haritası incelendiğinde Edremit Körfezi'nin kuzey ve güneyindeki Kaz Dağları, Madra Dağı ve çevresinde yağış ve yükseltinin etkisi artmaktadır. Buna bağlı olarak toprağın yıkanması, orman bitki örtüsünün de etkisi ile hakim toprak türü kireçsiz kahverengi orman toprağı şeklindedir. Dağlık alanlarda ovalık alanlara doğru geçerken eğimin azaldığı alanlarda akarsuların getirdiği malzemelerin biriktirmesi ile oluşan birikinti konilerinin üzerinde kolüvyal topraklar gelişirken, Edremit, Havran ve Burhaniye ovalarının yer aldığı graben alanında ise akarsuların dağlık alanlardan aşındırarak getirdiği malzemelerin eğimin azalması ile üst üste biriktirmesi sonucunda alüvyal topraklar oluşmuştur. Kıyı kesimlerinde de yer yer akarsuların biriktirmesi sonucunda kıyı delta alanlarında alüvyal topraklar görülmektedir. Ayvalık'ın doğu kesiminde ise rendzina topraklar görülmektedir.

Harita 1.4: Edremit Körfezi Arazi Kullanım Haritası

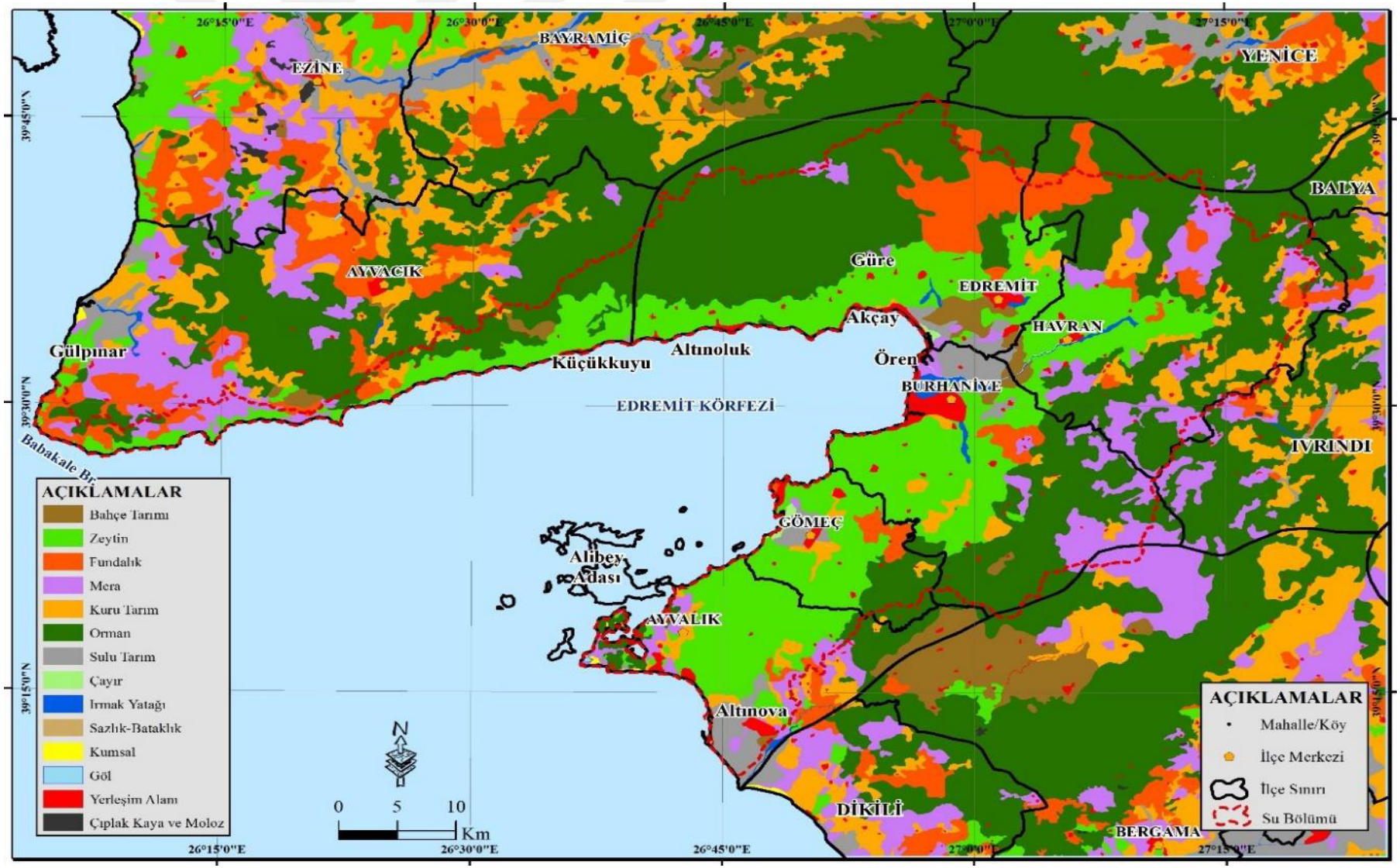

Edremit Körfezi toprak haritası ile arazi kullanım haritasını karşılaştırıldığında ovalık alanların hakim toprak türü olan alüvyal topraklarda besin maddeleri bakımından zengin olmaları ve bu ova alanlarında sulama imkanlarının da elverişli olması nedeniyle sulu tarım yapılmaktadır. Edremit Körfezi'nin hakim arazi kullanım şekli zeytinliktir. Ova alanlarının hemen bittiği alanlar ile son zamanlarda ova alanlarında da yaklaşık 300 metre yükseltiye kadar olan alanlarda zeytin tarımı yapılmaktadır.

Mera alanları Edremit Körfezi'nde az yer kaplamakta olup daha çok kuzeydeki Kaz Dağları ve güneydeki Madra Dağı yüksek düzlük alanlarında ve Ayvacık ilçesi Babakale Burnu arasında kalan plato alanlarda görülmektedir. Bu alanlar, aynı zamanda küçükbaş hayvancılığın yapıldığı alanlardır. Edremit Körfezi'nin dağlık alanlarının genel olarak ormanlarla kaplı olduğu görülmektedir. Edremit Körfezi'nin ova tabanlarının verimli alüvyal topraklar ile kaplı olması, körfezin genel olarak yükseltisinin fazla olmaması tarım ve hayvancılık açısından elverişli bir ortam oluşturmaktadır. Bu durum da özellikle ova ve kıyı kesimlerinde nüfus ve yerleşmenin yoğunlaşmasına neden olmaktadır.

1.5.Edremit Körfezinin Bitki Örtüsü Özellikleri

Dünyamızdaki canlı hayatın büyük bir bölümünü oluşturan, fotosentezle üretim yaparak çeşitli tüketicilerin beslenmesini doğrudan sağlayan, enerji ve madde dolaşımında aktif rol oynayan ve dolayısıyla canlı hayatın ana ve vazgeçilmez unsurunu meydana getiren canlılar bitkilerdir (Atalay, 1993). Doğal bitki örtüsünün elverişli olması nüfus yerleşme ve ekonomik faaliyetler açısından önem arz etmektedir.

Ege Bölgesi'nin kuzey kesiminde yer alan Edremit Körfezi'nde yazları sıcak ve kurak kışları ılık ve yağışlı iklim şartlarının hakim olduğu Akdeniz iklimi görülmektedir. Akdeniz iklimin karakteristik bitki örtüsünü de maki topluluğu oluşturmaktadır.

Edremit Körfezi'nde hakim bitki örtüsünün maki; maki bitki topluluğu içinde ise hakim türün zeytinin olduğu görülmektedir. Edremit Körfezi'nde kıyıdan yaklaşık 500 metreye kadar maki ve zeytinlikler hakimdir.

Kaz dağlarının etek kısımlarında zeytin ağaçları (Olea europaea) hakim türken üst kısımlara çıkıldığında önce kızılçam (Pinus brutia) kuşakları zirve bölümünde ise karaçam (Pinus nigra) kuşakları bulunmaktadır. Dağın üst bölümünde yer alan karaçam, kestane (Castanea sativa) ve meşe (Quercus) gibi geniş yapraklı ağaçlarla birlikte bulunur (Özel ve Gemici, 2001: 29). Ancak bu bitkiler arasındaki geçişler keskin değildir ve bazı noktalarda

iç içe bulunurlar. Zeytinler, dağın üst bölümüne kadar da görülebilir fakat bunun sebebi bölgede yaşayan nüfusun kızılçam alanları zeytinliklere çevirmiş olmasından kaynaklanır (Mutluer, 1990: 25).

Edremit Körfezinin kuzey kesiminde zeytin alanları Babakale çevresinde başlar. Zeytin kuşağı Havran'a kadar uzanmaktadır. Edremit Körfezinin güney kesiminde de hâkim bitki türü zeytindir. Bazı bölgelerde zeytin kıyıya kadar, Edremit Körfezi boyunca kesintisiz bir kuşak oluşturur. Ayrıca bu kuşak Edremit Körfezi'nde bitmemekte devamında Bergama'ya kadar uzanan Madra etekleri boyunca da yer yer kesintiye uğrayarak devam etmektedir.

Edremit Körfezi'nde zeytin dışında bir başka hakim bitki örtüsü kızılçamlardır. Fakat orman oluşturabilecek yapıdaki kızılçamlar bölge halkı tarafından zeytinliklere dönüştürülmüştür. Kızılçamlar gibi bölgede Akdeniz iklimi sebebiyle uygun doğal ortamını bulup oluşan maki ve garip toplulukları da ekonomik katkıları olmaması sebebiyle ortadan kaldırılmaktadır.

Kazdağları, Marmara ve Ege Bölgelerinin sınırını oluşturduğu gibi aynı zamanda farklı özellikteki hava kütlelerinin de karşılaştığı bir alanda yer almaktadır. Bu durum Kazdağları'ndaki bitki örtsünün çeşitlenmesine ve çok çeşitli endemik bitki türlerinin görülmesine neden olmaktadır. Bugüne kadar Kaz Dağları'nda 800 bitki taksonu tespit edilmiştir. Başta Kaz Dağları Göknarı olmak üzere Kaz Dağları'nda 32 adet endemik tür bulunmaktadır. Bunun yanında Türkiye'nin endemik türü olan ve Kaz Dağları'nda yetişen 48 adet, endemik olmayan ancak Türkiye'de sadece Kaz Dağları'nda yetişen 15 adet tür bilinmektedir. Bu nedenle 1994 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile 20.935 hektarlık alan Milli Park ilan edilmiş ve koruma altına alınmıştır. (http://www.edremitkutup.gov.tr/TR-133302/kaz-daglari.html Erişim tarihi 09/01/2019). Kazdağlarının bu farklı bitki örtüsü özellikleri turizm açısından büyük önem arzetmekte ve her geçen yıl bu yöreye olan ilgiyi daha da arttırmaktadır.

1.6.Edremit Körfezinin Hidrografya Özellikleri

İnsanoğlu yaşamına devam edebilmek için birçok zaman, yerleşim yeri olarak su kaynaklarına yakın yerleri seçmişlerdir. Su, dünyadaki hayatın devamı için vazgeçilmez niteliktedir. Bu sebeple su kaynaklarını en doğru şekilde kullanmak oldukça önemlidir. Kuzey Avrupa ve Muson iklimi görülen yerlere kıyasla yağış miktarı düşük olan ülkemiz

için suyun önemi daha çoktur. Edremit Körfezinin de yerleşim yeri olarak seçilmesinin ana sebeplerinden biri su kaynaklarına yakınlıktır.

Edremit Körfezi, Akdeniz iklim özelliklerini taşımaktadır. Yani genel olarak yazlar sıcak ve kurak; kışlar ise ılık ve yağışlı geçmektedir. Bu nedenle Edremit Körfezi çevresinde yılın belli dönemlerinde kuraklık hâkimdir. Bu dönemde gerek yer altı kaynakları gerekse yer üstünde sular buharlaşarak kaybolmaktadır. Bölgede tüm akarsular yağmur sularıyla beslenmektedir. Yaz aylarında yağışın azalması veya hiç olmaması sonucunda akarsular kurumakta, yeraltı suyu seviyesi düşmektedir. Yine de yağışlı geçen kış ayları kurak dönemi telafi etmekte, yer altı suları dolmakta ve akarsular eski miktarına geri dönmektedir.

Edremit Körfezi akarsu açısından zengin bir yapıya sahiptir. Körfezde birçok akarsu yer alır. Ancak bu akarsular büyük değildir ve mevsimliktir. Mevsimlere göre yağışların azalıp artması ile değişkenlik gösterir. Edremit Körfezi'nde yaz aylarında yağış az, buharlaşma miktarı çok olduğundan akarsular süreksizdir. Kış aylarında artan yağış ile birlikte akarsuların miktarının artması onları sel akarsuyu niteliğine sokar. Edremit Körfezi çevresindeki dağlar da akarsular üzerinde etkiye sahiptir. Dağların zirvelerine yaklaştıkça yağış artmakta ve akarsular beslenmektedir. Ayrıca eriyen karlar da akarsulara karışıp oranı yükseltmektedir.

Ova tabanında yer alan akarsuların önemlileri şunlardır: Havran Çayı, Edremit Çayı, Karınca Dere, Zeytinli Çayı, Kızılkeçili Çayı ve Çoruk Dere'dir. Edremit Körfezi'nin kuzeyinde pek çok akarsu yer alır. Körfezin kuzeyindeki Kaz Dağları'ndan kaynaklarını akan bu akarsular kabaca kuzey-güney istikametinde akmakta ve körfeze ulaşmaktadır. Bu akarsular başlıca şunlardır: Ihlamur Dere, Pınarbaşı Dere, Kuru Dere, Manastır Dere, Şahin Dere ve Mıhlı Çayı'dır (Yaman, 2006).

Edremit Körfezi yeraltı suları bakımından farklı kapasitelere sahiptir. Bol çatlaklı ve porozitesi yüksek kayaçların bulunduğu sahalar, aktif kırık hatları, alüvyal sahalar yüzey sularının geniş çapta yeraltına geçtiği sahalardır. Edremit Körfezi'nde kıyı kuşağı ve Edremit-Burhaniye-Havran ovaları yeraltı suyu bakımından önemli birer kapasiteye sahiptirler. Yeraltına geçen sular uygun noktalarda yeniden kaynaklar olarak yüzeye çıkmışlardır. Edremit-Burhaniye-Havran ovalarının tersine Gömeç ovasının yeraltı suları bakımından sınırlı bir kapasitesi vardır. Yeraltına sızan sular yer yüzeyine yakın magma zonunda ısınıp kırık ve çatlak sistemleri boyunca bazı yerlerde hidrostatik basınçla kendiliğinden yüzeye sıcak su kaynağı olarak çıkmakta veya çıkarılmaktadır. Bu termal

suların özellikle sağlık turizmine katkısı büyüktür. Bunun yanında tarımsal amaçlı sulama suyu olarak kullanımı giderek artmaktadır (Buldan ve Çukur, 2003: 146).

Edremit ovası yer altı kaynakları açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Bununla birlikte bu suları zenginleştiren en önemli yapı ise alüvyondur. Edremit-Burhaniye-Havran ovalarında araştırma, içme-kullanma, ve sulama amaçlı Devlet Su İşleri (DSİ), Yol Su Elektirik İşleri (YSE) ve İller Bankası tarafından açılan birçok kuyuya rastlanabilir. Ayrıca bölgede arazi sahibi vatandaşların, kendi kullanımlarını sağlamak için birçok kuyu açtıkları bilinmektedir. Tüm bu kuyuların varlığına baktığımızda Edremit ovasının yeraltı suları açısından oldukça zengin bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ İLÇELERİ'NİN YERLEŞİM TARİHİ

Türkiye sınırları içerisinde kalan Anadolu topraklarının tarihi, insan yaşamı bakımından insanın tarih sahnesine çıktığı günlere kadar dayanmaktadır. Sahip olduğu Coğrafi özellikler Anadolu'nun her zaman yerleşme merkezi olmasında önemli bir yere sahiptir. Anadolu'da tarih boyunca farklı kültür ve ırklardan toplumlar yaşamıştır. Konumundan kaynaklanan stratejik özellikleri nedeniyle zaman zaman önemli bir alan olarak değerlendirilmiş, bazen de ikinci planda kalmıştır. Tüm bunlara rağmen her daim insan nüfusunun yerleştiği bir yer olma özelliğini hiç kaybetmemiştir.

Edremit Körfezinin de içinde yer aldığı Anadolu coğrafyasının batı kıyılarının tarihi Antik döneme kadar (M.Ö. 8000 – M.Ö. 1300) kadar dayanmaktadır. Bu bölgenin en eski yerleşim yerlerinden biridir. Bir bölgenin yerleşim yeri olarak seçilmesinin temel etkeni insanın yaşamını devam ettirmesi için gerekli olan kaynaklara sahip olmasıdır. Edremit Körfezi de doğa, iklim ve su kaynakları açısından tarihin eski dönemlerinden bu yana gelişmiş bir bölge olduğundan bu toprakların tarihinin antik çağa dayanması normal olarak görülebilir. Buna ek olarak bölgenin savunma açısından da kolay olması tercih edilebilir sebeplerdendir.

Anadolu coğrafyasının batı kesimlerini iklim, su kaynaklarına yakınlık, savunmanın kolaylığı, toprakların verimli olması gibi tüm nedenleri bir arada ele aldığımızda bölgenin yerleşim açısından tarihin her devrinde neden tercih edildiğini görebiliriz.

2.1. Antik Çağ'da Edremit Körfezi

Edremit Körfezinin yerleşim yeri olarak tercih edildiği ilk tarihi bilgiler antik döneme (M.Ö. 8000 – M.Ö. 1300) aittir. Edremit Körfezi bu dönemde Küçük Asya diye tabir edilen bölgenin Mysia ve Troas olarak adlandırılan bölümlerinde kalır. Edremit Körfezinin kuzey bölümleri Troas güney ve doğu bölümleri ise Mysia şeklinde adlandırılır. İnboğazı mevkiinde antik döneme ait insanların yaşamlarını devam ettirdikleri mağaralara rastlanmıştır. Deveadamı, Karanlık, Aydınlık ve Andık mağaraları adını taşıyan bu mağaralardan Karanlık Mağara'da Kalkolitik, Neolitik ve Paleolitik devirlerine ait kalıntılar bulunmuştur (Sevin, 2001: 51).

Edremit Körfezi'nde M.Ö. 3000 – 1800 arasında Truva kültürü olduğu görülür. M.Ö. 1800–1200 arası yıllarda ise bölgede Anadolu kültürü yerleşmeye başlamıştır (Stewig, 1968:

60). Mysia bölgesi, M.Ö. VII. Yüzyılda Lydia krallığının egemenliği altındadır. Bu yıllardan 547 yılına kadar Lydia krallığı egemenliği altında kaldıktan sonra M.Ö. 547 yılında bölgeyi Persler ele geçirmiştir. Persler Edremit Körfezini ele geçirdikten sonra Batı Anadolu ve çevresindeki kentleri de kendilerine bağlamışlardır (Magie, 2003: 5). Büyük İskender'in M.Ö. 334 yılında Persleri yenilgiye uğratmasıyla birlikte Edremit Körfezi önce Makedonya; Büyük İskender'in ölümü ile birlikte de Seleikos krallığına bağlanmıştır. Romalılar M.Ö. 190 yılında Seleikos krallığı ile girdiği savaştan galip ayrılmış ve savaş sırasında kendilerine yardımcı olan Bergama kralı II. Eumenes'e bölgeyi bağışlamışlardır. Böylece Edremit Körfezi'nde Bergama krallığı hüküm sürmüştür. Bergama kralı III. Attalos M.Ö. 133 yılında öldüğünde krallık Roma'ya bağlanmış ve Roma'nın Asia eyaleti sınırları içine alınmıştır (Sevin, 2001: 44).

Edremit Körfezi'nde Kaz dağlarının güneyinde yer alan bölge Troya'ya bağlı olan bölgedir. Aynı zamanda bölgenin Ege kıyılarına uzanan toprakları oldukça verimli topraklardır. Bu sebeple önce Mysia ve Lidyalılar sonra da Yunanlılar bölgede hakim olmaya ve verimli topraklardan faydalanmaya çalışmışlardır. Antik çağda, bölgenin iklim ve toprak koşullarının uygun ve bereketli olması Edremit Körfezini cazip hale getirmiştir. Edremit Körfezinin Mysia'ya ait bölgesi bu elverişli koşullardan dolayı oldukça yoğun bir nüfusa sahiptir, diyebiliriz. Bu bölgedeki en yoğun yer Havran ovası içinde yer alan Thebe şehridir. Verimliliği ve yoğunluğu yüksek olan bu kent adına sikke dahi bastırılmıştır (Sevin, 2001: 51). Bu dönemde Edremit yerleşim yeri Adramytteion olarak bilinmektedir.

> "M.Ö. VI. Yüzyıl başlarında Lydia kralı Alyattes'in oğlu Adramytos'un adına kurulduğu sanılan Lidya kenti Adramytteion (Edremit), aynı adı taşıyan körfezin (Adramyttenos Kolpos) batı ucundadır. Assos'un (Behramkale) doğusundaki sahil, Adramytteion (Edremit) Körfezi'nce derin bir biçimde girintili çıkıntılı yapılmış ve güneydoğu köşesinde alçak bir tepe üzerinde, körfezin ismini taşıyan bu kent yer almıştır. Aslında eski bir iskân yeri olan Adramytteion'un arazisi Euneos'un (Havran Çayı) ağzına yakındı ve verimliliğiyle ünlü Thebe (Havran) Ovası'nı kapsıyordu. Kentin yeri uygun bir konumda idi; çünkü bir deniz üssü olarak kullanılan iyi bir limana sahipti. Aynı zamanda dağları aşarak merkezi Mysia içine uzanan, bölgenin maden ocaklarından gümüşü taşımaya hizmet eden bir yolun ucunda da bulunuyordu" (Magie, 2003: 60).

Adramytteion şehri önemli bir limana ve güçlü surlara sahiptir. Bu sayede askeri olarak oldukça güvenli bir şehirdir. M.Ö. VIII. yüzyıldan sonra Yunanlıların şehirleri kolonileştirme çabası ile şehir nüfus olarak oldukça gelişim göstermiştir. Bu gelişime bağlı olarak nüfus yapısı Bergama Krallığı ile rekabet edecek düzeydedir (Gümüştepe, 1993: 192). Bu dönemden sonra

Roma egemenliği altında yaşayan Edremit Körfezi, Roma ikiye ayrıldıktan sonra da Bizans egemenliği altına girmiştir.

Adramytteion Antik Çağ'da Edremit Körfezi'ndeki en önemli şehir olma özelliği ile göze çarpar. Körfezin sınırları aynı zamanda kuzeyde Truva Krallığı sınırları içinde yer alır. Bu dönemde Edremit Körfezi'ndeki diğer önemli şehirler Assos, Antandros, Gargara ve Polymedion'dur.

Edremit Körfezi kuzeyinde, yörenin diğer önemli kentlerinden biri de Assos'tur. Kentin önceleri Pedasos adını adını taşıdığı sanılır. Kentin bugünkü adı olan Behram, Assos'a görevli gelen Bizanslı subay Makhram'ın adının değişmiş şeklidir. (Serdaroğlu, 2005: 11). Troas kentinin güneyinde Midilli adasının karşısında yer alan Asos mevkisi bulunduğu konum, sahip olduğu doğal güzellikleri ile oldukça rağbet gören şehirler arasındadır (Magie, 2003: 60).

Assos, M.Ö. VII. Yüzyılda Midilli adasından gelen göçmenler ile birlikte nüfusunu artırmıştır. Kent bu göçten sonra gelişmiş ve önemli bir şehir haline gelmiştir. M.Ö. V. yüzyılda bir liman kenti olan Assos, Adramytteion ve Bergama Krallığına giden yola hakim olan kent olarak önem arz etmektedir. M.Ö. 350 yılında Aristo, Assos şehrine gelerek bu şehirde dersler vermiş ve şehrin kültürel gelişimine katkıda bulunmuştur. M.Ö. 560 yıllarında Lidyalıların eline geçen kent, önemini yitirmeye başlamıştır (Serdaroğlu, 2005: 17).

Assos bir kent olarak en önemli gelişimini Roma egemenliği altında yaşamıştır. Assos'tan günümüze Romalılardan oldukça önemli kalıntılar bulunmuştur. Bunların en önemlisi kenti çevreleyen surlardır. M.Ö. IV. Yüzyıl'da yapılan bu surların iki ayrı kapısı bulunmaktadır. Nekropol bu kapılardan batıdakinin önündedir. Teraslar üzerine kurulmuş bulunan aşağı kentte tümü Büyük İskender sonrası döneme ilişkin gymnasion, agora, tiyatro gibi yapılar yer alır. Akrapol ise ortadaki doğal bir kayalık üzerindedir. Burada M.Ö. 540-530 yıllarında inşa edilmiş Dor düzeninde, 6x13 sütunlu Athena tapınağı yükselmektedir (Sevin, 2001: 70).

Edremit Körfezi'nin Kuzeyinde Altınoluk beldesinde yer alan bir diğer Antik dönem kenti ise Antandros Antik Kenti'dir Edremit İlçesi Altınoluk Beldesi' nin 4km. doğusunda, İda Dağı (Kazdağı) eteklerinde, Pelasg'lar tarafından kurulmuştur. Adramytteion (Burhaniye-Ören) – Assos (Behramkale) yolu üzerinde askeri bakımdan stratejik bir konuma sahip olan kentin, M.Ö. 10.yy' da kurulduğu düşünülmekle birlikte, çok yakınında bulunan Assos' un M.Ö.2.bin yıllarına kadar inen tarihinden Antandros' un da bu tarihlerde iskan görmüş olması mümkün görülmektedir.Antik yazar Strabon, Leleg kavminin Bababurnu' ndan (Lekton) İda

dağına kadar olan bölgede yerleştiklerini belirtmektedir. Önce Thrakialı Mysialılar' ın yerleştiği bilinen bölge, M.Ö. 7.yy'da Limni üzerinden gelen Aioller tarafından iskan edilmiştir. Pelasgların da bu tarihlerde Antandros'a yerleştikleri antik kaynaklardan anlaşılmaktadır. Antandros'un bir Pelasg kenti olduğunu, tarihteki Batı Anadolu İsyanı'ndan (M.Ö. 499-494) sonra Pers kralı Dareios'un komutanı Otoneis'in Antandros'u zapt ettiğini ve Kserkeses ordusunun Yunan seferine giderken kentin yanından geçtiğini Heredot'tan öğrenmekteyiz. Anadolu'da araştırmalar yapan Henri Kiepert kitabında Antandros'un akropolünün Altınoluk – Avcılar arasında Yarmataş olarak bilinen 215 km. rakımlı tepede bulunduğunu ve kentin doğuya doğru yayıldığını ifade etmektedir. Bunun dışında Edremit Körfezi'nde Edremit İlçesi Güre Beldesi sınırları içinde kalan Astyra Antik Kent'i ve Havran ilçe sınırları içerinde yer alan Thebe Antik Kent'i diğer antik kente yerleşim alanlarıdır. (https://balikesir.ktb.gov.tr/TR-90612/antik-kentler-oren-yerleri.html Erişim tarihi: 30.06.2019)

2.2. Helenistik Dönem

Perslerin bölgedeki hâkimiyeti yitirmesi ile birlikte bölge Helenistik dönemin etkisine girmiştir. Bu Helenistik dönem bölgenin Büyük İskender'in eline geçmesi ve sonrasında Bergama Krallığı egemenliğinde geçirilen dönemin arasında kalan zaman dilimidir (Stewig, 1970: 37). Bergama Krallığı Roma'ya bağlandıktan sonra Bergama Krallığına ait tüm bölgeler tamamen Asia eyaletine bağlanmamıştır. Yalnızca Truva, Mysya, Lidya, Aolis, İyonya, Frigya'nın güneybatı köşesi Romalılara geçmiştir (Stewig, 1970: 51). Bu açından baktığımızda Edremit Körfezinin Bergama Krallığından sonra Roma egemenliği altına girdiğini görebiliriz. M.S. 395 yılında Roma imparatoru Theodosios'un ölümü ile birlikte Roma ikiye ayrılmıştır. Roma imparatorluğunun ikiye ayrılması ile birlikte bu kez Edremit Körfezi Bizans sınırları içine dahil olmuştur. Edremit Körfezi Bizans sınırları içinde kaldığı dönemde Asia eyaletinde 12 farklı şehir vardır ve bu şehirlerden biri de Edremit'tir (Stewig, 1970: 52).

Roma İmparatorluğu'nun bölünmesi ile Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içerisinde kalan bölgede, bu dönemde eski önemini yitiren yerleşmeler dinsel birer merkez haline gelmişlerdir. Gargara, Antandros, Assos ve Adramytteion M.S. 600 yıllarında önemli bir piskoposluk merkezi olmuşlardır (Gümüştepe, 1993: 193). Bölge, Bizans İmparatorluğunun etkisi ile Hristiyanlığın dinsel cazibe merkezi haline gelmiştir.

2.3. Selçuklu Dönemi

11. yüzyıl da Anadolu da yoğun bir Bizans hâkimiyeti görülür. Doğudan Batıya kuzeyden güneye her bölge Bizans İmparatorluğunun elindedir. 11. Yüzyıldan sonra bölgeye Türk akını başlar ve ilk olarak Selçuklular Anadolu'ya gelirler. 1071'de Selçuklular Malazgirt ovasında Bizans'ı yenilgiye uğratarak Türklere Anadolu'nun kapılarını açar. Bu zafer sonrasında Selçuklular batıya doğru ilerlemeye başlar (Stewig, 1970: 123). Selçuklular özellikle Anadolu'da kıyı bölgelerini fetih için hedeflemişlerdir. Bunun sebebi dünyaya açılmanın yolu kıyı bölgelerdir. Selçuklular Anadolu'da devamlı Bizans'tan toprak alarak onların Anadolu'daki egemenliğine son vermişlerdir.

Türkler Anadolu'ya hakim olmaya başladıkça kıyı bölgelere saldırmışlardır. Bu dönemde Edremit Körfezi de oldukça fazla sayıda istila girişimi yaşamıştır. Bölgeye sadece Türk istilası değil aynı zamanda Haçlı ordularının da istila girişimleri yaşanmıştır. Adramytteion şehir halkı, bu istila ve saldırılardan korunmak için kıyı bölgesinden uzaklaşarak yaklaşık 8 kilometre kadar iç bölgelere göç etmişlerdir (Gümüştepe, 1993: 193).

Edremit Körfezi 1220-1237 yılları arasında Selçuklular döneminde tamamen Türk hakimiyeti altına girmiştir. Selçuklular döneminde Edremit nüfusu yine hızlı bir artış yaşamıştır. Türklerin bölgeye göç edip yerleşmeleri nüfusun bir anda yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Daha sonraki dönemlerde Moğolların Selçuklulara saldırıları Selçuklu devletini zayıflatmış ve Selçuklu yıkıldıktan sonra Anadolu'da küçük Türk beylikleri ortaya çıkmıştır. Moğollar karşısında 1243 Kösedağ yenilgisi devlete büyük bir darbe olmuştur. Devletin içinde uzun yıllar devam eden taht kavgaları ve savaşlarla iyice yıpranan devlet, çöküş sürecine girmiştir. XIII. yüzyıl sonlarında, Türkiye Selçuklu Devleti'nin çöküş devresine girişini takip eden dönemde merkez ile bağlarını keserek, bağımsızlıklarını ilan etmek suretiyle büyüklü küçüklü olmak üzere yirmiyi aşkın Türk beyliği ortaya çıkmıştır. Selçuklu Devleti yıkıldıktan sonra Edremit Körfezi bölgesine Karesioğulları beyliği sahip olmuştur. Bu dönem Osmanlı devleti hakimiyetine giden yolda bir geçiş dönemi olarak görülebilir (Öden, 1999: 7).

2.4. Beylikler ve Osmanlı Dönemi

Edremit Körfezi beylikler döneminde Karesi beyliği egemenliği altındadır. Merkezi Balıkesir ve Bergama, civarında ise Edincik, Manyas, Edremit, Kemer (Burhaniye), İvrindi, Ayazmend (Altınova), Bigadiç, Sındırgı, Gördes, Demirci ve Gelenbe'yi içine alır (Stewig, 1970: 126). 1305 tarihli Karasi salnamesine göre, Karasi vilayeti, Karasi ve Biga sancaklarına

taksim edilmişti. Karasi sancağına bağlı kazalar Balıkesir, Ayvalık, Edremit, Kemer (Burhaniye)'di. Körfez kuzeyinde yer alan Ayvacık ise Biga sancağına bağlı kazaydı (Öden, 1999: 76).

Batı Anadolu'da beylikler bölgede tek güç haline gelmeye çalışmışlar, bu yüzden kendi aralarında bir savaşa başlamışlardır. Karesi Bey'in ölümü ile birlikte Karesi beyliği sallantılı bir döneme girmiştir. Karesi beyliğinin konumu onu diğer beyliklerin gözünde bir hedef haline getirmiştir. Karesi beyliği deniz yolu ile birlikte Anadolu'nun dış dünyaya açılan kapısı olarak görülmektedir. Karesi beyliğinin batısındaki Osmanlılar'ın hedefi ise Batı'ya açılmaktır. Bu sebeple Karesi beyliği Osmanlıların önünde bir engel olarak görülmektedir. Bu bağlamda Osmanlı Beyliği batıya, denizlere açılmasında önünde engel oluşturan Karesi beyliği zayıfladıktan sonra Osmanlı topraklarına katılmış ve bu durum Osmanlıların imparatorluk olma yolunda önemli bir adımıdır. Osmanlılar Karesi beyliğini ele geçirdikten sonra Rumeli topraklarına geçiş için büyük avantaj yakalamışlardır. Karesi beyliğinin konumu ve donanması ile birlikte Osmanlılar daha çabuk ve kolay Rumeli toprakları geçip bu bölgeye yerleşebilmişlerdir (Öden, 1999: 74).

Osmanlı yönetimine girmiş olan Karesi beyliği bu yörede ismini uzun yıllar devam ettirmiştir. Bölge, Osmanlı idari teşkilatında Karesi yöresi olarak neredeyse aynı sınırlar içinde adını korumuştur. 1867 yılına kadar Karesi adı altında varlığını sürdüren bölge bu tarihten sonra Bursa vilayetinin merkezi haline gelmiştir. Bu tarihte Bursa vilayetine, Bursa, Ertuğrul (Bilecik), Kütahya, Afyonkarahisar, Karasi (Balıkesir) sancakları bağlanmıştır. II. Meşrutiyetin ilanından sonra ise bölge direkt olarak Dahiliye nezaretine bağlı mutasarrıflık haline getirilmiştir (Sofuoğlu, 1994: 11).

Edremit Körfezinin kuzeybatısı farklı bir sancağa bağlıdır. 1876 senesinde Biga sancağının merkezi Çanakkale olarak görülmektedir. Fakat daha sonra bu bölge Karesi sancağına bağlanmıştır. 1888'de yeniden eski haline getirildi. Milli mücadele yıllarında da direkt Dahiliye Nezareti'ne bağlı bağımsız mutasarrıflık halini almıştır (Sofuoğlu, 1994: 13).

Osmanlı Devleti'nde nüfus istatistikleri "Tahrir " adı verilen defterlerde tutulmuştur. Bu defterlerde düşmandan alınan araziler üzerinde halkın elde ettiği gelirler ve araziler kayıt altına alınmıştır. Osmanlı da askere alma, vergilendirme ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi bu defterlere göre yapılacağından düzeli bir şekilde tutulmasına önem verilmiştir. Bu defterlerdeki kayıtlar günümüz modern istatistik kayıtlarının dayandığı bilimsel tasniflemeye göre yapılmamış olmakla beraber, Osmanlı dönemine ait önemli ekonomik ve nüfus verileri de

vermektedir. Osmanlı Devleti'nde ilk modern anlamda nüfus sayımı 1831 yılında yapılmış, askere alınacak nüfus tespit edilmek amaçlandığından sadece erkek Müslüman ve gayr-i müslim nüfus sayılmıştır.

Tablo 2.1: 1831 Nüfus Sayımına Göre Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfusu

İlçe	Müslüman	Reaya	Toplam
Edremit	4.952	289	5.241
Ayvalık	16	1.932	1.948
Ayvacık	5.482	-	5.482
Edremit Körfezi	10.450	2.221	12.671

Kaynak: Kemal H. Karpat Osmanlı Nüfusu (1830-1914)

1831 Sayımına göre Edremit Körfezi Nüfusunu gösteren Tablo 2.1'e baktığımızda Körfez nüfusunun toplam 12.671 olduğu görülür. Tabi bu rakam sadece erkek nüfusu ait olup bu rakamı iki ile çarpmak gerekir. Tablo 2.2 incelendiğinde ise nüfus sayımının etnik unsurlara göre yapıldığı ve bu sayımda kadın ve erkek nüfusunda ayrı ayrı sayıldığı görülmektedir.

1893 yılında Edremit Körfezi ilçelerinin toplam nüfusun 72.419 olduğu görülmekte Edremit Körfez ilçelerinden en kalabalık nüfusa 32.736 kişi ile Edremit ilçesinin sahip olduğu Ayvalık ilçesinin ve sonrasında ise Ayvacık ilçesinin takip ettiği görülmektedir.

Tablo 2.2: 1881/82-1893 Osmanlı Genel Nüfus Sayımına Göre Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfusu

İlçeler	Müslüman		Rum		Ermeni		Yahudi		Yabancı Uyruklu		Toplam		Genel
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	Toplam
Edremit	12.851	14.148	2.591	2.937	4	6	1	4	95	99	15.542	17.194	32.736
Ayvalık	40	50	9.798	10.335	-	-	-	-	703	751	10.541	11.136	21.677
Ayvacık	7.668	8.634	612	1.059	-	-	-	3	8	22	8.288	9.718	18.006
Edremit Körfezi	20.559	22.832	13.001	14.331	4	6	1	7	806	872	34.371	38.048	72.419

Kaynak: H. Kemal Karpat; "Ottoman Population Records and the Census of 881/1882-1893", Int East Studies, c. 9, S.2, 1978, , s. 237-274.

1914 yılında yapılan Osmanlı Genel Nüfusu sayımını gösteren Tablo 2.3'e bakıldığında ise erkek kadın ayırımı yapmadan toplam etnik nüfusun sayıldığı görülmekte. Bu sayıma göre ise Edremit Körfezinin Nüfusunun artarak 114.468 kişiye ulaştığı En kalabalık ilçenin Edremit olduğu en fazla gayr-i Müslim (Rum Nüfusu) nüfusun 31.440 kişi ile Ayvalık da yaşadığı bir önceki sayımda Ayvacık ilçesinde toplam 1671 Rum yaşarken 1914 sayımında hiç Rum'un olmadığı ve Ayvacık ilçesinin aynı zamanda Körfezin en az nüfusa sahip ilçesi olduğu da görülmektedir.

Tablo 2.3: 1914 Osmanlı Genel Nüfus Sayımına Göre Edremit Körfezi Nüfusu

İlçeler	Müslüman	Rum	Ermeni	Yahudi	Kazak	Toplam
Edremit	30.846	9.699	41	40	-	40.626
Ayvalık	454	31.440	-	-	2	31.896
Burhaniye	20.280	4.514	43	14		24.851
Ayvacık	17.089	-	5	1	-	17.095
Edremit Körfezi	68.669	45.653	89	55	2	114.468

Kaynak: Karpat, Kemal H., Osmanlı Nüfusu 1830-1914, (çev. Bahar Tırnakçı), Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2010.

2.5. Osmanlı Sonrası Dönem

Osmanlı, I. Dünya savaşından yenik ayrılarak parçalanmaya başlayan bir devlet haline gelmiştir. Mondros ateşkesinden sonra Yunan devleti Batı Anadolu'yu işgal etmeye başlamıştır. İzmir'in işgali ile Yunan ilerlemesi hız kazanmış ve yurtta Reddi İlhak cemiyetleri kurulmaya başlanmıştır. Yunan işgali hızlanarak tüm Batı Anadolu'ya yayılmış ve Yunanlılar Ayvalık bölgesine kadar ilerlemiştir.

29 Mayıs 1919 tarihinde Yunanlar Ayvalık bölgesine iki koldan çıkarma yapmışlardır (Sofuoğlu, 1994: 89). Ayvalık'ı savunmak için Ali Bey (Çetinkaya) (172. Alay Komutanı Yarbay), milli kuvvet oluşturmak için derhal faaliyete geçti ve Kozan Bucağı ile Altınova, Araplar, Murateli, Gömeç, Burhaniye ve civar köyler halkından 300 kişilik bir milli kuvvet oluşturdu. Ayvalık sahillerinde karaya çıkarak ilerlemeye başlayan Yunan kuvvetlerine 172. Alay birlikleri silahla karşı koydular. Böylece Yunan birlikleri ile milli kuvvet destekli Türk birlikleri karşı karşıya gelerek çatışma başlamıştır. Milli kuvvetler bölgede işgale karşı direnişe geçmişlerdir. Ayvalık bölgesini işgal eden Yunanlar buna rağmen ilerleyememişlerdir. Ayvalık'ın gerisinde zeytinliklerde mevzilenen Türk kuvvetleri karşısında durmak zorunda kaldılar (Sofuoğlu, 1994: 95).

Ayvalık bölgesini işgal edemeyen Yunanlar, işgali kuzeye doğru kaydırmış ve 1 Temmuz tarihinde Edremit'i işgal etmiştir. Bu tarihten sonra Yunan işgalini durdurmak için bölgedeki kolordu parçalara ayrılarak savunmaya geçmiştir (Sofuoğlu, 1994: 110). Bu parçalardan Edremit Körfezi'nde yer alanlar şunlardı: Bayramiç mıntıkası (Çanakkale, Ezine, Ayvacık askerlik şubeleri bölgelerini ve Akçay iskelesine kadar kıyı bölgesini kaplayan bir mıntıka) ve Ayvalık mıntıkası (Akçay iskelesi Ayvalık ve güneyi kıyı mıntıkası) dır. Edremit

Körfezi Milli Mücadeleyi desteklemekte önemli rol oynamış, bölgede birçok kongre düzenlenmiştir. Bunun sonucunda da Milli Mücadele başarı ile sonuçlanmış ve Yunan askerleri bölgeden temizlenmiştir. 8 Eylül 1922'de Burhaniye ve Havran, 9 Eylül 1922'de Edremit, 15 Eylül 1922'de Ayvalık düşman işgalinden kurtarıldı. Anadolu Yunan işgalinden kurtarıldı ve Milli mücadele başarıyla sonuçlandı. 21 Ekim 1923'te bütün mutasarrıflıklar il olmuştur. Edremit Körfezi'nde yer alan ilçeler Edremit, Burhaniye, Havran, Gömeç, Ayvalık Balıkesir iline ve körfezin kuzeyinde yer alan Ayvacık ise Çanakkale iline bağlı ilçeler haline dönüşmüşlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ'NİN NÜFUS YAPISI

Bu bölümde Edremit Körfezi'nde nüfus dağılışı ve gelişiminde topoğrafik faktörlere göre dağılımı, nüfusun tarihsel gelişimi, kırsal nüfus ve kentsel nüfus nitelikleri, nüfus yoğunlukları ve nüfus hareketlerine yönelik bulgulara değinilmiştir.

3.1. Edremit Körfezi'nde Topoğrafik Faktörlere Bağlı Nüfus Dağılışı

İnsanlara zengin bir yaşam alanı sunan dünya, yeryüzü şekilleri, doğal ve beşeri etkenler bağlı olarak nüfusun dağılışını etkileyen birçok etkinin altındadır. İnsanlar genel olarak tarihsel süreçte ılıman iklimin hüküm sürdüğü, su kaynakları açısından zengin, ulaşım açısından kolaylıklar sunan, tarım, hayvancılık gibi uğraşlara uygun yerleşim alanlarını tercih etmiştir. (Sarıbaş ve Pınar, 2013: 208). Bu da doğal ortam unsurlarının, yerleşme yerlerinin belirlenmesinde önemli bir belirleyiciliğe sahip olduğunun göstermektedir. İnsan ile yerleştiği bölgenin iklimi, doğal kaynakları, yaşamı zorlaştırmayan topoğrafik özellikleri sürekli bir etkileşim içeresindedir (Savvides vd., 2016). Topoğrafyanın yanı sıra bir bölgenin tarihsel ve sosyal şartları da yerleşmeyi etkileyen başkaca faktörler arasındadır. İnsan yerleştiği bölgedeki topoğrafik faktörleri kendi ihtiyaçları doğrultusunda organize etme yetisine sahiptir. Şehirlerin planlanması, yolların yapılması, altyapı çalışmaları, sosyal yaşam alanlarının tesis edilmesi bu yetinin uygulamaya dökülmesidir (Tunçdilek, 1985: 48). Türkiye açısından bakıldığında nüfus dağılışını kontrol eden en önemli etmenlerin başında doğal çevre gelmektedir (Doğanay, 2014: 237). Türkiye nüfus yoğunluğu ve nüfusun dağılımı topoğrafik koşullar ve eğim değerleri ile paralel bir durum sergilemektedir. Nüfusun büyük kısmı alçak düzlükleri tercih ederken, yüksek kesimler nüfus dağılışı açısından sade bir görünüm sergilemektedir (Sergün, 1994: 7). Edremit, Havran, Burhaniye ve Gömeç ovaları nüfus dağılışı açısından yoğunluk sergilemekte iken, Kaz Dağları, Madra Dağı ve eteklerinde nüfus yoğunluğunun azaldığı görülmektedir. Kaz Dağlarında doğal yaşamın korunması açısından günümüzde yerleşmeye yönelik kısıtlamalar mevcuttur. Kaz Dağlarının Edremit Körfezine bakan bölümlerinde yer alan köy yerleşimleri bir cazibe noktası oluşturmasına rağmen köy yerleşim alanlarının genişletilmesine izin verilmemektedir. Edremit Körfezinin içinde bulunduğu alanların büyük kısmı zeytinlik olması da doğal hayatın yerleşmeye yönelik yoğunluğunu frenlemektedir.

Edremit Körfezi ilçelerinin yükseklikleri ile nüfusları bir tabloda gösterildiğinde, yüksekliğin nüfus yoğunluklarını etkilediği görülmektedir.

Tablo 3.1: Edremit Körfezi İlçelerinin Yüksekti ve Nüfus Yoğunluğu İlişkisi

Yerleşim Yeri	Rakım	2007 Yılı Nüfus	2012 Yılı Nüfus	2017 Yılı Nüfus
Ayvalık	10 m	58638	64153	68831
Burhaniye	12 m	48602	52787	58775
Edremit	16 m	107620	127459	148341
Gömeç	10 m	11105	11755	12950
Havran	44 m	27711	28060	27662
Ayvacık	251 m	30387	30448	32136

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, www.tuik.gov.tr, Erişim Tarihi:11/01/2018

Yükseltinin nüfuslanmaya etkisinin net olarak ortaya konulabilmesi için ayırt edilecek her yükselti kademesinin yüz ölçümünü bilinmesi gerekmektedir. Çalışma konusu alanın yükseklik skalasının 0-1000 m aralığında olduğu söylenebilir. Kaz Dağları eteklerine kurulmuş köy yerleşim yerleri ile Madra dağı eteklerinde yer alan yerleşim alanları haricinde nüfus dağılışı kıyı kesimlerde yoğunlaşmaktadır. Edremit Körfezi'nde deniz seviyesinden başlayarak iç kesimlere doğru yükseklik artış göstermektedir. Ayvacık ilçesi çalışma konularına ait ilçeler içerisinde en yüksek ilçedir. Yükseltisi az olan ve deniz kıyısına çok yakın olan Ayvalık, Edremit, Burhaniye ilçelerinde nüfus sürekli artış gösterirken, Havran ve Ayvacık ilçelerinde nüfus artışının daha düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir.

Yerleşim yerlerinin kuruluşları ve zaman içerisinde gelişimleri, bulunulan alanın eğim özellikleriyle de ilişkilidir. Eğim değeri % 5-15 aralığında bulunan alanlar yerleşmeye en uygun alanlar olarak nitelendirilmektir. Bu alanlarda yerleşme maliyetleri daha düşük, tarım aktiviteleri daha kolay, araziler ekonomik olarak daha yüksek değere sahiptir (Tunçdilek, 1985: 172). Edremit Körfezi eğim açısından kıyı sahilleri yerleşme açısından ekonomik seçenekler sunmaktadır. Kaz Dağları ve Madra Dağı eteklerinde artan eğimden dolayı yerleşme yoğunluklarını etkilemiştir. Harita 7 incelendiğinde nüfusun deniz kenarına yakın kıyı alanlarda ve düz alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. İnsanların yerleşim yeri kurarken göz önünde bulundurduğu kriterlerden bir de bakı'dır. Bakı, güneşten daha uzun süre yararlanma, yakıt tasarrufu, daha az hava kirliliği gibi birçok olumlu imkân sunmaktadır (Özdemir, 1996: 211).

Harita 3.1: Edremit Körfezi Yüksekti Basamaklarına Göre Nüfus Dağılımı

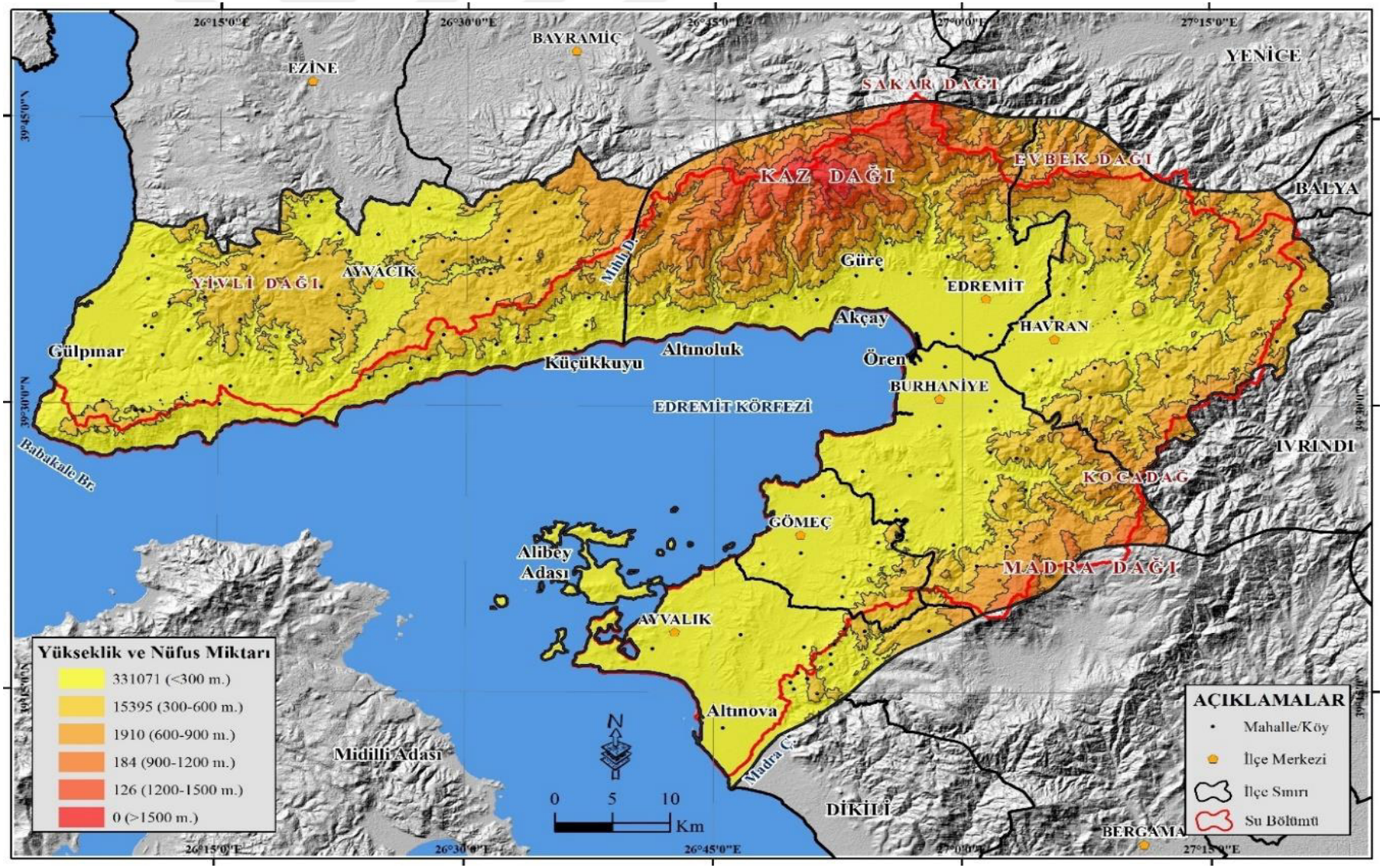

Araştırma alanımızdaki hakim bakı yönü batı yönüdür. Kent ve kırsal yerleşimler Batı, güney ve Güney batı yönünde kurulmuş ve bu yönlerde gelişim göstermektedir.

Mutluer (1995) Edremit Yöresi ile ilgili yaptığı çalışmasında kırsal yerleşmelerin coğrafi dağılışında her alan eşit olmayan bir dağılış gösterdiğini, kırsal yerleşmelerin 50 m. eşyükselti eğrisinin üzerinde adeta teşbih taneleri gibi sıralandığını 50-250 m. arasında yerleşme yoğunluğunun yüksek olduğunu 250 metreden sonra yoğunluğun azaldığını tespit etmiş. Edremit Körfezi Yüksekti Basamaklarına Göre Nüfus Dağılımı (Harita 1) haritası incelendiğinde yerleşmelerin ve nüfusun daha çok 250 metrenin altında toplandığı görülmektedir. Yüksekliği 250 metrenin üstünde toplam 76 yerleşim yeri bulunmakta olup Ayvacık ilçesi dışındaki diğer 75 yerleşme köy yerleşmesidir. 250 metrenin üstünde 2018 yılı TÜİK verilerine göre toplam 30.194 kişi yaşamaktadır. Edremit Körfezi'nde 2018 yılı verilerine göre toplam 361.552 kişi yaşadığına göre toplam körfez nüfusu içerinde 250 metre üzerindeki yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun oranı yaklaşık %8,3'üne karşılık gelmektedir. Bu durum gösteriyorki Edremit Körfezi'nde nüfus daha çok iklim, ulaşım , yükselti ve topoğrafik özelliklerin daha uygun olduğu kıyı kesimler ve ova alanlarda toplanmış durumdadır.

Tablo 3.2: Edremit Körfezi İlçeleri 250 Metre Üstü Yerleşim yeri Nüfusu

S.	İlçe	Köy	Yükselti	Nüfus	S.	İlçe	Köy	Yükselti	Nüfus	S.	İlçe	Köy	Yükselti	Nüfus
1	Edremit	Beyoba	250	145	26	Ayvacık	Balabanlı	301	201	51	Ayvacık	Yeniçam	400	162
2	Havran	Fazlıca	250	853	27	Ayvacık	Koyunevi	305	247	52	Ayvacık	Demirci	401	84
3	Ayvalık	Çamoba	250	820	28	Ayvacık	Sazlı	305	478	53	Ayvacık	Uzunalan	407	108
4	Gömeç	H.Hüseyinler	250	1.112	29	Ayvacık	Kestanelik	310	54	54	Burhaniye	Yaylacık	418	309
5	Ayvacık	Arıklı	250	226	30	Ayvacık	Kayalar	315	161	55	Ayvacık	Şapköy	419	66
6	Havran	Eseler	253	429	31	Ayvacık	Çaltı	334	117	56	Havran	Kocaseyit	424	1691
7	Ayvacık	Bahçedere	255	201	32	Ayvacık	Güzelköy	335	213	57	Burhaniye	Kırtık	430	252
8	Havran	Sarnıç	259	232	33	Gömeç	Kum Gedik	339	135	58	Ayvacık	Ahmetler	430	31
9	Ayvalık	Bulutçeşme	260	230	34	Ayvacık	Tuztaşı	340	52	59	Ayvacık	Hüseyinfakı	430	102
10	Ayvacık	Adatepe	265	400	35	Ayvalık	Hacıveliler	350	146	60	Ayvacık	Taşboğaz	430	100
11	Ayvacık	Erecek	275	62	36	Ayvacık	Söğütlü	355	96	61	Burhaniye	Çallı	450	30
12	Ayvacık	Kuruoba	275	166	37	Havran	Hallaçlar	370	809	62	Havran	Tarlabaşı	465	210
13	Edremit	Doyuran	280	325	38	Ayvacık	Kısacık	370	98	63	Havran	Taşarası	465	91
14	Ayvacık	Korubaşı	280	446	39	Havran	Karaoğlanlar	372	234	64	Burhaniye	Kuyucak	470	36
15	Edremit	Ortaoba	285	1.699	40	Havran	Çakırdere	374	315	65	Ayvacık	Keçikaya	470	84
16	Ayvacık	Paşaköy	285	455	41	Ayvacık	İlyasfakı	385	136	66	Ayvacık	Çınarpınar	474	128
17	Ayvacık	Bektaş	290	369	42	Burhaniye	Kuyumcu	390	452	67	Havran	Kobaklar	475	797
18	Ayvacık	Budaklar	292	36	43	Ayvalık	Beşiktepe	390	280	68	Ayvalık	Bağyüzü	490	660
19	Ayvacık	Nusratlı	292	147	44	Ayvacık	Dibekli	390	90	69	Burhaniye	Damlalı	500	127
20	Ayvacık	Bademli	295	262	45	Havran	Kocadağ	395	373	70	Ayvacık	Kırca	500	26
21	Edremit	Arıtaşı	300	213	46	Havran	Halılar	400	292	71	Havran	Eğmir	532	454
22	Ayvalık	Tıfıllar	300	207	47	Havran	Karalar	400	70	72	Havran	Hüseyin Beşeler	613	303
23	Ayvacık	Kozlu	300	251	48	Ayvacık	Baharlar	400	82	73	Havran	Küçükşapçı	750	656
24	Ayvacık	Naldöken	300	354	49	Ayvacık	Cemaller	400	42	74	Havran	Büyükşapçı	750	447
25	Ayvacık	Tamış	300	188	50	Ayvacık	Tartaşık	400	101	75	Burhaniye	Hacıbozlar	825	183

Kaynak: TÜİK 2018 yılı verilerinden derlenmiştir.

3.2. Tarihsel Süreçte Edremit Körfezi İlçeleri'nin Nüfusu (1927-2018)

Türkiye'de ilk nüfus sayımı Cumhuriyetin kurulmasından sonraki dönemde yapılmıştır. 28/10/1927'de yapılan genel nüfus sayımına göre ülkemizin nüfusu 13.648.270'dir. Günümüze kadar toplam on dört genel nüfus sayımı yapılmıştır. Türkiye'de nüfus sayımları 1927, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılında yapılmıştır. Türkiye'de yönetim bilgi sistemlerindeki gelişmeler doğrultusunda 2000'den sonra nüfus sayımları yapılmamış, adrese dayalı kayıt sistemi verilerinden yararlanılmıştır (Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, www.nvi.gov.tr, Erişim Tarihih :11/02/2018). Araştırmada 1927, 1935, 1950, 1965, 1980, 1990, 2000, 2010, 2017 ve 2018 yılı nüfus bilgilerine yer verilmiştir.

Edremit Körfezi sınırları içeresinde bulunan ve idari yönetim olarak Çanakkale iline bağlı bir ilçe olan Ayvacık ilkçağlardan günümüze kadar önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Doğu ve batı kültürleri arasında bir köprü vazifesi de gören Ayvacık geçiş konumdaki ilçelerimizdendir. Neolitik dönemin ilk köy yerleşmeleri arasında sayılan Çoşkuntepe Ayvacık ilçesi sınırları içerisinde yer almakta ve Çanakkale ilinin ilk yerleşmelerinin örneğin olup bölgenin kültür tarihi açısından önemli bir yere sahiptir (Özdemir, 2008: 58).

Ayvacık yöresinin Kalkolitik Çağda görülen yerleşmesi ise M.Ö. 4500'lü yıllarda Gülpınar yerleşmesidir. Bu dönemde bölgede yaşayan inşaların geçim kaynağını balıkçılık, hayvancılık, tarım oluşturmaktadır. Ayvacık yöresinin sahile yakın kısımları erken tunç çağında (M.Ö. 3000-2000) daha yoğun iskâna uğramıştır. Bu dönemde tarımın daha çok yapıldığı yerleşim sayısı sürekli artış göstermiştir. Ayvacık yöresinin bir diğer yerleşim alanı ise Troya yerleşmesidir. Bu yerleşmenin ön plana çıkmasında denizcilik uğraşının yoğun yapılıyor olması etkilidir. Metal teknolojisindeki ilerlemeler bu dönemde de yerleşmelerinin sayısında önemli artışlara neden olmuştur. Troya yerleşmesinin dışında yörede batı sahili boyunca uzanan kıyı alanlar önemli yerleşmelere sahne olmuştur. Ayvacık yöresinin Behramkale köyü sınırları içerisinde bulunan Asos yerleşme yeri ise Midilli adasından göç edenlerce kurulmuş en önemli merkezdir (Aslan, 2008: 69)

Ayvacık ilçesinin kuruluş tarihi tam olarak net değildir. Anadolu beylikleri döneminde Türkmen boylarının yöreye yerleştiği bilinmektedir. Osmanlı ve Karesi beylikleri arasında zaman zaman el değiştiren Ayvacık, Kızılca Tuzla Kalesinin fethedilmesine müteakip Biga yarım adasının tümüne hakim olan Tuzla-ı Behramiyye Sancağı'nın kurulmasıyla daha önemli bir konuma gelmiştir (Bülent, 2000: 28).

Anadolu'nun Türkleştirmesi kapsamında Osmanlı devleti uyguladığı iskâna teşvik politikaları doğrultusunda Ayvacık ve yöresine de yerleşmeler, yer değiştirmeler yaşanmış olmasına rağmen bölgeye yerleşen aşiretler hakkında net bilgiler bulunmamaktadır. Çanakkale Yörükleri 1843–1873 tarihleri arasında Osmanlı devletinin yaptığı uygulamalar neticesinde bölgede yerleşik düzene geçmeye başlamışlardır (Bülent, 2000: 30).

Tablo 3.3: Edremit Körfezi'ni Çevreleyen İlçelerin Nüfus Gelişimi

Yıl	Ayvacık	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Toplam
1927	-	16.873	5.355	39.673	-	-	61.901
1935	18.348	22.539	21.596	33.583	-	-	96.066
1950	21.610	24.819	25.613	42.031	-	-	114.073
1965	25.353	30.213	33.061	40.186	-	22.683	151.496
1980	28.194	34.543	38.620	46.185	-	24.872	172.414
1990	30.534	46.827	33.706	63.430	11.020	25.711	211.228
2000	30.502	58.738	43.199	93.351	10.983	26.782	263.555
2010	30.027	63.627	51.089	120.955	11.807	28.050	305.555
2017	32.136	68.831	58.775	148.341	12.950	27.662	348.695
2018	33.568	71.063	60.799	154.487	13.894	27.741	361.552

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Verilerinden derlenmiştir.

Edremit Körfezi sınırları içesinde kalan altı ilçenin 1927 yılında yapılan nüfus sayımına göre toplam nüfusu 61.901'dir. 1935 yılında Edremit Körfezi nüfusu %55, 2'lik artış ile 96.066 olmuştur. 1950 nüfus sayımında bölgenin nüfusu 1935 nüfus sayımına göre %18, 7 artarak 114.073 olmuştur. 1965 nüfus sayımında bölgenin nüfusu 1950 nüfus sayımına göre %32, 8 artarak 151.496 olmuştur. 1980 nüfus sayımında bölgenin nüfusu 1965 nüfus sayımına göre %13, 8 artarak 172.414 olmuştur. 1990 nüfus sayımında bölgenin nüfusu 1980 nüfus sayımına göre %22, 5 artarak 211.228 olmuştur. 2000 nüfus sayımında bölgenin nüfusu 1990 nüfus sayımına göre %24, 8 artarak 263.555 olmuştur. 2010 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre bölgenin nüfusu 2000 nüfus sayımına göre %15, 9 artarak 305.555 olmuştur. 2017 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre bölgenin nüfusu 2010 nüfus verilerine göre %14, 1 artarak 348.695 olmuştur. 2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre bölgenin nüfusu 2010 nüfus verilerine göre %18, 3 artarak 361.552 olarak gerçekleşmiştir.

Ayvacık ilçesi, 1926 yılında Ezine'ye bağlanmış, 1928 yılında ise Milli Mücadeledeki katkılarından dolayı tekrar müstakil bir ilçe olarak yapılandırılmıştır. Bundan dolayı Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan nüfus sayımına ilişkin Ayvacık ilçesinin nüfus

bilgileri bulunmamaktadır. Ayvacık ilçesi kurulduğu günden günümüze kadar yavaş bir nüfus artışı göstermiştir. Ayvacık köylerindeki nüfus her zaman ilçe merkezinden çok olmuştur. Ayvacık, 1927 yılı genel nüfus sayımında Ezine ilçesinin nüfusu içeresinde gösterilmiştir. Edremit Körfezi sınırları içerisinde kalan ve Balıkesir ilinin birer ilçesi olan Edremit, Havran, Burhaniye Gömeç ve Ayvalık ilçelerinin 1927'den günümüze nüfus yoğunlukları değerlendirildiğinde ilk karşımıza çıkan nüfusun günümüze kadar sürekli artıyor olmasıdır. 1927 yılında yapılan nüfus sayımlarında Edremit ilçesinin merkezinde 7.004 erkek, 5.157 kadın olmak üzere toplam 12.161 kişinin sayımı yapılmıştır. Edremit'e bağlı nahiye ve köylerde ise 13.428 erkek, 14, 084 kadın olmak üzere 27.512 kişi kayıt altına alınmıştır. Edremit'in genel nüfusu ise 20.432 erkek, 19.241 kadın olmak üzere 39.673'dir. Bu dönemde ilçenin yüz ölçümü 1.430 km^2, nüfus yoğunluğu ise 27, 7'dir. 1927 nüfus sayımına göre Burhaniye ilçesinin merkezinde 11.524 erkek, 11.862 kadın olmak üzere toplam nüfus 23.386'dır. Bu dönemde ilçenin yüz ölçümü 340 km^2 nüfus yoğunluğu 68.8'dir. Ayvalık ilçesinin bu dönemde nüfusu ise 6.992 erkek, 6, 557 kadın şehir merkezinde kayıtlı iken 1.661 erkek, 1.663 kadın köylerde yaşamaktadır. Ayvalık ilçesinin genel nüfusu ise 8.653 erkek, 8.220 kadın olmak üzere 16.876'dır. Ayvalık'ın yüz ölçümü 425 km^2 , nüfus yoğunluğu ise 39, 7'dir (İstatistik Umum Müdürlüğü, 1929: IV).

1935 yılında yapılan nüfus sayımına göre Ayvacık ilçesinin nüfusu 965 erkek, 666 kadın olmak üzere toplam 1.631'dir. Bu veriler şehir merkezinde yaşayanları göstermektedir. Yine aynı nüfus sayımı verilerinde 8.072 erkek, 8645 kadın olmak üzere toplam 16.717 kişinin köyde yaşadığı belirtilmiştir. 1935 nüfus sayımı verilerine göre ilçenin toplam nüfusu 9.037 erkek, 9.311 kadın olmak üzere toplam 18.348'dir. Bu dönemin cinsiyet oranlarına göre ise nüfusun %49, 3'ünü erkekler, %50, 7'sini kadınlar oluşturmaktadır (Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, 1937: 5). 1935 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre 7.106 erkek, 5.450 kadın olmak üzere toplam 12.556 kişi Edremit ilçe merkezinde yaşamaktadır. Nahiye ve köylerin toplam nüfusu ise 16.352 erkek, 17.231 kadın olmak üzere toplam 33.583'dir. İlçe merkezi ve nahiye ve köylerde 23.458 erkek, 22.681 kadın olmak üzere toplam 46.139 kişi sayılmıştır. Yapılan sayım çalışmasında Edremit ilçesinin yüz ölçümü 1 430 km^2 olup; nüfus yoğunluğu 32'dir. Günümüzdeki Havran ilçesi ise 1935'te Edremit ilçesine bağlı nahiyedir. Havran nahiyesinde 6.801 erkek, 7.104 kadın olmak üzere toplam 13.905 nüfus yaşamaktadır. Havran nahiyesinin bu dönemde 26 köyü bulunmakta olup ortalama köy nüfusu 535'tir. 1935 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre Burhaniye ilçesinin şehir merkezi nüfusu 2.882 erkek, 2.716 kadın olmak üzere toplam 5.598'dir.

Nahiye ve köylerin toplam nüfusu ise 7.923 erkek, 8.075 kadın olmak üzere toplam 15.998'dir. İlçe merkezi, nahiye ve köylerde 10.805 erkek, 10.791 kadın olmak üzere toplam 21.596 kişi sayılmıştır. Yapılan sayım çalışmasında Burhaniye'nin yüzölçümü 340 km^2 olup, nüfus yoğunluğu 64'tür. Bu yıllarda Gömeç ilçe konumunda değildir. Körfezin önemli şehirlerinden Ayvalık'ın şehir merkezi nüfusunun bu dönemde 6.563 erkek, 6.525 kadın olmak üzere 13.088 kişiden oluşmaktadır. Ayvalık'a bağlı nahiye ve köylerde ise 4.823 erkek, 4.623 kadın olmak üzere toplam 9 451 kişi yaşamaktadır. Ayvalık'ın genel nüfus toplamı ise 11.391 erkek, 11.148 kadın olmak üzere 22.539'dur (Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, 1937).

1950 yılında yapılan genel nüfus sayımında şehir merkezinde toplam 1.444 kişi, bucak ve köylerde toplam 20.166 olan üzere Ayvacık ilçesinin toplam nüfusu 21.610'dur. Yapılan bu nüfus sayımında ilçenin yüz ölçümü 796 km^2 olarak belirtilmiş, nüfus yoğunluğu % 27 olarak hesaplanmıştır. 1950 yılında Ayvacık ilçesinin köy sayısı 64'e çıkmıştır. 1950 nüfus sayımına göre Ayvacık ilçesinin nahiye ve köylerinin toplam nüfusu 11.370'dir. Ortalama köy nüfusu 315'dir. (Devlet İstatistik Enstitüsü, 1954: 11-127). 1945 yılı nüfus sayımı ile karşılaştırıldığında hem köy sayısı hem de ortalama köyde yaşayan nüfus oranında artış yaşanmıştır. 1950 yılında yapılan genel nüfus sayımı verilerine göre nüfusu en yoğun olan ilçe yine Edremit'tir. Burhaniye ve Ayvalık nüfusları arasında Burhaniye lehine nüfusta artış görülmektedir. Yapılan nüfus sayımı verilerinden Ayvalık ilçesinin 19 köyü var iken ortalama köy nüfusu 617'dir. Burhaniye ilçesinin 44 köyü olup; ortalama köy nüfusu 437'dir. Edremit ilçesinin 48 köyü bulunmakta olup ortalama köy nüfusu 611'dir. Bu tarihte Havran bucak olup genel toplam nüfusu 6.012'dir. (Devlet İstatistik Enstitüsü, 1954). Gömeç ilçesine ait bir nüfus göstergesi olmamakla birlikte Burhaniye ilçesinin verileri içerisinde olduğu düşünülmektedir.

1965 yılında yapılan genel nüfus sayımına göre ise Ayvacık ilçesinin merkez nüfusu 1.166 erkek, 1111 kadın olmak üzere toplam 2.277, nahiye ve köylerinin ise 11.557 erkek, 11.519 kadın olmak üzere toplam nüfusu 23.076'dır. İlçenin toplam nüfusu 25.353 olup 12.723 erkek, 12.630 kadından oluşmaktadır. Bu sayım yılında ilçenin yüzölçümü 874 km^2 , nüfus yoğunluğu ise 29 olarak belirlenmiştir (Devlet İstatistik Enstitüsü, 1968: 168-178). 1965 yılında yapılan nüfus sayımlarında Edremit en fazla nüfusa sahip iken Burhaniye ilçesinin de nüfusunda hızlı bir artış görülmektedir. Bu dönemde 1 Nisan 1957 yılında çıkartılan 7033 sayılı kanun ile Havran nahiyesi ilçeye dönüştürülmüş 1959 yılında ise ilçe

teşkilatlanması tamamlanmıştır. Havran'ın ilçe olması Edremit ilçesinin nüfusu oranının değişmesine neden olmuştur. 1965 yılı verileri ışığında yeni ilçe olan Havran'ın 24 köyü bulunmakta iken ortalama köy nüfusu 542, Edremit ilçesinin 23 köyü, ortalama köy nüfusu 634, Burhaniye ilçesinin 42 köyü, ortalama köy nüfusu 502 olduğu görülmektedir. Edremit köy sayısının artması Havran ilçesine ilçelerin bağlanması nedeniyle olmuştur. Bu süreçte Burhaniye ilçesinden de bir köy Havrana bağlanmıştır. Gömeç ilçesi bu dönemde Armutova bucağı olarak kayıtlara yansımıştır. Edremit Körfezi'ndeki yerleşim yerlerinde nüfus artışları dikkati çekmektedir. Kırsal alanda yaşayanlar açısından Burhaniye ilçesinde bir yoğunluk mevcut iken Edremit ve Burhaniye'nin şehir merkezi nüfusunda erkek nüfusü kadın nüfusu arasında anlamlı bir fark vardır. Bu bu dönemde bu ilçelerin iş alanı olması nedenle tercih edildiğini göstermektedir. Bu dönemde Armutova (Gömeç) bucağında ise 1.817 erkek, 1.779 kadın olmak üzere 3.596 nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 2008'inin okuma yazma bildiği bu genel nüfus sayımı verilerinde belirtilmektedir (Devlet İstatistik Enstitüsü, 1968).

1980 nüfus sayına göre Ayvacık ilçesinde 14.082 erkek, 14.112 kadın olmak üzere toplam 28.194 kişi yaşamaktadır. 1980 yılında Ayvacık ilçesinin şehir nüfusu 3.769, köy nüfusu ise 24.425'tir. Nüfusun büyük kısmı kırsal alanda yaşamaktadır. 1980 yılında yapılan genel nüfus sayımında Edremit yine en fazla nüfusa sahip ilçedir. Edremit şehir nüfusu açısından da diğer ilçelerden fazla nüfusa sahiptir. Bu önemde Ayvalık ve Burhaniye'nin nüfuslarında artış yaşandığı görülmektedir. Ayvacık ilçesi şehir nüfusunun en az olduğu ilçedir. Ayvacık ilçesinin nüfus yoğunluğu kırsal alanlardadır. Kırsal alan nüfusu açısından Ayvacık'ı Burhaniye takip etmektedir.

1990 nüfus sayına göre Ayvacık ilçesinde 15.475 erkek, 15.059 kadın olmak üzere toplam 30.534 kişi yaşamaktadır. 1990 yılında Ayvacık ilçesinin şehir nüfusu 5.595, köy nüfusu ise 24.939'dur. Nüfusun büyük kısmı kırsal alanda yaşamaktadır. 1990 yılında yapılan nüfus sayımında Edremit Körfezi verilerinde özellikle Burhaniye ve Ayvalık ilçelerinde değişiklik oluşmuştur. Bu değişikliğin en önemli nedeni 09.05.1990 tarih ve 3644 sayılı Kanunla Gömeç ilçesinin kurulmuş olmasıdır. Burhaniye ilçesinin bir bucağı olarak idari yapılanmış olan Gömeç'e 16.08.1991 tarihinde ilk Kaymakam görevlendirilmiş, ilçe yapılandırılması tamamlanmıştır. Bu sayıma göre Gömeç ilçesinin nüfusu 11.020 olup nüfusun büyük kısmı köylerde yaşamaktadır. 1985'den 1990'a Edremit'in nüfusundaki artış yüzde 15'lerin üzerindedir. Edremit nüfusu altmış binlerin üzerindedir. Burhaniye'nin köy

nüfusunda bu dönemde yüzde elliye varan bir azalma yaşanmıştır. Bu Gömeç ilçesinin ayrılmasından kaynaklanmaktadır.

1990'dan sonra beş yılda bir yapılan nüfus sayımı on yıl sonra yapılmıştır. Bu nüfus sayımı Türkiye'nin son nüfus sayımı olup 2000 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu sayımda Edremit ilçesinin nüfusunun yüz bine yaklaştığı görülmektedir. Edremit Körfezinin en fazla nüfus artışı her dönem Edremit ilçesinde yaşanmıştır. Ayvacık ilçesinin ise son on yılda nüfusunda bir artış yaşanmamıştır. Ayvalık, Burhaniye ve Gömeç ilçelerinin nüfusunda artışlar görülmektedir. 2000 nüfus sayına göre Ayvacık ilçesinde 15.438 erkek, 15.064 kadın olmak üzere toplam 30.502 kişi yaşamaktadır. 1980 yılında Ayvacık ilçesinin şehir nüfusu 6475, köy nüfusu ise 24.027'dir. nüfus büyük kısmı kırsal alanda yaşamaktadır.

2010 yılında Edremit Körfezi'nde toplam nüfus 305.555'tir. 76783 erkek ve 76.871 kadın kırsal alanda yaşamakta iken 75.914 erkek ve 75.987 kadın şehirde yaşamaktadır. 2010 yılı verilerine göre bölgenin en kalabalık ilçesi 120.955 kişi ile Edremit'tir. Edremit ilçesini 63.627 ile Ayvalık, 51.089 kişi ile Burhaniye ilçeleri takip etmektedir. Bu dönemde nüfusu en az olan ilçe 11.807 kişi ile Gömeç ilçesidir. 2017 yılında Edremit toplam nüfusu 348.695'tir. Balıkesir ilinin 2012 yılında büyükşehir olması nedeniyle bu yıldan sonra Balıkesir ili nüfus verilerinde şehir ve kırsal nüfus ayrımına göre veri yayınlanmamaktadır. 2017 yılında Balıkesir ilçelerinin kırsal nüfusları TÜİK'te gösterilmemiş olmasına rağmen araştırmada 2012 yılında kırsal nüfus içerisinde gösterilen yerleşim birimleri tasnif edilerek 2017 yılı verilerinde şehir ve kırsal nüfus olarak verilmiştir. 2017 yılında bölgenin nüfusu en fazla olan ilçesi 148.341 kişi ile Edremit ilçesidir. Edremit ilçesini Ayvalık ve Burhaniye ilçeleri takip etmektedir. 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımından günümüze kadar ülkemizin ve şehirlerin nüfus sayıları adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerinden yararlanılarak ortaya konulmuştur. Bilişim sisteminin etkin kullanılmaya başlanması, yönetim bilgi sistemleri ile kamu kurum kuruluşlarının altyapısının güçlendirmesi bu süreçte belirginleşmiştir. TÜİK veritabanına bakıldığında 2000'den sonra 2007 yılına ait veriler istatistik olarak yayınlanmıştır. 2007 yılında Edremit ilçesi yüz binin üzerindeki nüfusu ile bölgenin en fazla nüfusa sahip ilçesi konumundadır. 2007 yılından 2017 yılına kadar Edremit ilçesinin sürekli nüfusunda ciddi artış yaşanmıştır. Ayvalık ve Burhaniye ilçelerindeki artış da önemlidir.

Grafik 3.1: 1927-2017 Yılları Arası Edremit Körfezi Nüfus Değişimi (Şehir+Kırsal)

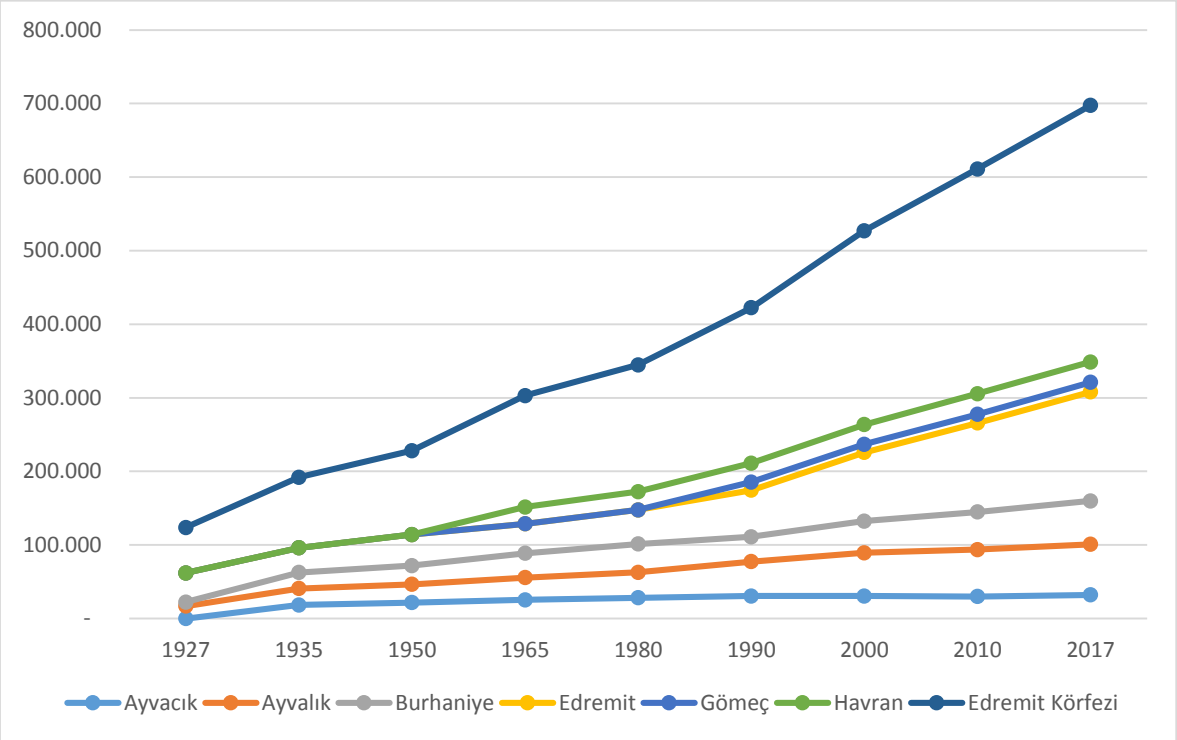

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Verilerinden derlenmiştir.

1940-1945 yılları arasında araştırma sahamızda toplam nüfusun yıllık artış hızı %2, 6'dır. Bu değer, aynı dönemdeki Türkiye toplam nüfus artış hızının (%1, 0) üzerindedir. Bu dönemde toplam nüfus 67.755'ten 76.643'e yükselmiştir. Bu sayım döneminde, nüfus artış hızının yüksek olmasında II. Dünya Savaşı nedeniyle, Edremit Körfezi çevresinde savunma amacıyla oluşturulan askeri birlikler etkili olmuştur. (Mutluer, 1990:30) 1965-1970 yılları arasında araştırma sahamızda toplam nüfusun yıllık artış hızı % 1, 1'dir. Bu dönemde de toplam nüfusun artış hızı, Türkiye toplam nüfus artış hızının (% 2, 5) altındadır. Bu dönemde toplam nüfus 107.180'den 113.320'ye yükselmiştir. Ancak bu dönemde, bir önceki döneme göre nüfus artış hızında gene bir azalma kaydedilmiştir. Nüfus artış hızının düşmesinde Edremit'te bulunan askeri birliğin küçültülerek asker nüfusun yöre dışına kaydırılması etkili olmuştur. Ayrıca, Türkiye genelinde olduğu gibi, araştırma sahamızda da aile planlamasının uygulamaya konması bu düşüşü desteklemiştir (Mutluer, 1990: 30) 1985-1990 yılları arasında araştırma sahamızda toplam nüfusun yıllık artış hızı % 3, 4'tür. Bu dönemde toplam nüfusun artış hızı, Türkiye toplam nüfus artış hızının (% 2, 1) üzerindedir. Bu dönemde toplam nüfus 135.934'ten 159.393'e yükselmiştir. 23.459 kişilik mutlak artışla,

toplam nüfusta önemli bir artış kaydedilmiştir. Bu dönemde nüfusun artmasında yurt dışından dönüş yapan ailelerin araştırma sahamıza yerleşmesi etkili olmuştur.

Araştırma sahamızda nüfus sayım yıllarındaki toplam nüfusun 1935 nüfus sayımına göre artış oranlarını gösteren Grafik 3.1 incelendiğinde; toplam nüfusun 1940 yılından sonra sürekli olarak bir artış seyri izlediği görülür. 1935-1940 arasında % -3, 36 bir azalıştan sonra nüfus artmaya başlamıştır ve bu artış 2000 yılına kadar kesintisiz devam etmiştir. 1935-1945'te % 9.32 olan artış oranı her dönem artarak 2000 yılında % 188, 11 olmuştur. Bu oran araştırma sahamızda 1935'ten bu yana önemli bir nüfus artışının olduğuna işaret etmektedir.

Harita 3.2: Edremit Körfezi Nüfus Miktarı Haritası

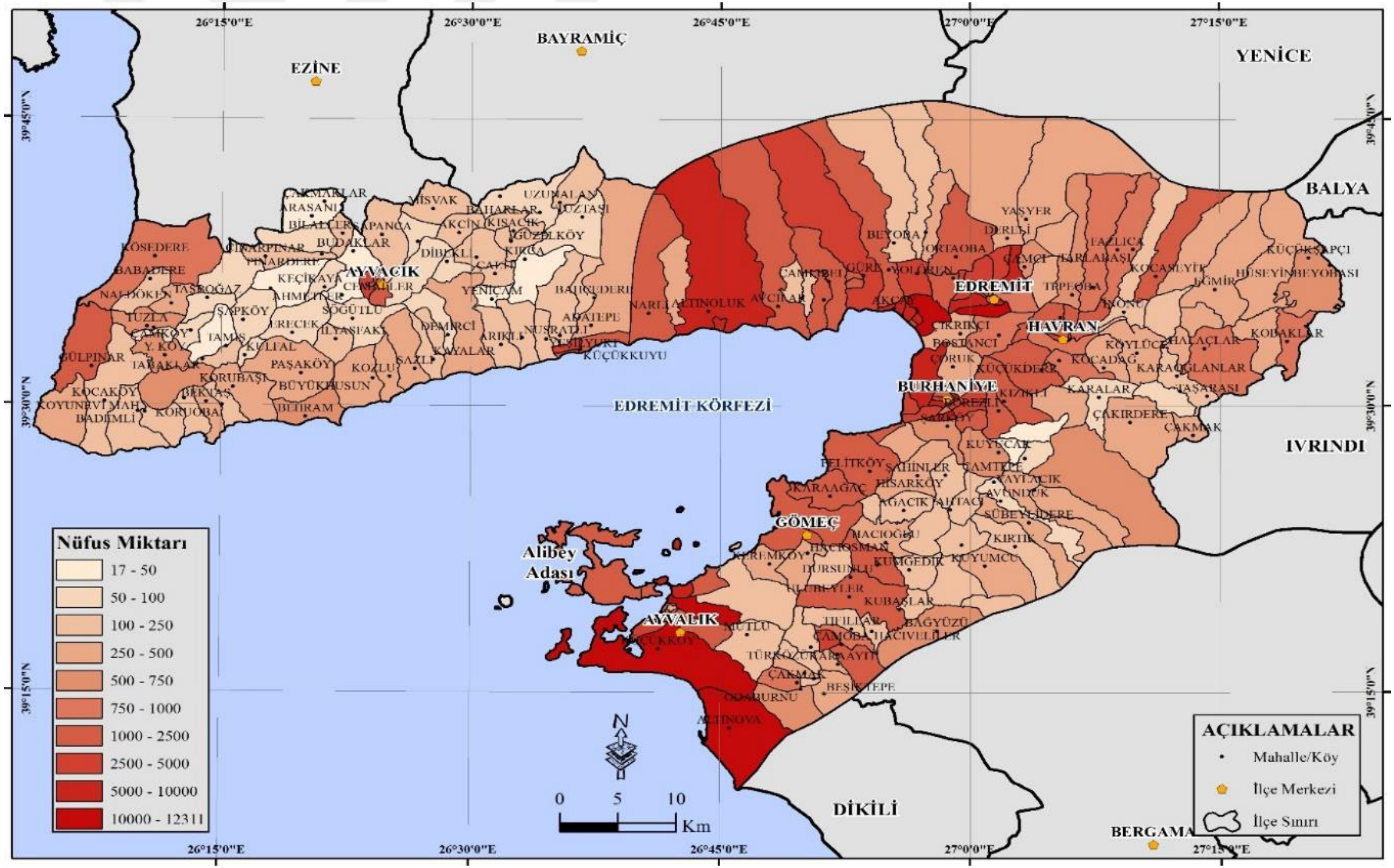

3.3.Kentsel ve Kırsal Nüfus Dağılımı

Kentsel ve kırsal alanlar birbirinden farklılık gösteren ya da benzeşen bir çok özelliğe sahiptir. Kentbilim sözlüğünde kırsal kavramının açıklanmasında üretim etkinliğine vurgu yapılmış, üretim etkinliğinin ise ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık olduğu değerlendirilmiştir. Kırsal alanda yaşayanlar kırsal nüfusu oluşturmaktadır. Kırsal nüfusu kentlerde yaşamayan, cemaat tipi toplum özelliklerinin yoğun yaşandığı, topluluklar olarak tanımlamak mümkündür (Keleş, 1998: 85-86). Kentsel alan ise kentbilim sözlüğünde "Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidiş geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi" şeklinde tanımlanmaktadır (Keleş, 1998: 75). Kentler değerlendirme açısından birçok farklı özelliği barındırmaktadır. Bundan dolayı bilim dalları açısından tanımlamalarında farklılıklar görülmektedir. Kentlerin demografik özellikleri, fiziksel coğrafya, ekonomi, siyaset, teknoloji ve sanat-kültür gibi birçok farklı açıdan değerlendirilmesi mümkündür (Sencer, 1979: 4).

Edremit Körfezi sınırları içerisinde günümüzde altı ilçe bulunmaktadır. Bu ilçelerden Ayvacık, Çanakkale iline bağlı iken; Edremit, Havran, Burhaniye, Gömeç ve Ayvalık, Balıkesir iline bağlıdır. Çalışmanın bu başlığında Edremit Körfezi'ndeki yerleşim yerlerinin kentsel ve kırsal alanlar olarak ayrılması ve buralardaki nüfus özelliklerine göre bir değerlendirme yapılması amaçlanmaktadır. Edremit Körfezi için köy-şehir ayrımını bölgenin tamamı için kesin çizgilerle ayırmak mümkün değildir. Günümüzün ulaşım imkânları, yaşam koşulları, diğer erişilebilirlik faktörleri kent-köy arasındaki farklılıkları en aza indirgemiştir. 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait nüfus artış hızları üzerine yapılan çalışmada Edremit Körfezi sınırları içerisinde kalan ilçelerdeki nüfus artışında Edremit birinci sırada yer almaktadır. En az nüfus artışı Havran ilçesinde görülmektedir.

Tablo 3.4: Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfus Artış Hızı (‰)

İl/İlçe Adı	2018 Toplam	2018 Nüfus Artış Hızı (‰)	2017 Toplamı	2017 Nüfus Artış Hızı (‰)	2016 Toplamı	2016 Nüfus Artış Hızı (‰)	2015 Toplamı	2015 Nüfus Artış Hızı (‰)
Balıkesir	1.226.575	7, 15	1.204.824	7, 20	1.196.176	7, 96	1.186.688	-1, 99
Çanakkale	540.662	20, 5	530.417	20, 23	519.793	12, 49	513.341	3, 03
Ayvalık	71.063	5, 24	68.831	5, 45	68.457	8, 14	67.902	-28, 71
Burhaniye	60799	16, 18	58.775	16, 73	57.800	12, 36	57.090	-8, 09
Edremit	154.487	22, 01	148.341	22, 81	144.995	28, 95	140.857	4, 95
Gömeç	13.894	13, 40	12.950	13, 29	12.779	0, 86	12.768	-50, 62
Havran	27.741	0, 72	27.662	0, 76	27.641	2, 79	27.564	-11, 26
Ayvacık	33.568	15, 28	32.136	14, 20	31.683	8, 24	31.423	-24, 02

Kaynak: Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA), Bölgesel İstatistikler, https://www.gmka.gov.tr/bolgesel-istatistikler

3.3.1. Edremit Körfezi'nde Kentsel Nüfus Dağılışı

Edremit Körfezinin kentsel nüfus dağılışında 1927 yılından günümüze ilçe merkezleri esas alınarak değerlendirilmiştir. Bucak ve nahiyeler kırsal alanın içerinde değerlendirilmiştir. Edremit Körfezinin şehir nüfusu 1927 yılından 1960 yılına kadar olan dönemde 50.000'in altındadır. 1990'lı yıllarda bölgenin şehir nüfusu 100.000'in üzerine çıkmıştır. Edremit Körfezinin şehir nüfusunun ortaya konulmasında 1990 yılına kadar Gömeç ilçesinin, 1960 yılına kadar ise Havran ilçesinin ilçe statüsünde olmaması nedeniyle hesaplamaya bu yıl aralıklarında bu yerleşim yerlerine ait nüfus şehir nüfusuna dahil edilmemiştir. Şehir nüfusu açısından günümüze kadar Edremit ilçesi her zaman en fazla nüfusa sahip olan ilçe olmuştur.

Tablo 3.5: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Şehir Nüfus Verileri

Yıl	Ayvacık	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Toplam	Artış %
1927	-	13.549	5.355	12.161	-	-	31.065	
1935	1.631	13.088	5.598	12.556	-	-	32.873	5, 8
1950	1.444	13.101	6.362	12.700	-	-	33.607	2, 2
1965	2.277	16.283	12.597	25.003	-	7.205	63.365	88, 5
1980	3.769	19.371	15.522	27.145	-	8.067	73.874	16, 6
1990	5.595	25.687	21.805	35.486	3.567	8.878	101.018	36, 7
2000	6.475	31.986	31.227	39.202	4.122	10.122	123.134	21, 9
2010	7.457	36.718	39.840	52.132	4.988	10.766	151.901	23, 4
2017	8.920	39.701	46.677	112.235	6.336	11.293	225.162	48, 2

Kaynak: TÜİK, 31 Aralık 2017 Tarihli Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Verilerinden derlenmiştir.

1935 yılında yapılan nüfus sayımına göre Edremit Körfezinin şehir nüfusu %5, 8'lik bir artış göstermiştir. Bu artışta en önemli etken 1935 genel nüfus sayımlarında Ayvacık ilçesinin şehir nüfusunun gösterilmiş olmasıdır.1965 yılında yapılan nüfus sayımına göre bölgenin şehir nüfusunda ciddi bir artış göze çarpmaktadır. Şehir nüfusunun % 88, 5'lik artışında Havran bucağının ilçe haline getirilmesi etkili olmuştur. 1990 yılında yapılan nüfus sayımında da benzer bir artış görülmektedir. Bu artışın nedeni ise Gömeç Bucağının ilçe yapılması ve şehir nüfusuna 3567 kişinin katılmasıdır. 2017 yılında %48, 2'lik artış meydana gelmiştir. Bu artış bölgenin göç alması ve kırsal alandan şehirlere yerleşmelere bağlı olarak gerçekleşmiştir. 1927 yılından 2017 yılına kadar olan süreçte Edremit Körfezi şehir nüfusundaki değişim grafik ile gösterildiğinde değişimin yönü daha iyi anlaşılmaktadır.

Grafik 3.2: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Şehir Nüfus Değişimi Grafiği

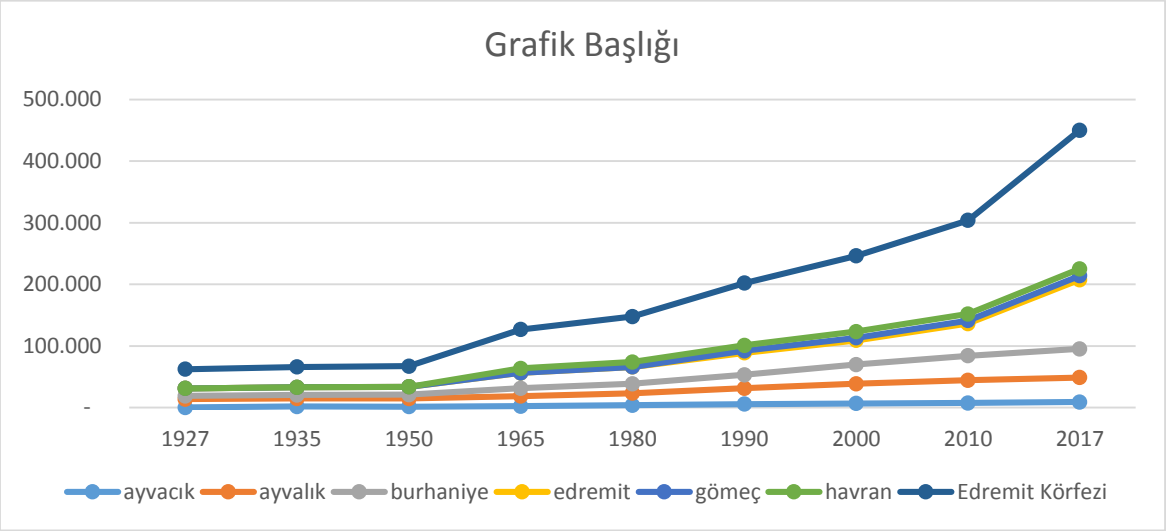

Kaynak: TÜİK, 31 Aralık 2017 Tarihli Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Verilerinden derlenmiştir.

Edremit Körfezi'ndeki şehirsel nüfustaki bu artış nüfusun gelişim seyri açısından önem taşımaktadır. Bir bilgede nüfusun artması şehir içerisinde kullanılacak alanların ihtiyacı karşılamayacak duruma gelmesine, kentsel gelişimi olumsuz etkileme riskleri taşımaktadır. Şehir dışında yapılacak toplu konut uygulamaları bu sorunların azaltılmasına katkı sunabilir (Erdoğan Sertkaya, 2013). Edremit Körfezi'ndeki nüfus artışı ve şehirleşme de bu açıdan şehir planlamasına önem verilmesini zaruri hale getirmektedir.

3.3.2. Edremit Körfezi'nde Kırsal Nüfus Dağılışı

Edremit Körfezi sınırları içerisinde kalan şehirlerden Burhaniye, Havran ve Gömeç ilçesinin birer, Ayvalık, Ayvacık ilçelerinin ikişer ve Edremit ilçesinin beş beldesi bulunmaktadır. Bölgede ilçe merkezine ve beldelere bağlı köy sayıları ise Ayvalık ilçesinde 16, Burhaniye ilçesinde 25, Edremit ilçesinde 20, Gömeç ilçesinde 9, Havran ilçesinde 25 ve Ayvacık ilçesinde 64 olmak üzere toplam 159 köy bulunmaktadır (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı, https://biruni.tuik.gov.tr/nufusapp/idari.zul). Ayvacık ilçesinin bölgede en fazla köye sahip olmasında arazinin yükseltisi ve buna bağlı kırsal yerleşmelerin ön planda olması etkendir.

Tablo 1.6: Edremit Körfezi Belde Nüfus Bilgileri 2017 Yılı

İlçe	Bucak	Belediye	Toplam	Erkek	Kadın
Ayvalık	Merkez	Küçükköy	9.088	4.773	4.315
	Altınova	Altınova (Bm)	10.791	5.422	5.369
Burhaniye	Merkez	Pelitköy	2.162	1.150	1.012
Edremit	Merkez	Güre	3.944	2.109	1.835
		Kadıköy	4.404	2.279	2.125
		Zeytinli	10.893	5.489	5.404
		Akçay	9.039	4.338	4.701
	Altınoluk	Altınoluk (Bm)	11.028	5.686	5.342
Gömeç	Merkez	Karaağaç	2.459	1.256	1.203
Havran	Merkez	Büyükdere	2.226	1.140	1.086
Ayvacık	Gülpınar	Gülpınar (Bm)	1.649	878	771
	Küçükkuyu	Küçükkuyu (Bm)	5.261	2.756	2.505

Kaynak: TÜİK, 31 Aralık 2017 Tarihli Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezleri ile Belde/Köy Nüfusları

Çanakkale ili sınırları içerisinde yer alan Ayvacık ilçesinin kırsal nüfusuna ait ilk veriler 1935 yılında yapılan genel nüfus sayımı verileri ile başlamaktadır. Bundan önceki dönemlere ait net bilgiler bulunmamaktadır. İlçenin kırsal nüfusu bu tarihte 16.717 olarak tespit edilmiştir. 2000'li yıllara kadar kırsal nüfusta artış gözlemlenmektedir. Bu tarihten sonra belli oranda kırsal nüfusun azaldığı, 2017 yılında ise adrese dayalı kayıt sistemi verilerine göre 23.216 olduğu görülmektedir. Havran ilçesi 1960 yılında ve Gömeç ilçesi ise 1990 yılında ilçe olması nedeniyle bu tarihlere kadar kırsal nüfus verileri verilmemiştir. 6 Aralık 2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 6360 sayılı kanun uyarınca Balıkesir ili büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Büyükşehir yasası uyarınca Balıkesir'in merkez köyleri ve ilçelerde bulunan köyler mahalleye dönüştürülerek şehir yerleşim alanı kapsamına alınmıştır. Alan yazın açısından mahalleye dönüştürülen belde ve köyler kırsal nüfus verileri içerisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.7: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Kırsal Nüfus Verileri

Yıl	Ayvacık	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Edremit Körfezi	Artış %
1927		3.324		27.512	-		30.836	
1935	16.717	9.451	15.998	33.583			75.749	145, 7
1950	20.166	11.718	19.251	29.331			80.466	6, 2
1965	23.076	13.930	20.464	15.183		15.478	88.131	9, 5
1980	24.425	15.172	23.098	19.040		16.805	98.540	11, 8
1990	24.939	21.140	11.901	27.944	7.453	16.833	110.210	11, 8
2000	24.027	26.752	11.972	54.149	6.861	16.660	140.421	27, 4
2010	22.570	26.909	11.249	68.823	6.819	17.284	153.654	9, 4
2017	23.216	29.130	12.098	36.106	6.614	16.369	123.533	-19, 6

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Verilerinden derlenmiştir.

1927 yılından günümüze kadar Edremit Körfezinin kırsal alan nüfusunda doğal bir artış gözlemlenmektedir. Doğum-ölüm oranlarına bağlı artışlara ilave olarak, köy yaşamına özlem duyan ve büyükşehirlerden Edremit Körfezi köylerine yerleşen insanlar da kırsal nüfusu artıran etkenler arasındadır. 2013 ve sonrasındaki kırsal alan nüfusundaki düşüş, bu tarihlerde sadece Ayvacık ilçesinin kırsal nüfus bilgilerine yer verilmiş olması, büyükşehir yasası kapsamındaki Balıkesir ilçelerinin kırsal nüfusuna yer verilmemiş olmasıdır. Edremit Körfezi'ndeki yerleşim yerlerindeki şehir ve kırsal nüfusu doğrusal bir artış göstermiştir. 2013 yılındaki kırsal nüfusun azalması, şehir nüfusun artması Balıkesir ilinin büyükşehir statüsü kazanmasından dolayı kırsal nüfusun şehir nüfusuna yansıtılmasından kaynaklanmaktadır. Araştırmada Balıkesir ili sınırları içerindeki Ayvalık, Burhaniye, Edremit, Gömeç ve Havran ilçelerinin 2012 yılında köy ve belde olan yerleşim yerleri kırsal nüfus verileri olarak değerlendirilmiştir. 2017 kırsal nüfus verileri, 2012 yılında kırsal nüfus içerisinde gösterilen yerleşim yerlerinin yine kırsal nüfus içerisinde gösterilmiştir. 2010 yılından 2017 yılına kadar kırsal nüfusta yaşanan azalma, kırsal alanda yaşayanların şehir merkezlerine yerleşmesine bağlı gerçekleşmiştir.

Grafik 3.3: 1927-2017 Yılları Arasında Edremit Körfezi Kırsal Nüfus Değişim Grafiği

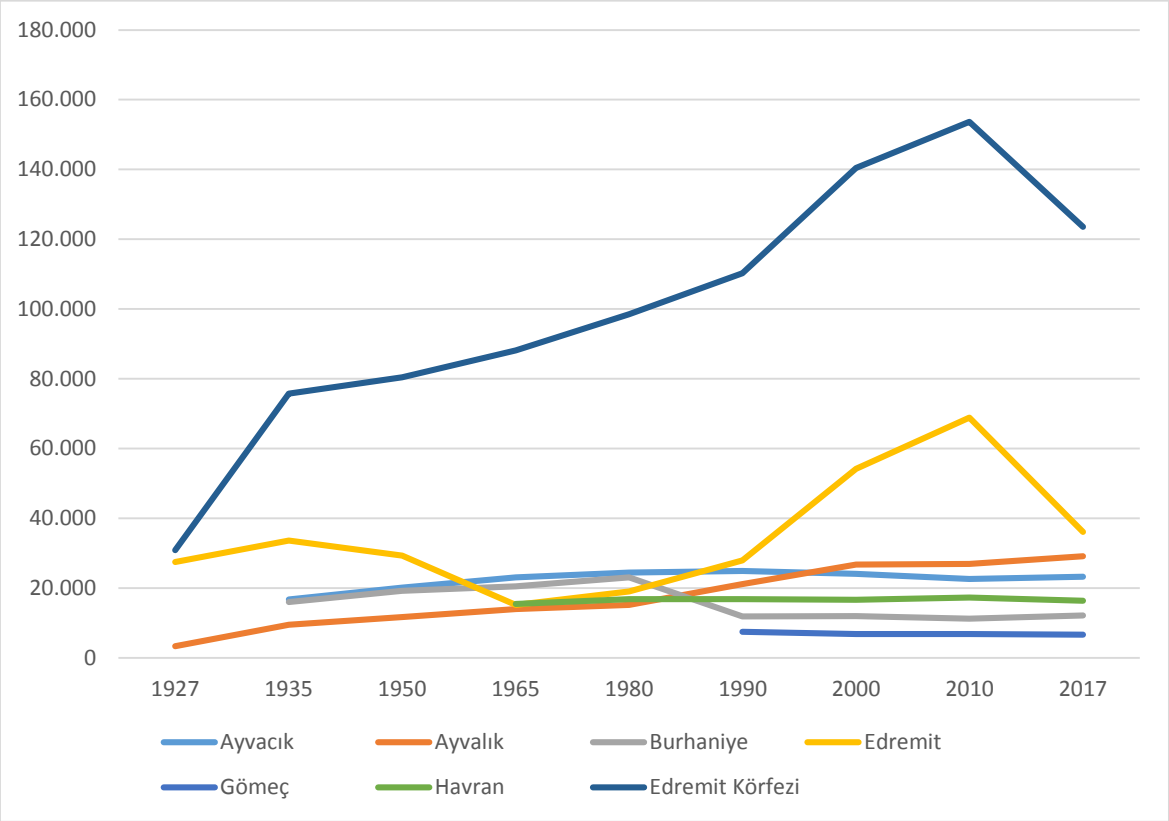

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Verilerinden derlenmiştir.

Edremit Körfezi çevresinde özellikle körfezin doğu ve güneyinde nüfus yoğunluğunun artmasına neden olan bir diğer faktör ise 1950'li yıllarda başlayan ve günümüze kadar artarak devam eden turizm faktörüdür. Körfez çevresinin sahip olduğu turizm potansiyeli yüksektir. 1950'li yıllardan günümüze kadar artarak devam eden turizm faaliyetleri sonucu körfez çevresi ikincil konutlar, siteler ve turizm tesisleri tarafından doldurulmuştur. Önceleri yalnızca yaz aylarında kullanılan bu alanlar, daha sonra bazı ailelerin sürekli oturdukları alanlar haline gelmişlerdir. Bunun sonucunda çevredeki nüfus artmıştır.

Edremit Körfezi ilçelerinde nüfusun daha çok ova tabanlarında ve ovaları çevreleyen az yüksek alanlarda toplanmasında, bu alanların tarımsal potansiyellerinin yüksek olması önemli rol oynamıştır. Verimli ovaları çevreleyen alanlarda, nüfus yoğunluğunun artmasında etkili olan en önemli faktör, bu alanların zeytin tarımına sağladığı geniş olanaklardır. Edremit Körfezi'nde tarımsal uğraşlar içerinde öncelikli olarak zeytincilik gelmektedir. Buna karşın tarımsal üretim ve tarım sektöründe iş olanaklarının yetersizliği

kırsal alanlara yapılan yatırımların azalmasına, kırsal alandaki arazilerin ve yapıların önemlerini yitirmelerine neden olmuştur (Başaran Uysal, 2017). Edremit Körfezinde yer alan kırsal yerleşim yerleri bölgenin doğal güzelliklerinin değerlendirilmesi ve bir yaşam alanı oluşturulması fikrinde olanları bölgeye çekmektedir.

3. 4. Edremit Körfezi'nde Nüfus Yoğunluğu

İnsanların yeryüzündeki dağılışları, bir yerleşim yerinin diğer yerleşim yerine olan farklığı, o alanın coğrafi özellikleri ve yaşayan insanların yaşam tarzlarını tanımamız için önemli ipuçları vermektedir. (Karakuzulu, 2010: 64). Nüfus dağılışı ve nüfus yoğunluğunu yerleşim yerinin konumu, coğrafi özellikleri, doğal kaynakları, ulaşım, iş olanakları, iklimi, su kaynakları tarıma, hayvancılığa veya diğer üretim şekillerine uygunluğu önemli ölçüde etkilemektedir. Bu durum tarihsel süreç içeresinde hep bu şekilde olmuştur. İnsanlar yaşamı kolaylaştıran ve zenginleştiren alanlara yerleşmeyi her zaman tercih etmişlerdir (Tümertekin-Özgüç, 2002: 340). Edremit Körfezine bu açılardan bakıldığında her dönem tercih edilen bir güzelliğe sahiptir. Günümüzde bölgenin daha çok tercih edilmesinde, göç ile bölgenin nüfusunun artması da önemli olmuştur. Edremit Körfezinin aritmetik nüfus yoğunluğu, fizyolojik nüfus yoğunluğu ve tarımsal nüfus yoğunluğu bu başlık altında değerlendirilmiştir.

Edremit Körfezi sınırları içerisindeki ilçelerin alanları ele alındığında Edremit, 731, 32 km2, Havran 543, 21 km^2, Burhaniye 279, 96 km^2, Ayvalık 265, 37 km^2, Gömeç 222, 92 km^2 olmak üzere toplam 2042, 78 km^2 olarak Balıkesir'in %14, 12'lik alanını kapsamaktadır. Ayvacık ilçesinin alanı ise 892, 88 km^2'dir. Ayvacık ilçesinin alanı Çanakkale'nin % 8, 97'sine tekabül etmektedir. Bütün ilçelerin toplam alanı ise 2.935, 66 km^2'dir. Yüzölçümleri bakımından kıyaslandığında Edremit Körfezi'nde nüfus her yere eşit dağılmamış, bazı alanlarda nüfus yoğunluğu artarken bazı alanlarda azaldığı görülmüştür. Yeryüzü şekillerinin arızalandığı, eğimin arttığı alanlarda nüfus yoğunluğu azalırken, ova tabanları ve deniz kenarına yakın alanlarda nüfusun yoğunlaştığı, yüksek sahalara geçiş özelliği gösteren yamaçlarda da bu yoğunluğun devam ettiği görülmektedir.

Harita 3.3: Edremit Körfezi Kır-Kent Nüfus Yoğunluğu

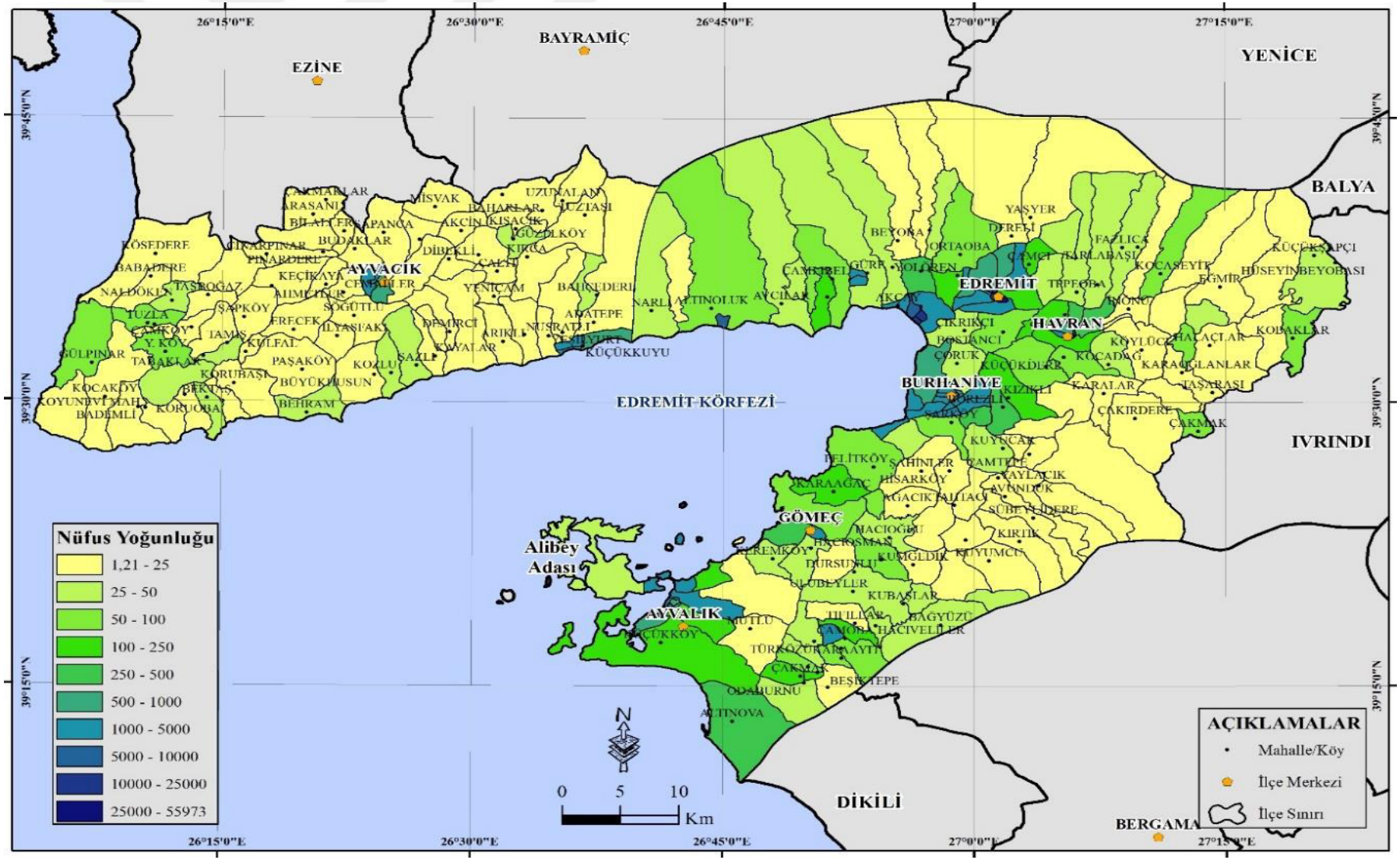

3.4.1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

2007 yılından 2017 yılına kadar Türkiye'nin nüfus yoğunluğu artış göstermiştir. Ülke genelinde görülen artışı Çanakkale ve Balıkesir illerinde de görmekteyiz. 2007 yılında Balıkesir'in nüfus yoğunluğu 78, Çanakkale'nin nüfus yoğunluğu 48 iken 2017 yılında Balıkesir'in nüfus yoğunluğu 84'e, Çanakkale'nin ise 53'e yükselmiştir.

Aritmetik nüfus yoğunluğu, bir yerleşim yerindeki nüfusun, yerleşim yerinin yüzölçümüne bölünmesi ile elde edilmektedir. Edremit Körfezi sınırları içerisindeki altı ilçenin yüzölçümü son veriler ışığında değerlendirilmiş olup, Havran ve Gömeç'in ilçe olduğu dönemler öncesi de 2014 yılında belirlenen yüzölçümü verilerine göre nüfus yoğunluğu hesaplanmıştır.

Tablo 3.8: Edremit Körfezi'nin Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

Yıl	Toplam Nüfus	Yoğunluk %
1927	61901	21, 09
1935	96066	32, 72
1950	114073	38, 86
1965	151496	51, 61
1980	172414	58, 73
1990	211228	71, 95
2000	263555	89, 78
2010	305555	104, 08
2017	348695	118, 78
2018	361552	123,15

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Verilerinden derlenmiştir.

Edremit Körfezinin 1927 yılından 2018 yılına kadar aritmetik nüfus yoğunluğu sürekli bir artış göstermiştir. Bölge nüfusunun sürekli bir artış göstermiş olması nedeniyle yoğunlukta da bir artış söz konusudur. 1927 yılında yapılan nüfus sayımı verilerine göre bölgenin nüfus yoğunluğu 21, 09, 1935 yılında 32, 72, 1950 yılında 38, 86, 1965 yılında 51, 61, 1980 yılında 58, 73, 1990 yılında 71, 95, 2000 yılında 89, 78, 2010 yılında 104, 08 ve 2017 yılında 118, 78 olarak sürekli bir artış yaşamıştır. 1927 yılında yapılan genel nüfus sayımı verilerine bakıldığında Edremit Körfezi sınırları içerisindeki Ayvalık, Burhaniye ve Edremit ilçelerine ait verilere ulaşılmıştır. 1927 nüfus sayımına göre Ayvalık ilçesinde 8653 erkek, 8220 kadın olmak üzere toplam 16873 kişi yaşamakatadır. Ayvalık ilçesinin yüzölçümü bu dönemde 425 km^2 olarak değerlendirilmiş, ilçenin nüfus yoğunluğu 39, 7 olarak gösterilmiştir. Edremit ilçesinde 20432 erkek, 19241 kadın olmak üzere toplam 39673

kişi bulunurken ilçenin yüzölçümü 1430 km^2 olarak ele alınmış, nüfus yoğunluğu ise 27, 7 olarak belirtilmiştir. Burhaniye ilçesinde ise 11524 erkek, 11862 kadın olmak üzere toplam 23386 kişi yaşamakta, ilçenin yüzölçümü 340 km^2, nüfus yoğunluğu ise 68, 8'dir. 1927 nüfus sayımına göre Ayvalık'ta 3, Edremit'de 88 ve Burhaniye ilçesinde 60 yerleşim yerinin olduğu görülmektedir.

1935 yılında yapılan nüfus sayımına göre Ayvacık ilçesi 9037 erkek, 9311 kadın olmak üzere toplam 18348 kişidir. Bu nüfus sayımında ilçenin yüzölçümü 1040 km^2 ve nüfus yoğunluğu ise 18'dir. bu dönemde Ayvalık ilçesi 11391 erkek, 11148 kadın olmak üzere toplam 22530 nüfusa sahiptir. İlçenin yüzölçümü 425 km^2 ve nüfus yoğunluğu 53'tür. Burhaniye ilçesinde 10805 erkek, 10791 kadın olmak üzere toplam 21596 kişi yaşamaktadır. İlçenin yüzölüçümü 340 km^2 nüfus yoğunluğu ise 64'tür. Edremit ilçesinde 23458 erkek, 22681 kadın olmak üzere toplam 46139 kişi yaşamakta, ilçenin yüzölçümü 1430 km^2 ve nüfus yoğunluğu ise 32'dir. Gömeç ilçesi 1935 yılında Burhaniye ilçesinin bir nahiyesi durumunda olup bu dönemdeki ismi Armutova'dır. Artmutova'da 2514 erkek, 2438 kadın olmak üzere toplam 4952 kişi yaşamakta olup bu dönemde nahiyenin 15 köyü bulunmaktadır. Köylerin ortalama nüfusu 330'dur. Havran ilçesi bu dönemde Edremit ilçesinin bir nahiyesi durumundadır. Havran nahiyesinde 6801 erkek, 7104 kadın olmak üzere toplam 13905 kişi yaşamaktadır. Nahiyenin 26 köyü bulunmakta, köylerin ortalama nüfusu 535 kişidir.

1950 nüfus sayımına göre Ayvacık ilçesinin toplam nüfusu 21610'dur ilçenin yüzölçümü 796 km^2 , nüfus yoğunluğu 27'dir. Ayvalık ilçesinin toplam nüfusu 24819, ilçenin yüzölçümü 319 km^2 ve nüfus yoğunluğu ise 78'dir.Burhaniye ilçesinin toplam nüfusu 25613, yüzölçümü 796 km^2 ve nüfus yoğunluğu 32'dir.Edremit ilçesinin toplam nüfusu 42031, yüzölçümü 1613 km^2 ve nüfus yoğunluğu ise 26'dır. 1935 yılında Havran bucağının toplam nüfusu 16579'dur. Armutova/Gömeç bucağının toplam nüfusu 6235'tir.

1965 yılında yapılan nüfus sayımına göre Ayvacık ilçesinde 12723 erkek, 12630 kadın olmak üzere toplam 25353 kişi yaşamaktadır. İlçenin toplam yüzölçümü bu dönemde 874 km^2 nüfus yoğunluğu ise 29'dur. 1965'de Ayvalık ilçesinin toplam nüfusu 30213'tür. bu nüfusun 15247'si erkek, 14966'sı kadından oluşmaktadır. İlçenin yüzölçümü 266 km^2 olup nüfus yoğunluğu 113'tür. Burhaniye ilçesinde 18376 erkek, 14685 kadın olmak üzere toplam 33061 kişi yaşamakta, ilçenin toplam yüzölçümü 607 km^2 olup; nüfus yoğunluğu 54'tür. 1965 nüfus sayımında Edremit ilçesinde 23504 erkek, 16682 kadın olmak üzere toplam

40186 kişi yaşar iken ilçenin toplam yüzölçümü 708 km^2 ve nüfus yoğunluğu 56'dır. 1965 nüfus sayımında Havran ilçesinde 11466 erkek, 11217 kadın olmak üzere toplam 22683 kişi yaşmaktadır. İlçenin yüzölçümü 559 km^2 olup nüfus yoğunluğu 40'dır.

1980 yılında yapılan nüfus sayımına göre Ayvacık ilçesinin toplam nüfusu 28194 olup bu nüfusun 14082'si erkek, 14112'si kadınlardan oluşmaktadır. Bu dönemde yapılan nüfus sayımı verilerinde yerleşim yerlerinin nüfus yoğunlukları verilmemiştir. Yerleşim yerlerinin nüfus yoğunluğunun hesaplanmasında 1965 yılındaki ilçe yüz ölçümleri kullanılmıştır. Buna göre 1980 yılında Ayvacık ilçesinin yüzölçümü 874 km^2 olarak kabul edildiğinde nüfus yoğunluğu 32'dir. 1980 yılında yapılan nüfus sayımına göre Ayvalık ilçesinin toplam nüfusu 34543 olup bu nüfusun 17642'si erkek, 16901'i kadınlardan oluşmaktadır. 1980 yılında Ayvalık ilçesinin yüzölçümü 266 km^2 olarak kabul edildiğinde nüfus yoğunluğu 130'dur. 1980 yılında yapılan nüfus sayımına göre Burhaniye ilçesinin toplam nüfusu 38620 olup bu nüfusun 19769'u erkek, 18851'i kadınlardan oluşmaktadır. 1980 yılında Burhaniye ilçesinin yüzölçümü 607 km^2 olarak kabul edildiğinde nüfus yoğunluğu 64'tür. 1980 yılında yapılan nüfus sayımına göre Edremit ilçesinin toplam nüfusu 46185 olup bu nüfusun 24155'i erkek, 22030'u kadınlardan oluşmaktadır. 1980 yılında Edremit ilçesinin yüzölçümü 708 km^2 olarak kabul edildiğinde nüfus yoğunluğu 65'tir. 1980 yılında yapılan nüfus sayımına göre Havran ilçesinin toplam nüfusu 24872 olup bu nüfusun 12530'u erkek, 12342'si kadınlardan oluşmaktadır. 1980 yılında Havran ilçesinin yüzölçümü 559 km^2 olarak kabul edildiğinde nüfus yoğunluğu 50'dir. 1980 yılında yapılan nüfus sayımına göre Gömeç/Armutova bucağının toplam nüfusu 8097 olup bu nüfusun 3855'si erkek, 4242'si kadınlardan oluşmaktadır. Gömeç/Armutova bucağının nüfusu, Burhaniye ilçesinin toplam nüfusu içerisinde gösterilmiştir.

Ayvacık ilçesinin aritmetik nüfus yoğunluğu 1990 yılında 34.20, 2000 yılında 34.16, 2010 yılında 33.63. ve 2017 yılında 35.99 olarak gerçekleşmiştir. Günümüze kadar Ayvalık ilçesinin nüfus yoğunluğu artış göstermiştir. Edremit Körfezi yerleşim yerleri içerisinde en fazla yüz ölçüme sahip ilçe olması ve diğer ilçelere göre nüfusunun az olması nüfus yoğunluğunu azaltan en önemli faktördür. Ayvalık ilçesinin aritmetik nüfus yoğunluğu 1990 yılında 176, 46, 2000 yılında 221, 34, 2010 yılında 239, 77 ve 2017 yılında 259.38 olarak gerçekleşmiştir. Günümüzde Edremit Körfezi ilçeleri içerisinde nüfus yoğunluğu en fazla olan ilçedir. Günümüze kadar Burhaniye ilçesinin nüfus yoğunluğu artış göstermiştir. 1990 yılında 120, 4, 2000 yılında 154, 3, 2010 yılında 182, 49, 2017 yılında 209, 94 olarak

gerçekleşmiştir. 1990 yılında Gömeç'in ilçe olması nedeniyle Burhaniye'nin aritmetik nüfus yoğunluğunda düşme yaşanmıştır. Bu tarihten sonra yoğunluk sürekli artış göstermiştir. Edremit ilçesinin nüfus yoğunluğu 1990 yılında 86, 73, 2000 yılında 127, 65, 2010 yılında 165, 39, 2017 yılında 202, 84, olarak artış sergilemiştir. 1990 yılında ilçe oluncaya kadar Gömeç, Burhaniye ilçesinin bir bucağı konumunda olup nüfus verileri kırsal alan içerisinde gösterilmiştir. 1990 yılında yapılan nüfus sayımı verilerine göre ilçenin aritmetik nüfus yoğunluğu 64, 44'dür. Nüfus yoğunluğu en az artış gösteren ilçelerden biridir. 2017 yılındaki nüfus yoğunluğu 75, 73'dür. Havran ilçesi Edremit ilçesinin bir bucağı iken 1960 yılında ilçe olmuş, bu tarihe kadar Edremit ilçesinin kırsal nüfusu içeresinde yer almıştır. 1960 yılında nüfus yoğunluğu 35, 27'dir. 2017 yılına kadar nüfus yoğunluğunda artış gözlemlenmiş olup Gömeç ilçesi gibi artış hızı yavaş yaşanmıştır. 2017 yılında ilçenin nüfus yoğunluğu 48, 96'dır.

3.4.2. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

Edremit Körfezi'nde yerleşim yerlerindeki tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı, sebze alanı, meyveler, içecek ve baharat bitkileri alanı, süs bitkileri alanı ve nadas alanların toplamı tarımsal alanları oluşturmaktadır. Edremit Körfezi'ndeki yerleşim yerlerinin son beş yıla ait tarımsal alanı değerlendirildiğinde Ayvacık ilçesinin en fazla tarım alanına sahip olduğu, en az tarım alanının ise Gömeç ilçesinde olduğu görülmektedir. Tarımsal alan olarak 2017 yılındaki miktarlar göz önünde bulundurulduğunda Edremit, Gömeç, Havran ve Ayvacık ilçelerinde az da olsa bir azalma, Ayvalık ve Burhaniye ise az da olsa artış göstermiştir.

Tablo 3.9: Edremit Körfezi'nin Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

Yıl	Toplam Nüfus	Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu %
1927	61901	54
1935	96066	83
1950	114073	99
1965	151496	132
1980	172414	150
1990	211228	184
2000	263555	229
2010	305555	265
2017	348695	303

Kaynak: Genel nüfus Sayımları ve TÜİK verilerinden derlenmiştir.

Edremit Körfezi ilçelerinin ayrı ayrı ve yekûn olarak fizyolojik nüfus verileri ortaya konulurken 2017 yılındaki tarım alanı büyüklüğü kullanılmıştır. 2017 yılı itibariyle Ayvacık

ilçesi 243971 dekar (244 km^2), Ayvalık ilçesi 196695 dekar (197 km^2), Burhaniye 227738 dekar (228 km^2), Edremit 216950 dekar (217 km^2), Gömeç 130131 dekar (130 km^2) ve Havran ilçesi 135358 dekar (135 km^2) tarımsal araziye sahiptir. Edremit Körfezinin toplam tarımsal alanı bu veriler ışığında 1151 km^2'dir (TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri).

Edremit Körfezinin 1927 yılında yapılan nüfus sayımı verileri ve 2017 yılındaki toplam tarımsal arazi alanı göz önüne alınarak yapılan hesaplamalarda fizyolojik nüfus yoğunluğu 54'tür. Bu tarihten sonra Edremit Körfezinin fizyolojik nüfus yoğunluğu sürekli bir artış sergilemiştir. Bölgenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 1935 yılında 83, 1950'de 99, 1965'de 132, 1980'de 150, 1990'da 184, 200'de 229, 2010'da 265 ve 217 yılında 303 olarak gerçekleşmiştir. Bölge nüfusunun sürekli artması fizyolojik nüfus yoğunluğunu artırmıştır. Bunun dışında yapılaşmaya bağlı olarak tarım arazilerinde de azalmalar görülmektedir.

Tablo 3.10: Edremit Körfezi İlçelerinin Nüfus Yoğunlukları

İlçe	Ayvacık		Ayvalık		Burhaniye		Edremit		Gömeç		Havran	
Yıl	Toplam	Yoğunluk	Toplam	Yoğunluk	Toplam	Yoğunluk	Toplam	Yoğunluk	Toplam	Yoğunluk	Toplam	Yoğunluk
1927	0	0	16.873	86	5.355	23	39.673	183	0	0	0	0
1935	18.348	75	22.539	114	16.644	73	26.782	123	4.952	38	6.801	50
1950	21.610	89	24.819	126	19.378	85	25.452	117	6235	48	16.579	123
1965	25.353	104	30.213	153	25.683	113	40.186	185	7378	57	22.683	168
1980	28.194	116	34.543	175	30.523	134	46.185	213	8097	62	24.872	184
1990	30.534	125	46.827	238	33.706	148	63.430	292	11.020	85	25.711	190
2000	30.502	125	58.738	298	43.199	189	93.351	430	10.983	84	26.782	198
2010	30.027	123	63.627	323	51.089	224	120.955	557	11.807	91	28.050	208
2017	32.136	132	68.831	349	58.775	258	148.341	684	12.950	100	27.662	205

Kaynak: Genel nüfus Sayımları ve TÜİK verilerinden derlenmiştir.

1935 yılında Ayvacık ilçesinin fizyolojik nüfusu 75'dir. Günümüze kadar fizyolojik nüfusunda artış görülmektedir. 2017 yılında Ayvacık ilçesinin fizyolojik nüfus yoğunluğu 132'dir. 1927 yılında yapılan nüfus sayımına göre içenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 86'dır. Ayvalık ilçesinin fizyolojik nüfusu sürekli bir artış göstermiştir. Tarımsal alanın küçük olması, ilçenin sürekli göç alması, fizyolojik nüfus yoğunluğunu artırmıştır. Günümüzde de artan önemi ve değeri ile Ayvalık bir cazibe merkezi olmuş, yerleşme için tercih edilen bir şehir konumundadır. 2017 yılında ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 349 olmuştur. Burhaniye ilçesinin 1927 yılı verilerine göre fizyolojik nüfus yoğunluğu 23'dir. 1990 yılına kadar ilçenin fizyolojik nüfusunda artış görülmektedir. 1990 yılında Gömeç bucağının ilçe

yapılmasına bağlı olarak ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğunda azalma yaşanmıştır. Burhaniye ilçesi de göç alması nedeniyle nüfusunda ve fizyolojik nüfus yoğunluğunda artışlar göstermektedir. 2017 yılında ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 258'dir. Edremit ilçesinin 1927 yılında yapılan nüfus sayımına göre fizyolojik nüfus yoğunluğu 183'dir. 1960 yılında yapılan nüfus sayımına göre ilçenin nüfusu ve fizyolojik nüfus yoğunluğu Havran bucağının ilçe olması nedeniyle azalma göstermiştir. Edremit Körfezi'nde fizyolojik nüfus açısından en yoğun ilçe Edremit'tir. 2017 yılı verilerine göre Edremit ilçesinin fizyolojik nüfus yoğunluğu 684'dür. Yoğunluğun artmasında göçler ve tarım alanlarının küçük olması en önemli faktördür. Gömeç ilçe oluncaya kadar Burhaniye ilçesinin bir bucağıdır. 1935 yılında yapılan nüfus sayımına göre ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 38'dir. 2017 yılına kadar fizyolojik nüfus yoğunluğu sürekli artış göstermiştir. 1990 yılında yapılan nüfus sayımı verileri ışığında ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 85'dir. Fizyolojik nüfus yoğunluğu diğer ilçelerde görülen artış hızına göre yavaş bir seyir izlemiştir. 2017 yılında ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 100'dür. Edremit ilçesinin bir bucağı olan Havran 1960 nüfus sayımına kadar Edremit ilçesinin kırsal alan nüfusu içerisinde değerlendirilmiştir. 1935 yılında yapılan nüfus sayımı verilerine göre fizyolojik nüfus yoğunluğu 50'dir. İlçe olmasından sonra 1965 yılında yapılan nüfus sayımına göre ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğu 168'dir. Havran ilçesinin 2017 yılındaki fizyolojik nüfus yoğunluğu 205'dir. 2010 yılından itibaren ilçenin fizyolojik nüfus yoğunluğunda ciddi bir artış yaşanmadığı söylenebilir. Edremit Körfezi tarımsal alanlarında, zeytinlik alanlar hariç genel bir azalma yaşanmaktadır. Bu durumun en önemli nedeni yapılaşmadan kaynaklanmaktadır. İnşaat faaliyetlerindeki artış arz-talep dengesi ile uyumludur. Zeytinlik alanların kanunla korunuyor olması, bu alanlara yerleşmeleri önlemektedir.

3.4.3. Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

Tarımsal nüfus yoğunluğu tarım nüfusunun, tarım alanına bölünmesi sonucunda elde edilmektedir. Şehirleşmenin artması, köyden şehre yapılan göçler, iş olanakları, kırsal kesimde tarım ve hayvancılığa verilen önemin azalması gibi nedenlere bağlı ülke genelinde olduğu gibi Edremit Körfezi'nde de tarımsal nüfus yoğunluklarında değişimler yaşanmıştır.

Tablo 3.11: Edremit Körfezi'nin Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

İlçe	Ayvacık		Ayvalık		Burhaniye		Edremit		Gömeç		Havran		Edremit Körfezi	
Alan	244 km²		197 km²		228 km²		217 km²		130 km²		135 km²		1151 km²	
Yıl	Kırsal Nüf.	Yoğunluk	Kırsal Nüf.	Yoğunluk	Kırsal Nüf.	Yoğunluk	Kırsal Nüf.	Yoğunluk	Kırsal Nüf.	Yoğunluk	Kırsal Nüf.	Yoğunluk	Kırsal Nüf.	Yoğunluk
1927	0	0	3.324	17	0	0	27.512	127	0	0	0	0	30.836	27
1935	16.717	69	9.451	48	15.998	70	33.583	155	0	0	0	0	75.749	66
1950	20.166	83	11.718	59	19.251	84	29.331	135	0	0	0	0	80.466	70
1965	23.076	95	13.930	71	20.464	90	15.183	70	0	0	15.478	115	88.131	77
1980	24.425	100	15.172	77	23.098	101	19.040	88	0	0	16.805	124	98.540	86
1990	24.939	102	21.140	107	11.901	52	27.944	129	7.453	57	16.833	125	110.210	96
2000	24.027	98	26.752	136	11.972	53	54.149	250	6.861	53	16.660	123	140.421	122
2010	22.570	93	26.909	137	11.249	49	68.823	317	6.819	52	17.284	128	153.654	133
2017	23.216	95	29130	33	12098	53	36106	166	6614	51	16369	121	123.533	107

Kaynak: Genel Nüfus Sayımları ve TÜİK verilerinden derlenmiştir.

Edremit Körfezi sınırları içerisindeki yerleşim yerlerinin 1927 nüfus sayımına göre tarımsal nüfus yoğunluğu 27'dir. 1935 ve sonrasında yapılan nüfus sayımlarına göre yoğunluğun düşük olması, 1927 nüfus sayımında Ayvacık, Gömeç ve Havran ilçelerinin kırsal nüfus verilerine ulaşılamamasından kaynaklanmaktadır. Edremit Körfezi'nin tarımsal nüfus yoğunluğu, 1950'den sonra artış göstermiştir. Bu artış, 1950 yılından sonra yapılan nüfus sayımlarında net bilgilere ulaşılmasının kolaylaşmasıdır. Bunun dışında Edremit Körfezi'nde yaşanan nüfus artışları da tarımsal nüfusu artıran bir etkiye sahiptir. Araştırma sahası içerisinde bulunan yerleşim yerlerine ait kırsal nüfus tarımsal nüfus olarak ele alınmıştır. 2017 yılında kırsal alanda yaşayanlar sadece tarım ile uğraşmamaktadır. Tarımsal uğraşlar ikincil ya da üçüncül bir sıralamada yer almaktadır. 2010 yılından sonra tarımsal nüfus oranı düşmüştür. Bunun temel sebeplerinden biri Büyükşehir Kanunu nedeniyle kırsal alandaki beldelerin, köylerin mahalleye dönüştürülerek ilçe kent nüfusuna dahil edilmesidir. Tarımsal uğraşlar ikincil ya da üçüncül bir sıralamada yer almaktadır. Yörede yaşayanlar için en önemli tarımsal uğraş zeytinciliktir. Zeytincilik yapan kişiler yılda bir kez zeytin mahsulü toplamaktadır. Bu durum zeytin hasatı yapanları başka ekonomik uğraşlara yönlendirmektedir.

Edremit Körfezi sınırları içerisinde olan Ayvacık ilçesinin 1935 yılında yapılan nüfus sayımına göre tarımsal nüfus yoğunluğu 69'dur. 2000 yılına kadar tarımsal nüfus yoğunluğunda artış görülürken bu tarihten sonra tarımsal nüfusta belirleyici bir değişim yaşanmamıştır. Ayvalık ilçesinde 1927 yılı nüfus sayımına göre tarımsal nüfus yoğunluğu

17'dir. 2012 yılına kadar tarımsal nüfus yoğunluğunda artış görülmektedir. Balıkesir'in 2012'de büyük şehir olması nedeniyle köyler ilçelerin bir mahallesi olarak şehir nüfusuna dahil edilmiştir. İlçelerin bir mahallesi olmasına rağmen köylerdeki tarımsal faaliyetler devam etmektedir. Burhaniye ilçesinin 1935 yılında yapılan nüfus sayımına göre tarımsal nüfus yoğunluğu 70'dir. 1990 yılına kadar ilçenin tarımsal nüfus yoğunluğunda artış görülürken, Gömeç bucağının ilçe yapılmasına bağlı olarak yarı oranında düşüş yaşanmıştır. Bu tarihe kadar Gömeç bucağı Burhaniye ilçesinin kırsal nüfusu içerisinde değerlendirilmiştir. 2010 yılı verilerine göre Burhaniye ilçesinin tarımsal nüfus yoğunluğu 49 iken bu tarihten sonra köyler büyükşehir yasası gereğince mahalleye dönüştürülmüş, kırsal nüfus olmaktan çıkmıştır. Edremit ilçesinin 1927 yılında yapılan nüfus sayımına göre tarımsal nüfus yoğunluğu 127'dir. Havran bucağının ilçe yapılmasına bağlı olarak kırsal nüfusunda azalma yaşanmıştır. 1965 yılında yapılan nüfus sayımına göre ilçenin tarımsal nüfus yoğunluğu 115 olmuştur. Bu tarihten 2017 yılına kadar tarımsal nüfusta artışlar yaşanmıştır. Gömeç bucağı 1990 yılına kadar Burhaniye ilçesinin bir bucağı olarak kırsal nüfusu içerisinde değerlendirilmiştir. 1990 yılında yapılan nüfus sayımına göre ilçenin tarımsal nüfus yoğunluğu 27'dir. 1990'dan 2012 yılına kadar tarımsal nüfusta belirgin değişimler yaşanmamıştır. Havran ilçe oluncaya kadar Edremit ilçesinin bir bucağı olarak kırsal nüfusu içerisinde değerlendirilmiştir. İlçe olmasından sonra 1960 yılında yapılan nüfus sayımına göre ilçenin tarımsal nüfus yoğunluğu 96'dir. Havran'ın 1965 yılı nüfus sayımına göre tarımsal nüfus yoğunluğu 114, 1980'de 124, 2008 yılında 129 olmuştur.

Grafik 3.4: Edremit Körfezi Tarımsal Nüfus Yoğunluğu Değişim Grafiği

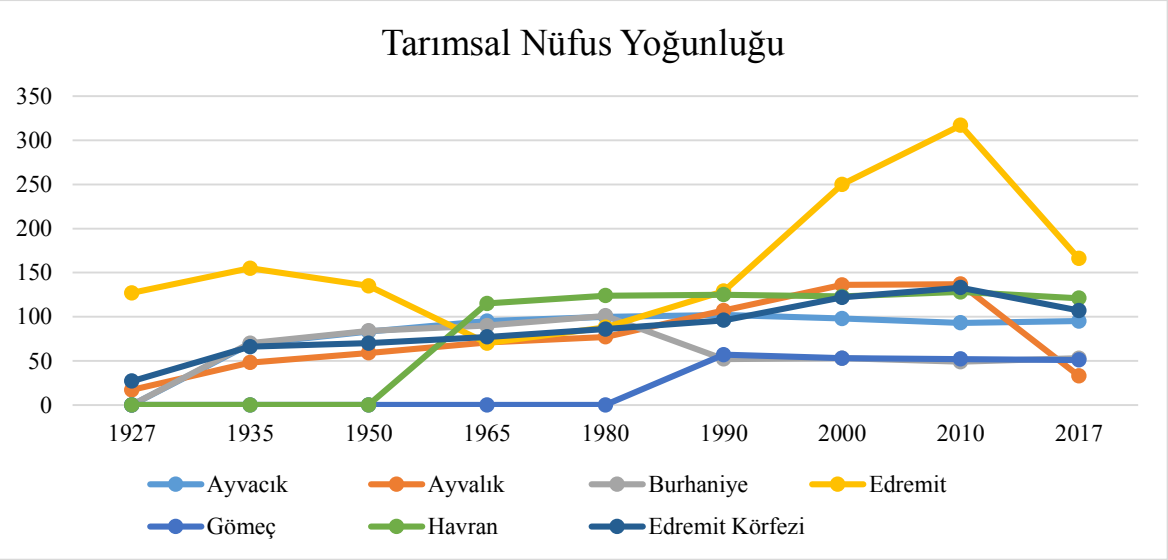

Kaynak: Genel Nüfus Sayımları ve TÜİK verilerinden derlenmiştir.

3.5. Edremit Körfezi'nde Nüfus Hareketleri

Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin nüfus özellikleri arasında bir başka unsur ise nüfus hareketleridir. 1950 yılından sonra Türkiye'de sanayi alanında yaşanan gelişmeler, ulaşım olanaklarının iyileşmesi, tarım alanlarının parçalanması, tarımsal alandaki makineleşme kırsal alandan şehirlere göçü doğurmuştur. Şehirlerdeki iş imkânları, yaşamı kolaylaştıracak imkânların çeşitliliği, şehirleri bir cazibe merkezi yapmıştır. Edremit Körfezi'nde kırsal nüfus şehir nüfusundan her zaman fazla olmuştur. 2012 yılında Balıkesir'in büyükşehir olması neticesinde kırsal nüfus olarak sadece Ayvacık ilçesinin köyleri kalmıştır. Edremit Körfezi'nde nüfus hareketlerini üç kategoride değerlendirmek mümkündür. Birincisi kesin göçlerdir. İkincisi mevsimsel göçler, üçüncüsü ise günübirlik işçilerin hareketleridir.

Kesin göçler açısından Edremit Körfezi tarihsel süreç içerisinde de günümüzde de cazibesini korumaktadır. Kesin göçlerin büyük kısmını büyükşehirlerden bölgeye yapılan yerleşmeler tutmaktadır. Özellikle İstanbul, Kocaeli'nden ve Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesinden yapılan göçler önemlidir. Ayrıca Edremit Körfezinin dışındaki diğer ilçelerden de bölgeye göçler görülmektedir. Edremit Körfezine yapılan göçlerde Edremit, Burhaniye, Havran ve Ayvalık ilçeleri daha çok tercih edilmektedir. Edremit Körfezi'nden dışarı gidenler ise ağırlıklı olarak İzmir, Balıkesir illerini tercih etmektedir. Kesin göçler kapsamında değerlendirilmesi gereken bir diğer durum ise balkan ülkelerinden özellikle Bulgaristan ve Yunanistan'dan yapılan göçler bölge nüfusunu artırıcı etkilere sahiptir. 1960'lı yıllarda yurtdışına çalışmaya giden ve Almanya, Fransa, Hollanda gibi ülkeler göç hareketleri de yaşanmıştır (Mutluer, 1990: 53).

İş gücü ihtiyacına bağlı olarak yapılan göçlerde mevsimlik işçi ve günübirlik işçi hareketlerini görmekteyiz. Mevsimlik işçiler bir bölgede belirli süre çalışmakta, işin bitmesine bağlı olarak memleketine dönmektedir. Günü bilirlik işçiler ise günlük olarak çalışmaya gelen işçi akşam evine gitmektedir. Mevsimlik işçi göçlerinde tarımsal faaliyetler ön plandadır. Örneğin Zeytin hasadı zamanında mevsimlik göçleri daha yoğun görmek mümkündür. Bunun yanı sıra Edremit Körfezi'ndeki nüfus artışına bağlı olarak inşaat sektöründe de ciddi gelişmeler yaşanmıştır. İnşaat sektöründe iş gücüne duyulan ihtiyaç mevsimlik işçi göçlerini de etkilemektedir. Günübirlik işçi göçleri ise ilçeler arasında yapılan hareketlerdir. Tarım, inşaat, küçük sanayi kuruluşlarında çalışmaya yönelik günübirlik işçi hareketleri gerçekleşmektedir.

Tablo 3.12: İkamet Edilen İlçeye Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan İl

İl-ilçe	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık
Adana	242	252	708	17	21	101
Adıyaman	108	129	255	3	22	25
Afyonkarahisar	262	250	546	43	13	71
Ağrı	1257	748	1700	717	12	191
Aksaray	212	99	237	8	7	38
Amasya	210	178	752	8	6	60
Ankara	1122	669	1798	75	27	195
Antalya	98	54	177	12	4	22
Ardahan	153	146	430	8	9	50
Artvin	155	275	520	14	2	68
Aydın	324	201	434	31	17	81
Balıkesir						1346
Bartın	66	42	102	6	0	19
Batman	88	46	416	26	3	19
Bayburt	63	122	288	8	4	61
Bilecik	146	108	357	5	11	28
Bingöl	109	106	364	2	1	29
Bitlis	82	101	626	16	5	32
Bolu	122	73	174	27	1	30
Burdur	36	25	58	4	4	19
Bursa	527	480	1446	53	85	173
Çanakkale	727	1586	9146	487	527	
Çankırı	286	205	503	18	14	30
Çorum	466	333	982	41	14	96
Denizli	170	163	411	21	14	45
Diyarbakır	538	712	1028	28	23	115
Düzce	112	80	154	8	6	23
Edirne	184	102	547	15	23	99
Elazığ	244	480	941	34	27	64
Erzincan	365	268	1447	24	8	112
Erzurum	640	641	2252	48	227	276
Eskişehir	426	454	1354	55	12	82
Gaziantep	271	154	765	20	15	73
Giresun	217	188	605	47	6	104
Gümüşhane	240	119	549	20	3	55
Hakkari	30	351	38	0	0	3
Hatay	198	172	433	21	1	69
Iğdır	100	150	247	50	0	33
Isparta	133	92	243	10	26	11
İstanbul	3212	1854	8155	353	47	1041
İzmir	2820	960	2327	178	172	214
Kahramanmaraş	236	239	868	45	18	67
Karabük	145	86	295	17	1	38
Karaman	67	94	171	3	1	27
Kars	338	518	2499	53	25	71
Kastamonu	311	158	705	30	12	93
Kayseri	702	419	1788	21	32	93
Kilis	80	71	160	15	4	12
Kırıkkale	181	193	512	32	14	44

İl-ilçe	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık
Kırklareli	186	152	561	7	5	84
Kırşehir	298	256	443	14	10	56
Kocaeli	216	151	454	31	4	65
Konya	442	342	939	53	54	103
Kütahya	312	246	837	39	35	58
Malatya	369	434	1691	29	20	130
Manisa	1170	706	1819	66	85	133
Mardin	2128	313	675	151	7	41
Mersin	226	207	486	32	10	54
Muğla	98	93	148	7	17	20
Muş	229	381	1685	25	21	178
Nevşehir	170	110	334	17	4	30
Niğde	203	158	349	28	5	36
Ordu	422	306	797	59	13	123
Osmaniye	69	85	219	5	5	27
Rize	280	124	748	37	15	43
Sakarya	267	229	509	10	15	78
Samsun	378	260	942	44	9	131
Şanlıurfa	318	321	967	19	11	100
Siirt	151	103	303	0	6	34
Sinop	125	134	399	8	2	31
Şırnak	39	33	64	0	2	11
Sivas	671	780	4255	74	27	320
Tekirdağ	162	161	565	21	35	104
Tokat	500	444	1124	116	27	111
Trabzon	391	1084	1821	41	10	147
Tunceli	116	223	555	4	4	30
Uşak	145	127	362	11	13	30
Van	185	242	2697	32	16	242
Yalova	36	33	77	6	4	17
Yozgat	377	476	1679	48	16	160
Zonguldak	233	187	700	31	12	28

Kaynak: TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğü, Nüfus Verileri

TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğünden alınan "İkamet Edilen ilçeye Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan İl" verilerine göre 31/12/2018 tarihi itibariyle Ayvalık ilçesine 29733, Burhaniye ilçesine 23847, Edremit ilçesine 79717, Gömeç ilçesine 3842, Havran ilçesine 2045, Ayvacık ilçesine 8403 olmak üzere toplam 147.587 kişinin göç ederek bölgeye yerleşmiş olduğu söylenebilir. Bölge göç alma açısından bir yoğunluk yaşamaktadır. Ayvalık ilçesine en az göç 30 kişi ile Hakkari, en fazla göç 3212 kişi ile İstanbul ilinden gerçekleşmiştir. Burhaniye ilçesine 25 kişi ile en az Burdur, en fazla 1854 kişi ile İstanbul'dan göç gerçekleşmiştir. Edremit ilçesine 38 kişi ile en az Hakkari, 9146 kişi ile en fazla Çanakkale ilinden göç gerçekleşmiştir. İlçenin Çanakkale'ye yakın olması daha yoğun göç almasında önemli bir etkendir. Gömeç ilçesi Hakkari, Şırnak ve Siirt illerinden hiç göç

almazken en fazla göçü 717 kişi ile Ağrı ilinden almıştır. Havran ilçesi Hakkari, Bartın, Iğdır illerinden hiç göç almazken, en fazla göçü 227 kişi ile Erzurum ve 527 kişi ile Çanakkale'den almıştır. Ayvacık ilçesi ise 3 kişi ile en az Hakkari, 1346 kişi ile en fazla göçü Balıkesir ilinden almıştır. İlçenin Balıkesir ile komşu olması ilçeye göç hareketlerini kolaylaştırmaktadır. Edremit Körfezi 40.057 kişi ile doğu ve güney doğu Anadolu bölgesinden göç alırken, göçler Edremit, Ayvalık, Burhaniye ilçelerinde yoğunluk oluşturmaktadır. Ayvalık ilçesinde 46574, Burhaniye ilçesinde 38865, Edremit ilçesinde 98108, Gömeç ilçesinde 10044, Havran ilçesinde 12725 konut bulunurken, Ayvalık ilçesinde 9979, Burhaniye ilçesinde 85, Edremit ilçesinde 19092, Gömeç ilçesinde 1763, Havran ilçesinde 12 yazlık ve Ayvalık ilçesinde 6262, Burhaniye ilçesinde 4267, Edremit ilçesinde 12096, Gömeç ilçesinde 792, Havran ilçesinde 1618 özel işyeri bulunmaktadır. Konut satışları ve konutlaşma oranları bölgenin ciddi manada göç aldığını ve almaya devam ettiğini göstermektedir. 2018 yılı verileri ışığında bölgenin göç alma ve göç verme arasındaki farkın 89.253 kişi olduğu bölgeye yapılan göçlerin, bölgeden yapılan göçlerin iki katı oranın da olduğu söylenebilir.

Tablo 3.13: Nüfusa Kayıtlı Olunan İlçeye Göre İkamet Edilen İl

İl-ilçe	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık
Adana	43	45	68	15	21	27
Adıyaman	3	1	2	0	4	5
Afyonkarahisar	38	27	38	7	22	29
Ağrı	1	25	20	16	18	9
Aksaray	3	10	12	4	5	9
Amasya	22	9	10	6	2	5
Ankara	861	521	1177	225	421	418
Antalya	451	234	467	82	125	98
Ardahan	8	2	4	0	4	11
Artvin	2	8	2	0	8	3
Aydın	217	141	192	75	56	80
Balıkesir	32815	26545	42532	10213	34197	1777
Bartın	9	4	22	3	7	11
Batman	3	6	20	3	1	7
Bayburt	0	1	3	2	10	3
Bilecik	14	33	28	6	18	25
Bingöl	4	4	15	0	8	7
Bitlis	2	3	6	4	12	4
Bolu	19	8	27	9	22	8
Burdur	12	16	20	14	6	12
Bursa	563	366	717	168	409	372
Çanakkale	305	340	1368	146	615	28192
Çankırı	3	9	10	2	13	14
Çorum	7	7	12	1	4	0
Denizli	57	64	113	39	52	36
Diyarbakır	10	22	23	10	18	10
Düzce	29	21	43	1	6	28
Edirne	77	75	158	17	60	135
Elazığ	11	7	9	5	17	3
Erzincan	17	11	13	6	5	4
Erzurum	16	21	35	6	27	16
Eskişehir	133	103	189	38	74	57
Gaziantep	30	25	41	7	11	11
Giresun	2	14	13	2	4	3
Gümüşhane	8	4	14	0	3	8
Hakkari	11	16	14	6	20	5
Hatay	31	20	49	12	24	19
Iğdır	6	6	4	2	10	1
Isparta	40	31	27	3	16	12
İstanbul	3696	1785	4596	827	1562	2306
İzmir	7100	2687	3761	1335	1315	2357
Kahramanmaraş	13	9	16	1	12	7
Karabük	11	7	14	2	11	11
Karaman	4	8	1	3	2	5
Kars	4	6	14	2	14	2
Kastamonu	12	3	20	3	11	20
Kayseri	14	33	46	0	25	33

İl-ilçe	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık
Kilis	2	4	1	2	6	5
Kırıkkale	5	8	7	12	2	8
Kırklareli	36	44	100	27	59	92
Kırşehir	7	0	6	6	2	2
Kocaeli	245	169	457	84	191	181
Konya	60	51	92	31	43	80
Kütahya	46	39	84	12	41	26
Malatya	8	6	26	4	10	10
Manisa	371	194	433	122	277	140
Mardin	0	10	17	3	22	11
Mersin	54	43	63	8	7	21
Muğla	273	153	242	55	88	120
Muş	6	4	11	5	2	2
Nevşehir	15	0	6	1	1	8
Niğde	16	1	10	3	1	3
Ordu	24	7	20	5	7	17
Osmaniye	3	2	22	3	10	1
Rize	6	2	10	6	6	0
Sakarya	54	41	116	13	43	44
Samsun	35	18	45	10	17	8
Şanlıurfa	16	24	27	10	35	29
Siirt	7	3	25	0	4	4
Sinop	12	2	8	0	1	11
Şırnak	21	19	30	6	17	21
Sivas	5	14	13	4	10	10
Tekirdağ	147	126	211	45	166	172
Tokat	9	12	10	0	17	2
Trabzon	35	23	25	6	22	21
Tunceli	2	6	9	5	9	4
Uşak	28	30	27	16	20	23
Van	13	9	19	4	20	24
Yalova	47	25	52	13	33	5
Yozgat	4	13	8	7	3	5
Zonguldak	32	14	32	12	18	29

Kaynak: TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğü, Nüfus Verileri

TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğünden alınan "nüfusa kayıtlı olunan ilçeye göre ikamet edilen il" verilerine göre 31/12/2018 tarihi itibariyle Edremit Körfezi'nden bölge dışına yapılan göç bilgilerine bakıldığında Ayvalık ilçesinde 15.566, Burhaniye ilçesinde 7.914 Edremit ilçesinde 15.717, Gömeç ilçesinde 3.655, Havran ilçesinde 6.320, Ayvacık ilçesinde 9.162 olmak üzere toplam 58.334 vatandaş farklı illerde yaşamaktadır. Bu veriler bölgenin dışarıya göç verdiğini göstermektedir. Bölgeden Ankara'ya 3.623, Antalya'ya 1.457, Bursa'ya 2.595, İstanbul'a 14.772, İzmir'e 18.555, Kocaeli'ye 1.327, Manisa'ya 1.537, Muğla'ya 931 kişi göç etmiştir. Edremit Körfezi'nden en az göç alan il 15 kişi ile

Adıyaman'dır. Ayvacık ilçesinden 1.777 kişi Balıkesir iline, Ayvalık, Burhaniye, Edremit, Gömeç, Havran ilçelerinden ise 2.774 kişi Çanakkale iline göç etmiştir. Ayvalık ilçesinde Bayburt iline hiç kimse göç etmemişken 7.100 kişi ile en fazla İzmir iline göç vermiştir. Burhaniye ilçesinden Nevşehir ve Kırşehir illerine göç olmamış, 2.687 kişi ile en fazla göçü İzmir ili almıştır. Edremit ilçesinden Karaman ve Kilis iline birer kişi göç etmiş, en fazla göç 4.596 kişi ile İstanbul iline gerçekleşmiştir. Gömeç ilçesinden 1.335 kişi İzmir, Havran ilçesinden 1.562 kişi İstanbul'a, Ayvacık ilçesinden ise 2.357 kişi ile İzmir iline göç etmiştir (TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğü). Bölgeden Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir gibi büyükşehirlere gerçekleşen göç hareketleri ön plandadır. Bölge dışına yapılan göçlerin işe bağlı olarak ve öğrenci olma durumlarına bağlı olduğu düşünülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ NÜFUSUNUN TEMEL NİTELİKLERİ

Bu bölümde Edremit Körfezi'nin doğum, ölüm istatistikleri, nüfus ve yaş arasındaki ilişkiler, cinsiyet yapısı, hane halkı büyüklüğü, sağlık durumu, eğitim durumu, Edremit Körfezi'nde eğitim sorunları, evlenme ve boşanma durumu hakkında bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Doğumlar

Bir bölgenin nüfus özelliklerinin değişiminde doğum, ölüm ve göç etkenleri belirleyicidir. Doğum ve ölüm doğal etkenlerdir, göç ise doğum ve ölümden farklı özelliklere sahip bir etkendir. Nüfusun değişiminde en genel görüntü nüfusun artışıdır. Nüfusun artışını da etkileyen en önemli etken doğum olarak görülebilir.

4.1.1. Kaba Doğum Hızı

Belli bir yıl içinde her 1.000 nüfus başına düşen doğum sayısına kaba doğum hızı denir. Ülkemizde Cumhuriyetin kuruluş yıllarından günümüze kadar olan süreçte kaba doğum oranı ölçümünde zamanla değişen bir biçimde bilimsel nitelikler pek fazla kullanılmamıştır.

2013 yılında TUİK tarafından yapılan araştırmalarla ortaya konulduğu üzere, Balıkesir ilinin kaba doğum hızı ‰11, 2 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye geneline bakıldığında ise Doğu illerinde kaba doğum hızı yüksekken Batı illerine doğru ilerledikçe doğum hızı düşüş göstermektedir (TUİK, 2013). Kaba doğum hızı, 2015 yılında binde 17 iken 2016 yılında binde 16, 5 olmuştur. Diğer bir ifade ile 2015 yılında bin nüfus başına 17 doğum düşerken, 2016 yılında 16, 5 doğum düşmüştür. Kaba doğum hızı illere göre incelendiğinde, 2016 yılında kaba doğum hızının en yüksek olduğu il binde 32, 9 ile Şanlıurfa olmuştur. Bu ili binde 28, 3 ile Ağrı, binde 26, 6 ile Muş ve binde 26, 1 ile Van ve Siirt izler. Kaba doğum hızının en düşük olduğu il ise binde 9, 8 ile Karabük olmuştur. Bu ili binde 10, 1 ile Edirne, binde 10, 2 ile Giresun ve Kırklareli izlemiştir (TUİK, 2017). 2018 yılına ait doğum istatistikleri 2017 yılı verilerine göre ‰3, 6 azalarak 1.248.847 olarak gerçekleşmiştir. Doğurganlık hızı en yüksek 4, 13 ile Şanlıurfa ilinde gerçekleşmiştir. Bu ili ‰3, 60 Şırnak, ‰3.26 Ağrı ve ‰3.23 ile Muş illeri izlemektedir. Toplam doğurganlık hızının en düşük olduğu iller ise ‰1, 30 ile Gümüşhane, ‰1, 43 ile Kütahya, Edirne ve

Kütahya illerinde gerçekleşmiştir. Kaba doğum hızı ‰9, 50 Edirne, ‰9, 70 Zonguldak, ‰9, 90 Giresun, Gümüşhane, Bartın ve Kastamonu illerinde gerçekleşmiştir (TUİK, 2018).

Tablo 4.1: Edremit Körfezi İlçelerinde Doğum İstatistikleri (‰)

İlçeler-Yıl	2014		2015		2016		2017		2018	
	Doğum	Oran	Doğum	Oran	Doğum	Oran	Doğum	Oran	Doğum	Oran
Ayvacık	347	10,78	287	9,13	304	9,60	314	9,77	301	9,82
Ayvalık	733	10,49	726	10,69	715	10,44	730	10,61	698	10,21
Burhaniye	607	10,55	567	9,93	610	10,55	635	10,80	631	10,70
Edremit	1639	11,69	1569	11,14	1614	11,13	1642	11,07	1575	11,12
Gömeç	148	11,02	147	11,51	134	10,49	164	12,66	146	11,93
Havran	371	13,31	336	12,19	359	12,99	390	14,10	368	13,86

Kaynak: TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğü, Doğum Verileri

Kaba doğum hızına kır ve kent arasında yaşam da etki etmektedir. Kırsal yaşamın yoğun olduğu Batı illerinde kaba doğum hızı kentsel yaşamın yoğun olduğu illere göre daha yüksektir. Edremit ilçesi de Balıkesir ili verileri ile paralellik göstermektedir. Edremit Körfezi ilçeleri içerisinde doğum olayının en fazla gerçekleştiği ilçe Edremit ilçesidir. Bu ilçeyi Ayvalık ve Burhaniye ilçeleri takip etmektedir. 2017 yılı doğum oranları değerlendirildiğinde Havran ilçesinde ‰14, 10, Gömeç ilçesinde ‰12, 66 olarak gerçekleştiği görülmektedir. En az doğum ‰9, 77 ile Ayvacık ilçesinde gerçekleşmiştir. TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğünden alınan istatistiki bilgilere bakıldığında 2018 yılında Edremit Körfezi ilçelerinde 1.903 erkek, 1.780 kız olmak üzere toplam 3.683 birey dünyaya gelmiştir (TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğü, Doğum Verileri).

Sonuç olarak Balıkesir ili genelinde ve Edremit ilçesinin kaba doğum hızına baktığımızda Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Bunun sebepleri olarak Batı'da olması, ekonominin büyük ölçüde turizm kaynaklı olması, yaz ayları ve kış ayları arasında nüfusun değişmesi ve kırsal bölge sayısının azlığı ve tarımsal üretimin zeytin ile sınırlı olması gibi durumlar gösterilebilir.

Türkiye'de gebelik döneminde, doğum öncesi bakım hizmeti alan gebelerin oranı yıllara göre yükselmektedir. 1983- 1988 döneminde doğum öncesi bakım alan gebelerin oranı %42, 6 iken, 1988- 1993 döneminde %63'e, 1993–1998 döneminde %67, 5'e ve 2003'te bu oran %81'e çıkmıştır. 1998-2003 arasında beş yıl içinde yapılan son doğumlarda doğum öncesi bakımın kapsamı, bu bakımın %61 oranında alındığı Doğu bölgesi hariç diğer bölgelerde %80'inin üzerindedir. Batı Anadolu %91 ile en yüksek orana sahip bölgedir (Akın ve Özvarış, 2002).

Doğum öncesi bakım hizmetleri kır ve kent nüfusu arasında farklılık göstermektedir. Kırsal kesimde yaşayan nüfus doğum öncesi bakım hizmetlerinden kentte yaşayan nüfusa göre daha az faydalanmaktadır. Buna rağmen hastanelerin gelişimi ve artışı ile doğum öncesi bakım hizmetlerinden yararlanma oranları oldukça artmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın açıkladığı verilere göre; "Türkiye'de doğum öncesi bakım alma oranı 2003 yılında yüzde 81 iken bu oran 2016 yılında yüzde 98, 5'e yükselmiştir. Doğum sonrası bakım alma oranları da yüzde 84, 5'ten yüzde 98, 9'a yükselmiş durumdadır."

Doğum öncesi bakımdan yararlanma oranına etki eden bir başka faktör annenin eğitim durumudur. Annenin eğitim durumu yükseldikçe doğum öncesi bakım hizmetlerinden yararlanma oranı da artmaktadır.

Doğum nüfusu etkileyen en önemli etkendir. Bu önemi her 2 anne ölümünden birinin doğumda gerçekleştiğine bakara daha iyi anlayabiliriz. Ülkemizde 1989-1993 döneminde doğumların %59, 6'sı sağlık kuruluşunda yapılırken, bu oran 1994-1998 döneminde %72, 5 ve 2003 yılında %78'e yükselmiştir. Sağlık kuruluşunda yapılan doğumların artışı olumlu bir gelişme içinde olmakla birlikte yerleşim yerine, yerleşmenin şehir veya kır olmasına, bölgeler bazında, eğitim düzeyine göre büyük farklılıklar gözlenmektedir (DPT, 2004).

1994-1998 yılları arasında beş yıllık dönemde sağlık personeli yardımı ile gerçekleşen doğumların oranı %80, 6'dır. Sağlıksız doğum oranı Batı Anadolu'da %7, 7 iken, bu oran Doğuda %47, 7 olarak tespit edilmiştir. Yine kentsel alanda %12, 3 olan sağlıksız doğum oranı kırsal kesimde %31, 3'e çıkmaktadır (DPT, 2004). Ülkemizde sağlıklı doğum oranı açısından Batı kesimler ülke genelinin kentsel kesiminden daha öndedir. Doğu illerinde ise ülke genelinin kırsal kesiminde sağlıklı doğum oranından daha düşüktür.

Edremit açısından bakıldığında, Edremit Körfezi'nde sağlıklı doğum oranı oldukça yüksek seyrettiği görülmektedir. Nüfusun eğitim düzeyinin yüksek olmasına bağlı olarak doğum öncesi bakım ve doğum sonrası bakıma oldukça önem verilmektedir. Edremit Körfezi'ndeki şehirlerde anne olan nüfusun hemen hepsi doğum öncesi ve doğum sonrası bakım hizmetlerinden faydalanmaktadır. Aile sağlığı merkezlerini kalitesi diğer bölgelere oranla gelişmiştir. Doğumların birçoğunun hastanelerde yapılması doğum sonrası anne ve bebek ölüm oranlarını da oldukça azaltmaktadır.

4.2. Ölümler

Ölüm durumu, nüfusun artışına etki eden en önemli etkenlerdendir. Doğum, nüfus artışını ne kadar olumlu yönde etkiliyorsa, ölümler de bu hızı düşürmektedir. Aynı zamanda yeni doğan bebek ölümleri ve anne ölümleri gibi doğum sırasında gerçekleşen ölümler de nüfusun artışına etki eden ölüm ve doğum ile ortak ilgili olan konulardır.

1950 yılından sonra kadar dünya genelinde ve Türkiye'de doğum oranları yüksek seviyelerde devam ederken ölüm oranlarında hızlı bir düşüş olmuştur. Doğum ile ölüm arasındaki fark büyüdüğü zaman ise nüfus artış hızı yaşanmaya başlamıştır (Sergün, 1992). 1966-1967 yılında Türkiye nüfus araştırmasına bakıldığında ülke genelinde kaba ölüm hızı ‰14, 6 iken, kır-kent ve bölgeler arasında büyük farklılıklar vardı. Kaba ölüm hızı ise ülke geneli kırsal alanında ‰16, 7 iken kentsel alanında ‰10, 7 olarak tespit edilmiştir (DİE, 1997).

Edremit Körfezi bölgesinde kaba ölüm hızı ‰ 7, 8'dir. 2013 yılında kaba ölüm hızındaki Türkiye ortalaması ise ‰ 5, 3 olmuştur. Buna göre kaba ölüm hızı Türkiye ortalamasının üstündedir (TUİK, 2015).

4.2.1. Bebek ve Çocuk Ölüm Hızı:

Bebek ölüm hızı, doğumun üstünden henüz bir yıl geçmemiş bebeklerin ölümünün bin kişi içerisindeki oranıdır. Bebek ölüm hızı, ülkelerinin gelişmişlik ölçeklerinde bir gösterge olarak da ele alınmaktadır.

Edremit Körfezi'nde bebek ölüm hızı, ‰ 8, 1 olarak görülmüştür. Türkiye genelinde ise bebek ölüm hızı ‰ 10 olarak gerçekleşmiştir. Edremit Körfezi ve Balıkesir ilinde bebek ölüm hızının az olması, kırsal kesimin az olmasından, doğum önce ve doğum sonrası hizmetlerin Türkiye geneline göre daha iyi koşullarda olmasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye genelinde geçmiş yıllar arasından bir karşılaştırma yapıldığında, her 10 yılda bir bebek ölüm hızının giderek düşüş gösterdiği görülebilir. Buradan ülkenin gelişmişlik seviyesinin günümüze doğru uzandıkça arttığı sonucunu çıkarabiliriz.

Anne ve bebek ölümlerinin, kırsal yerleşim yerlerinde ve ekonomik düzeyin alt seviyede olduğu bölgelerde diğer bölgelere oranla daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Sağlık hizmetlerinin gelişimi ise bu hızı gittikçe yıldan yıla düşürmüştür.

Sonuç olarak; bebek ölümlerinin büyük bir kısmı, bir ayını doldurmadan ölen bebeklerden oluşmaktadır. Bu nedenle, genetik yapı, hamilelik ve doğum esnasındaki problemlerden kaynaklanan ölüm nedenleri bebek ölümlerinin en önemli nedeni olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında bebek ve çocuk ölümlerine neden olan diğer faktörler arasında, ishal ve akut solunum yolu enfeksiyonları yer almaktadır (Akın ve Özvarış, 2002). Edremit Körfezi bölgesinde ise bebek ölüm hızı oldukça düşük olup bunun sebebi olarak Batı bölgelerindeki doğum öncesi ve sonrası bakım hizmetlerinin gelişmiş ve yaygın olması olarak gösterilebilir.

Tablo 4.2: Edremit Körfezi İlçelerine Göre Ölüm Sayısı

İlçe	İlçelere Göre Ölüm Sayısı (İkametgâh Yeri)									
	Ölenin Cinsiyeti: Erkek					Ölenin Cinsiyeti: Kadın				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Ayvalık	300	359	359	347	369	227	230	246	277	276
Burhaniye	203	231	278	265	278	163	207	210	216	191
Edremit	586	584	619	742	742	430	458	489	496	530
Gömeç	57	54	76	70	68	43	48	60	47	68
Havran	132	119	127	148	149	103	98	121	109	129
Ayvacık	183	182	182	195	213	115	152	152	155	164

Kaynak: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

4.3. Edremit Körfezi İlçelerinde Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağlımı

Nüfusun demografik özelliklerini gösteren önemli göstergelerden biri yaştır. Nüfusun yaş yapısına bakılarak ülkenin planlamaları gerçekleştirilebilir. Toplumsal ihtiyaçlar nüfusun yaş yapısına bakılarak çıkarılır ve ülkedeki planlamalar bu yapının ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Yaş gruplamaları farklı şekillerde yapılmaktadır. Ekonomik ya da sosyal olarak yaş gruplandırmaları değişiklik arz eder.

Edremit Körfezi'nde 0-4, 5-9, 10-14, 15-19, 20-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54, 55-59, 60-64, 65-69, 70-74, 75+ yaşlar şeklinde bir sınıflama yapıldığında, nüfusun 20-24 yaş aralığında yoğunlaştığını görülmektedir. 2013 yılı nüfus verilerine göre Balıkesir ve Çanakkale illerinde toplam 1.665.089 kişi yaşamaktadır. Bu nüfusun genel olarak orta yaş bölümünde yoğunlaştığı, genç nüfusun arttığı ve yaşlı nüfusun azalmakta olduğunu göstermektedir.

Edremit Körfezi nüfusunun yaş dağılımları verilerine bakıldığında 1990 yılı öncesinde yapılan nüfus sayımlarında ilçeler düzeyinde veriye ulaşılamamıştır. 1990 ve 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımları ve adrese dayalı kayıt sistemi 2010 ve 2017 yıllarına ait veriler derlenerek Edremit Körfezi nüfusunun yaş dağılımı ortaya konulmuştur. 1990 yılında Edremit Körfezi'nde yaşın 5-39 yaşa arasında orantılı dağıldığı söylenebilir. Bu yılda bölge nüfusunda 10-14 yaş arası bireyler sayıca fazladır.2000 yılı genel nüfus sayımı verilerinde nüfus dağılımı 10-59 yaşa arasında toplandığı görülmektedir. 2000 yılında, 40-49 yaş arası bireylerin sayısında ciddi artışlar görülmektedir. Bu dönemde en fazla artış ise 70-74 yaş arasındaki bireylerin sayısında %119'luk bir artış yaşanmıştır.

Tablo 4.3: Edremit Körfezi Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990, 2000, 2010 ve 2017 Yılı)

Yaş Grupları	1990	2000	Artış (1990-2000)	2010	Artış (2000-2010)	2017	Artış (2010-2017)
Bilinmeyen	128	305	138%				
00-04 Yaş	15643	16580	6%	17778	7%	19640	10%
5-9 Yaş	18014	17848	-1%	18721	5%	20090	7%
10-14 Yaş	18999	18880	-1%	21784	15%	20507	-6%
15-19 Yaş	18645	19381	4%	21433	11%	20973	-2%
20-24 Yaş	18825	19783	5%	20518	4%	21005	2%
25-29 Yaş	17722	18383	4%	21718	18%	21257	-2%
30-34 Yaş	16928	17608	4%	22176	26%	22667	2%
35-39 Yaş	15357	18377	20%	22335	22%	25255	13%
40-44 Yaş	12977	17047	31%	21353	25%	24379	14%
45-49 Yaş	11249	15604	39%	22685	45%	24417	8%
50-54 Yaş	10747	13638	27%	21557	58%	24919	16%
55-59 Yaş	10531	11969	14%	20178	69%	25894	28%
60-64 Yaş	9730	10758	11%	16508	53%	24165	46%
65-69 Yaş	6353	9387	48%	12864	37%	19726	53%
70-74 Yaş	3386	7405	119%	9784	32%	14262	46%
75+ Yaş	5994	6575	10%	14163	115%	19539	38%

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Bilgileri, www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi:11/04/2018 ve Genel Nüfus Sayımı verilerinden derlenmiştir.

Edremit Körfezi ilçelerinin tek yaş nüfus verileri değerlendirildiğinde, 75+ yaşında olan 21340, 58 yaşında olan 5929, 63 yaşında olan 5869, 59 yaşında olan 5658, 53 yaşında olan 5614, 54 yaşında olan 5601, 56 yaşında olan 5388, 38 yaşında olan 5357, 37 yaşında olan 5354, 64 yaşında olan 5329, 60 yaşında olan 5268, 62 yaşında olan 5253, 55 yaşında olan 5225, 57 yaşında olan 5149, 45 yaşında olan 5121, 47 yaşında olan 5115, 39 yaşında

olan 5107, 49 yaşında olan 5049, 46 yaşında olan 5035, 52 yaşında olan 5010, 44 yaşında olan 4984, 48 yaşında olan 4979, 36 yaşında olan 4962, 40 yaşında olan 4951, 42 yaşında olan 4942, 41 yaşında olan 4918, 43 yaşında olan 4916, 50 yaşında olan 4908, 35 yaşında olan 4766, 34 yaşında olan 4739, 61 yaşında olan 4701, 32 yaşında olan 4677, 66 yaşında olan 4597, 65 yaşında olan 4587, 33 yaşında olan 4578, 30 yaşında olan 4538, 51 yaşında olan 4525, 24 yaşında olan 4508, 17 yaşında olan 4477, 28 yaşında olan 4410, 31 yaşında olan 4394, 11 yaşında olan 4386, 29 yaşında olan 4355, 68 yaşında olan 4353, 25 yaşında olan 4309, 22 yaşında olan 4306, 21 yaşında olan 4295, 4 yaşında olan 4286, 23 yaşında olan 4251, 12 yaşında olan 4242, 27 yaşında olan 4196, 10 yaşında olan 4183, 69 yaşında olan 4152, 20 yaşında olan 4147, 16 yaşında olan 4130, 13 yaşında olan 4125, 5 yaşında olan 4118, 26 yaşında olan 4114, 6 yaşında olan 4097, 18 yaşında olan 4093, 9 yaşında olan 4052, 7 yaşında olan 4022, 14 yaşında olan 4010, 1 yaşında olan 3966, 8 yaşında olan 3963, 15 yaşında olan 3948, 2 yaşında olan 3946, 3 yaşında olan 3939, 67 yaşında olan 3933, 19 yaşında olan 3839, 70 yaşında olan 3796, 0 yaşında olan 3683, 71 yaşında olan 3450, 73 yaşında olan 3197, 72 yaşında olan 3096 ve 74 yaşında olan 2746 bireyin bulunduğu görülmektedir (TÜİK Balıkesir Bölge Müdürlüğü, 31/12/2018 itibariyle Tek Yaş Nüfus verileri).

2010 yılında Edremit Körfezinin nüfusundaki değişimler devam etmiştir. Bu yılda toplam nüfusun büyük kısmı 10-59 yaş aralığında yoğunlaşmaktadır. Çocuk sayısında 2000 yılına göre %7'lik bir artış görülürken bu dönemde de bir önceki döneme göre yaşlı nüfusta artışlar yaşanmıştır. Emeklilik ya da sağlık nedenlerine bağlı olarak bölgede gerçekleşen yerleşmelerde yaşlı nüfusun ilgisi daha fazladır. 2017 yılında nüfusun ağırlıklı olarak 35-64 yaş aralığındaki oranı daha fazladır. 2017 yılında 10-29 yaş aralığındaki birey sayısı 2010 yılına göre azalmıştır. 0-4 yaş birey sayısında 2010 yılına göre %10'luk bir artış yaşanmıştır.

Grafik 4.1: Edremit Körfezi Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990, 2000, 2010 ve 2017 Yılı)

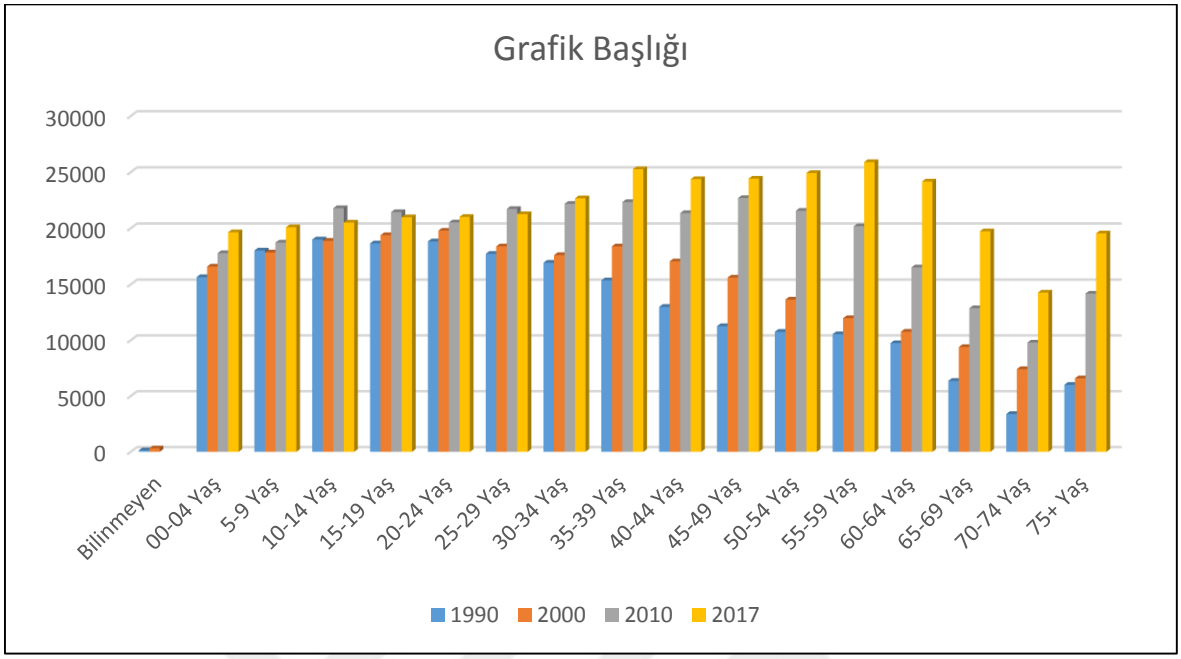

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Bilgileri, www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi:11/04/2018 ve Genel Nüfus Sayımı verilerinden derlenmiştir.

2018 yılında Türkiye nüfusunun ortanca yaş durumu erkeklerde 31, 4, kadınlarda 32, 7 olarak gerçekleştiği, ortalama yaşın 32 olduğu görülmektedir. Tüm bu veriler Edremit Körfezi nüfusunun Türkiye genelindeki nüfustan yaşlı olduğunu göstermektedir. Türkiye geneli nüfusun yaş dağılımı 35-39 yaş aralığına kadar Edremit Körfezi nüfusun yaş dağılımından yüksekken, Edremit Körfezi nüfusunun yaş dağılım oranları 40-44 yaş aralığından itibaren Türkiye genelinden yüksektir. Bu durumun sebebi olarak da doğum hızının ve çocuk sayısının Batı illerinde Doğu illerinden daha düşük seyretmesi olarak gösterilebilir.

4.4. Edremit Körfezi İlçelerinin Yaş Bağımlılık oranı ve Medyan Yaş

Günümüzde gelişmiş ülkelerin nüfus artış hızının yavaşladığı, yaşlı nüfus oranının arttığı görülmektedir. Bağımlı nüfus ekonomik faaliyette bulunamayan 0-15 yaş aralığındaki gençler ve 65 yaş üstü bireyleri kapsamaktadır. Bu oranın hesaplanmasında engelli bireylerde dahil edilmektedir. Türkiye'nin 25-30 yıllık bir süre içerisinde yaşlı nüfusun artacağı ve genç ülke görünümünü kaybedeceği belirtilmektedir (TC Kalkınma Bakanlığı Onuncu Kalkınma Planı (2104-2018) Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu Raporu). Bağımlı nüfusun ekonomik faaliyetlere etkin katılamaması, Türkiye'de sanayileşmede, işsizlikte

yaşanan sıkıntılar, beraberinde ekonomik ve sosyal problemlere neden olabilecek etkiler taşımaktadır.

Edremit Körfezi ilçelerine ait 2018 yılı yaş bağımlılık oran bilgilerine erişilememiş olup 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımı verilerine göre bölge değerlendirilmiştir.

Tablo 4.4: Balıkesir ve Çanakkale İllerine ait Yaş bağımlılık oranı ve medyan yaş istatistikleri (2000)

İl	Medyan yaş			Toplam yaş Bağımlılık Oranı	Genç bağımlılık (0-14 yaş) oranı	Yaşlı bağımlılık (65 + yaş) oranı
	Toplam	E	K			
Balıkesir	31, 67	30, 89	32, 45	48, 23	14, 16	34, 07
Çanakkale	32, 36	30, 95	33, 87	43, 02	14, 83	28, 19

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Bilgileri, www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi:11/04/2018 ve Genel Nüfus Sayımı verilerinden derlenmiştir.

2000 yılı yaş bağımlılık oranlarının Balıkesir ilinde genç bağımlılık oranı 14.16, yaşlı bağımlılık oranı 34.07 olmak üzere toplam yaş bağımlılık oranı 48.23 olarak gerçekleşmiştir. Çanakkale ilinde ise genç bağımlılık oranı 14.83, yaşlı bağımlılık oranı 28.19 olmak üzere toplam yaş bağımlılık oranı 43.02 olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı verilerine iki il açısından bakıldığında genç bağımlılık oranın, yaşlı bağımlılık oranından düşük olduğu görülmektedir. Bu durum ilerleyen süreçte üretken nüfusun zayıflamasına neden olabilmektedir. Yaşlı nüfusun artması, sağlık sektöründeki gelişmeler, çalışma koşullarında çalışanlara düşen yükün azalması neticesinde ortalama yaşam süresinin uzamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Ortanca (medyan) yaş, nüfusu meydana getiren kişilerin yaşları küçük yaştan büyük yaşa doğru sıralandığında ortada kalan kişinin yaşı olarak tanımlanmaktadır. Ortanca yaş nüfusun yaşlı ya da genç yaş aralığında olup olmadığını göstermesi açısından da önemlidir. 1935 nüfus sayımına göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 19, 1, kadınlarda 23, 4 toplamda 21, 2'dir. 1945 nüfus sayımına göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 18, 8, kadınlarda 21, 7 toplamda 20'dir. 1955 nüfus sayımına göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 19, 6, kadınlarda 21, 3 toplamda 20, 4'tür. 1965 nüfus sayımına göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 18, 7, kadınlarda 20 toplamda 19, 3'tür. 1975 nüfus sayımına göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 19, 2, kadınlarda 19, 8 toplamda 19, 5'tir. 1985 nüfus sayımına göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 20, 6, kadınlarda 21, 2 toplamda 20, 9'dur. 2000 nüfus sayımına göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 24, 4 kadınlarda 25, 3

toplamda 24, 8'dir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2007 verilerine göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 27, 7, kadınlarda 28, 8 toplamda 28, 3'dür. 2012 verilerine göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 29, 5, kadınlarda 30, 6 toplamda 30, 1'dir. 2012 verilerine göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 29, 5, kadınlarda 30, 6 toplamda 30, 1'dir. 2013 verilerine göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 29, 8, kadınlarda 31 toplamda 30, 4'tür. 2015 verilerine göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 30, 4, kadınlarda 31, 6 toplamda 31'dir. 2018 verilerine göre Türkiye'nin ortanca yaş erkeklerde 31, 4, kadınlarda 32, 7 toplamda 32'dir (Genel Nüfus Sayımı sonuçları, 1935-2000 ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçları, 2007-2018). 2023 yılında Türkiye toplam nüfus projeksiyonunda ortanca yaş toplamda 34 olarak öngörülmektedir.

Edremit Körfezi ilçelerinin 2013-2018 ortanca yaş istatistikleri Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5: Edremit Körfezi İlçelerinin Medyan Yaş Bilgileri (2013-2018)

YIL	E/K	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Havran	Gömeç
2013	Toplam	39, 9	38, 0	37, 9	35, 3	37, 1
	Erkek	39, 0	37, 1	37, 0	34, 7	36, 4
	Kadın	40, 7	38, 9	38, 8	35, 9	37, 8
2014	Toplam	42, 6	40, 0	40, 0	35, 7	41, 5
	Erkek	41, 5	38, 7	38, 9	35, 1	40, 0
	Kadın	43, 7	41, 2	41, 0	36, 4	43, 1
2015	Toplam	41, 9	39, 6	39, 8	36, 4	39, 3
	Erkek	40, 6	38, 4	38, 8	35, 8	38, 4
	Kadın	43, 0	40, 8	40, 7	37, 1	40, 3
2016	Toplam	42, 1	39, 8	40, 1	36, 8	39, 5
	Erkek	40, 9	38, 8	39, 0	36, 0	38, 8
	Kadın	43, 3	40, 8	41, 0	37, 5	40, 4
2017	Toplam	42, 2	39, 9	40, 3	37, 1	39, 3
	Erkek	40, 9	38, 8	39, 2	36, 6	38, 6
	Kadın	43, 4	41, 0	41, 4	37, 6	39, 9
2018	Toplam	43, 3	40, 9	41, 3	37, 4	40, 7
	Erkek	41, 9	39, 6	40, 1	36, 8	39, 8
	Kadın	44, 5	42, 3	42, 5	37, 9	41, 8

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Bilgileri, www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi:11/04/2018 ve Genel Nüfus Sayımı verilerinden derlenmiştir.

Tablo 4.5 incelendiğinde Edremit Körfezi ilçelerinin 2013, 2014, 2015, 2016 , 2017 ve 2018 yılı ortanca yaşı yıllar düzeyinde Türkiye ortalamasının üstünde gerçekleşmiştir. Bu

durum Edremit Körfezi'nde yaş ortalamasının yüksek olduğunu da göstermektedir. Ortanca yaşın 35-45 yaş aralığında yer aldığı görülmektedir. Bölgede doğum oranının düşük olması, emekli ya da yaşlı bireylerin bölgeye yerleşmesi ile açıklanabilir.

4.5. Nüfusun Cinsiyet Yapısı

Ülkelerin nüfus yapısı içerisinde kadın-erkek dağılımı önemli bir demografik göstergedir. Bu göstergenin önemi toplumsal hayattan ekonomik hayata katılıma kadar birçok alanda kendini gösterebilir. Erkek nüfusun az olduğu yerlerde kadınlar daha çok üretime katılmak zorunda kalırlar. Kadın nüfusun az olduğu yerlerde ise doğum hızı ve evlilik durumları da düşüş gösterecektir.

Türkiye genelinde 1940'lı yıllara kadar kadın nüfusu, erkek nüfusundan daha fazladır. Bu durum Türkiye'nin yeni kurulan bir ülke olması ve erkek nüfusun savaşlarda azalması ile açıklanabilir. Fakat günümüze gelindiğinde durum eşitlenme yönünde değişiklik göstermektedir.

Grafik 4.2: Edremit Körfezi 2017 Nüfus Yaş Piramidi

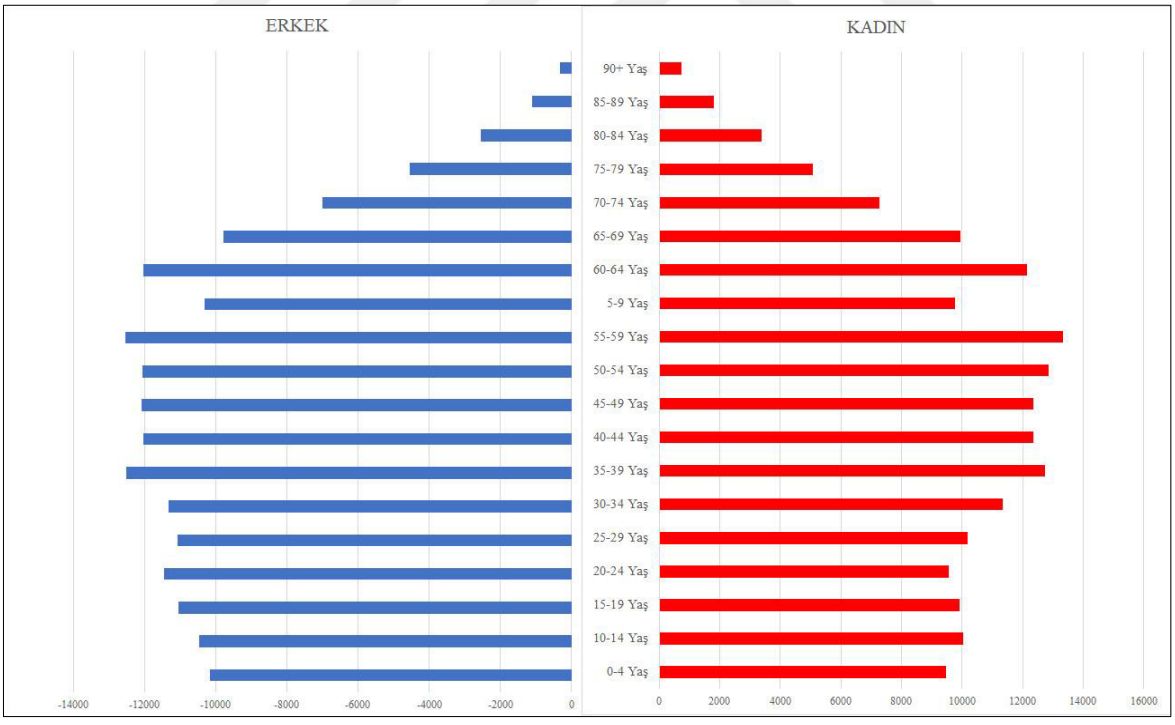

Edremit Körfezi'nin cinsiyet dağılımına bakıldığında, 174.416 erkek, 174.279 kadın olmak üzere toplam 348.695 kişiden oluştuğu görülmektedir. 0-4 yaş, 5-9 yaş, 10-14 yaş, 15-19 yaş, 20-24 yaş ve 25-24 yaş aralığındaki erkeklerin sayısı kadınlardan fazladır. Diğer yaş gruplarında kadınların sayısı erkeklerden fazlalık göstermekle birlikte, 60 yaş üzerindeki

kadınların 60 yaş ve üzerindeki erkelere göre yaşam süreleri daha uzundur. Nüfus 30-60 yaş aralığında yoğunlaşmaktadır. 2017 yılı sonu itibariyle Türkiye'nin toplam nüfusu 80.810.525'dir. bu nüfusun 40.535.135'i erkekler, 40.275.390'ı kadınlardan oluşmaktadır. Türkiye nüfusunun %50, 2'sini erkekler, %49, 8'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Edremit Körfezinin toplam nüfusu 348695'dır. Nüfusun 174.416'sı erkek, 174.279'u kadınlardan oluşmaktadır. Edremit Körfezinin toplam nüfusunu % 50.01'i erkekler, % 49.99'u kadınlar oluşturmakta iken kadın ve erkek oranları Türkiye oranları ile benzerlik göstermektedir.

4.6. Hanehalkı Büyüklüğü

Hanehalkı, aralarında akrabalık ilişkisi bulunsun bulunmasın aynı konutta veya konutlarda yaşam süren gelir ve giderlerini ayırmayan bir veya birden çok kişiden oluşan topluluk şeklinde tanımlanmaktadır (Yükseler ve Türkan, 2008). Hanehalkı büyüklüğü, bir hanehalkını oluşturan kişilerin ortalama sayısıdır. Türkiye hanehalkı büyüklüğü açısından oldukça çeşitliliğe sahiptir. Ataerkil aile yapılarının bulunduğu doğu bölgelerde hanehalkı büyüklüğü artarken, çekirdek aile yapısının görüldüğü batıya doğru geldikçe hanehalkı büyüklüğü azalmaktadır.

Tablo 4.6: İlçe Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2017, 31.12.2017 tarihi itibarıyla

Toplamda İlçe Sırası	İl/İlçe Adı	Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü				
		Toplam	Şehir	Köy	Kent	Kır
Türkiye		3, 45	3, 45	3, 44	3, 46	3, 32
	Balıkesir	2, 8	2, 75		2, 76	2, 63
	Çanakkale	2, 7				
5	Ayvalık	2, 61	2, 61		2, 61	
3	Burhaniye	2, 72	2, 72		2, 72	
4	Edremit	2, 68	2, 68		2, 68	
1	Havran	2, 96	2, 96		2, 96	
2	Gömeç	2, 79	2, 79			2, 79
1	Ayvacık	2, 51	2, 82	2, 41		2, 51

Kaynak: TÜİK, Balıkesir Bölge Müdürlüğü

Edremit Körfezi'nde bulunan ilçelerin 2017 nüfus verilerine göre hanehalkı büyüklüğü, Ayvalık 2, 61, Burhaniye 2, 72, Edremit 2, 68, Gömeç 2, 79, Havran 2, 96 ve Ayvacık 2, 51 olarak gerçekleşmiştir. Edremit Körfezi'ndeki ilçeler açısından ortalama hanehalkı büyüklüğü 2, 71'dir. TUİK 2017 yılı verilerine göre Türkiye'de hanehalkı ortalaması 3, 45, Balıkesir'in 2, 8 ve Çanakkale'nin 2, 7 olmuştur.

Sonuç olarak Edremit Körfezi'nde hanehalkı büyüklüğü Türkiye ortalamasının altındadır. Bunun sebebi tek kişilik hane sayılarının yüksek olması, çekirdek aile sayısının yüksek, ailelerin çocuk sayılarının düşük olması olarak gösterilebilir. Hanehalkı büyüklüğünü etkileyen faktörlerden biri de doğum hızı yüksek olan şehirlerden alınan göçlerdir. Doğu illeri nüfusuna kayıtlı hane sayısının yüksek olması, Edremit Körfezi'ndeki hane halkı büyüklüğü ortalamasını da arttırmaktadır.

4.7. Nüfusun Eğitim Durumu

Eğitim, bir ülkenin veya toplumun her alanda gelişmesinde önemli bir rol oynar. Eğitim ile gelişme birbiriyle orantılıdır. Eğitimsiz toplumların geneline bakıldığında çağın gerisinde kalmış, körelmiş ve marjinal olmaya aday oldukları görülür. Bu sebeplerden dolayı eğitime gereken önem verilmeli ve toplumun her alanda yükselmesine katkıda bulunulmalıdır. Nüfusun eğitim durumu, toplum kalkınmasının hızını belirleyici bir özellik olarak düşünülmesi gereken bir konudur. Kalkınma unsurları, ancak iyi eğitilmiş bir nüfus kitlesi sayesinde ortaya çıkarılabilir, harekete geçirilebilir veya yönlendirilebilir.

Edremit Körfezi ilçelerinin 1935, 1990 ve 2000 yılı eğitim durumları tablo 30'da gösterilmiştir. 1935 yılından 2000 yılına kadar okuma-yazma bilen sayının arttığı görülmektedir. 1935 yılında gömeç ilçesi Edremit ilçesinin bir beldesi, Havran ilçesi ise Burhaniye ilçesinin bir beldesi durumunda olması nedeniyle veriler bu ilçeler içerisinde gösterilmiştir.

Ayrıca araştırma kapsamında 1935, 1990 ve 2000 yılları haricinde Edremit Körfezi sınırları içerisinde kalan ilçelerindeki bireylerin eğitim düzeyleri 2008 yılından başlatılarak üç yıl aralıklarla değerlendirmeye alınmıştır. 2008 yılında eğitim düzeyi net olarak bilinmeyen kişi sayısı toplamda 17.293'dür. Eğitim düzeyinin bilinemediği ilçelerin başında 7.182 kişi ile Edremit, 5.356 kişi ile Ayvalık gelmektedir. Eğitim düzeyi bilinmeyen kişi sayısı 2017 yılında 4376 kişiye gerilemiştir. Adrese dayalı sistemin Türkiye genelindeki tüm vatandaşları kapsam içine alması bu verilerin daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesini sağlamıştır.

Tablo 4.7: Edremit Körfezi Okuma-Yazma Bilen ve Bilmeyen Nüfus verileri (1935, 1990, 2000)

Yıl	İlçe	Okuma Yazma Bilen	Yalnız Okuma Bilen	Bilmeyen	Toplam
1935	Ayvalık	6.426	134	15.979	22.539
	Burhaniye	4.303	104	17.189	21.596
	Edremit	9.166	155	43.890	53.211
	Ayvacık	3.746	68	14.534	18.348
1990	Ayvalık	21.374	2.115	1	23.490
	Burhaniye	17.390	2.469	0	19.859
	Edremit	27.585	4.497	1	32.083
	Gömeç	2.729	542	0	3.271
	Havran	6.625	1.433	0	8.058
	Ayvacık	4.356	675	0	5.031
2000	Ayvalık	27.571	1.875	13	29.459
	Burhaniye	26.281	2.384	8	28.673
	Edremit	31.942	3.471	7	35.420
	Gömeç	3.344	397	0	3.741
	Havran	8.087	1.117	11	9.215
	Ayvacık	5.392	474	1	5.867

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı verilerinden derlenmiştir.

2008 yılında Edremit Körfezi'nde toplam 15.989 kişi okuma yazma bilmediği tespit edilmiştir. 2017 yılında ise okuma yazma bilmeyen sayısı 6139 olarak gerçekleşmiştir. Yıllara göre azalma hem adrese dayalı sistem verileri hem de okuma-yazma kurs programları ile vatandaşlara hizmet götürülmesinin sonucu olarak değerlendirilebilir. Bu noktada dikkat çeken bir durum ise okuma yazma bilip de herhangi bir okuldan mezun olmayan kişi sayısıdır. Bu sayı 2008 yılında 45.530 kişi iken 2011 yılında 46.537 olmuş, 2017 yılında ise 28.425 kişi olarak kayıtlarda yer almıştır. Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen kişilerin, yaşlı nüfusu oluşturan bireyler ve örgün ve yaygın eğitim dışına çıkan bireylerden oluştuğu varsayılabilir. Beş yıl süreli olan ilkokul eğitim seviyesinde mezun olan kişi sayısı 2008 yılında 98.537 kişidir. Bu sayı 2017 yılında 108.294 olarak tespit edilmiştir. Sekiz yıllık ilköğretim seviyesinde mezun olan sayısı 2008 yılında 24.605 iken bu sayı 2011 yılında iki katına yakın 41.421 olarak gerçekleşmiş olması temel eğitimin 5 yıldan sekiz yıla çıkartılmış olması ve bu yıl mezun sayılarının istatistiklere yansımasından dolayıdır. Ortaokul mezunu kişi sayısı 2008 yılında 13.645 iken bu sayı 2017 yılına kadar sürekli artış göstermektedir. Bunun nedenlerinden biri 4+4+4 olarak zorunlu eğitimin kademlere ayrılmasıdır. Lise ve dengi okuldan mezun sayısı 2008 yılında 41.216 iken bu sayı 2017 yılına kadar artış göstermektedir. Bu artışın nedeni temel eğitim süresinin sekiz yıldan on iki yıla çıkartılmış olmasıdır. 2017 yılında lise ve dengi okul mezunu kişi sayısı 63.594 olarak

gerçekleşmiştir. Edremit Körfezi'nde yaşayan bireylerden yüksekokul ve fakülte düzeyinde mezun sayısı kişi sayısı 2008 yılında 16.156 kişi iken bu sayı 2017 yılında 42.782 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranın artışında bölgede yükseköğretim eğitimine verilen önemin arttığını göstermektedir. Edremit Körfezi'nde yüksek lisans düzeyinde mezun olan birey sayısı 2008 yılında 647 iken, bu sayı 2017 yılında 2.629 olarak gerçekleşmiş, doktora eğitimi alan kişi sayısı ise 2008 yılında 107 iken 2017 yılında 424 olarak gerçekleşmiştir. Bu artışların bölgede yaşayan bireylerin yüksek lisans eğitimine yönelmesi, yüksek lisans eğitimi veren üniversite sayısının artması ve uzaktan eğitim olanaklarının yaygınlaşması sonucu olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.8: Edremit Körfezi İlçeleri Bitirilen Son Öğrenim Kurumuna Göre Nüfus

Durum	Yıl	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık	Toplam
Bilinmeyen	2008	5356	2215	7182	549	707	1284	17293
	2011	2249	708	3033	142	79	316	6527
	2014	1611	687	2462	159	68	237	5224
	2017	1230	675	2086	102	64	219	4376
Okuma Yazma Bilmeyen	2008	2588	2725	4757	864	2584	2471	15989
	2011	1658	1862	2980	563	1536	1258	9857
	2014	1432	1638	2379	245	983	718	7395
	2017	1187	1322	2077	188	797	568	6139
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	2008	9211	7823	16713	1924	5026	4833	45530
	2011	9082	7855	17440	1951	5112	5097	46537
	2014	5600	4927	12140	1450	3521	3841	31479
	2017	4937	4458	11376	1291	3065	3298	28425
İlkokul	2008	18515	16174	35152	4437	11738	12341	98357
	2011	17636	14872	33971	4187	10723	11353	92742
	2014	20933	17573	41512	4883	11586	12460	108947
	2017	20123	17485	42436	4861	11328	12061	108294
İlköğretim	2008	4930	4307	9514	875	2673	2306	24605
	2011	8081	7043	16406	1578	4490	3823	41421
	2014	7056	6532	15285	1524	4412	3460	38269
	2017	5588	5557	13090	1266	3706	2919	32126
Ortaokul veya Dengi Meslek Ortaokul	2008	3215	2233	5946	464	647	1140	13645
	2011	3488	2437	6660	547	743	1213	15088
	2014	5920	4580	12067	1059	1518	2205	27349
	2017	6921	5717	15267	1299	2391	2865	34460
Lise ve Dengi Meslek Okulu	2008	9574	7314	18299	1128	1871	3030	41216
	2011	11689	8668	23119	1286	2303	3615	50680
	2014	13542	10151	26271	1805	2486	4391	58646
	2017	14134	10855	29233	1836	2805	4731	63594
Yüksekokul veya Fakülte	2008	3778	3119	7402	334	486	1037	16156
	2011	5498	4634	11543	555	634	1606	24470
	2014	8570	7186	16980	1218	909	2702	37565
	2017	9176	8115	20223	1050	1129	3089	42782
Yüksek Lisans (5 veya 6 Yıllık Fakülteler Dahil)	2008	168	102	321	4	13	39	647
	2011	256	198	542	22	21	76	1115
	2014	457	337	832	85	22	147	1880
	2017	582	470	1272	60	46	199	2629
Doktora	2008	29	12	52	1	2	11	107
	2011	49	34	111	3	6	18	221
	2014	117	86	163	23	8	32	429
	2017	90	79	203	7	9	36	424

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Bilgileri, www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi:19/04/2018

TÜİK verilerinin derlenmesi neticesinde 2017 yılı Edremit Körfezi'nin eğitim durumu bir grafikle ele alındığında, bölgede yaşayan bireylerin %33'ü ilkokul, % 19 lise ve

dengi okul, %13'ü yüksekokul veya fakülte, %10'u ilköğretim, % 2 okuma yazma bilmeyen olarak bir dağılım gösterdiği görülmektedir.

Grafik 4.3: Edremit Körfezi Eğitim Durumu 2017 Verileri

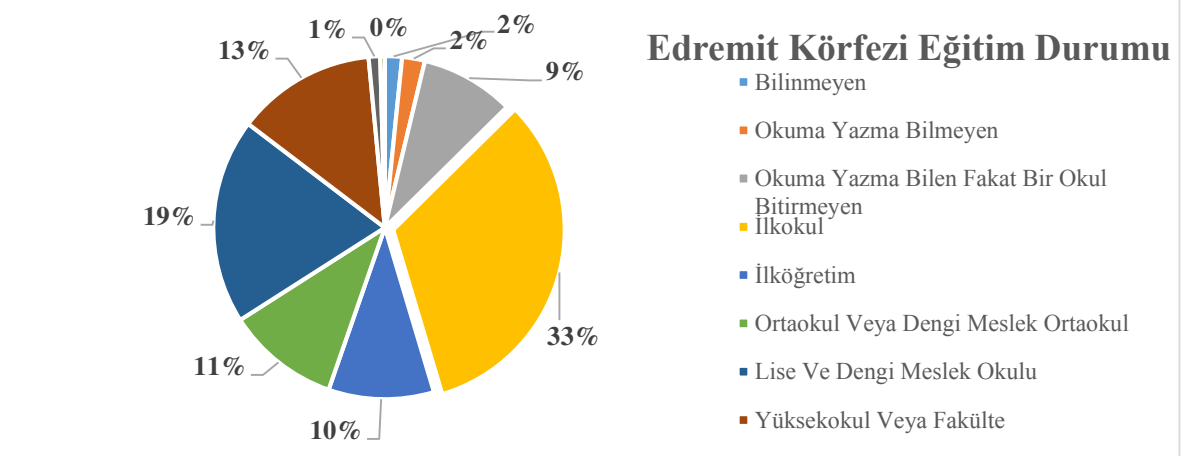

Sürekli bir nüfus artışının yaşandığı Edremit Körfezi sınırları içerisinde kalan ilçelerde eğitim öğretim hizmeti veren resmi ve özel eğitim kurumları Tablo 4.9'da gösterilmiştir.

Tablo 4.9: Edremit Körfezi Resmi ve Özel Kurum Sayıları

Eğitim Kurumu Türü	Ayvacık	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Genel Toplam
Anadolu İmam Hatip Lisesi		1				1	2
Anadolu Lisesi	2	3	2	5	1	1	14
Anadolu Meslek Programı	1	4	4	6		1	16
Anaokulu	2	2	3	6	1	1	15
Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1			1		3
Fen Lisesi	1			1			2
Güzel Sanatlar Lisesi		1					1
Halk Eğitimi Merkezi	1	1	1	1	1	1	6
İlkokul	11	17	17	29	6	20	100
İmam Hatip Lisesi	1		1	1			3
İmam Hatip Ortaokulu	1	1	1	4	1	1	9
Mesleki Eğitim Merkezi	1	1	1	1		1	5
Ortaokul	5	13	10	17	4	8	57
Özel Anadolu Lisesi		1	3	2			6
Özel Anaokulu		4	1	8		1	14
Özel Eğitim Uygulama Okulu (III. Kademe)			1	1			2
Özel Eğitim Uygulama Okulu (I. Kademe)			1	1			2
Özel Eğitim Uygulama Okulu (II. Kademe)			1	1			2
Özel Fen Lisesi			1				1
Özel İlkokul		1	1	4			6
Özel Ortaokul		1	2	4			7
Özel Yurt		1	2	7	1	1	12
Rehberlik ve Araştırma Merkezi				1			1
Üstün veya Özel Yetenekliler			1				1

Kaynak: Kurum listeleri, https://mebbis.meb.gov.tr/kurumlistesi.aspx

4.7.1. Okul öncesi eğitim

Edremit Körfezi'nde yer alan yerleşim yerlerindeki okul öncesi eğitim kurumları değerlendirildiğinde Ayvacık ilçesinde 2, Ayvalık ilçesinde 2 resmi anaokulu, 4 özel anaokulu, Burhaniye ilçesinde 3 resmi anaokulu, 1 özel anaokulu, Edremit ilçesinde 6 resmi anaokulu, 8 özel anaokulu, Gömeç ilçesinde 1 resmi anaokulu, Havranda bir resmi ve 1 özel anaokulunun okul öncesi eğitim verdiği görülmektedir. (Kurumlar, Erişim Tarihi : 15/09/2018, https://mebbis.meb.gov.tr/kurumlistesi.aspx).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kurumlar açısından bakıldığında Ayvalık ilçesinde 2 çocuk kulübü, 5 gündüz bakım evi ve kreş, Burhaniye ilçesinde 3 gündüz bakım evi ve kreş, Edremit ilçesinde ise 9 tane gündüz bakım evi ve kreş hizmet vermektedir. Diğer ilçelerde gündüz bakım evi ve kreş bulunmamaktadır. (Özel Kreş, Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulüpleri, Erişim Tarihi: 15/09/2018, https://Balıkesir.aile.gov.tr/kuruluslarimiz/

Tablo 4.10: Edremit Körfezi'ndeki İlçelerin Okul Öncesi Eğitim İstatistikleri

Eğitim Öğretim Yılı	İlçe	Kurum Say.	Şube Say.	3 Yaş	4 Yaş	5 Yaş	5 Yaş Üzeri	Toplam
2015-2016	Ayvalık	19	31	16	138	356	22	532
	Burhaniye	14	23	5	79	272	5	361
	Edremit	31	61	54	262	683	28	1027
	Gömeç	6	6	3	23	54	2	82
	Havran	15	17	11	90	142	2	245
2016-2017	Ayvalık	29	62	151	318	461	23	953
	Burhaniye	20	41	111	305	443	22	881
	Edremit	46	100	269	732	1139	53	2193
	Gömeç	7	11	17	51	79	3	150
	Havran	18	22	27	138	201	4	370
2017-2018	Ayvalık	32	67	140	393	590	38	1161
	Burhaniye	22	45	78	328	528	35	969
	Edremit	52	124	324	941	1472	64	2801
	Gönen	23	52	90	327	661	38	1116
	Havran	21	28	35	157	272	11	475

Kaynak: Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Ölçme ve Değerlendirme Şubesi

Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilerin derlenmesiyle elde edilen Tablo 57'deki eğitim istatistikleri değerlendirildiğinde okul öncesi eğitimde 2016-2017

eğitim öğretim yılından itibaren okullaşma oranında ciddi artışlar olmuştur. Ayvalık, Edremit, Burhaniye, Gömeç ve Havran ilçelerinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında toplam 85 eğitim kurumunda bulunan 138 şubede 3, 4, 5 ve 5 yaş üstü toplam 2.247 öğrenci okul öncesi eğitim almıştır. 2016-2017 eğitim öğretim yılında 120 eğitim kurumunda bulunan 236 şubede toplam 4547 öğrenci okul öncesi eğitimi alırken bir önceki eğitim öğretim yılına göre hem eğitim kurumu sayısı hem şube hem de öğrenci sayılarında ciddi artışlar yaşanmıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ise 150 eğitim kurumunda bulunan 316 şubede toplam 6522 öğrenci okul öncesi eğitimden yararlanmıştır (Balıkesir MEM, 2018). 2016-2017 eğitim öğretim yılından itibaren okul öncesi okullaşma oranındaki artışta Balıkesir Valiliği tarafından yürütülen Balıkesir Eğitim Niteliğinin Geliştirilmesi ve İyileştirilmesi Projesi (BENGİ) kapsamında yürütülen faaliyetlerin etkili olduğu söylenebilir. Bu proje 2017-2018 eğitim öğretim yılında da uygulanmış, bu eğitim öğretim yılında Balıkesir İli Okul Öncesi Eğitimin yaygınlaştırılmasında pilot iller arasında olmasıyla bir önceki yıla göre % 50 civarında okul öncesi öğrenci sayısını artırmıştır. Tablo 57'de görülebileceği gibi en fazla okul öncesi öğrenci Edremit ilçesinde iken, en az okul öncesi öğrencisi Havran ilçesinde bulunmaktadır. Edremit ilçesinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarının sayıca fazla olması her gecen gün diğer ilçeler gibi okullaşma oranlarını olumlu yönde değiştirmektedir. Okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasındaki engellerden biri Edremit Körfezi'nde yer alan kırsal alanlardaki öğrencilerin anaokulu ya da anasınıflarına ulaşım sorunudur. Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamında olmaması taşımalı eğitim ile öğrencilerin okul öncesi eğitim kurumlarına taşınmalarını mümkün kılmamaktadır. Edremit Körfezi'nde yaşayan 3-5 yaş öğrenci velilerinin okul öncesi eğitime yönelimlerinde artış yönünde bir değişim gözlemlenmektedir.

4.7.2. İlköğretim

Edremit Körfezi'nde bulunan yerleşim yerlerinde resmi 100, 6 özel ilkokul olmak üzere toplam 106 ilkokul bulunmaktadır. İlkokul zorunlu eğitimin ilk basamağı olup dört yıl eğitim süresi olan eğitim kurumlarıdır. Yine Edremit Körfezi'nde 57 resmi ortaokul, 7 özel ortaokul zorunlu eğitimin ikinci basamağında eğitim hizmeti vermektedir. Ayvacık ilçesinde ulaşımda zorluklar yaşayan ya da ekonomik durumu iyi olmayan öğrenciler için bir adet yatılı bölge ortaokulu bulunmaktadır. Burhaniye ve Edremit ilçelerinde özel eğitim gereksinimi olan orta ve ağır düzeyde yetersizliği olan öğrenciler için özel eğitim uygulama okulu I ve II. Kademe eğitim kurumu bulunmaktadır (Kurumlar, erişim tarihi : 15/09/2018,

https://mebbis.meb.gov.tr/kurumlistesi.aspx). Bu okullarda eğitim gören özel eğitim gereksinimli öğrenciler ücretsiz olarak taşınmaktadır. Edremit Körfezi'ndeki yerleşim yerlerindeki ilkokul ve ortaokul öğrencilerinden kırsal alanda ikamet edenler taşıma merkezi okullara taşımalı eğitim ile ücretsiz olarak taşınmaktadır.

Tablo 4.11: Edremit Körfezi'ndeki İlçelerin İlkokul İstatistikleri

Eğitim Öğretim Yılı	İlçe	Özel Eğt Sınıfı		1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf	
		Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci
2015-2016	Ayvalık	10	13	35	720	35	670	37	678	51	1057
	Burhaniye	3	3	37	597	33	579	35	626	38	844
	Edremit			75	1718	72	1598	73	1564	96	2299
	Gömeç			10	167	10	161	9	169	11	220
	Havran	3	6	29	362	27	356	28	366	31	541
2016-2017	Ayvalık	10	15	42	790	40	690	37	684	38	687
	Burhaniye			37	635	38	599	34	600	37	639
	Edremit	4	4	86	1.769	79	1.660	78	1.605	80	1.612
	Gömeç			9	139	10	163	9	162	8	167
	Havran	1	5	29	402	28	346	26	360	27	360
2017-2018	Ayvalık	12	14	36	692	41	764	39	707	37	697
	Burhaniye	1		39	693	36	614	38	610	35	615
	Edremit	5	9	83	1.875	84	1.708	78	1.694	77	1.654
	Gömeç	0		9	158	9	141	10	172	10	173
	Havran	2	5	26	392	28	383	27	347	25	354

Kaynak: Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Ölçme ve Değerlendirme Şubesi

Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilerin derlenmesiyle elde edilen Tablo 59'daki eğitim istatistikleri değerlendirildiğinde Ayvalık, Edremit, Burhaniye, Gömeç ve Havran ilçelerinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında toplam 16 özel eğitim şubesinde 22 öğrenci, 186 birinci sınıf şubesinde 3564 öğrenci, 177 ikinci sınıf şubesinde 3364 öğrenci, 182 üçüncü sınıf şubesinde 3403 öğrenci, 227 dördüncü sınıf şubesinde 4961 öğrenci olmak üzere toplam 15314 öğrenci temel eğitimin ilk basamağı olan ilköğretim eğitimi almaktadır. 2016-2017 eğitim öğretim yılında toplam 15 özel eğitim şubesinde 24 öğrenci, 203 birinci sınıf şubesinde 3735 öğrenci, 195 ikinci sınıf şubesinde 3458 öğrenci, 184 üçüncü sınıf şubesinde 3411 öğrenci, 190 dördüncü sınıf şubesinde 3465 öğrenci olmak üzere toplam

14093 öğrenci temel eğitimin ilk basamağı olan ilköğretim eğitimi almaktadır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında toplam 20 özel eğitim şubesinde 28 öğrenci, 193 birinci sınıf şubesinde 3810 öğrenci, 198 ikinci sınıf şubesinde 3610 öğrenci, 192 üçüncü sınıf şubesinde 3510 öğrenci, 184 dördüncü sınıf şubesinde 3493 öğrenci olmak üzere toplam 14471 öğrenci temel eğitimin ilk basamağı olan ilköğretim eğitimi almaktadır (Balıkesir MEM). 2015-2016 eğitim öğretim yılında Burhaniye ilçesinde ilköğretim bünyesinde bulunan özel eğitim sınıfları 2016-2017 eğitim öğretim yılında özel eğitim iş eğitim merkezinin 1. ve 2. kademesinin açılması nedeniyle kapatılmıştır. Burhaniye ilçesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında ilkokul bünyesinde okul öncesi özel eğitim şubesi hizmete sokulmuştur. İlkokul seviyesinde Edremit Körfezi ilçelerinde özel eğitim kurumlarının arttığı görülmektedir. İlköğretim kademesinde 2015 yılından 2018 yılına kadar toplam öğrenci sayılarında değişimler yaşanmış, sınıflar seviyesinde şube sayıları da bu değişimlerden etkilenmiştir. Edremit Körfezi'nde ilkokulda öğrenci sayıları açısından en fazla öğrenciye Edremit ilçesi sahip iken en az öğrenciye Gömeç ilçesi sahiptir. İlköğretim düzeyinde kız-erkek öğrenci sayılarının birbirine yakın olduğu söylenebilir. Öğrenci sayısındaki artışlar ilkokul seviyesinde derslik, okul ve öğretmen ihtiyacını artırmaktadır. Öğrenci sayısındaki artış, doğuma bağlı nüfus artışı ve göçler ile Edremit Körfezine bölge dışından gelenler nedeniyledir.

Tablo 4.12: Edremit Körfezi'ndeki ilçelerin Ortaokul istatistikleri

Eğt-Öğrt. Yılı	İlçe	Özel Eğt Sınıfı		5.Sınıf		6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf	
		Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci
2015-2016	Ayvalık	13	18	34	718	35	764	35	698	35	724
	Burhaniye	2	0	28	666	30	628	29	615	31	659
	Edremit			59	1709	55	1582	55	1639	56	1759
	Gömeç	2	2	8	186	9	192	8	166	6	133
	Havran	3	4	19	355	17	342	17	355	19	377
2016-2017	Ayvalık	10	17	42	1.096	36	734	36	769	36	689
	Burhaniye			38	881	29	672	32	663	30	622
	Edremit			87	2.416	69	1.727	64	1.641	68	1.644
	Gömeç	1	1	9	236	8	176	9	178	8	159
	Havran	2	4	22	527	17	358	17	343	17	350
2017-2018	Ayvalık	11	18	34	723	43	1.089	37	735	36	760
	Burhaniye	0		32	689	36	879	30	682	36	664
	Edremit	0		72	1.716	92	2.412	74	1.734	69	1.613
	Gömeç	2	2	8	174	10	231	8	172	8	165
	Havran	3	3	19	376	22	521	17	355	17	330

Kaynak: Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Ölçme ve Değerlendirme Şubesi

Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilerin derlenmesiyle elde edilen Tablo 4.12'deki eğitim istatistikleri değerlendirildiğinde Ayvalık, Edremit, Burhaniye, Gömeç ve Havran ilçelerinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında toplam 20 özel eğitim şubesinde 24 öğrenci, 148 beşinci sınıf şubesinde 3.654 öğrenci, 146 altıncı sınıf şubesinde 3.508 öğrenci, 144 yedinci sınıf şubesinde 3.473 öğrenci, 147 sekizinci sınıf şubesinde 3.652 öğrenci olmak üzere toplamda 14.291 öğrenci temel eğitimin ikinci basamağı olan ortaokul eğitimi almaktadır. 2016-2017 eğitim öğretim yılında toplam 13 özel eğitim şubesinde 22 öğrenci, 198 beşinci sınıf şubesinde 5.156 öğrenci, 159 altıncı sınıf şubesinde 3.667 öğrenci, 158 yedinci sınıf şubesinde 3.594 öğrenci, 159 sekizinci sınıf şubesinde 3.464 öğrenci olmak üzere toplam 15.903 öğrenci temel eğitimin ikinci basamağı olan ortaokul eğitimi almaktadır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında toplam 16 özel eğitim şubesinde 23 öğrenci, 165 beşinci sınıf şubesinde toplam 3.678 öğrenci, 203 altıncı sınıf şubesinde toplam 5.132 öğrenci, 166 yedinci sınıf şubesinde 3678 öğrenci, 166 sekizinci sınıf şubesinde 3.532 öğrenci olmak üzere toplam 16.043 öğrenci temel eğitimin ikinci basamağı olan ortaokul eğitimi almaktadır. Kız-erkek öğrenci sayıları birbirine yakındır. 2015 yılından 2018 yılına kadar olan süreçte ortaokul kademesindeki öğrenci sayıları artış göstermiştir. Ortaokul öğrenci sayısı bakımından Edremit ilçesi en fazla öğrenciye sahip iken Gömeç ilçesi en az ortaokul öğrencisine sahiptir. Öğrenci sayısındaki artışlar ortaokul seviyesinde derslik, okul ve öğretmen ihtiyacını artırmaktadır. Öğrenci sayısındaki artış doğuma bağlı nüfus artışı ve göçler ile Edremit Körfezine bölge dışından gelenler nedeniyledir.

4.7.3. Ortaöğretim

Edremit Körfezi'nde 41 adet ortaöğretim kurumu vardır. Bu kurumlardan 14'ü Anadolu lisesi, 16'sı Anadolu meslek programı uygulayan liseler, 3'ü çok programlı lise, 2'si fen lisesi, 3'ü imam hatip lisesi, 2'si Anadolu imam hatip lisesi ve bir tanesi de güzel sanatlar lisesidir. (Özel ve Resmi Eğitim Kurumlar, erişim tarihi: 15/09/2018, https://mebbis.meb.gov.tr/kurumlistesi.aspx). Ortaöğretim kurumları sayıları açısından bakıldığında Edremit ilçesi 13 lise ile bölgenin en fazla ortaöğretim kurumuna sahip ilçesidir. Okul sayısının fazlalığı Edremit ilçesini öğrenci sayısının fazla olması ile de kendini göstermektedir.

Tablo 4.13: Edremit Körfezi'ndeki İlçelerin Ortaöğretim İstatistikleri

		9.Sınıf		10.Sınıf		11.Sınıf		12.Sınıf	
Öğretim Yılı	İlçe	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci	Şb.	Öğrenci
2015-2016	Ayvalık	57	980	61	763	65	638	61	714
	Burhaniye	40	878	42	748	38	783	41	793
	Edremit	97	2065	100	1836	72	1671	73	1526
	Gömeç	5	68	5	52	1	32	3	48
	Havran	11	224	16	162	8	150	11	163
2016-2017	Ayvalık	61	898	66	795	71	729	71	670
	Burhaniye	41	799	44	744	55	708	49	806
	Edremit	123	1.908	113	1.773	116	1.693	104	1.641
	Gömeç	4	61	3	43	5	51	1	32
	Havran	19	269	19	213	15	157	10	143

Kaynak: Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Ölçme ve Değerlendirme Şubesi

Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilerin derlenmesiyle elde edilen Tablo 60'daki eğitim istatistikleri değerlendirildiğinde Ayvalık, Edremit, Burhaniye, Gömeç ve Havran ilçelerinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında toplam 210 dokuzuncu sınıf şubesinde 4215 öğrenci, 224 onuncu sınıf şubesinde 3561 öğrenci, 184 onbirinci sınıf şubesinde 3274 öğrenci, 189 onikinci sınıf şubesinde 3244 öğrenci olmak üzere toplam 14294 öğrenci temel eğitimin üçüncü basamağı olan ortaöğretim okullarında lise eğitimi almaktadır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında toplam 248 dokuzuncu sınıf şubesinde 3985 öğrenci, 245 onuncu sınıf şubesinde 3568 öğrenci, 262 onbirinci sınıf şubesinde 3338 öğrenci, 235 onikinci sınıf şubesinde 3292 öğrenci olmak üzere toplam 14133 öğrenci temel eğitimin üçüncü basamağı olan ortaöğretim okullarında lise eğitimi almaktadır.

Ortaöğretim öğrenci sayısı bakımından Edremit ilçesi en fazla öğrenciye sahip iken Gömeç ilçesi en az ortaöğretim öğrencisine sahiptir. 2015-2016 eğitim öğretim yılından 2016-2017 eğitim öğretim yılına geçişte dokuzuncu, onuncu ve onbirinci sınıf öğrencilerinde azalma görülmektedir. Bunda öğrencilerin özel ortaöğretim kurumlarına ve bölge dışındaki başka okullara yerleşme, ortaokul sonrası lise öğrenimine devam edilmemesi, açık lise ve yaygın eğitim kurumlarına yönelme önemli bir etmendir. 2018 yılında yapılan değişiklik ile merkezi sınav ile öğrenci alan Fen Liseleri, Sosyal Bilimler

Liseleri, Özel Program ve Proje Uygulayan Ortaöğretim Kurumları içerisinde Edremit Körfezi'nde toplamda dört okul belirlenmiştir. Bu okullardan ikisi fen lisesi iken biri Anadolu lisesi, biri Anadolu imam hatip lisesidir. Diğer ortaöğretim okullarına milli eğitim bakanlığı tarafından adrese dayalı kayıt sistemi uyarınca yerleştirme yapılmıştır (MEB, Merkezî Sınav Başvuru ve Uygulama Kılavuzu-2018)

Edremit Körfezi'ndeki nüfus yoğunluğu göz önünde alınarak Edremit ilçesinde rehberlik ve araştırma merkezi kurulmuştur. Merkez Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerdeki rehberlik faaliyetlerinin ve özel eğitim çalışmalarının koordinasyon ve eğitsel tanılama sürecini gerçekleştirmektedir. İlçelerin hepsinde öğretmenlere sosyal tesis hizmeti veren öğretmenevi bulunmaktadır. İlçelerde yaygın eğitim kurumları arasında bulunan mesleki eğitim merkezleri ve halk eğitim merkezleri de meslek edindirme ve eğitim faaliyetlerini yürütmektedir. Ayvalık ilçesinde özel yetenek sınavları ile öğrenci alan güzel sanatlar lisesi, Burhaniye ilçesinde ise üstün zekalı ve üstün yetenekli öğrenciler için Bilim Sanat Merkezi faaliyet göstermektedir. Bilim sanat merkezinin Edremit Körfezinin ortasında bulunan Burhaniye ilçesinde kurulması erişebilirlik açısından önemlidir.

4.7.4. Yükseköğretim

Edremit Körfezi'ndeki yerleşim yerlerindeki yüksek öğretim kurumlarına bakıldığında Balıkesir Üniversitesine bağlı Edremit ilçesinde 2 meslek yüksekokulu, Burhaniye ilçesinde bir meslek yüksekokulu ve bir yüksekokul, Havran ilçesinde bir meslek yüksekokulu, Ayvalık ilçesinde ise bir meslek yüksek okulu hizmet vermektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine bağlı olarak Ayvacık ilçesinde ise bir meslek yüksekokulu yüksek öğretim hizmeti vermektedir. (Yükseköğretim program Atlası, https://yokatlas.yok.gov.tr/index.php). 2018-2019 eğitim öğretim yılında Edremit ilçesinde Edremit Sivil Havacılık Yüksekokulu ilk kez eğitim öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Bunun dışında bölgede yoğun olarak yapılan tarımsal faaliyetlerden zeytinciliğe katkı sunan lisanüstü eğitim düzeyinde hizmet veren Edremit Zeytincilik Enstitüsü 'de önemli eğitim kurumları arasındadır. Edremit Körfezi'nde bulunan yüksek öğretim kurumlarına yerleşen öğrencilerin büyük çoğunluğu bölge dışından gelmektedir. Edremit Körfezi'ndeki yüksek öğretim kurumlarının tam kapasite dolduğu düşünüldüğünde yaklaşık 5000 yükseköğretim öğrencisi Edremit Körfezinin eğitim sitemi içerine girmekte, bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesine katkı sunmaktadır. Edremit Körfezi'nde yüksek öğretim hizmeti veren okullar tablo 47 'de gösterilmiştir. Bölgenin aynı zamanda turizm bölgesi niteliğinde

olması yükseköğretim kurumlarından beklenen desteği almasını sağlamıştır. Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Burhaniye Meslek Yüksekokulu, Ayvalık Meslek Yüksekokulu, Ayvacık Meslek Yükseokulunda turizm ve otel işletmeciliği bölümleri bulunmaktadır (YÖK program Atlası, https://yokatlas.yok.gov.tr).

Tablo 4.14: Edremit Körfezi'ndeki Yükseköğretim Kurumları

Kurumu	Bölüm	Eğitim Süresi	Kontenjan
Burhaniye Uyg. Bil.Y.O	Bankacılık ve Finans	4	60
	Bankacılık ve Finans (İÖ)	4	60
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	4	60
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (İÖ)	4	55
	Uluslararası Ticaret	4	60
	Uluslararası Ticaret (İÖ)	4	60
Altınoluk MYO	Bilgisayar Programcılığı	2	40
	Bilgisayar Programcılığı (İÖ)	2	40
	Kimya Teknolojisi	2	45
	Kimya Teknolojisi (İÖ)	2	45
	Tıbbi ve Aromatik Bitkiler	2	40
	Tıbbi ve Aromatik Bitkiler (İÖ)	2	20
Edremit MYO	Bilgisayar Programcılığı	2	40
	Bilgisayar Programcılığı (İÖ)	2	40
	Elektrikli Cihaz Teknolojisi	2	50
	Makine	2	40
	Makine (İÖ)	2	35
	Mekatronik	2	40
	Mekatronik (İÖ)	2	40
	Zeytincilik ve Zeytin İşleme Tek.	2	20
Havran MYO	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	2	60
	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı (İÖ)	2	60
	İşletme Yönetimi	2	40
	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	2	60
	Pazarlama	2	25
Ayvalık MYO	İşletme Yönetimi	2	55
	İşletme Yönetimi (İÖ)	2	55
	Mimari Restorasyon	2	60
	Mimari Restorasyon (İÖ)	2	60
	Pazarlama	2	35
	Pazarlama (İÖ)	2	20
	Turizm ve Otel İşletmeciliği	2	55
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (İÖ)	2	55
Burhaniye MYO	İşletme Yönetimi	2	55
	İşletme Yönetimi (İÖ)	2	35

Kurumu	Bölüm	Eğitim Süresi	Kontenjan
Ayvacık MYO	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	2	55
	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları (İÖ)	2	40
	Pazarlama	2	50
	Turizm ve Otel İşletmeciliği	2	50
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (İÖ)	2	40
	Bankacılık ve Sigortacılık	2	55
	Bankacılık ve Sigortacılık (İÖ)	2	55
	Geleneksel El Sanatları	2	40
	İşletme Yönetimi	2	50
	İşletme Yönetimi (İÖ)	2	20
	Turizm ve Otel İşletmeciliği	2	45
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (İÖ)	2	20

Kaynak: YÖK program Atlası, https://yokatlas.yok.gov.tr

Yükseköğretim öğrencileri için ikamet sorunu önem taşımaktadır. Edremit Körfezi'nde Gömeç hariç bütün ilçelerde yükseköğretim kurumları bulunmaktadır. Bölgeye ilçeler dışından gelen öğrencilerin kalacak yer ihtiyaçlarını Kredi Yurtlar Kurumuna bağlı Havran ilçesindeki KYK Yurdu erkek, Ayvalık KYK yurdu Kız ve Burhaniye ilçesindeki KYK yurdu ise kız/erkek öğrencilerin ikametlerine seçenek oluşturmaktadır. Bölgenin turizm bölgesi olması nedeniyle birçok öğrenci pansiyon, apart daireler ve özel yurtlarda kalabilmektedir.

4.7.5. Edremit Körfezi'nde Eğitim Sorunları

Edremit Körfezinin artan nüfusuna bağlı olarak eğitim olanaklarının da çeşitlendiği söylenebilir. Her kademe eğitim kurumunun mevcudiyeti bölge halkının eğitim ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Edremit Körfezinin bir cazibe merkezi olması, nüfusunun artması gibi etmenlere bağlı olarak körfez üniversitesi kurulması planları bölgeye gösterilen talepleri arttıracağı düşünülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının normal eğitime geçme faaliyetleri Edremit Körfezi'nde de hızla yol almakta olup, yapılan okul ve hayırseverlerin desteği bu açıdan hızlandırıcı bir etkiye sahiptir. Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğünün, Güney Marmara Kalkınma Ajansının desteği ile gerçekleştirmiş olduğu "Balıkesir Eğitiminde Hedef 2023" araştırma raporunda Ayvalık, Burhaniye, Edremit, Gömeç ve Havran ilçelerinin eğitim durumu ve eğitim ihtiyaçları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada 2023 yılına dek okul öncesi eğitim kademesinde Ayvalık ilçesinde 8, Edremit ilçesinde 22 dersliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Edremit ilçesinin nüfusundaki artış bu eğitim kademesindeki derslik

ihtiyaçlarını arttırdığı tahmin edilmektedir. Temel eğitim seviyesinde ise ilçelere göre 1-12 sınıflar düzeyinde ihtiyaçlar ise şu şeklide tahmin edilmiştir. Birinci sınıf düzeyinde Ayvalık ilçesinde 1-6 derslik, Burhaniye ilçesinde 2 derslik, Edremit ilçesinde 7 derslik, Havran ilçesinde 1 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. İkinci sınıf düzeyinde Ayvalık ilçesinde 2-6 derslik, Burhaniye ilçesinde 1 derslik, Edremit ilçesinde 6 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. Üçüncü sınıf düzeyinde Ayvalık ilçesinde 3-8 derslik, Edremit ilçesinde 2-15 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. Dördüncü sınıf düzeyinde Ayvalık ilçesinde 1-5 derslik, Burhaniye ilçesinde 1 derslik, Edremit ilçesinde 6 derslik, Havran ilçesinde 3 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. Beşinci sınıf düzeyinde Ayvalık ilçesinde 1-5 derslik, Burhaniye ilçesinde 1-4 derslik, Edremit ilçesinde 5-15 derslik, Havran ilçesinde 4 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. Altıncı sınıf düzeyinde Ayvalık ilçesinde 1-4 derslik, Burhaniye ilçesinde 5-7 derslik, Edremit ilçesinde 8 derslik, Havran ilçesinde 3 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. Yedinci sınıf düzeyinde Ayvalık ilçesinde 3-6 derslik, Burhaniye ilçesinde 3 derslik, Edremit ilçesinde 4 derslik, Gömeç ilçesinde 2 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. Sekizinci sınıf düzeyinde Burhaniye ilçesinde 1 derslik, Edremit ilçesinde 5 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmektedir. Dokuzuncu sınıf düzeyinde ilçelerde derslik ihtiyacı oluşmayacağı, onuncu, onbirinci ve onikinci sınıf düzeyinde Burhaniye ilçesinde birer dersliğe ihtiyaç olacağı tahmin edilirken, onikinci sınıf düzeyinde Gömeç ilçesinde 2 dersliğe ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmiştir. Edremit Körfezi'nde ortaöğretim seviyesinde okul çeşitliliği ve kapasiten yeter düzeydedir. İlkokulu ve ve ortaokul seviyesinde ikili eğitimden normal eğitime geçme, sınıflardaki öğrenci sayı ortalamasının düşürülebilmesi için derslik ihtiyaçları ön plana çıkmaktadır (Balıkesir Eğitiminde Hedef 2023, 2016). İlçelerin kırsal alanlarında çok az olmakla birlikte birleştirilmiş sınıf uygulamasına da rastlanmaktadır. Taşımalı eğitim ile taşınan ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim öğrencilerinin eğitim ihtiyaçları bu yolla karşılanmaktadır. Bölge öğretmenler açısından da bir cazibe merkezi olup bölgeye dışarıdan gelen bir çok eğitimci bölgeden ayrılmak istememektedir. Bu açıdan bakıldığında öğretmen yaş ortalaması Edremit Körfezi'nde yüksek çıkmaktadır. Öğretmen ihtiyaçları ücretli öğretmen temini ile yapılmakta olup bölge normları çerçevesinde öğretmen ihtiyaçları Milli Eğitim Müdürlüklerince planlanmakta ve karşılanmaktadır.

4.8. Evlenme ve Boşanma Durumu

Evlilik, bütün topluluklarda bulunan en temel toplumsal yapı olup; bireylerin insani bir eylemi çerçevesinde gelişen hukuki bir ilişkiler bütünüdür. Evlilik ile aile müessesi oluşmakta, aile ise toplumsal yapıyı meydana getirmektedir (Wardle, 1996:75).

Evlilik bir kadın ile bir erkeğin ortak bir hayat kurma, bir aile oluşturma bilinci çerçevesinde birlikteliğin tesis edilmesi olarak değerlendirmek mümkündür. Evlilik "tam ve sürekli bir hayat ortaklığı meydana getirmek üzere ayrı cinsiyetteki iki kişinin hukuken makbul ve geçerli bir şekilde birleşmesi olup, sosyal, ahlâkî ve aynı zamanda hukukî bir kurumdur" (Velidedeoğlu, 1960:41)

Evliliğin olduğu toplumsal yapı içerisinde boşanmada olgusu da doğal olarak varolmaktadır. Bireyler, gönüllü olarak kabul ettiği evlilik kurumunun ayrılık ile sonuçlanmasını istememektedir. Birçok etkene bağlı olarak eşler arasında ortaya çıkan duygusal, zihinsel, fiziksel ayrılıklar boşanma ile neticelenmektedir. Evlilik hukuksal bir akit ile meydana gelmekte yine eşler arasındaki hukuki bağ mahkeme süreci ile sonlanmaktadır. Boşanma TÜİK tarafından **"**Evlenmenin yasal olarak sona erdirilmesidir. Yani, erkek ile kadının, yeni bir evlenme yapacak şekilde hukuki bir kararla evliliklerini tamamen sona erdirmeleridir" şeklinde tanımlanmıştır (TÜİK, 2010).

Edremit Körfezi'ndeki yerleşim yerlerindeki medeni durum ve cinsiyet dağılımları tablo 49' da gösterilmiştir. 2015 TÜİK verilerinin değerlendirilmesi neticesinde Ayvalık ilçesinde ikamet eden vatandaşların toplam 4104'ü boşanmış, 4498 i eşi ölmüş, 11200'i hiç evlenmemiş durumdadır. Burhaniye ilçesinde 2566 eşi boşanmış, 3448 i eşi ölmüş, 10251'i hiç evlenmemiştir. Edremit ilçesindeki nüfusunda 7679 boşanmış, 8030 eşi ölmüş, 22131'i hiç evlenmemiştir. Gömeç ilçesinde 407 vatandaş eşinden boşanmış, 948 eşi ölmüş, 1945 kişi hiç evlenmemiştir. Havran ilçesinde ise 554 kişi eşinden boşanmış, 2052 eşi ölmüş ve 4178 kişi hiç evlenmemiş durumdadır.

Tablo 5.15: İlçe, Yasal Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus (15+ yaş), 2015

İlçeler/Durum	Toplam	Erkek	Kadın
Ayvalık	112720	55700	57020
Boşandı	4104	1873	2231
Eşi Öldü	4498	582	3916
Evli	36558	18431	18127
Hiç Evlenmedi	11200	6964	4236
Toplam	56360	27850	28510
Burhaniye	94708	48616	46092
Boşandı	2566	1352	1214
Eşi Öldü	3448	535	2913
Evli	31089	15856	15233
Hiç Evlenmedi	10251	6565	3686
Toplam	47354	24308	23046
Edremit	230578	113764	116814
Boşandı	7679	3292	4387
Eşi Öldü	8030	1118	6912
Evli	77449	38811	38638
Hiç Evlenmedi	22131	13661	8470
Toplam	115289	56882	58407
Gömeç	20574	10210	10364
Boşandı	407	224	183
Eşi Öldü	948	151	797
Evli	6987	3508	3479
Hiç Evlenmedi	1945	1222	723
Toplam	10287	5105	5182
Havran	43588	21816	21772
Boşandı	554	309	245
Eşi Öldü	2052	321	1731
Evli	15010	7544	7466
Hiç Evlenmedi	4178	2734	1444
Toplam	21794	10908	10886
Genel Toplam	502168	250106	252062

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Bilgileri, www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi:11/05/2018

Ayvalık ilçesinin nüfusunun % 7, 28 eşinden boşanan, %7, 98 eşi ölen, %64, 87 evli, %19, 87 hiç evlenmemiş bireylerden oluşmaktadır. Burhaniye ilçesinin nüfusunun % 5, 42 eşinden boşanan, %7, 28 eşi ölen %65, 65 evli, % 21, 65 hiç evlenmemiş bireylerden oluşmaktadır. Edremit ilçesinin nüfusunun % 6, 66 eşinden boşanan, % 6, 97 eşi ölen % 67, 18 evli, % 19, 20 hiç evlenmemiş bireylerden oluşmaktadır. Gömeç ilçesinin nüfusunun % 3, 96 eşinden boşanan, % 9, 22 eşi ölen % 67, 92 evli, % 18, 91 hiç evlenmemiş bireylerden oluşmaktadır. Havran ilçesinin nüfusunun % 2, 54 eşinden boşanan, % 9, 42 eşi ölen % 68, 87 evli, % 19, 17 hiç evlenmemiş bireylerden oluşmaktadır.

4.8.1. Evlenme Durumu

Edremit Körfezi'nde bulunan yerleşim yerlerindeki 2014-2017 yılları arasındaki evlenme istatistikleri tablo 48'de gösterilmiştir. Tablo 48 incelendiğinde en fazla evlenme olayının Edremit ilçesinde gerçekleştiği görülmektedir. Evlilik sayılarına bakıldığında Edremit ilçesinden sonra Ayvalık ve Burhaniye ilçelerinin geldiği görülmektedir. En az evlenme sayısına nüfus olarak küçük olan Gömeç ilçesinde görülmektedir. İlçeler düzeyinde yıllara göre evlilik sayılarına bakıldığında evlilik sayılarında çok fazla bir değişiklik görülmemektedir.

Tablo 5.16: Edremit Körfezi Yerleşim Yerlerine Ait Evlenme İstatistikleri

Yıl	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık	Toplam
2014	516	424	907	72	209	177	2305
2015	543	402	967	85	226	201	2424
2016	519	461	1023	90	285	156	2534
2017	524	429	982	81	269	179	2464
2018	500	406	1.023	79	230	187	2425

Kaynak: TÜİK, Balıkesir Bölge Müdürlüğü

2014 yılında Edremit Körfezi'nde toplam 2305 kişi, 2015 yılında 2424, 2016 yılında 2534, 2017 yılında 2464 ve 2018 yılında 2425 kişi evlenmiştir. Evlenme sayısı genel olarak artış sergilemektedir. Nüfus açısından bakıldığında Edremit ilçesinde evlilik daha fazla gerçekleşmektedir. Edremit ilçesinde yer alan Akçay, Güre, Altınoluk gibi turistik önem taşıyan yerleşim yerlerindeki yazlıkçıların geldiği dönemlerde ilçe dışından gelen çiftler resmi nikahlarını yaptırabilmektedir. 2016 yılında Edremit ilçesinde diğer yıllara göre evlenme sayısındaki bu artışın nedenlerinden biri de budur (Edremit Belediyesi, 2018).

4.8.2. Boşanma Durumu

Edremit Körfezi'nde bulunan yerleşim yerlerindeki 2014-2017 yılları arasındaki boşanma istatistikleri Tablo 4.17'de gösterilmiştir. Tablo 4.17 incelendiğinde en fazla evlenme olayının Edremit ilçesinde gerçekleştiği görülmektedir. Boşanma istatistiklerine bakıldığında evlenme istatistiklerinde olduğu gibi Edremit ilçesinde boşanma sayısında diğer ilçelere göre fazlalık göze çarpmaktadır. Boşanma sayısında yine Edremit ilçesini, Ayvalık ve Burhaniye ilçeleri izlemektedir. En az boşanma Havran ilçesinde görülmektedir. TÜİK'den alınan 2017 verilerine göre Balıkesir il geneli boşanma sayıları gözönüne alındığında 2309 boşanma olayının 2272'nin geçimsizlik, 2'sinin akıl hastalığı, 23'nün bilinmeyen nedenler, 2'sinin cürüm ve haysiyetsizlik, 4'ünün terk ve 4'nün zinaya bağlı

gerçekleştiği, yine aynı yıla ait Çanakkale ili verilerine göre 947 boşanma olayından 3'nün akıl hastalığı, 1'nin bilinmeyen nedenler, 938'inin geçimsizlik 4'ünün terk ve 1'nin zinaya bağlı nedenlerden dolayı gerçekleştiği görülmektedir. Boşanma verilerinde en fazla boşanma nedenini geçimsizliğe bağlı gerçekleştiği görülmektedir. Bu durumu Türkiye genelinde gerçekleşen boşanma nedenleri ile de paralellik göstermektedir. 2017 yılında Türkiye'de gerçekleşen 128.411 boşanma olayının 125.634'i geçimsizliğe bağlı olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, Boşanma İstatistikleri, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr). Edremit Körfezi açısından bakıldığında Edremit, Ayvalık, Burhaniye ilçelerine göre Havran, Gömeç ve Ayvacık kırsal yaşama bağlı bir hayat tarzı sergilemektedir. Gelenek ve göreneklerin daha yoğun yaşatıldığı kırsal kesimlerde evli bireylerin ailelerinin problem çözme ve evlilik kurumundan beklenen uyum sürecine yordayıcı bir destek olması boşanma olaylarının daha az gerçekleşmesine katkı sunmaktadır (Tellioğlu ve Özdemir, 2018).

Tablo 5.17: Edremit Körfezi Yerleşim Yerlerine Ait Boşanma İstatistikleri

Yıl	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık	Toplam
2014	201	166	383	17	35	64	866
2015	244	130	448	24	33	66	945
2016	205	130	386	19	35	48	823
2017	200	143	429	29	26	46	873

Kaynak: TÜİK, Balıkesir Bölge Müdürlüğü

Edremit Körfezi'nde 2014-2017 yılları arasında toplam 3.507 boşanma olayı gerçekleşmiştir. En fazla boşanma 2015 yılında 945 kişi ile gerçekleşmiştir. Boşanma sayıları yıllar düzeyinde birbirine yakındır. En fazla boşanma Edremit ilçesinde gerçekleşmiştir. Boşanma sayısının en az olduğu ilçe Gömeçtir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

EDREMİT KÖRFEZİ NÜFUSUNUN EKONOMİK SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI

Nüfusun yaş yapısının bilinmesi önemli ölçütler arasındadır. İşgücü, üretim tüketim dengeleri, aile tipleri, doğum-ölüm oranları, nüfus dinamikleri, ömür ortalaması, yerleşim yerlerindeki nüfus yoğunluğunun yapısı, iç ve dış göçlerin algılanabilmesi için çalışabilir nüfus olarak adlandırılan faal nüfus yapısının bilinmesi önemli bir parametredir (Tümertekin, 1994:77). Faal nüfusu 15-65 yaş aralığında bulunan üretime katkı sunabilecek bireylerin toplamı olarak tanımlamak mümkündür. Şehirlerde yapılacak sosyal ve ekonomik planlamalarda doğru kararların alınması ve doğru stratejilerin belirlenmesinde nüfusun yaş boyutunun bilinmesi genel nüfus miktarının bilinmesi kadar önemlidir (Doğanay, 1997: 165).

Tablo 5.1: Edremit Körfezi'nde Yer Alan İlçelerin Faal Nüfus İstatistikleri

Yerleşim yeri	Çalışan Nüfus	Çalışma çağındaki nüfus (15-64)	Çalışan Nüfus Oranı (%)
Ayvalık	13170	47092	27,97
Burhaniye	9334	41787	22,34
Edremit	25942	103265	25,12
Gömeç	1969	8940	22,02
Havran	3311	18074	18,32
Ayvacık	5175	22129	23,38
Edremit Körfezi	58901	241287	24,41

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2019

TÜİK, 2000 yılında başlattığı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi çalışmalarını 2007 yılında tamamlayarak nüfus verilerine ilişkin istatistiki değerlendirmeler bu elektronik platform üzerinden yapılmaya başlanmıştır. 2007 yılından sonra TÜİK geçtiği bu sistemde, ilçeler bazında nüfusun ekonomik sektörel dağılımına yer vermemektedir. TÜİK en son 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımında bu verileri yayınlamıştır. Araştırmanın bu kısmında veri ihtiyacı T.C Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan alınan veriler kullanılmış, sektörel dağılım yapılmasında ise aşağıda tabloda belirtilen Ulusal Ekonomik Faaliyet Sınıflaması, NACE Rev.2-TR kullanılmıştır. Çalışmada 2000 yılı faal nüfus verileri genel olarak verilmiştir.

Tablo 5.2: Ulusal Ekonomik Faaliyet Sınıflaması

Ekonomik Faaliyet Kolu (Kısım)	Sektör
Bilgi ve İletişim	Hizmet
Diğer Hizmet Faaliyetleri	Hizmet
Eğitim	Hizmet
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	Sanayi
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	Hizmet
Gayrimenkul Faaliyetleri	Hizmet
Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri	Hizmet
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	Hizmet
İmalat	Sanayi
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	Hizmet
İnşaat	İnşaat
Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik	Hizmet
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	Hizmet
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	Hizmet
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	Sanayi
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	Hizmet
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	Sanayi
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	Tarım
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	Ticaret
Ulaştırma ve Depolama	Hizmet
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerin Faaliyetleri	Hizmet

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2019

Edremit ilçesi işgücünde olmayan birey sayısı diğer ilçelerin işgücünde olmayan birey sayılarından fazladır. Edremit ilçesini Burhaniye ve Ayvalık ilçeleri izlemektedir. İşgücünde olmayan nüfus öğrenci, ev kadını, emekli, irad sahibi ve diğer (engelli bireyler gibi) bireylerden oluşmaktadır. İlçelerin nüfus yoğunluklarına göre işgücünde olmayan nüfus sayısı da artmaktadır. İstihdamın Edremit ilçesinde daha fazla olduğu, Edremit ilçesinden sonra Ayvalık ve Ayvacık ilçelerinde de fazla istihdam sağlandığı görülmektedir. İşşiz sayısı açısından Edremit en fazla nüfusa sahip iken işşiz sayısının en az olduğu ilçe Gömeç ilçesidir (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı Verileri). Edremit Körfezi'nde istihdan edilen bireylerin 88.214'ü ücretli, maaşlı veya yevmiyeli olarak çalışmaktadır. Kendi hesabına çalışanlar ise 77.456 kişi olarak belirtilmiştir. İşveren konumunda toplamda 6582 kişi işveren konumundadır. Ailesi işlerini yürüten 64.646 kişi ücretsiz olarak aile yanında çalışmaktadır (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı Verileri). Edremit Körfezi'nde zeytincilik ön plandadır. Zeytin dışında kalan alanlar sebze, meyve tahıl üretim alanı olarak değerlendirilmektedir. Edremit Körfezi'nde 2013 yılında, 15-64 yaş aralığında 119160 erkek, 117603 kadın olmak üzere toplam 236.763 kişi faal nüfus içerisinde yer almaktadır. Faal nüfus Edremit Körfezi ilçelerinin toplam nüfusuna göre

oranına bakıldığında 15-64 yaş aralığındaki kadınlar Edremit Körfezi nüfusunun %37.7, 15-64 yaş aralığındaki erkekler %37.6 toplam faal nüfus ise %74.7'sini oluşturmaktadır. İlçelerin nüfus yoğunluğuna bağlı olarak Edremit ilçesi en fazla faal nüfusa sahip ilçedir. 2014 yılında faal nüfusun 124781 erkek, 124963 kadın olmak üzere toplam 249744 kişidir. Faal nüfusun %36, 4 erkek, %36 kadınlardan oluşmak olup toplam faal nüfus toplam nüfusun %72, 4'üne tekabül etmektedir. 2015 yılında faal nüfusun 124821 erkek, 123104 kadın olmak üzere toplam 247925 kişidir. Faal nüfusun %36, 9 erkek, %35, 9 kadınlardan oluşmak olup toplam faal nüfus toplam nüfusun %72, 8'ine tekabül etmektedir. 2016 yılında faal nüfusun 126.682 erkek, 125.139 kadın olmak üzere toplam 251.821 kişidir. Faal nüfusun %36, 9 erkek, %35, 9 kadınlardan oluşmak olup toplam faal nüfus toplam nüfusun %72, 7'sine tekabül etmektedir. Faal nüfusun %36, 8 erkek, %35, 8 kadınlardan oluşmakta olup; toplam faal nüfus, toplam nüfusun %72, 6'sına tekabül etmektedir (GMKA, Bölgesel İstatistikler, https://www.gmka.gov.tr/bolgesel-istatistikler, erişim tarihi: 12/04/2018). Bu oranlar Edremit Körfezi'nde yaşayan her 4 kişiden üçünün işgücü içerisinde yer aldığını göstermektedir.

Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin 2000 yılı nüfus sayımına göre işgücü durumu ve cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde bölgede işgücü istihdamının 77.645 erkek ve 40.886 kadın olmak üzere 118.531 kişidir. İşügücü istihdam oranında erkek nüfusun belirgin bir büyüklüğü görülmektedir. İşgücü mevcut olup işsiz kişi sayısı ise 5100 erkek, 2.209 kadın olmak üzere toplam 7.309 kişidir. İşgücünde olmayan birey sayısı ise 28.229 erkek ve 156.171 kadın olmak üzere toplam 184.400 kişiden oluşmaktadır. 2000 yılı nüfus verilerine göre istihdam edilen toplam 118.531 kişinin 77.645'i erkekler, 40.886'sı kadınlar oluşturmaktadır. Edremit Körfezi'nde en fazla istihdam 42.600 kişi ile Edremit ilçesinde gerçekleşmiştir. Kadınların işgücüne katılımı Edremit ilçesinde daha fazladır. Edremit ilçesini 23.560 kişi ile Ayvalık, 17.789 kişi ile Ayvacık ilçeleri takip etmektedir. En az istihdam 5.534 kişi ile Gömeç ilçesinde gerçekleşmiştir. Bölgede işgücü içerisinde olup da işsiz olan kişi sayısı 7309'dur. 92.200 kişi ise işgücü kapsamı dışındadır (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı Verileri). Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelere yakın il ve ilçeler ile diğer illerden gelen kişiler öncelikle çalışma amaçlı gelmekte daha sonra yerleşmektedirler. Bölgenin iş imkanları açısından çeşitliliği özellikle inşaat sektöründeki hizmet ihtiyaçları iş gücü hareketlerinde önemli bir yere sahiptir. Bölgenin turizm açısından da önemli bir kapasiteye sahip olması, sosyal yaşantıda sergilenen görünüm bölgenin tercih edilmesinde etkilidir. Bölgede çok sayıda işçi çalıştıran sanayi kuruluşları bulunmamaktadır. Bölgenin iş gücü ihtiyaçları, tarım, inşaat, turizm, hizmet sektörü odaklıdır (Ekonomik Rapor, Edremit Ticaret Odası, 2017).

TÜİK, gerek Türkiye gerek il ve ilçeler düzeyinde tarım sektöründeki nüfusa ilişkin doğrudan ilgili bir veriye sahip değildir. En sonuncusu 2000 yılında yapılan nüfus sayımı verileri, Türkiye'nin iş durumunu ortaya koyan en kapsamlı göstergelere sahiptir. 2000 yılında yapılan nüfus sayımına göre Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık sektöründe toplam 128.056 kişi yer almaktadır. 2000 yılında Ayvacık ilçesinin toplam nüfusu 30.502, ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan sayısı 25.334'tür. Ayvacık ilçesinin %83, 1'i Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşmaktadır. 2000 yılında Ayvalık ilçesinin toplam nüfusu 58.738, ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan sayısı 21.794'tür. Ayvacık ilçesinin %37.1'i Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşmaktadır. 2000 yılında Burhaniye ilçesinin toplam nüfusu 43.199, ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan sayısı 14.856'tür. Ayvacık ilçesinin %34.4'ü Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşmaktadır. 2000 yılında Edremit ilçesinin toplam nüfusu 93.351, ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan sayısı 40.060'tır. Ayvacık ilçesinin %42.9'u Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşmaktadır. 2000 yılında Gömeç ilçesinin toplam nüfusu 10.983, ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan sayısı 7.620'tür. Ayvacık ilçesinin % 69.4'i Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşmaktadır. 2000 yılında Havran ilçesinin toplam nüfusu 26.782, ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan sayısı 18.392'tür. Ayvacık ilçesinin %68.7'si Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşmaktadır. 2000 yılında Edremit Körfezinin toplam nüfusu 263.555, ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan sayısı 128.056'dır. Edremit Körfezi nüfusunun % 48, 6'i Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşmaktadır. Ayvacık nüfusunun beşte dördü Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşması bölgenin geniş ve tarım arazilerinin çok olmasına, sanayi ve hizmet sektöründe istihdamın yetersiz olmasına bağlıdır. Havran ve Gömeç ilçelerinde de Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık ile uğraşanların oranı % 65'in üzerindedir. Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık sektörü bölge ilçeleri arasında en az Burhaniye ilçesinde gerçekleşmiştir (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı Verileri). Gerek meyve sebze üretimi gerek tahıl grubu üretimleri, hayvansal üretimler iş gücü ile gerçekleşmektedir. Edremit Körfezi tarımsal üretimde de önemli bir sektör potansiyeline sahiptir. Özellikle bölgenin sahip olduğu iklim özellikleri ürün türüne göre en az iki dönem üretimi destekleyen bir özellik taşımaktadır. Hayvan üretimini destekleyecek tarımsal girdilere sahip olması, bölgenin İzmir, Bursa, Kocaeli, Çanakkale gibi yerleşim yerlerine yakın olması tarımsal üretimde önemli bir durumdur.

TÜİK, gerek Türkiye gerek il ve ilçeler düzeyinde sanayi sektöründeki nüfusa ilişkin doğrudan ilgili bir veriye sahip değildir. En sonuncusu 2000 yılında yapılan nüfus sayımı

verileri, Türkiye'nin sanayi sektöründe faaliyet gösteren girişimci ve çalışan sayılarını ortaya koyan en kapsamlı göstergelere sahiptir. Edremit Körfezi'nde 2000 nüfus sayımına göre toplam 251 müteşebbis Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe hizmet verenler Edremit Körfezi toplam nüfusuna oranı % 0.01'dir. Edremit Körfezi'nde 7.062 erkek, 1.025 kadın İmalat Sanayinde, 7.581 erkek, 124 kadın inşaat sektöründe çalışmaktadır. İmalat sanayinde çalışan sayısıEdremit ilçesinde 2000 nüfusun üzerinde iken, Ayvalık ve Burhaniye ilçelerinde 100 kişinin üzerindedir. Ayvacık, Gömeç ve Havran ilçelerinde ise 600 kişinin altında istihdam sağlanmıştır. imalat sanayiinde çalışanlarda erkeklerin sayısı kadın çalışanların yedi katı fazlasıdır. İmalat sanayinde çalışanların Edremit k körfezi nüfusuna oranı %3.1'dir. inşaat sektöründe 124 kadın, 7.581 erkek olmak üzere toplam 7.705 kişi hizmet etmektedir. İmalat sanayinde çalışanların Edremit Körfezi nüfusuna oranı % 2.9'dur (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı Verileri). inşaat sektöründe ise Ayvalık, Edremit ve Burhaniye ilçelerinde istihdam daha fazladır. Bu ilçelerin deniz kıyısında olması, yerleşmelere bağlı konut ihtiyaçları, konut ve yazlıkların bakım onarım ve tadilatları için inşaat sektörü emeğine duyulan ihtiyaç özellikle doğu illerimizden işçi hareketliliğine neden olmaktadır. İnşaat sektörü bölge ekonomisi ve işçi hareketliliği ve nüfus ihtiyaçlarının karşılanması açısından önemli bir unsur olup; artan yapılaşmaya bağlı çevresel ve şehir planlama ihtiyaçlarının karmaşıklaşmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Balıkesir'in bulunduğu konum itibariyle ulaşım olanaklarından daha iyi yararlanıyor olması sanayi anlamında Çanakkale'ye göre belirgin bir gelişmişlik sergilemektedir. Tarihi özellikler barındıran Çanakkale bu özelliğinden dolayı içinde bulunduğu Marmara bölgesinin gösterdiği sanayi alanındaki gelişmişliğe ulaşamamıştır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 1/100.000 Ölçekli Balıkesir Çanakkale Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planı Araştırma Raporu, 2012.) TOBB Sanayi Veri Tabanındaki veriler ışığında Balıkesir'de 874, Çanakkale'de 347 işletme sanayi firması üretim yapmaktadır. Bu firmalarda Balıkesir'de 32.872 kişi, Çanakkale ise 20.751 kişi istihdam edilmektedir (TOBB Sanayi Veritabanı, 11.06.2014). Edremit ilçesinde 79 firmada toplam 1.414 kişi çalışmakta olup ortalama çalışan sayısı 18'dir. Ayvalık ilçesinde 57 firmada toplam 901 kişi çalışmakta iken ortalama çalışan sayısı 16'dır. Burhaniye ilçesinde 32 firmada toplam 418 kişi çalışmakta ortalama çalışan sayısı 13'dür. Havran ilçesinde 36 firmada toplam 991 kişi çalışmakta olup, ortalama çalışan sayısı 28'dir. Ayvacık ilçesinde ise 29 firmada 418 kişi çalışmakta olup ortalama çalışan sayısı 8'dir. Gömeç ilçesinde 17 sanayi firmasında toplam 233 kişi çalışmak olup ortalama çalışan sayısı 14'dür (GMKA, Bölgesel İstatistikler, https://www.gmka.gov.tr/bolgesel-istatistikler, erişim tarihi:

12/04/2018). Edremit Körfezi'nde sanayi üretimi zeytin, zeytinyağı işletmeleri, orman ürünleri, inşaat sektörünü destekleyen tesisler, süt ve süt ürünleri üretim tesisleri, salça, konserve-turşu üretim tesisleri ön plana çıkmaktadır. Edremit Körfezi'nde yer alan Edremit, Havran, Ayvalık, Burhaniye, Gömeç ve Ayvacık ile Erdek ise zeytin ve zeytinyağı üretiminde ön plana çıkmaktadır. Bölgenin önde gelen sektörü olan gıda sektörünün Bölge geneline yayıldığı görülmektedir. Bunun yanında Balıkesir'de ilçe bazında sırasıyla Merkez, Bandırma, Edremit, Gönen ve Ayvalık'ta işletme sayısı ve çeşitliliği diğer ilçelere göre daha yüksektir. TÜİK, gerek Türkiye gerek il ve ilçeler düzeyinde sanayi sektöründeki nüfusa ilişkin doğrudan ilgili bir veriye sahip değildir. En sonuncusu 2000 yılında yapılan nüfus sayımı verileri, Türkiye'nin hizmet sektöründe çalışan sayılarını ortaya koyan en kapsamlı göstergelere sahiptir. Elektrik, gaz ve su toplam 236 kişi, toptan ve perakende ticaret, lokanta ve oteller sektöründe 12.027, ulaştırma, haberleşme ve depolama 3.055, mali kurumlar, sigorta, taşınmaz mallara ait işler ve kurumları, yardımcı ış hizmetleri 3.022, toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler sektöründe 19.650 kişi olmak üzere toplam 37.990 kişi çalışmaktadır. Hizmetler sektörüne bakıldığında en fazla çalışan sayısı 15.682 kişi ile Edremit ilçesi başı çekmektedir. Ayvalık ilçesinde 8.715, Burhaniye ilçesinde 6.789 kişi çalışırken Ayvacık, Gömeç ve Havran ilçelerinde hizmet sektöründe çalışanların toplam sayısı Burhaniye ilçesindeki çalışan sayısı ile benzerlik göstermektedir (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı Verileri). Edremit Körfezi'nde hizmetler sektöründe eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler, memurlar, sağlık kuruluşlarında görev yapan hekim ve diğer sağlık çalışanları, kamu kurum kuruluşlarındaki görevliler, güvenlik birimlerinde çalışanlar, askeri birliklerde görev alan rütbeli asker ve sivil memurlar, esnaflar, tarımsal üretim pazarlama sektöründe çalışanlar açısından çeşitlilik göstermekte olup bu çalışanlara ait net sayısal veriler veritabanlarında bulunmamaktadır.

Bölgenin diğer bir hizmet sektörü ise turizm sektörü olup; her geçen gün gelişme sergilemektedir. Uzun ve mavi bayraklı denizi ile bölge yerli turistler için bir cazibe noktasıdır. Bölgenin tanıtım eksikliği ve konaklama ve ağırlama potansiyelindeki eksiklerin giderilmesi bölgenin turizm gelirlerini artırıcı etki gösterebilir. Ayvalık ve Burhaniye yat limanı turizmdeki çeşitliliği artırmaktadır. Bunun yanı sıra bölge kıyıları dalış sporlarına, yamaç paraşütü, deniz sörfü gibi turistik faaliyetler açısından da önemli merkezlere sahiptir. Bölgede bulunan tarihi mekanlar, doğal güzellikler turizm hareketliliğine katkı sunacak avantajları barındırmaktadır. Edremit ve Ayvacık ilçesinde bulunan termal turizm tesisleri kış aylarında da sağlık ve dinlenme amaçlı turizmi canlı tutmaktadır. Edremit Körfezi yaz aylarında, yazlıkçıların ve yerli

turistlerin akınına uğramakta nüfus yoğunluğunda ciddi artışlara neden olmaktadır. Bu hareketlilik yöre ekonomisine ciddi katkılar sunmaktadır (Akkılıç ve Günalan, 2007).

2000 yılından 2019 yılına kadar nüfusun ekonomik sektöre göre dağılımlarına ilişkin literatür taraması ile elde edilen bu bilgilere değinildikten sonra 2019 yılı verilerinin de değerlendirilmesi araştırma açısından önem taşımaktadır. T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan temin edilen 2019 yılı nüfusun sektörlere göre dağılışı Tablo 5.3'de gösterilmiştir.

Tablo 5.3: Edremit Körfezi'nde Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Dağılışı (2019)

Sektör	Cinsiyet	Ayvalık	Burhaniye	Edremit	Gömeç	Havran	Ayvacık	Edremit Körfezi
Hizmet	Kadın	2369	1544	4638	169	343	720	9783
	Erkek	3869	2208	6477	355	522	1319	14750
İnşaat	Kadın	64	54	152	36	14	57	377
	Erkek	1111	1283	3392	511	415	1396	8108
Sanayi	Kadın	335	310	448	87	264	78	1522
	Erkek	1447	865	2234	299	547	357	5749
Tarım	Kadın	19	85	55	5	21	59	244
	Erkek	96	180	95	17	80	141	609
Ticaret	Kadın	987	466	1992	85	96	216	3842
	Erkek	1232	860	2864	172	344	372	5844
Kamu	Kadın	781	692	1415	95	268	271	3522
	Erkek	860	787	2180	138	397	189	4551
Toplam	Kadın	4555	3151	8700	477	1006	1401	19290
	Erkek	8615	6183	17242	1492	2305	3774	39611
Genel Toplam		13170	9334	25942	1969	3311	5175	58901
Çalışma Çağındaki Nüfus (15-64)		47092	41787	103265	8940	18074	22129	241287
Çalışan Nüfus Oranı (%)		27,97	22,34	25,12	22,02	18,32	23,38	24,41

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2019

Edremit Körfezi'nin ekonomik sektörlere göre nüfusun dağılımını gösteren Grafik 5.1 İncelendiğinde en fazla çalışan nüfusun %62 ile hizmet sektöründe yer aldığı görülmektedir. Hizmet sektörünü %18 ile ticaret, %16 ile inşaat %2 ile tarım ve sanayi takip etmektedir. Edremit Körfezi'nde yer alan ilçeler bazında bakıldığında durumun aynı olduğu görülmektedir. Edremit Körfezi'nde nüfusun hizmet, ticaret ve inşaat sektöründe daha fazla yer almasının temel nedeni bölgenin turizm bölgesi olması ve buna bağlı olarak yoğun göç alması yazlık denilen ikinci konutun bölgede yaygın olarak görülmesi, zeytin ve zeytin yağı ticaretinin gelişmişliği bu sektörlerin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Hizmet sektörü Türkiye'nin 56,6 olan 2019 yılı Mayıs verisinden de %5,4 daha fazla, inşaat sektörünün ise 5,5 olan Türkiye ortalamasından %16 ile %10,5 daha fazla olduğu görülmektedir. Tarım ve sanayi sektörleri ise

%2 ortalama ile ise Türkiye ortalamalarının (Tarım %18,3, sanayi %19,6) altında yer almaktadır.

Grafik 5.1: Edremit Körfezi'nde Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Dağılışı 2019

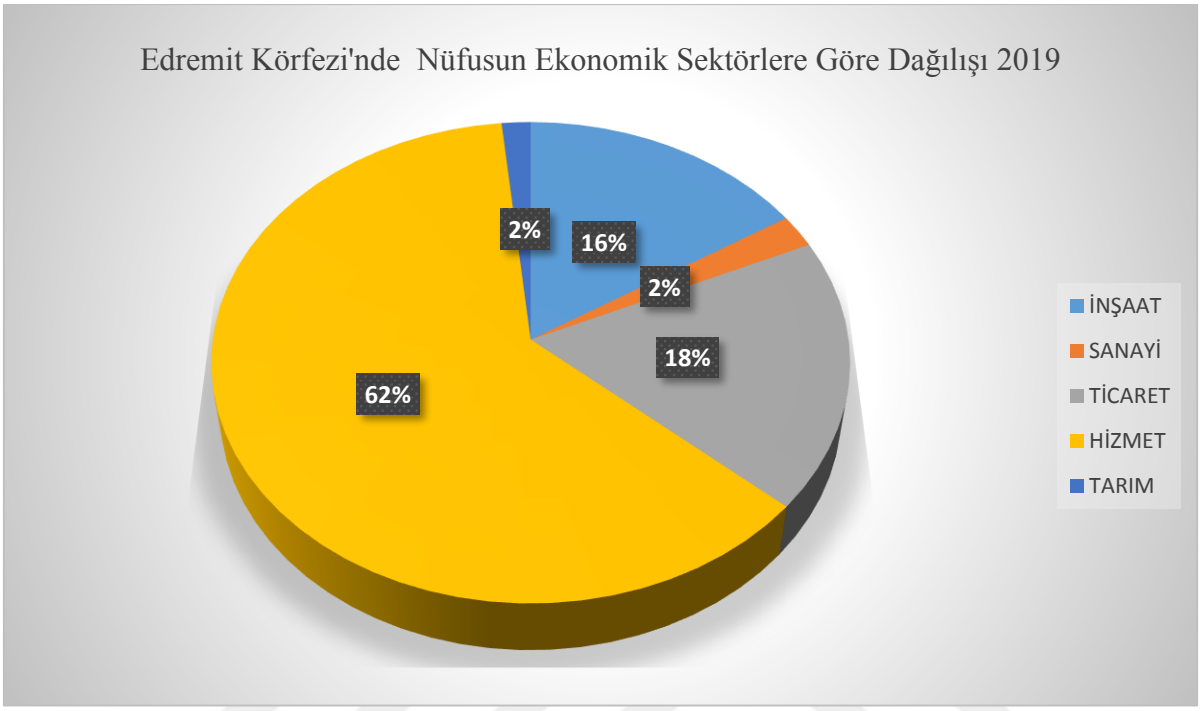

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2019

T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2019 yılı verilerine göre Edremit Körfezi'nde toplam kayıtlı çalışan nüfus 59.149. kişidir. 15-64 Yaş arasındaki faal nüfus ise 241.287 olup, çalışan nüfus oranı %24,51'dir. Bu durum Edremit Körfezi'nde yaklaşık olarak çalışma çağındaki her dört kişiden bir kişinin çalıştığını göstermektedir. Ekonomik anlamda her dört kişiden üç kişini işsiz olması çalışan nüfus üzerinde oldukça yoğun bir baskının olduğunu düşündürmektedir. Her ne kadar faal nüfus içindeki 15-19 yaş gurubu ve 55-59, 60-64 yaş gurup içerisinde önemli oranda öğrenci ve emekli nüfus olsa da yine de çalışan nüfus üzerindeki baskı oldukça fazladır. 0-14 ve 65 yaş üstü çalışmayan nüfus miktarı 120.265 kişidir. Bu nüfus da çalışan nüfus üzerine eklendiğinde çalışan nüfus üzerindeki baskı daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Çalışma çağındaki (15-64 yaş) çalışan nüfusun düşülmesi ve bu nüfusa çalışmayan 0-14 ve 65 yaş üstü çalışmayan nüfusun eklenmesi durumunda oran %19,5 olarak gerçekleşmektedir. Bu oran Edremit Körfezi'nde çalışan her bir kişi dört kişiye bakmaktadır. 2019 yılı Mayıs ayı Türkiye' İşsizlik oranı %12,8 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam oranı ise %46,1'dir. Kayıt dışı çalışanların oranı %34,4'dır. Türkiye verileri ile Edremit körfezi verileri değerlendirildiğinde Edremit körfezinde kayıt dışı istihdamın ön plana çıktığı görülmektedir.

Bunda bölgenin yaz aylarında nüfusun artması buna bağlı olarak hizmetler sektöründe kısa süreli çalışmanın ön plana çıkmasıdır. Artan personel maliyetleri de uzun süreli işçi alınmasını olumsuz etkilemektedir. 2019 yılı verileri değerlendirildiğinde en fazla çalışan nüfus 25.942 kişi ile Edremit ilçesinde yer aldığı, en az çalışan nüfus Gömeç ilçesinde yer aldığı görülmektedir. Bunun nedeni geçmişten günümüze Edremit'in en fazla nüfusa sahip olması ve yerleşme, tarım, ticaret ve turizm açısından potansiyelinin daha fazla olmasıdır.

Grafik 5.2: Edremit Körfezi'nde Faal Nüfus Durumu (2019)

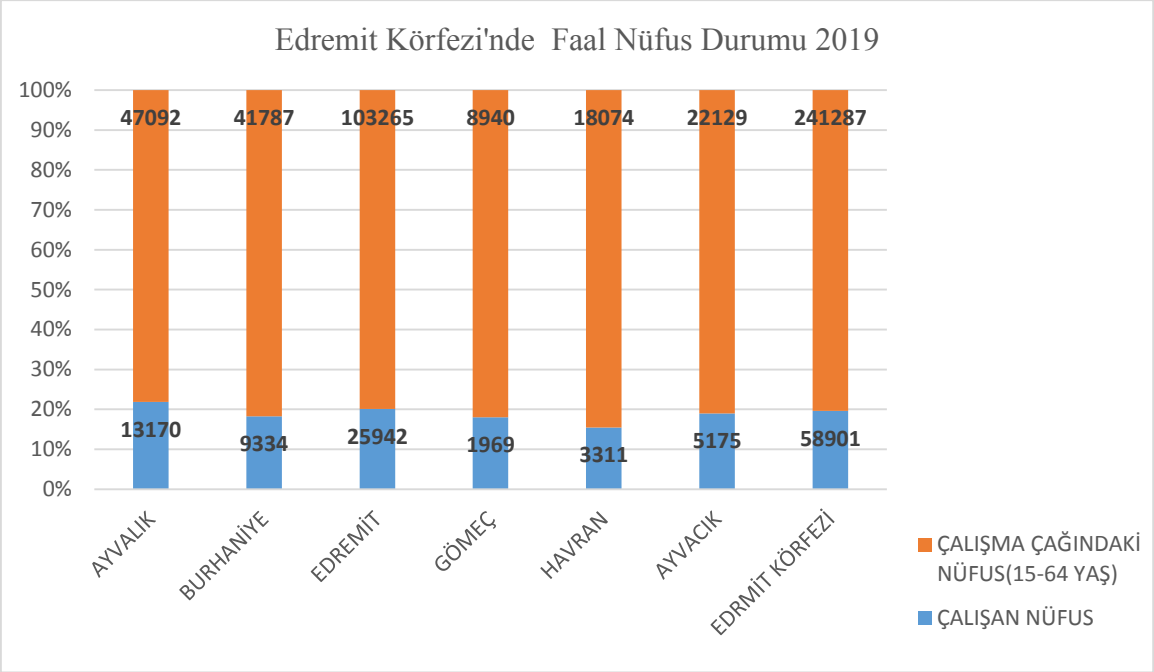

Grafik 4.1'den de görüleceği üzere Edremit Körfezi'nde çalışan toplam nüfus 58.901'dir. Çalışma çağındaki toplam nüfus ise 241.287 olup; çalışan en az nüfus 3.311 ile Havran, çalışan en çok nüfus ise Edremit ilçesinde bulunmaktadır.

Grafik 5.3: Edremit Körfezi'nde Yer Alan İlçelerin Nüfusun Ekonomik Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı (2019)

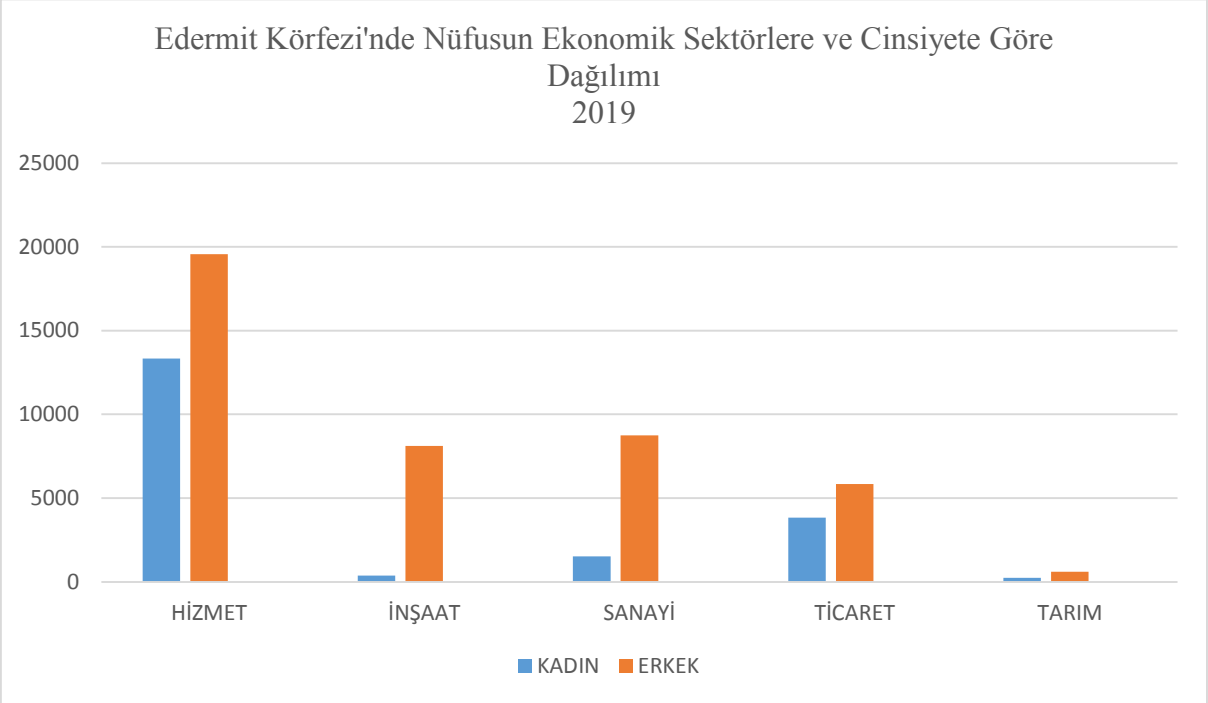

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2019

Edremit Körfezi'nde Nüfusun ekonomik sektörlere ve cinsiyete göre dağılımına baktığımızda erkek nüfusun kadın nüfusa göre hem genel toplamda hem de sektörlere göre dağılımda fazla olduğunu görüyoruz toplam 2019 yılı SGK verilerine 59.149 olan çalışan nüfusun 39.843 kişisini erkek nüfus 19.306'sını ise kadın nüfus oluşturmaktadır. Çalışan nüfusun %67,3 erkek %23,7 sini kadın nüfus oluşturmaktadır. 2019 Mayıs ayı işgücü verilerine göre Türkiye'de 15-64 yaş aralığında 21.87.000 erkek, 10.461.000 bayan işgücü içerisinde yer almaktadır (TÜİK, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr, Erişim tarihi: 27.08.2019). Türkiye ortalaması ise erkek %25.7, bayan %12.8 olarak gerçekleşmiştir. Edremit körfezi oranları Türkiye genelinin altında gerçekleşmiştir. Kadın nüfus en çok erkek nüfusu da ve genel toplamda da olduğu gibi en fazla hizmet sektöründe, sonra ticaret sektöründe çalışmaktadır. Erkek nüfus ise özellikle inşaat ve sanayi sektöründe kadın nüfusa göre bariz bir şekilde daha fazla yer almaktadır. Bu durumun temel nedeni ise İnşaat ve Sanayi kollarının daha çok erkekler tarafından tercih edilmesidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Edremit Körfezi, Ege Bölgesinin Asıl Ege Bölümünün kuzeyinde Kazdağları ve Madra dağları arasında Ege Denizi kıyılarına kadar olan bölgeyi oluşturmaktadır. Araştırma sahamız kabaca 39^0 13'- 39^0 43' Kuzey Enlemleri 26^0 03' -27^0 20' Doğu boylamları arasında yer almaktadır. Yerleşim alanı antik çağdan (M.Ö. 400-1700) beri yerleşim alanı olarak tercih edilmiştir. Bunda bölgenin her zaman sahip olduğu doğal güzellikler, tarım alanları, stratejik önemi, Ege, Akdeniz ve Marmara denizlerine yakınlık gibi etkenler önemli rol oynamaktadır. Bu öneme bağlı olarak tarihsel süreç içerisinde nüfus hareketlilikleri meydana gelmiştir.

Edremit Körfezi, Balıkesir ilinin beş ilçesi, Çanakkale ilinin bir ilçesini içine alan ve hızlı bir gelişim gösteren önemli yerleşim merkezlerindendir. Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit ilçeleri (Balıkesir) ve Ayvacık ilçesi (Çanakkale) Edremit Körfezi'ni çevreleyen; beşeri ve ekonomik açıdan hazlı bir gelişim gösteren yerleşim merkezleridir. Edremit Körfezi'nin 2018 yılına ait nüfusu TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre 361.552 kişiden oluşmaktadır. Edremit Körfezi'nin 1927 yılında toplam nüfusu 61.901 iken 2018 yılında 361.552'ye ulaşmış olması. doksan yıllık bir süreçte Edremit Körfezinin nüfusunun altı kat artmış olduğunu göstermektedir. Bölgenin sanayi, ticaret, sosyal ve kültürel faaliyetleri ile oldukça gelişmiş bir yapısı bulunmakla birlikte her geçen gün bölge dışından yapılan yerleşmelerle nüfusunda artışlar yaşanmaktadır.

Araştırmada Edremit Körfezi sınırları içerisinde kalan Ayvacık, Ayvalık, Burhaniye, Edremit, Gömeç ve Havran ilçelerine ait nüfus özellikleri bir çok fonksiyon açısından ele alınmıştır. Edremit Körfezinin coğrafi özellikleri nüfus faktörünü etkilemesi bakımından değerlendirmeye da alınmıştır. Tarihsel süreç içerisinde bölgede yaşanan nüfus değişimleri betimlenmeye çalışılmıştır.

İlkçağlardan beri Edremit Körfezi yerleşmeler için bir cazibe noktası olmuştur. Zaman içerisinde Edremit Körfezi'nde bir çok değişik kavim yerleşme göstermiş, alanın elde tutulması için önemli mücadelelere sahne de olmuştur.

Bölgeye duyulan ilgi özellikle 2000 yıllarda artış göstermiş, bölgeye ilçe dışından yerleşme amaçlı nüfus hareketleri gerçekleşmiştir. Artan nüfus karşısında inşaat sektöründe ihtiyaçları ön plana çıkartmıştır. Yerleşme planlamaları belediyecilik faaliyetlerince çözümüm bekleyen bir çok sorunsalı da beraberinde getirmiştir. Bölgenin bazı alanlarının sit alanı içerisinde yer alması, zeytinlik alanların korunması gibi hassasiyetlerin yerleşme konumlarını

sınırlandırmaktadır. Bölgede doğal nüfus artışının nispeten düşük olması, bölge nüfusunun artışında göçlerin etkili olduğunu göstermektedir.

Bölgeye özellikle İzmir, İstanbul, Kocaeli, Bursa gibi illerden ağırlıklı olarak göç görülmekte iken doğu ve güney doğu illerinden öncelikle çalışma amaçlı gelenler zaman içerisinde bölgeye yerleşme yönünde eğilim göstermişlerdir. Bu hareketlilik günümüzde de devam eden bir durum sergilemektedir. Bunun dışında özellikle zeytin toplama mevsiminde bölge dışından gelenler, mevsimlik nüfus hareketlerini oluşturmaktadır.

Bölgede yaşayanların cinsiyet dağılımı birbirine çok yakın olup, ilçe dışına çalışma amaçlı göç hareketlerine nadir olarak rastlanmaktadır. Bölgede çekirdek aile tipi hakim bir durumdadır. Bölgede ikamet eden üniversite mezunu kişiler ağırlıklı olarak bölge dışında istihdam oldukları için Edremit Körfezi'nde beyin göçünün oluşmasına neden olan etkenler arasındadır.

Edremit Körfezi'ndeki ilçelerin kırsal alanlarında yaşlı nüfus daha fazladır. Aile büyüklerinin toprağa bağlılığı bu açıdan önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırsal alanda yaşayan gençler, eğitim, iş bulma ya da çalışma amaçlı olarak ilçelere yönelmektedir. Tarımsal faaliyetlere gençlerin etkin katılımında sorunlar gözlemlenmektedir. Kırsal alanda ekilebilir arazilerin büyük kısmı zeytinlik araziler oluşturmaktadır. Zeytinden yılda bir kere ürün alınması, tarımsal faaliyetleri kısıtlamaktadır. Edremit Körfezi sınırları içerisindeki Havran, Burhaniye, Gömeç ovalarındaki alanlarda sebze üretimi, meyve üretimi önemli tarımsal faaliyetler arasındadır. Tarım sektöründeki makineleşme bölgede insan emeğine duyulan ihtiyaçları en aza indirgemiştir. Edremit Körfezi hizmet ağırlıklı bir sektörel yapıya sahip olup; sanayi üretimi yoğun olarak tarım ve hayvancılığa bağlıdır. Bölgenin turizm açısından önemli olması bu alanda ihtiyaç duyulan hizmet çeşitliliğini artırmaktadır.

Edremit Körfezi'nde yer alan ilçelerin nüfus özelliklerine ilişkin 2000'li yıllardaki verilere ulaşılmasında yaşanan sınırlılıklar tarihsel süreçteki verilerle karşılaştırma yapılmasını zorlaştırmıştır. Edremit Körfezi'nde ilkçağlardan günümüze uzanan zaman sürecinde nüfus kayıtlarına ilişkin verilerde net ve detaylı bilgilerin yer almaması alanın betimlenmesindeki engeller arasındadır.

Bölgenin işgücü ve istihdam verilerine 2000 yılından sonra ulaşılmasında yaşanan sınırlılıklarda gözönünde bulundurularak hem uygulayıcıların hem de araştırmacıların kolayca erişebilmesine olanak sunulmalıdır.

Kırsal alandaki istihdam alanlarının geliştirilmesi, devlet teşviklerinin yaygınlaştırılması tarımsal üretimi artıracağı gibi tarımsal istihdamdaki gizli işsizliğe azaltacak çalışanların sosyal güvenlik hizmetlerinden daha etkin yararlanmasını sağlayacaktır.

Araştırmada karşılaşılan güçlüklerden biri bölgeye ait güncel istihdam verilerine ulaşılamamış olmasıdır. Hem bölgenin hem de ülke genelinde istihdam durumunun net ortaya konulması ve gerekli stratejik planlamalara kaynak teşkil etmesi için her bireyin meslek durumunun sosyal güvenlik kurumu ya da nüfus müdürlüklerince kayıt altına alınması yararlı olacaktır.

Balıkesir ilinin 2012 yılında büyükşehir kapsamına alınması neticesinde il ve ilçedeki tüm köyler yerleşim yerlerinin bir mahallesine dönüştürülmüştür. Bu yerleşim yerlerinin kırsal nüfusunun hesaplanması ve karşılaştırma yapılmasını zorlaştırmıştır. İdari olarak şehir nüfusu içerisinde olup yaşam olarak kırsal alan niteliğinde bulunan bu yerleşim yerlerine ait nüfus verilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Edremit Körfezi'nde artan nüfusun konut ihtiyaçlarının karşılanması için imara açılacak yerlerin alt yapısı ve imar planları uzun vadeli olarak planlanmalıdır. Yapılaşma ve nüfus artışına bağlı çevre zararlarının azaltılması için alternatif projeler hayata geçirilmelidir.

Mavi Bayraklı Edremit Körfezi sahillerinin deniz temizliğinin korunması, evsel atık, kanalizasyon atık yönetimi ve iyileştirme çalışmalarına gerekli kaynaklar ayrılmalıdır.

Kazdağları florasının korunması, Kazdağlarının bol oksijenli temiz havasını sağlık turizmine kazandırılarak bölgede astım, verem gibi rahatsızlıklar için tedavi merkezlerinin kurulması bölgenin ekonomik ve sosyo-kültürel yapısına katkı sunabilir. Bölgenin temiz havasının kış aylarında da temizliğinin korunması için katı yakıt tüketimini en aza indirgemek için doğalgaz getirilmesi çalışmaları hızlandırılmalıdır.

Bölgede yoğun olarak gözlemlenen nüfus hareketlilikleri yerleşim yerlerinde su, elektrik ve iletişim ağlarının kontrolü, altyapı hizmetlerinin yönetimi, atık ve çöp yönetimi, belediye hizmetlerinin etkinliğinin arttırılması, acil servis hizmetleri, kent planlaması ve uzun vadeli programların etkinliğinin arttırılması çalışmalarına ağırlık verilmesini zorunlu kılmaktadır.

Edremit Körfezinin yıl içerisindeki güneşli gün sayısı, bölgede hakim olan rüzgar potansiyeli gözönünde bulundurulduğunda güneş enerjisi, rüzgar enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönlendirilmesi, kamu destekli yatırımlara ve projelere ağırlık verilmesi

temiz enerjinin üretilmesini teşvik edebilir. Aynı zamanda bölgenin temiz hava koşullarının korunması açısından da bu uygulamalar yararlı görülmektedir. Bölgede öncelikli olarak ısınmada kullanılan katı yakıtların azaltılması için doğalgaz alternatifinin Edremit Körfezine sunulması gerekmektedir.

Şehir merkezlerinde yaşayan işsizler için iş olanaklarının geliştirilmesi özellikle bölge için önemli bir aktör olan zeytinciliği destekleyecek, organize sanayi bölgelerinin kurulması ve istihdama katkı sunması teşvik edilmelidir.

Bölgenin kırsal kesimlerinde öğrenci yetersizliği nedeniyle kapatılan eğitim kurumlarının açılması, taşımalı eğitimde Türkiye genelinde de gözlemlenen sıkıntıların ortadan kaldırılması yada azaltılmasına yönelik etkin çalışmalar yapılmalıdır. Bölgenin eğitim haritasının çıkartılmasında kullanılacak verilerin hem uygulayıcılara hem de araştırmacılara güncel verilebilmesinin alt yapısı oluşturulmalıdır.

Bölgede artan nüfusa cevap vermesi için yoğunlaşan inşaat sektöründe planlı şehirleşme olgusu ön planda tutulmalıdır.

Zeytinlik alanların korunması ve ürün verimini artırıcı çalışmalar için üreticilerin eğitimlerine önem verilmelidir.

Tarım ve hayvancılık ile uğraşan bireylerin kazanç seviyelerinin ve üretim karlılığının sağlanması ve korunmasına yönelik önlemler ön plana çıkartılmalı, ürünlerin pazarlanmasında ortak pazar piyasasının yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Bölgenin varolan turizm potansiyelinin tanıtımlar ve teşvikler ile yabancı turistleri çekecek şekilde planlanması, turizm çeşitliliğinin geliştirilerek bu sektörde ihtiyaç duyulan iş gücünü kanalize edecek önlemler alınmalıdır.

Bölgede yer alan antik, tarihi ve doğal güzelliklerin korunması ve turizm faaliyetlerine bir girdi olarak dahil edilme çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Bölgede yaşanan değişimlerin, sayısal verilerle ifade edilebilmesi için meta verinin bulunmadığı alanlarda istatistiki çalışmalar ilgili kurumlarca yapılmalıdır.

Belediyelere ve diğer resmi kurumlara geleceğe yönelik planlama ve projeksiyon çalışmalarına ışık tutması için nüfus, demografi, ekonomi, eğitim gibi bir çok göstergenin ortak bir veritabanından erişime sunulması mümkün hale getirilmelidir.

Tarımsal üretimde ileri teknoloji ürünü ekipmanların kullanımı teşvik edilmeli, gerekli oryantasyon çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Edremit ilçesinin il merkezi yapılması ve diğer beş ilçenin Edremit'e bağlanması yönetimsel sorunların daha hızlı çözümü ve istihdamın artmasına önemli bir katkı sağlayacaktır. Böylece Edremit Körfezi ekonomik yönden daha da gelişme imkanına sahip olabilir. Bu durum bölge nüfusunda artışa neden olacaktır. Nüfus artışına bağlı Edremit Körfezi doğal alanları özellikle Kazdağları Milli Parkı üzerinde oluşabilecek baskının azaltılması için iyi bir kentleşme ve master kalkınma planı yapılmalıdır.

Bölgede artış gösteren nüfusta göz önünde bulundurulduğunda, bir üniversite kurulması bölgeye ayrı bir canlılık katacaktır. Edremit Körfezi'nde nerdeyse her ilçede KYK yurdu, pansiyon, özel yurt gibi konaklama seçeneklerinin gelişmişliği, bölgenin çok yönlü cazibe noktası olması bu oluşuma destek olacak avantajları taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Ardos, M, (1995). Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi, II. Baskı, Cilt II., Çantay Kitabevi, İstanbul.

Ardos, M. (1979). Türkiye Jeomorfolojisinde Neotektonik, İstanbul Üniversitesi Yayın No:2621, İstanbul.

Aslan, N. (2008). "Asos Kazıları:1881 – 2007", *Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları 25-31 Ağustos 2008 Ayvacık Değerleri Sempozyumu 29 – 30 Ağustos 2008,* ÇÖMÜ yay., Çanakkale.

Atalay, İ. (1994). Genel Fiziki Coğrafya (Genişletilmiş 3. Baskı) Ege Üniversitesi Basımevi İzmir.

Balıkesir Rotary Kulübü. (1997). Balıkesir Bir Kentin Kimliği, Balıkesir Rotary Kulübü Yayını, Ankara.

Başaran Uysal, A. (2017). "Kırsalda koruma ve soylulaştırma ikilemi", *Ege Mimarlık*, cilt.2017/2, 36-39.

Bilgin, T. (1969). Biga Yarımadası Güneybatı Kısmının Jeomorfolojisi, İstanbul Üniversitesi Yayın No:1433, İstanbul.

Buldan, İ.; Çukur, H. (2003). Edremit Körfezi'nde Zeytincilik Doğal Ortam-İnsan, Dokuz Eylül Yayıncılık, İzmir.

Burhaniye Belediyesi. (1993). Burhaniye-Ören, Burhaniye'de Tarih ve Kültür, Burhaniye.

Burhaniye Halkevi (1939). Burhaniye, İstanbul.

D.İ.E. (1997). Manisa Köy Envanter Raporu. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası. Ankara.

D.İ.E. (2000). 1927-2000 Nüfus Sayımı Verileri. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara.

D.İ.E. (2001). Manisa Nüfusunun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası. Ankara.

Sertkaya Doğan, Ö. (2013). Nüfus Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Silivri. Marmara Coğrafya Dergisi, 0 (20), 1-19. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/marucog/issue/467/3766

Doğanay, H. (1993). Coğrafya'ya Giriş Ankara Gazi Büro Kitabevi, Ankara.

Doğanay, H. (1994), Türkiye Beşeri Coğrafyası, Gazi Büro Kitapevi, Ankara.

Doğanya, H. (1997). Türkiye Beşeri Coğrafyası, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Milli Eğitim Basım evi, İstanbul.

Doğanay, H. (2014). Türkiye Beşeri Coğrafyası, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Doğanay, H. (1997). Türkiye Beşeri Coğrafyası, MEB Yay. No: 2982, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi No: 877, Eğitim Dizisi No: 10, s. 165-166, İstanbul.

DPT, (2004). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2003, H.Ü.N.E.E, Ankara.

DSİ (1977). Edremit ve Armutova (Gömeç) Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu, Ankara.

Edremit Ticaret Odası. (2017). *Ekonomik Rapor*. http://www.Edremit-to.org.tr/pages/ekonomik-raporlar,

Eşref, B. (2000). "Ayvacık ve Diğer Yöre Halıları Arasındaki Motif ve Kompozisyon Benzerlikleri" *III. Ulusal Türk El Dokumalarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyumu*, Selçuk Üniv. Yay., Konya.

Erol, O. (1993). *Genel Klimatoloji* (4. Baskı) Gazi Büro Kitabevi, Ankara

Genel Nüfus Sayımı, 20 İlkteşrin 1935. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, Neşriyat Sayısı:75, Cilt:13, 20 İlkteşrin 1935, Hüsnütabiat Basımevi İstanbul, 1937

Genel Nüfus Sayımı, 20 ilkteşrin 1940: Vilayetler, Kazalar, nahiyeler ve köyler itibariyle nüfus ve yüzey ölçü, Ankara: DİE, 1941, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:158.

Genel nüfus sayımı, 23 Ekim 1955, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:412., Ankara: DİE, 1961

Genel Nüfus Sayımı, İdari Bölünüş, 24.10. 1965: [İl , İlçe, Bucak Ve Köy (Muhtarlık) Nüfusları, Ankara : DİE, 1968, Devlet İstatistik Enstitüsü; Yayın No:573.

Genel Nüfus Sayımı. 23 Ekim 1960. İl, İlçe, Bucak ve Köyler İtibariyle Nüfus, Ankara: DİE, 1960, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:444.

Genel Nüfus Sayımı: 21 Ekim 1945. A-H, T. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü Ankara: DİE, 1950, Yayın No: 286., Cilt No: 65

Göney, S. (1975). Büyük Menderes Bölgesi, İstanbul Üniversitesi Yayın No:1895, İstanbul.

Göney, S. (1985). Sıcak Bölgelerde Ziraat Hayatı, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi yayın No:2732, İstanbul.

Göney, S (1977). Şehir Coğrafyası I, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayın No:2274, İstanbul.

Göney, S. (1979). Türkiye Ziraatinin Coğrafi Esasları I, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 2600, İstanbul.

Göney, S. (1979). Şehir Coğrafyası, cilt I, 3. Baskı, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Göney, S. (1993). Siyasi Coğrafya, cilt II, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Güler, A. (2000). "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Nüfus Hareketleri Olarak " İç Göçle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, Sayı: 36 (Prof. Dr. Fikret Işıltan Hatıra Sayısı) s. 176, İstanbul.

Gümüştepe Kitapçıoğlu, F. (1993). "Edremit Şehri", Türk Coğrafya Dergisi, Sayı 28, İstanbul.

Güngördü, E. (2002). "Türkiye'de Nüfus Hareketleri ve Şehirleşme". Ekim 2002 Cilt:10 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 409-414, Kastamonu.

Güngördü, E. (2003). Türkiye'nin Turizm Coğrafyası, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara.

Güngördü, M. (1999). Marmara Bölgesinin Bitki Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4176, İstanbul.

Gürboğa, N. (2010). "Türkiye'nin Kuruluş Yıllarında Nüfus Coğrafya Ve Biyopolitika" 1. Ulus Nüfusbilim Kongresi Hacettepe Ünv. Ankara.

Hanım, M. ve Demir, *H. (2001). 1133-1134 (M. 1721-1722) tarihli (718 numaralı) Balıkesir şer`iyye siciline göre Balıkesir,* Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kaegi, W. E. (1997). Byzantium and The Early Islamic Conquests, Cambridge.

Karagel, H. (2001), "Devrek'te Nüfus, Yerleşme ve Ekonomik Faaliyetler" Yüksek Lisans Tezi. Elazığ.

Karakuzulu, Z. (2010). Sakarya İlindeki Kasaba Yerleşmeleri, Değişim Yayınları, İstanbul.

Keleş, R. (1998). Kentbilim Terimleri Sözlüğü, İmge Kitabevi, Ankara.

Koçman, A., Koç, T., Sezer, L.İ., Ölgen, K., (2007). "Turizmde Klimatik Konfor üzerine değerlendirmeler: Edremit Yöresi Kıyı Kuşağı Örneği", Kaz Dağları II. Ulasal Sempozyumu Bildiri Kitabı, 40-47.

Magie, D. (2003). Anadolu'da Romalılar 3 – Batı Anadolu Kent Devletleri, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Mutaf, A. (1996). Salnamelerde Karası Sancağı (1847–1922), Balıkesir.

Mutluer, M. (1990). Edremit-Burhaniye Ovası ve Yakın Çevresinin Beşeri ve İktisadî Coğrafyası Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Mutluer, M. (1996). "Edremit Yöresinde Kırsal Yerleşmelerin Coğrafi Dağılışı ve Nüfus Büyüklüklerini Etkileyen Faktörler", Ege Coğrafya Dergisi, Sayı:8, İzmir.

Mutluer, M. (2003). Uluslararası Göçler ve Türkiye, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Ozankaya, Ö. (1987). *Toplumbilim*, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Öden, G. Z. (1999). Karasi Beyliği, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Özçağlar A. (2000). Coğrafyaya Giriş, Hilmi Usta Matbaacılık Ankara.

Özdemir, A. (2008). "Tarih Öncesi Dönemlerde Ayvacık", *Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları 25 – 31 Ağustos 2008 – Ayvacık Değerleri Sempozyumu 29 – 30 Ağustos 2008,* ÇÖMÜ yay., Çanakkale, 58.

Özdemir, M. A. (1996). "Türkiye'de Büyük Yerleşme Alanlarının Seçiminde Jeomorfolojik Esaslar", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8 (2). 209-222.

Özmen, T. (2007). "Deprem ve Antalya'nın Depremselliği". Antalya.

Özpolat, Ö. (2013). Nüfus defterlerine göre Balıkesir Kazasının demografik ve istatistikî özellikleri, Balıkesir Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, yüksek lisans tezi, Balıkesir.

Özşen, H. (2008). *Balıkesir'in sosyo ekonomik yapısı*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans, Sakarya.

Saka, A. (2016). *Antik dönemde Edremit Körfezi: Balıkesir ili Edremit, Havran, Burhaniye, Gömeç ilçeleri yüzey araştırması*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir.

Savvides, A., Michael, A., Malaktou, E. & Philokyprou, M. (2016). "Examination and Assessment of Insolation Conditions of Streetscapes of Traditional Settlements in the Eastern Mediterranean Area", *Habitat International*, S. 53, 442-452.

Sencer, Y. (1979). *Türkiye'de Kentleşme*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Serdaroğlu, Ü. (1995). *Assos-Behramkale*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Sergün, Ü. (1977). *Kocaeli Yarımadası Kır Sahasının Beşeri Coğrafya Açısından İncelenmesi,* Doçentlik Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsü, İstanbul.

Sergün, Ü. (1977). 'Türkiye'de Nüfus Artışı ve Sorunları' *İ.Ü, Coğrafya Enstitüsü Dergisi* Sayı 20-21, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul.

Sergün, Ü. (1992). 'Dünya Nüfus Artışının Ülkeler Düzeyinde İncelenmesinin Ortaya Koyduğu Sonuçlar' *İ.Ü.E.F. Coğrafya Bölümü, Coğrafya Dergisi*, Sayı 3, İstanbul.

Sergün, Ü. (1994). 'Türkiye'de Kır Nüfusunun Yükselti Kademelerine Göre Dağılışı' İ.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni, Sayı 11, İstanbul.

Sevin, V. (2001). *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Sofuğlu, A. (1994). *Kuva-yi Milliye Döneminde Kuzeybatı Anadolu 1919-1921*, T.C. Genelkurmay Başkanlığı Genelkurmay Basımevi, Ankara.

Soykan, A. (1997). "Ayvalık ile Ören (Burhaniye) Arasının Kıyı Jeomorfolojisi", *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı:32, İstanbul.

Soykan, A. (1999). "Gömeç Ovası ve Çevresinin Jeomorfolojisi ve Uygulamalı Jeomorfolojisi" *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 34, İstanbul.

Stewig, R. (1970). *Batı Anadolu Bölgesinde Kültür Gelişmesinin Ana Hatları* (Çevirenler Ruhi Turfan-M. Şevki Yazman), İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Şehircilik Enstitüsü, İstanbul.

Stewig, R. (1968). *Batı Anadolu Bölgesinin Kültürel Gelişmesini Gösteren Kartografik Bilgiler* (Çeviren Ruhi Turfan), İ.T.Ü. İstanbul Matbaa Sanat Enstitüsü, İstanbul.

Strabon. (2000). *Antik Anadolu Coğrafyası (Geographica XII-XIII-XIV)*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Kanaat Basımevi, İstanbul.

Tağıl, Ş. (2004). "Balıkesir Ovası ve Yakın Çevresinin Neotektonik Özellikleri ve Depremselliği" *Ankara Üniversitesi Coğrafi Bilimler Dergisi*, Cilt: II, Sayı: I, Ankara.

Tanoğlu, A., (1966). *Nüfus ve Yerleşme*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1183, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, No: 45, İstanbul.

Tanoğlu, A. (1969). Nüfus ve Yerleşme, Cilt I, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 1183, İstanbul.

Tanoğlu, A. (1964). *Türkiye'de Toprak*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt: XXIII, Sayı:3-4, Ayrı Basım, İstanbul.

Tanoğlu, A. (1968). *Ziraat Hayatı I*, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 117, İstanbul.

Tellioğlu, P.; Özdemir, H. (2018). Kırsal Kesimde Yaşayan Evli Kadınların Aile İşlevlerinin Evlilik Uyumuna Etkisi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*

TUİK. (2013). *Seçilmiş Göstergelerle Balıkesir-2013,* Ankara.

Tunçdilek, N. (1985). *Türkiye'de Relief Şekilleri ve Arazi Kullanımı*. İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, Yayın No:3. İstanbul.

Tümertekin, E.; Özgüç, N. (2002), *Beşeri Coğrafya (İnsan, Kültür, Mekan),* Çantay Kitabevi, İstanbul.

Tümertekin, Erol. (1994). *Beşeri Coğrafyaya Giriş*, İstanbul Üniversitesi Yay. No: 3819, Edebiyat Fak. Yay. No:246, İstanbul, s. 177.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2010). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2009*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Umumi Nüfus Sayımı, 22 Ekim 1950: *Vilayet, kaza, nahiye ve köyler itibariyle nüfus*, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:359., Ankara: DİE, 1954

Uzunçarşılı, İ. H. (1999). *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu ve Karakoyunlu Devletleri*, 3. Baskı Ankara 1984, s. 96; G. Z. Öden, Karası Beyliği, Ankara.

Velidedeoğlu, H. V. (1960). *Türk Medenî Hukuku*, C.2, Aile Hukuku, İstanbul.

Wardle, L.D. (1996). *International Marriage Recognition: A World Dilemma, Families Across Frontiers* by Nigel Lowe, Gillian Douglas, Martinus Nijhoff Publishers, Lahey/Boston/Londra, s.75.

Yaman, A. (2006). *Edremit Körfezi kıyılarında ziraat hayatı*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı).* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz Çildam, S., Aliağaoğlu, A. (2017). Sağlık Fonksiyonu Açısından Edremit Şehri. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ağustos 2017, Sayı: 41, 213-235.

Yüceşahin, M. M. (1997). *Edremit ilçesi (Balıkesir) coğrafyası*, Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

İnternet Kaynakları

https://www.gmka.gov.tr/bolgesel-istatistikler

https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr

https://yokatlas.yok.gov.tr

https://balıkesir.aile.gov.tr/kuruluslarimiz

https://mebbis.meb.gov.tr/kurumlistesi.aspx

https://www.mgm.gov.tr/kurumsal/istasyonlarimiz.aspx?sSirala=AL&m=BALIKESİR#sfB

https://www.canakkale.bel.tr/icerik/2023/idakazdaglari

Diğer Kaynaklar

Balıkesir Rotary Kulübü. (1997). Balıkesir Bir Kentin Kimliği, Balıkesir Rotary Kulübü Yayını, Ankara.

Burhaniye Belediyesi. (1993). Burhaniye-Ören, Burhaniye'de Tarih ve Kültür, Burhaniye.

Burhaniye Halkevi (1939). Burhaniye, İstanbul.

D.İ.E. (1997). Manisa Köy Envanter Raporu. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası. Ankara.

D.İ.E. (2000). 1927-2000 Nüfus Sayımı Verileri. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara.

D.İ.E. (2001). Manisa Nüfusunun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası. Ankara.

DPT, (2004). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2003, H.Ü.N.E.E, Ankara.

DSİ (1977). Edremit ve Armutova (Gömeç) Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu, Ankara.

Edremit **Ticaret Odası. (2017).** ***Ekonomik Rapor*****.** http://www.Edremit-to.org.tr/pages/ekonomik-raporlar,

Genel Nüfus Sayımı, 20 İlkteşrin 1935. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, Neşriyat Sayısı:75, Cilt:13, 20 İlkteşrin 1935, Hüsnütabiat Basımevi İstanbul, 1937

Genel Nüfus Sayımı, 20 ilkteşrin 1940: Vilayetler, Kazalar, nahiyeler ve köyler itibariyle nüfus ve yüzey ölçü, Ankara: DİE, 1941, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:158.

Genel nüfus sayımı, 23 Ekim 1955, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:412., Ankara: DİE, 1961

Genel Nüfus Sayımı, İdari Bölünüş, 24.10. 1965: [İl , İlçe, Bucak Ve Köy (Muhtarlık) Nüfusları, Ankara : DİE, 1968, Devlet İstatistik Enstitüsü; Yayın No:573.

Genel Nüfus Sayımı. 23 Ekim 1960. İl, İlçe, Bucak ve Köyler İtibariyle Nüfus, Ankara: DİE, 1960, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:444.

Genel Nüfus Sayımı: 21 Ekim 1945. A-H, T. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü Ankara: DİE, 1950, Yayın No: 286., Cilt No: 65

TUİK. (2013). *Seçilmiş Göstergelerle Balıkesir-2013,* Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2010). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2009*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Umumi Nüfus Sayımı, 22 Ekim 1950: *Vilayet, kaza, nahiye ve köyler itibariyle nüfus*, Devlet İstatistik Enstitüsü; yayın no:359., Ankara: DİE, 1954

EKLER

Ek 1: Konu Başlığı İçerisinde "Edremit" Geçen, "Körfezi" Kelimesi Geçmeyen Sosyal Bilimler Alanındaki Çalışmalar

Yazar	Yıl	Tez Adı (Orijinal/Çeviri)	Tez Türü	Konu
SEMRA YILMAZ ÇİLDAM	2016	Edremit şehir coğrafyası	Doktora	Coğrafya
TUĞBA AYAS	2015	1229 numaralı Edremit Şer'iye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi	Y.L.	Tarih
YEŞİM ÜNEŞ	2013	Sağlıkta dönüşüm projesi kapsamında yapılan uygulamaların çalışan memnuniyeti üzerindeki etkisi: Ayvalık Devlet Hastanesi ve Edremit Devlet Hastanesi örneği	Y.L.	Sağlık Kurumları Yönetimi
SÜLEYMAN KARĞI	2010	Kıyı turizminden alpinizme sürdürülebilir turizm (Burhaniye Edremit Kaz Dağları örneği)	Y.L.	Coğrafya ; Turizm
SEVİL DURMUŞ	2010	Edremit ve köylerindeki Türk eserleri	Y.L.	Sanat Tarihi
UFUK KARAKUŞ	2009	Milli Mücadele'de Edremit	Y.L.	Tarih
ŞEYDA BÜYÜKCAN	2006	17.yüzyılın ikinci yarısında Edremit kazası	Y.L.	Tarih
FARUK ATACAN	2005	Hicri 1311-1312 tarihli Edremit Şer'iyye sicili	Y.L.	Tarih
AYDIN ÇEVİRGEN	2003	Sürdürülebilir turizm kapsamında ekoturizm ve Edremit yöresi için bir model önersisi	Doktora	Turizm
ÖZNUR ÖZGÖNÜL	2001	Aczi Divanı (inceleme-tenkitli metin-dizin)	Y.L.	Türk Dili ve Edebiyatı
MUSTAFA MURAT YÜCEŞAHİN	1997	Edremit ilçesi (Balıkesir) coğrafyası	Y.L.	Coğrafya
FİKRET YILMAZ	1995	Xvı. yüzyılda Edremit Kazası	Doktora	Tarih
GÜNNUR YÜCEKAL ARPACI	2016	Edremit Hacıaslanlar köyü monografisi	Doktora	Antropoloji
LEYLA ÇEVİK	2016	Türk-Yunan Nüfus Mübadelesinde Edremit (1923-1929)	Y.L.	Tarih
ORHAN DENİZ	1996	Edremit Kasbası'nın coğrafi etüdü	Y.L.	Coğrafya
ŞAHABETTİN HOCAOĞLU	1991	Edremit Ovası ve çevresinin jeomorfolojik ve uygulamalı jeomorfolojik etüdü	Doktora	Coğrafya
MUSTAFA MUTLUER	1990	Edremit-Burhaniye Ovası ve yakın çevresinin beşeri ve iktisadi coğrafyası üzerine bir araştırma	Y.L.	Coğrafya
İSMAİL BULDAN	1984	Edremit Ovası ve çevresinin jeomorfolojisi	Y.L.	Coğrafya

Kaynak: YÖK Tez Merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, e.t 10/10/2017

Ek 2: Konu Başlığı İçerisinde "Burhaniye" Geçen, "Körfezi" Kelimesi Geçmeyen Sosyal Bilimler Alanındaki Çalışmalar

Yazar	Yıl	Tez Adı (Orijinal/Çeviri)	Tez Türü	Konu
HALİT AYTUĞ TOKUR	2014	Mübâdele ve Balıkesir'e yapılan iskân (1923-1930) merkez ilçe ve Burhaniye örneği	Y.L.	Sosyoloji, Tarih
SÜLEYMAN KARĞI	2010	Kıyı turizminden alpinizme sürdürülebilir turizm (Burhaniye Edremit Kaz Dağları örneği)	Y.L.	Coğrafya ; Turizm
SEDA DURAL CEYLAN	2006	İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin takım çalışmasına ilişkin algıları(Balıkesir ili Burhaniye ilçesi)	Y.L.	Eğitim ve Öğretim
ÖZGÜR MEHMET İRKİN	2006	Burhaniye'de ki Türk devri eserleri	Y.L.	Sanat Tarihi
MEZİYET NARİN	2000	Türk turizmi açısından yat limanlarının yeri ve önemi Burhaniye/İskele Yat Limanı örnek çalışması	Y.L.	Turizm ; İşletme
SAADET TELLİOĞLU	1993	Bir yazlık sayfiye yeri Burhaniye-Ören	Y.L.	Coğrafya ; Turizm
MUSTAFA MUTLUER	1990	Edremit-Burhaniye Ovası ve yakın çevresinin beşeri ve iktisadi coğrafyası üzerine bir araştırma	Y.L.	Coğrafya

Kaynak: YÖK Tez Merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, e.t 10/10/2017

Ek 3: Konu Başlığı İçerisinde "Ayvalık" Geçen, "Körfezi" Kelimesi Geçmeyen Sosyal Bilimler Alanındaki Çalışmalar

Yazar	Yıl	Tez Adı (Orijinal/Çeviri)	Tez Türü	Konu
SULTAN NAZMİYE KILIÇ	2016	Otel çalışanlarının düzgün iş koşullarının sağlanmasına yönelik algıları ve işten ayrılma niyetine etkisi (Ayvalık örneği)	Y.L.	Turizm
BERRİN AKIN	2014	Osmanlı'nın son dönemlerinde Ayvalık ve yakın çevresinde endüstri ve ticaret yapıları	Doktora	Sanat Tarihi
ELİF GÜNGÖR	2014	Ayvalık ve çevresi turizm potansiyeli durum değerlendirmesi ve GZFT analizi	Y.L.	Turizm
YEŞİM ÜNEŞ	2013	Sağlıkta dönüşüm projesi kapsamında yapılan uygulamaların çalışan memnuniyeti üzerindeki etkisi: Ayvalık Devlet Hastanesi ve Edremit Devlet Hastanesi örneği	Y.L.	Sağlık Kurumları Yönetimi
MERYEM HACIMAN	2013	Turizm sektöründe reklam ve halkla faaliyetlerinin tüketici satınalma davranışına etkisi: Ayvalık'ı ziyaret eden yerli turistler üzerine bir araştırma	Y.L.	Turizm ; İşletme
İLKAY SÜDAŞ	2012	Avrupa ülkelerinden Türkiye'nin batı kıyılarına yönelik göçler: Marmaris, Kuşadası ve Ayvalık ilçelerinde karşılaştırmalı bir araştırma	Doktora	Coğrafya
ASLIHAN ÇELEBİ	2011	Otel işletmelerindeki şikâyet yönetimi uygulamalarının müşterilerin hizmet beklentileri ve sonuçları üzerindeki etkileri: Ayvalık ilçesi Sarımsaklı beldesindeki otel işletmelerinde bir uygulama	Y.L.	İşletme
GÖNENÇ TURAN	2008	Mübadelede Ayvalık	Y.L.	Tarih
DİLEK AYKIR	2005	Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'nda doğal ortam-insan ilişkileri	Y.L.	Coğrafya
İRFAN YAŞAR	1996	İç turizmin geliştirilmesine yönelik Ayvalık yöresinde bir uygulama	Y.L.	Turizm ; İşletme
NURAN AŞIK	1996	Ayvalık yöresindeki turizm işletmelerinin işletmecilik sorunları: Anket uygulaması	Y.L.	Turizm ; İşletme
DENİZ SABAN ERGİ	2017	Osmanlı Dönemi Hıristiyan dini mimarisinde Ayvalık (Kidonies) Taksiyarhis Kilisesi	Doktora	Sanat Tarihi
NURCAN AYTEMUR	2011	Türkiye tarımında neo-liberal dönüşüm? Ayvalıklı zeytin üreticileri ile saha çalışması	Y.L.	İşletme
ESRA TERZİ	2007	19.yüzyılda Ayvalık'ta zeytinyağı sanayi ve kent dokusuna etkisi	Y.L.	Arkeoloji
BERRİN AKIN	2007	Ayvalık evleri	Y.L.	Sanat Tarihi
ELİF YILMAZ	2006	Türk - Yunan Nüfus Mübadelesi ve Ayvalık	Doktora	Uluslararası İlişkiler
M. CANER BİLGİN	1996	Turizm talebini etkileyen faktörler ve Ayvalık yöresinin bu faktörler açısından değerlendirilmesi	Y.L.	Turizm
AYŞEGÜL GÜNDOĞAN BARDAKÇI	1988	Turizm ve rekreasyon açısından Ayvalık	Y.L.	Turizm

Kaynak: YÖK Tez Merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, e.t 10/10/2017

Ek 4: Konu Başlığı İçerisinde "Gömeç" Geçen, "Körfezi" Kelimesi Geçmeyen Sosyal Bilimler Alanındaki Çalışmalar

Yazar	Yıl	Tez Adı (Orijinal/Çeviri)	Tez Türü	Konu
ALİ EKBER GÜLERSOY	2001	Gömeç Ovası'nda bugünkü arazi kullanımı ile arazi sınıflandırılması arasındaki ilişkiler	Y.L.	Coğrafya

Kaynak: YÖK Tez Merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, e.t 10/10/2017

Ek 5: Konu Başlığı İçerisinde "Havran" Geçen, "Körfezi" Kelimesi Geçmeyen Sosyal Bilimler Alanındaki Çalışmalar

Yazar	Yıl	Tez Adı (Orijinal/Çeviri)	Tez Türü	Konu
HASAN ÖZDEMİR	2007	Havran çayı havzasının (Balıkesir) CBS ve uzaktan algılama yöntemleriyle taşkın ve heyelan risk analizi	Doktora	Coğrafya
SÜLEYMAN SÖNMEZ	1996	Havran Çayı-Bakırçay arasındaki bölgenin bitki coğrafyası	Doktora	Coğrafya

Kaynak: YÖK Tez Merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, e.t 10/10/2017

Ek 6: Konu Başlığı İçerisinde "Ayvacık" Geçen, "Körfezi" Kelimesi Geçmeyen Sosyal Bilimler Alanındaki Çalışmalar

Yazar	Yıl	Tez Adı (Orijinal/Çeviri)	Tez Türü	Konu
SEDA ÇİÇEK	2010	Çanakkale ili Ayvacık ilçesi halı ve kilimleri	Y.L.	Sanat Tarihi
ASLI AKSOY	2003	Ayvacık (Çanakkale) yöresi halılarında kullanılan bitkisel boyar madddeler ve alternatifleriyle denemeleri	Sanatta Yeterlik	El Sanatları
SABRİ AKIN	2002	Tuzla Ovası'nda (Ayvacık-Çanakkale) arazi kullanımı	Y.L.	Coğrafya
ŞEKURE ŞEBNEM HARMANDAR	2000	Ayvacık ve Ezine'de yörük folkloru ve saha çalışması	Y.L.	Halk Bilimi
TUBA DİLA YALLAGÖZ	2010	Alternatif bir turizm çeşidi olarak kırsal turizm: Çanakkale bölgesi Ayvacık yöresi uygulaması	Y.L.	Turizm

Kaynak: YÖK Tez Merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, e.t 10/10/2017

Ek 7: Edremit Körfezi Yerleşim Alanında Yer Alan Faal Nüfus İstatistikleri 2013-2017

Yıl	İlçe	15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		40-44		45-49		50-54		55-59		60-64		Toplam		
		E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	GT
2013	Ayvacık	897	947	869	839	924	913	1.029	1.038	1.057	1.073	1.145	1.029	1.089	1.060	1.153	1.147	1.168	1.153	1.042	1.030	10.373	10.229	20.602
	Ayvalık	2.230	1.952	1.943	1.929	2.108	1.933	2.318	2.235	2.161	2.342	2.388	2.455	2.451	2.403	2.400	2.444	2.225	2.268	1.864	1.961	22.088	21.922	44.010
	Burhaniye	1.890	1.805	2.107	1.536	1.826	1.728	1.899	1.873	1.859	1.877	1.974	2.048	1.872	1.954	2.028	2.021	1.897	1.743	1.455	1.461	18.807	18.046	36.853
	Edremit	4.516	4.115	4.520	3.809	4.367	4.423	4.638	4.837	4.423	4.834	4.460	4.809	4.377	4.652	4.550	5.043	4.618	4.832	4.033	3.856	44.502	45.210	89.712
	Gömeç	409	418	342	305	402	389	469	459	436	411	409	359	412	384	355	398	413	410	372	349	4.019	3.882	7.901
	Havran	1.098	1.024	888	938	1.012	953	1.031	977	1.001	915	950	906	967	923	972	919	811	739	702	661	9.432	8.955	18.387
Toplam 2013		11.040	10.261	10.669	9.356	10.639	10.339	11.384	11.419	10.937	11.452	11.326	11.606	11.168	11.376	11.458	11.972	11.132	11.145	9.468	9.318	109.221	108.244	217.465
2014	Ayvacık	911	957	1.082	912	1.012	892	1.050	1.003	1.046	1.093	1.133	1.044	1.085	1.088	1.185	1.192	1.267	1.266	1.152	1.166	10.923	10.613	21.536
	Ayvalık	2.250	1.935	1.974	1.910	2.141	1.986	2.246	2.216	2.257	2.375	2.379	2.543	2.410	2.487	2.540	2.696	2.504	2.737	2.332	2.630	23.033	23.515	46.548
	Burhaniye	1.996	1.862	2.332	1.635	1.991	1.769	1.910	1.880	1.902	1.968	1.936	2.081	1.988	2.084	2.028	2.158	2.181	2.190	1.848	1.898	20.112	19.525	39.637
	Edremit	4.645	4.130	4.721	3.926	4.478	4.437	4.799	4.930	4.531	5.032	4.614	5.066	4.430	4.906	4.851	5.595	5.157	5.674	4.876	4.946	47.102	48.642	95.744
	Gömeç	433	407	359	322	358	387	482	465	432	425	430	384	408	417	403	499	450	501	466	530	4.221	4.337	8.558
	Havran	1.097	981	890	909	975	916	1.033	1.000	998	896	959	903	935	894	952	928	842	777	724	654	9.405	8.858	18.263
Toplam 2014		11.332	10.272	11.358	9.614	10.955	10.387	11.520	11.494	11.166	11.789	11.451	12.021	11.256	11.876	11.959	13.068	12.401	13.145	11.398	11.824	114.796	115.490	230.286
2015	Ayvacık	956	881	884	909	886	877	1.000	948	1.016	1.082	1.145	1.044	1.069	1.084	1.159	1.167	1.245	1.231	1.129	1.155	10.489	10.378	20.867
	Ayvalık	2.216	1.871	1.960	1.838	2.217	2.008	2.199	2.146	2.323	2.350	2.309	2.487	2.362	2.414	2.593	2.576	2.426	2.600	2.234	2.451	22.839	22.741	45.580
	Burhaniye	2.003	1.812	2.303	1.607	2.039	1.720	2.037	1.846	2.114	1.963	2.087	2.094	1.997	1.960	2.036	2.148	2.091	2.069	1.897	1.809	20.604	19.028	39.632
	Edremit	4.668	4.091	4.660	3.855	4.503	4.411	4.711	4.948	4.784	5.266	4.619	5.138	4.557	4.836	4.876	5.384	4.960	5.582	4.998	5.024	47.336	48.535	95.871
	Gömeç	442	430	341	332	377	358	455	448	476	439	434	384	383	378	427	447	397	424	424	468	4.156	4.108	8.264
	Havran	1.071	987	835	852	922	875	1.021	956	953	944	982	892	946	858	932	907	845	808	751	705	9.258	8.784	18.042
Toplam 2015		11.356	10.072	10.983	9.393	10.944	10.249	11.423	11.292	11.666	12.044	11.576	12.039	11.314	11.530	12.023	12.629	11.964	12.714	11.433	11.612	114.682	113.574	228.256
2016	Ayvacık	950	857	928	923	872	882	975	930	1.063	1.084	1.148	1.074	1.099	1.067	1.158	1.191	1.233	1.228	1.182	1.190	10.608	10.426	21.034
	Ayvalık	2.169	1.882	2.044	1.798	2.170	2.017	2.189	2.122	2.393	2.402	2.312	2.481	2.379	2.476	2.637	2.666	2.420	2.564	2.342	2.508	23.055	22.916	45.971
	Burhaniye	1.986	1.770	2.190	1.691	2.038	1.737	2.044	1.850	2.223	2.048	2.116	2.063	2.077	2.017	2.058	2.164	2.091	2.092	1.994	1.870	20.817	19.302	40.119
	Edremit	4.678	4.162	4.694	3.912	4.538	4.390	4.735	5.018	5.063	5.466	4.816	5.269	4.708	5.031	4.994	5.516	5.050	5.736	5.243	5.376	48.519	49.876	98.395
	Gömeç	446	426	365	353	359	362	423	409	488	468	447	402	413	375	440	442	377	427	432	459	4.190	4.123	8.313
	Havran	1.042	961	881	853	907	879	990	907	975	974	971	881	913	859	956	932	851	812	790	741	9.276	8.799	18.075
Toplam 2016		11.271	10.058	11.102	9.530	10.884	10.267	11.356	11.236	12.205	12.442	11.810	12.170	11.589	11.825	12.243	12.911	12.022	12.859	11.983	12.144	116.465	115.442	231.907
2017	Ayvacık	918	779	954	939	911	897	965	964	1.096	1.084	1.145	1.077	1.163	1.142	1.171	1.178	1.277	1.254	1.204	1.176	10.804	10.490	21.294
	Ayvalık	2.129	1.818	1.983	1.801	2.171	2.036	2.201	2.151	2.430	2.418	2.293	2.471	2.447	2.559	2.569	2.642	2.516	2.643	2.357	2.474	23.096	23.013	46.109
	Burhaniye	1.976	1.748	2.312	1.711	2.087	1.689	2.065	1.898	2.240	2.108	2.210	2.044	2.154	2.117	2.070	2.141	2.178	2.211	2.008	1.879	21.300	19.546	40.846
	Edremit	4.618	4.165	4.983	3.875	4.673	4.373	4.705	4.972	5.240	5.677	4.955	5.433	4.952	5.243	4.912	5.587	5.297	5.918	5.250	5.428	49.585	50.671	100.256
	Gömeç	436	428	362	362	358	340	418	437	513	475	482	416	429	386	425	432	371	438	455	454	4.249	4.168	8.417
	Havran	976	982	862	861	862	860	971	920	1.004	970	948	905	927	898	921	871	910	881	757	723	9.138	8.871	18.009
Toplam 2017		11.053	9.920	11.456	9.549	11.062	10.195	11.325	11.342	12.523	12.732	12.033	12.346	12.072	12.345	12.068	12.851	12.549	13.345	12.031	12.134	118.172	116.759	234.931

Ek 8: Edremit Körfezi Yerleşim Yerleri Yükseklikleri ve Nüfus Dağılışı

Yerşeşim Yeri	Yükseklik	Nufus	Yerşeşim Yeri	Yükseklik	Nufus	Yerşeşim Yeri	Yükseklik	Nufus
150 Evler	28, 41	10399	Gazicelal	28, 76	4896	Mehmetalan	397, 91	420
Adatepe	241, 99	399	Gaziilyas	25, 38	3303	Memiş	17, 52	3263
Ağacık	202, 88	203	Geriş	12, 00	2084	Mescit	42, 78	409
Ahmetçe	80, 85	496	Gökçetepe	20, 51	4658	Mıhlı	47, 56	2396
Ahmetler	443, 88	37	Gülpınar	124, 54	1319	Misvak	166, 06	143
Akçapınar	246, 77	1079	Güre	79, 08	2515	Mithatpaşa	14, 74	1747
Akçay	10, 99	5223	Güre Cumhuriyet	116, 83	1308	Mithatpaşa	38, 60	2074
Akçin	214, 02	142	Güzelköy	331, 45	206	Murateli	107, 93	103
Ali Çetinkaya	24, 56	9771	Hacıahmet	15, 94	3874	Mutlu	137, 00	193
Altınkum	9, 69	10292	Hacıarslanlar	197, 03	329	Naldöken	298, 26	352
Altınoluk	173, 72	6239	Hacıbozlar	916, 92	184	Namık Kemal	154, 79	1247
Altınova	7, 36	12311	Hacıhüseyinler	194, 38	1102	Narlı	192, 51	1377
Arıklı	259, 48	154	Hacıoğlu	183, 92	388	Nusratlı	320, 01	140
Arıtaşı	548, 34	206	Hacıosman	17, 00	496	Odaburnu	254, 87	211
Atatürk	123, 83	1830	Hacıtuğrul	24, 63	92	Ortaoba	237, 60	1688
Avcılar	134, 16	2484	Hacıveliler	320, 03	149	Öğretmenler	7, 00	4458
Avunduk	413, 22	59	Halılar	611, 91	304	Ören	8, 14	2923
Babadere	68, 41	133	Hallaçlar	352, 05	799	Paşaköy	274, 91	453
Babakale	245, 88	496	Hamambaşı	86, 02	1647	Pelit	88, 77	2121
Bademli	295, 55	249	Hamdibey	34, 25	1271	Pınarbaşı	1275, 58	126
Bağyüzü	454, 61	661	Hamdibey	279, 78	4768	Pınardere	268, 52	90
Bahadınlı	280, 07	629	Hamidiye	8, 20	6854	Sahil	3, 98	2100
Baharlar	386, 96	79	Hayrettin Paşa	7, 58	1127	Sahil Kent	32, 78	1255
Bahçedere	193, 18	191	Hekimzade	49, 20	1695	Sakarya	10, 86	1170
Bahçelievler	5, 89	9720	Hisarkoy	174, 77	181	Sapanca	189, 11	215
Balabanlı	292, 56	190	Hürriyet	23, 00	772	Sarıkız	6, 58	8856
Behram	137, 02	678	Hüseyinbeseler	491, 98	303	Sarnıç	159, 53	197
Bektaş	266, 00	333	Hüseyinfakı	408, 85	105	Sazlı	255, 20	448
Besiktepe	364, 55	285	İbrahimce	25, 62	3387	Sefa Çamlık	9, 63	2644
Beyoba	274, 35	156	İkizçay	9, 73	9293	Soğanyemez	24, 16	2408
Bilaller	209, 87	116	İlyasfakı	318, 09	138	Söğütlü	345, 00	94
Bostancı	11, 48	979	İnönü	172, 98	178	Sübeylidere	459, 80	284
Börezli	37, 27	2385	İskele	5, 00	3803	Süleymanköy	203, 88	85
Budaklar	281, 82	37	İskele	7, 00	2238	Şahindere	13, 26	8069
Bulutçeşme	149, 25	226	İsmet Paşa	7, 67	383	Şahinler	145, 62	254
Büyükdere	60, 39	1769	Kadıköy	115, 82	4872	Şapköy	382, 74	66
Büyükhüsun	202, 14	368	Kalabak	178, 34	859	Şarköy	42, 39	577
Büyüksapçı	466, 61	468	Kapıcıbaşı	50, 67	655	Tabaklar	260, 10	17
Camiikebir	32, 13	2343	Karaağaç	27, 66	2199	Tahtaci	116, 08	142
Camivasat	28, 16	4562	Karaayıt	205, 18	366	Tahtakuşlar	110, 65	1002
Cemaller	364, 83	24	Karadere	701, 45	587	Tamış	142, 60	189
Cennetyatağı	14, 21	11854	Karalar	352, 50	70	Tarlabaşı	485, 67	210
Cumhuriyet	20, 31	5529	Karaoğlanlar	513, 53	232	Tartışık	295, 98	66
Cumhuriyet	25, 56	9012	Kavlaklar	154, 33	208	Taşağıl	113, 68	63

Yerşeşim Yeri	Yükseklik	Nufus	Yerşeşim Yeri	Yükseklik	Nufus	Yerşeşim Yeri	Yükseklik	Nufus
Çakırdere	363, 65	318	Kayalar	284, 57	155	Taşarası	513, 23	86
Çakmak	159, 00	778	Kazım Karabekir	20, 55	1047	Taşboğaz	419, 51	91
Çakmak	650, 41	354	Keçikaya	435, 72	64	Taylıeli	50, 31	272
Çakmaklar	213, 49	20	Kemalpaşa	11, 06	2109	Tekke	33, 59	836
Çallı	265, 75	19	Keremkoy	55, 04	300	Temaşalık	111, 03	1298
Çaltı	319, 50	117	Kestanelik	444, 12	62	Tepeoba	189, 33	589
Çamcı	117, 62	581	Kırca	458, 08	28	Tıfıllar	285, 12	169
Çamdibi	28, 55	1567	Kırcalar	134, 43	390	Turhanbey	34, 14	792
Çamkabalak	185, 06	634	Kırtık	458, 88	245	Tuzcumurat	93, 77	9558
Çamköy	226, 50	63	Kısacık	349, 98	104	Tuzla	29, 87	561
Çamlıbel	478, 23	1591	Kızıklı	32, 86	1711	Tuztaşı	512, 89	53
Çamoba	297, 14	812	Kızılkeçili	84, 00	1401	Türközü	106, 67	202
Çamtepe	403, 21	98	Kobaklar	502, 34	817	Ulubeyler	96, 64	1407
Çıkrıkçı	7, 39	393	Kobaşlar	538, 88	164	Uzunalan	411, 27	111
Çınarpınar	416, 43	131	Kocacami	11, 97	4805	Üçkabaağaç	131, 97	566
Çiğitzade	40, 88	515	Kocadağ	369, 84	371	Ümmühan	243, 00	2184
Çoruk	9, 50	374	Kocaköy	274, 21	187	Yabancılar	217, 62	133
Damlalı	508, 80	127	Kocaseyit	395, 24	1645	Yaşyer	262, 23	455
Darsofra	268, 31	3637	Korubaşı	267, 89	442	Yayla	5, 25	2480
Dedeören	209, 49	336	Koruoba	233, 83	158	Yaylacık	363, 68	301
Demirci	343, 37	87	Koyunevi	322, 00	216	Yaylaönü	86, 41	268
Dereli	168, 97	338	Kozlu	198, 99	256	Yeni	39, 19	388
Dibekli	388, 01	76	Köserdere	35, 90	784	Yeni	40, 43	2225
Doyran	348, 89	321	Köylüce	153, 06	427	Yeniçam	447, 81	46
Dursunlu	54, 19	191	Kulfal	149, 67	58	Yenikoy	128, 29	3954
Dutluca	368, 74	306	Kumgedik	375, 25	138	Yeşilyurt	102, 88	170
Ebubekir	32, 91	3318	Kurucaoluk	345, 32	264	Yolören	15, 98	1116
Eğmir	421, 68	449	Kuyualan	168, 06	229	Yukarıköy	123, 97	649
Erecek	268, 85	59	Kuyucak	339, 66	38	Yunus	30, 45	1477
Eroğan	74, 25	4391	Kuyumcu	575, 52	447	Yunuslar	173, 26	157
Eseler	302, 65	426	Küçükçetmi	179, 61	211	Zekibey	36, 76	619
Fatih	297, 33	1968	Küçükdere	81, 86	759	Zeytinli	42, 90	3506
Fazlıca	456, 76	864	Küçükhüsun	386, 00	158			
Fethiye	38, 36	1327	Küçükköy	8, 00	10241			
Fevzipaşa	7, 40	491	Küçüksapçı	614, 83	674			
Gazi Kemal Paşa	13, 73	922	Mahkeme	18, 04	5534			

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	**:** YENİGÖKÇE, Özgür
Uyruğu	: Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Tarihi ve Yeri	: 1977 Giresun
Telefon	: ---
E-mail	: ozguryenigokce@hotmail.com

Eğitim

Derece	***Eğitim Birimi***	***Mezuniyet Tarihi***
Yüksek lisans	18 Mart Çanakkale Üniv. Sos. Bil. Ens.	2019
Lisans	Fırat Üniv. Fen Ed. Fak. Coğrafya Bölümü	1999
Lise	Çanakkale Lisesi	1995

İş Deneyimi

Yıl	***Yer***	***Görev***
1999-2001	Ağrı/Tutak	Sınıf Öğretmeni
2001-2002	Ağrı/Merkez	Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2002-2006	Zonguldak/Ereğli	Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2006-2007	Balıkesir/Havran	Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2008-2010	Balıkesir/Edremit	Coğrafya Öğretmeni
2010-2013	Balıkesir/Edremit	Müdür Yardımcısı
2013-	Balıkesir/Edremit	Okul Müdürü

Yabancı Dil: İngilizce

Yayınlar: Muş İlinin Tarım Coğrafyası (Lisans Tezi)

Edremit Körfezi'nde Yar Alan İlçelerin Nüfus Değişimi (Yüksek Lisans Tezi)